Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

De Hemmelige Tjenester

PET og FE gennem 40 år. En oversigt

Demos Dokumentationsgruppe

ISSN 1395-2854

Dette hæfte udsendes til abonnenter af
Demos Nyhedsbrev som nr.49-51

Forfatter: Erik Jensen
Manuskriptet afsluttet d.11.juni 1998

Layout: #MadDog#

Copyright: Demos Dokumentationsgruppe
og forfatteren

Støttebeløb til Demos' arbejde:
Giro 56 86 164

Besøg os i Demosbutikken:
Elmegade 27, kld.
2200 København N

Skriv eller ring:
Demos, Postboks 1110
1009 København K

Telefon og fax: 35 35 12 12

De Hemmelige Tjenester

PET og FE gennem 40 år. En oversigt

FORORD Side 6

I. POLITIETS EFTERRETNINGSTJENESTE, PET Side 7
Historie, opbygning, opgaver og efterforskningsmidler Side 7
Kronologisk oversigt. PET's rammer og virke i forandringens årtier Side 16

1. Slutningen af Den kolde krig 1959-1965 Side 17
Gamle og ny fjender - DKP og det ny venstre Side 17
Nye rammer for tjenestens virke Side 17
Enkeltsager fra perioden Side 18
Ledende PET-personel i perioden Side 31

2. Afværgelse af Ungdomsoprør og Vietnambevægelse 1965-1975 Side 19
Nye rammer Side 19
Enkeltsager Side 20
Ledende PET-personel Side 31

3. Reaktionen og Kampen mod udenomsparlamentarismen 1975-1988 Side 31
Nye rammer Side 32
Enkeltsager Side 37
Ledende PET-personel Side 52

4. En ny verdensorden 1988 – i dag Side 53
Nye rammer Side 54
Enkeltsager Side 57
Ledende PET-personel Side 68

PET og Mossad Side 69

PET og fagbevægelsen Side 76

II. FORSVARETS EFTERRETNINGSTJENESTE, FE Side 78
Formål og opbygning Side 78
Kejsergade og Forsvarets Central Radio Side 81
Hetlerbanden og Forsvarets Efterretningstjeneste 1969-1973 Side 83
Efterretningstjenesterne og EU-modstanden Side 84
En udløber af den svenske IB-affære Side 84
Soldaterbevægelserne i 1970´erne Side 84
Artiklen i tidsskriftet Forsvar Side 85
Spion for både FE og Sovjet Side 85
SIK-Nyt, Kjeld Olesen og Fredsbevægelsen Side 86
To turister på Polens besøg Side 87
Tunnelsagen Side 88
FE og unge indvandrere Side 88

Afslutning Side 89

Litteraturliste Side 91

FORORD

Den umiddelbare anledning til dette „triplenummer" af Demos Nyhedsbrev er den løbende debat om efterretningstjenesterne, med Politiets Efterretningstjeneste i fokus.
Det var de to TV 2 udsendelser om "Den hemmelige tjeneste", den 1. og 3. Marts 1998, der skabte røre. Det medførte, at Politiets Efterretningstjeneste af justitsministeren blev bedt om et svar, der kom som "Redegørelse vedrørende dele af PET's virksomhed", (ultimo) marts 1998.
Følgende skrift skal ses som et slags alternativt og håndbogsagtigt svar på nævnte redegørelse. Det er et forsøg på at supplere redegørelsens "dele af PET's virksomhed" med inddragelse af andre sager fra tyveårs perioden, samt et forsøg på yderligere at kaste lys over efterretningstjenesternes virksomhed ved at gå tilbage til ca. 1960. Sager fra dengang er stadig uopklarede, og dukker sporadisk op i debatten.
Skæringsåret 1960 er valgt, fordi der i de følgende år skete en række hastige forandringer i samfundet og i det politiske liv. Af betydning for efterretningstjenesternes virke betød disse brud i udviklingen også fremvæksten af en broget og uregerlig venstreopposition. Denne opposition havde ofte et kritisk forhold til Danmarks Kommunistiske Parti og dets frontorganisationer. De havde under "Den kolde Krig" siden slutningen af 1940´erne været de forenede efterretningstjenesters hovedmål blandt venstrekræfterne i Danmark. Fremover måtte de dele pladsen med andre bevægelser, partier og grupper. Forsvarets Efterretningstjeneste er taget med, fordi de i starten af 40 års perioden også spionerede på "de subversive kræfter" i Danmark, og nåede at vikle sig ind i flere skandaler. De sidste mange år er denne virksomhed tilsyneladende afviklet, og Forsvarets Efterretningstjeneste har på denne front kun en vis udenrigsspionage.
Et spørgsmål er dog stadig uopklaret. Forsvarets Efterretningstjeneste råder over en række lytte- og pejlestationer. De aflyttede tidligere al telekommunikation mellem radiofonibåndene. Under Kejsergade-sagen i 1969 kunne SF-formanden Gert Petersen ikke få at vide, om danske statsborgere var blevet aflyttet i strid med grundloven, dvs. hemmeligt og uden retskendelse (Se senere under året 1969). Pejle- og lyttestationerne indgik i det amerikanske National Security Agency´s verdensomspændende net. Spørgsmålet er ganske enkelt: Hvorledes forholder det sig i dag med disse stationer og deres virksomhed.

Skriftet bygger stort set på tidligere offentliggjort materiale, og genspejler således ikke efterretningstjenesternes samlede virksomhed. Kun den del, som offentligheden har erfaret noget om gennem de små fyrre år.
Skriftet er skrevet over en kortere periode, hvor også andre aktiviteter har presset på. Derfor bedes der om forståelse for evt. fejl og forglemmelser. Vi hører gerne fra læserne herom, så vi kan bringe rettelser og tilføjelser i kommende udgivelser.

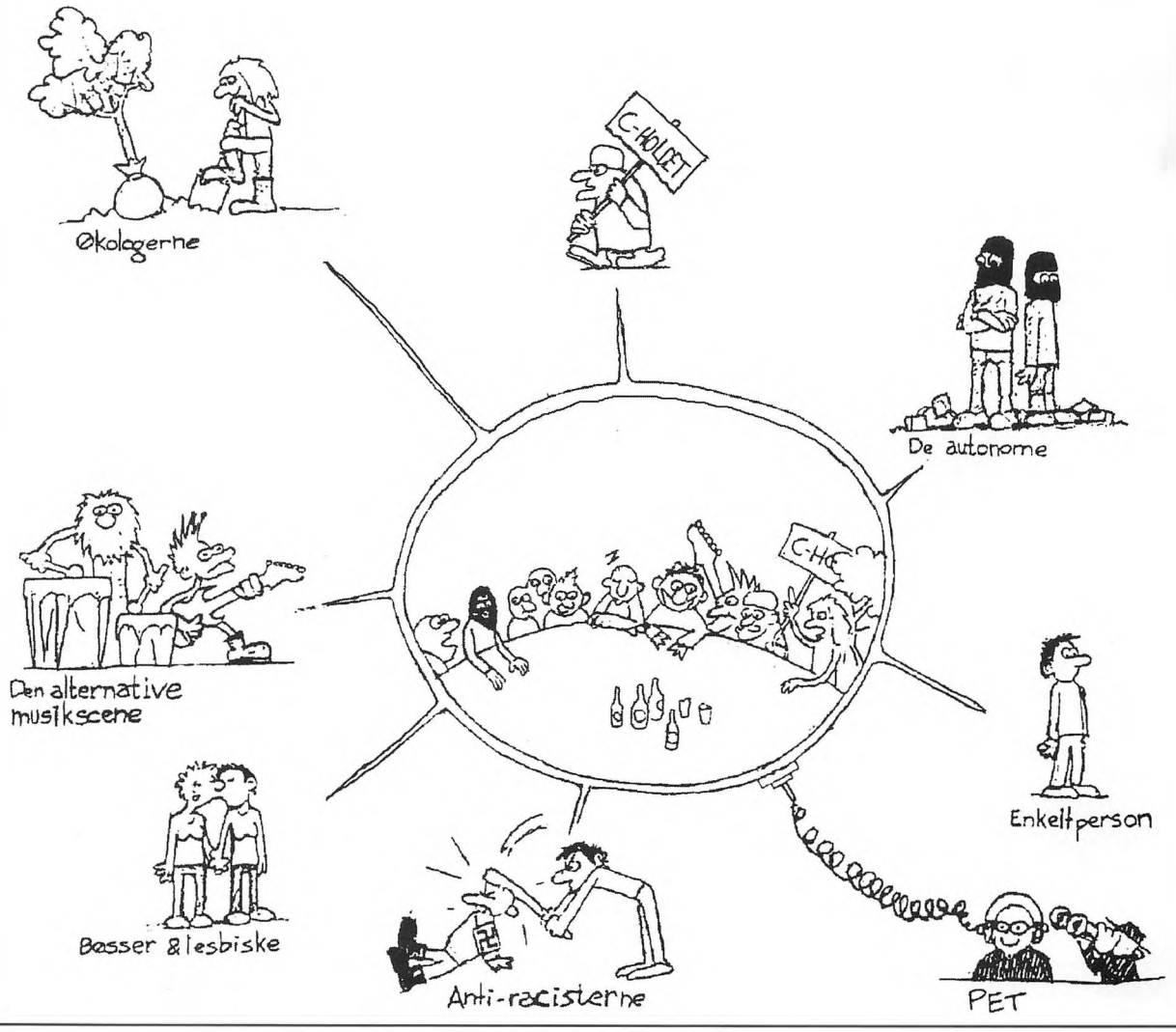

★ EFTERRETNINGSTJENESTERNE ★

POLITIETS EFTERRETNINGSTJENESTE

Historie

Politiet har siden 1920´erne haft forskellige efterretningstjenester.
Det nuværende navn, Politiets Efterretningstjeneste, i daglig tale kaldet PET, fik væsnet i 1951 ved en større omlægning af politiets hemmelige tjenester.
I 1958 blev størstedelen af det hidtidige hemmelige politi igen lagt ind under Rigspolitiet, og de næste par år fik Politiets Efterretningstjeneste sin nuværende status, og blev til Rigspolitiet - Afdeling G. Særordningen for Københavnsområdet ophævedes gradvist, og PET blev landsdækkende fra 1966. I 1970 fik PET lokalkontorer i de syv regioner, som Danmark inddeltes i. (Se senere).
Denne rationalisering og centralisering af efterretningsarbejdet skete efter betydelig modstand fra nogle af politiets organisationer. De er sandsynligvis sket efter pres fra NATO og USA, og skal bl.a. ses i sammenhæng med Statsministeriets "Cirkulære vedrørende sikkerhedsbeskyttelse af oplysninger, der er af fælles interesse for NATO-landene" af 14. april 1959. (Se senere under PET's sikkerhedsopgaver).
Både justitsminister K. Axel Nielsen (i 1967) og Justitsminister Knud Thestrup (i 1970) bekræftede i Folketinget sammenhængen mellem NATO-forpligtelser og PET's arbejde.
Københavns Politis efterretningstjeneste - tidligere Afdeling D, senere Afd. E - blev til Københavns Sikkerhedspoliti. Afdeling D var for øvrigt den første af politiets forskellige efterretningstjenester, og stammede helt tilbage fra 1920´erne.
Nyordningen havde den sidegevinst, at den årelange rivalisering mellem PET (og dens forløbere), og på den anden side Københavns politis særlige efterretningsafdeling elimineredes med sidstnævntes nedlæggelse.

Afdelingen blev i 1960´erne til Københavns Sikkerhedspoliti, der tog sig af efterforskning af politisk betonede attentater, hærværk og brandstiftelser. Endvidere leverede afdelingen i en periode bodyguards til Kongehuset, ved statsbesøg og til ambassaderne.

Sikkerhedspolitiet er i dag ophævet, og opgaverne varetages af PET eller af andre afdelinger under Københavns politi. Afdelingens sidste større opgave var os bekendt deltagelse i efterforskningen af Søllerødgade-drabet i 1992.

PET's arbejde kan bedst forklares ved at anvende den såkaldte og generelle efterretningscyklus:

A. Opstilling/anvisning af mål.
B. Indsamling ("indhentning") af oplysninger.
C. Bearbejdning og registrering af disse.
D. Overdragelse af resultaterne til de særligt bemyndigede.
(Undervejs mellem A og B kommer der en oversigt over PET's opbygning mm)

A. PET's MÅLSÆTNING eller OPGAVER

Det er PET's hovedopgave, at overvåge, forebygge og modvirke forbrydelser mod statens sikkerhed og mod den demokratiske samfundsorden, dvs. håndhæve Straffelovens bestemmelser om anslag mod statens sikkerhed og forbrydelser mod statsforfatningen. (Straffelovens kapitler herom – kap. 12 og 13 - er genoptrykt i PET-pjecen fra 1997).

Ud fra sin målsætning har
Politiets Efterretningstjeneste flere hovedarbejdsfelter:
1. Sikkerhedsopgaver
2. Kontra-spionage.
3. Kontra-terrorisme.
4. Kontra-ekstremisme.

De her nævnte almene opgaver for PET konkretiseres og vægtes løbende, se senere afsnit.
Hertil kommer en række mindre opgaver, f.eks. i forbindelse ulovlig spredning af atomart materiel og visse opgaver i bekæmpelsen af organiseret kriminalitet, hvis den kommer ind under de nævnte straffelovsparagraffer.
PET-redegørelsen nævner ingen eksempler herpå, men vi kan roligt gå ud fra, at det er grundlaget for PET's deltagelse i rocker-overvågninger.

1. Sikkerhedsopgaver

Sikkerhedskoordination (trusselsvurderinger).
Personbeskyttelse (bodyguards).
Dokumentsikkerhed, herunder rådgivning om alarmer, bygningssikring mm.
EDB-sikkerhed.
Medvirken ved sikkerhedsgodkendelser.

Sikkerhedsgodkendelse
Ansøgere til såkaldte følsomme job skal sikkerhedsgodkendes. Der findes også tidsbegrænsede sikkerhedsgodkendelser. De pågældende personer kan for en periode opgraderes, sålænge de arbejder med et følsomt projekt.
Det er i princippet den ansættende myndighed, der foretager proceduren omkring sikkerhedsgodkendelsen. Med én vigtig undtagelse. Sagen forelægges PET, der så svarer ja eller nej til det ansøgte. PET må ikke give begrundelser for sit svar. Derfor sidder der en række personer rundt omkring med en Kafka-fornemmelse efter en nægtet godkendelse, hvis årsager de ikke kender.
Ved sikkerhedsgodkendelser er der tale om såkaldte "ikke belastende registreringer", se senere. Hvor de ikke-sikkerhedsgodkendte optegnes er et godt spørgsmål.
Langt hovedparten af de i dag officielt registrerede i PET's personregister

udgøres af sikkerhedsgodkendte.
Sikkerhedsprocedurerne bygger på NATO-aftaler, og omfatter både NATO-dokumenter og nationale dokumenter. Aftalerne er udmøntet i et cirkulære fra Statsministeriet, udsendt 14.4.1959. Bestemmelserne omfatter både det offentlige og nogle private (f.eks. våbenproducerende firmaer og visse erhvervssammenslutninger).
Bestemmelserne, og de dermed forbundne PET-registreringer, er et af flere udtryk for statens og efterretningstjenesternes stærke binding til NATO og USA.

Ordet "dokument" omfatter alle nedfældede oplysninger, også fotos, kort mm. Dokumenter skal sikkerhedsklassificeres efter følgende skala:

- YDERST HEMMELIGT (TOP SECRET)
- HEMMELIGT (SECRET)
- FORTROLIGT (CONFIDENTIAL)
- TIL TJENESTEBRUG (RESTRICTED)

Klassifikationen COSMIC er ikke gængs i Danmark. Den anvendes om yderst hemmelige NATO-dokumenter, der ikke må indgå i nationale dokumenter, og som omhandler atomvåben. Adgangen til "cosmicerede" dokumenter bestemmes suverænt af USA. Efter en omfattende lokal "screening", sendes oplysningerne til USA, der sammenligner med egne oplysninger, før beslutning om adgang gives. Det er relativt få personer i de enkelte NATO-lande, der er cosmiceret.

Denne klassificering bestemmer sikkerhedsgodkendelsens art og arbejdsgangen ved udfærdigelse, forsendelse, opbevaring og adgang til dokumenter. PET skal føre tilsyn med, at bestemmelserne overholdes, og giver i forbindelse hermed råd og anden bistand. I forbindelse med dette arbejde deltager PET jævnligt på NATO-møderne for efterretningschefer.
I dette arbejde har PET også tæt kontakt til Forsvarets Efterretningstjeneste, FE. I løbet af den periode vi ser på, har tendensen imidlertid været, at PET har overtaget flere og flere af FE's opgaver på sikkerhedsområdet.

I forlængelse af sine sikkerhedsopgaver, søger PET også at skærme for **industrispionage** af mere kommerciel art. PET har flere gange gået offentligt ud og har advaret herimod, ligesom PET-folk har deltaget i seminarer for erhvervsfolk om problemet.

2. Kontra-spionage

I den følgende oversigt er flere større spionsager omtalt. Ud over dem har der været yderligere udvisninger af personel fra de tidligere Warszawapagt-lande. De foregik hyppigt i hemmelighed for ikke at belaste de diplomatiske forbindelser yderligere.
Årsagerne var som regel formodet ulovlig efterretningsvirksomhed i Danmark, eller mod vore NATO-allierede med udgangspunkt fra dansk territorium. (Barons bog, KGB Today, 1984, indeholder en lang liste over udviste sovjet-diplomater i perioden 1974 - 1983. Han nævner otte udviste fra Danmark).
Siden Sovjet Unionens og Warszawapagtens sammenbrud, bruges der færre ressourcer på dette felt.

3. Kontra-terrorisme

Omvendt siger PET-pjecen fra 1997:

- Selv om der verden over nok er færre terrorhandlinger i dag end for 15 år siden, har der til gengæld været en tendens til, at karakteren af de enkelte terrorhandlinger – navnlig bombeangreb – er blevet mere alvorlig. Det er også blevet vanskeligere at forudsige mulige terrormål, terrortruslen er blevet mere diffus.
Arbejdet med at vurdere terrortruslen er derfor blevet mere ressourcekrævende og nødvendiggør et tættere internationalt samarbejde.

Større terroraktioner i Danmark og egentlige sager har der ikke været mange af. PET har i hele perioden været på vagt mod terror, men har også jagtet en række spøgelser. Derved er venstrefløjens internationale samarbejde, og ikke mindst venskabs- og solidaritetsorganisationerne, kommet i PET's søgelys.
PET-redegørelsen nævner i generelle vendinger:

- PET var på denne baggrund meget opmærksom på grupper eller enkeltpersoner i Danmark, der kunne have kontakt til terrororganisationer.
I en række tilfælde blev der f.eks. konstateret kontakt til palæstinensiske, nordirske og vesttyske terrororganisationer.
Men PET-redegørelsen er ikke særlig konkret i sin omtale af terrororganisationer og deres evt. da nske kontaktflade.
- PFLP nævnes i forbindelse med Blekingegade-sagen.
- Palestinian Workers´ Union, PWU, nævnes som mål for overvågning i et citat, der er nogenlunde samtidigt (1983) med organisationens opløsning.
- RAF-spøgelset omtales kun lidt nærmere, også i forbindelse med Anders Nørgaards virke i Århus. Det hedder:

- Endelig kan nævnes, at Århus Politi på baggrund af oplysninger fra Anders Nørgaard i efteråret 1981 foretog anholdelse af to vesttyske kvinder. Formålet var at klarlægge deres identitet og herunder afdække, hvorvidt de pågældende var efterlyste RAF medlemmer. Dette viste sig ikke at være tilfældet, hvorimod de arbejdede som støttepersoner for fængslede RAF-medlemmer i Tyskland og ønskede dette støttearbejde udbygget i Danmark.

- Til gengæld nævnes Nordirlands Initiativ Gruppen ikke i redegørelsen. Den eksisterede i Århus fra 1979 og nogle år frem. Den nævnes ikke, på trods af, at Anders Nørgaard og mindst to andre PET-agenter arbejdede i gruppen.
- Ligeledes nævnes hans forsøg på at udspionere Nordirlands Komitéen i København heller ikke.

Der var nærmest fri overvågning af mange flygtninge- og indvandrergrupper, ligesom der jagtedes terrorister blandt asylansøgere, ofte i samarbejde med udenlandske politi- og efterretningsmyndigheder, ikke mindst det israelske Mossad.
Det fremgår ikke særlig tydeligt af PET-redegørelsen, men den kan suppleres med oplysninger i nedenstående oversigt.

PET-interessen for mulige terrorforbindelser på venstrefløjen dækker hele den periode vi beskæftiger os med. Fra infiltration blandt støtter af algeriernes befrielseskrig mod Frankrig omkring 1960 over jagt på formodede Rote Armee Fraktion-sympatisører i 70'erne og 80´erne til kurder-kon-

Terroraktioner o.lign. i Danmark

- **1965**. Bombe mod Spies Rejser i protest mod charterrejserne til Spanien, der levede under Francos diktatur. To lettere såret.

- **1965**. Randers-bomben, der går af i utide.

- **1971-72**. Aktioner mod filialer af amerikanske våbenfirmaer, der leverer til krigsførelsen i Vietnam.

- **1977**. Brandbombeattentat mod den indiske ambassadørs bolig. En sekt, Universal Army, påtager sig ansvaret, og kræver fængslede sektmedlemmer i Indien frigivet.

- **1979**. Bombeterror og afpresningsforsøg mod statsminister Anker Jørgensen. Den ene attentatmand kom til at bombesprænge sig selv ihjel, den anden fangedes først efter mange år, og idømtes fængsel. Motivet var af privat art, en tabt faderskabssag.

- **1979-1981**. Anonyme armenere påtog sig ansvaret for flg. fire aktioner:
  - **1979**. Bombeattentat mod Turkish Airlines kontor. Tre sårede. Tre algeriere, der havde været sigtede og arresterede, tilkendtes store erstatninger.
  - **1981**. Drabsforsøg på tyrkisk diplomat, der blev hårdt såret.
  - **1981**. To bombeattentater, det ene mod Turkish Airline med én lettere såret. Der henvistes til det tyrkiske folkemord mod armenerne i 1915, og der krævedes autonomi til efterkommerne af de overlevende.

- **1980**. En serie hærværks- og brandbombeattentater i Århus. De var den oprindelige grund til hvervningen af Anders Nørgaard. Se senere under året 1980.

- **1985**. Bombeattentaterne mod det amerikanske flyselskab North West Orient og den jødiske synagoge i København. Ved flykontoret dræbtes én person og godt 20 såredes, kun materiel skade ved synagogen. Se senere under året 1985.

- **1985**. Bombeattentater mod to jødisk-ejede forretninger, et rejsebureau og et cateringfirma. Aldrig opklaret.

- **1986**. En herboende kurder med tyrkisk statsborgerskab blev skudt ihjel i sin lejlighed. Det formodedes, at ofret tilhørte et moderat kurdisk eksilparti, PPKK.

- **1986**. En række bombeeksplosioner, bl.a. ved den sovjetiske ambassade og ved en sydafrikansk ANC-repræsentants bolig på Østerbro i København, se senere under året 1986

- **1987**. Starten på en årelang kampagne mod Shell og andre firmaer, der opererede i det apartheid-plagede Sydafrika. Under kampagnen begik enkelte anonyme grupper eller enkeltpersoner hærværk og sabotage.

- **1988**. En rapport fra det engelske udenrigsministerium beskylder DKP, VS og SAP for at støtte terrorisme
De havde anbefalet et møde - arrangeret af Irlandskomitéen - hvor lederen af det legale nordirske parti, Sinn Fein, Gerry Adams, skulle tale.

- **1988**. Brandattentat mod polsk-jødisk klub i København. En ukendt, islamisk og pro-iransk gruppe i Libanon påtog sig senere ansvaret i en erklæring fra Beirut. Om erklæringen var sand vides ikke, sagen er ikke opklaret.

- Endelig var der en mere eller mindre planlagt kampagne mod venstrefløjens kontorer og butikker i perioden **1988 - 1992**. Det var småattentater, hærværk og tyveri af papirer og data. Ingen af disse er til dato opklaret, hverken af det lokale politi eller PET. (Se særskilt oversigt).

- **1991**. To brandbomber mod den tyrkiske ambassade i København, og senere på året én mod Turkish Airlines.

- **1992**. Det stadig uopklarede og nu igen omdiskuterede bombedrab i Søllerødgade. Se senere under året 1998.

- **1993**. Brandbomber mod tre tyrkiske institutioner i København.

takter i 90´erne. Mange af disse sager omtales, fordi PET undervejs har været for tæt på skiftende danske solidaritetsorganisationer, fra Vietnambevægelsen i 60´erne til arrangørere af Kurder-møder i 90´erne.

I 1997 (i PET-pjecen) definerede PET selv sin virksomhed på kontraterrorisme-området:
"PET's primære opgave består her i løbende at vurdere terrortruslen i Danmark. For at kunne foretage en sådan vurdering, er det nødvendigt at have et overblik over de miljøer, hvor der kan være grobund for terrorisme."

Den ny formulering om at have **et overblik over de miljøer**, der **kan give** grobund for terrorisme, lyder ikke betryggende for PET's fortsatte virksomhed på området.

4. Kontra-ekstremisme

Kontra-ekstremisme og den dertil hørende registrering, har været det mest omdiskuterede område af PET's virke. Det er specielt her, at overvågningen af "Gråzonen", dvs. feltet mellem "lovlig politisk arbejde alene" og overtrædelse af lovgivningen er – eller var – mest omfattende, og måske håndhævet endnu mere diffust end ved de to foregående punkter.
PET siger selv (i 1997), at:

- Det er vigtig at slå fast, at det er de voldelige handlinger og trusler, som interesserer PET, ikke den politiske virksomhed i sig selv. PET interesserer sig således kun for grupper på den ekstreme højrefløj og den ekstreme venstrefløj, hvis de kan mistænkes for at have til hensigt "ved magtanvendelse" at "øve indflydelse på offentlige anliggender" eller "fremkalde forstyrrelser af samfundsordenen", som det hedder i Straffelovens § 114.

PET nævner i sin pjece, at kontra-ekstremisme er *"det man under et kan kalde samfundsundergravende virksomhed"*. Andre steder kaldes det *"subversionsområdet"* eller *"subversive aktiviteter"* (i Retningslinier for Arbejdskartoteker, i PET-redegørelse, marts 1998) eller endnu mere diffust *"handlinger af undergravende eller **uroskabende** art"* (i Retningslinier vedrørende efterforskning på det politiske område, sammesteds).

PET-chef Birgitte Stampe præciserede i Politiken (6.2.1994):
" Man løber en risiko for at blive genstand for vores interesse, hvis man udviser en adfærd, der kommer eller kan komme ind under de straffelovsparagraffer vi beskæftiger os med. Det vil sige paragrafferne om anslag mod statens sikkerhed. Det står fast, at man har overskredet grænsen for lovlig politisk aktivitet, hvis man benytter sig af ikke-fredelige eller sågar voldelige midler."

Hvad "ikke fredelige", men dog "ikke-voldelige midler" er, står hen i det uvisse. Dog tolkede visse medier og politikere - sandsynligvis inspireret af efterretningstjenesterne – afsløringerne af Kejsergade mm som nærmest voldelige angreb på staten. Det var en særdeles elastisk tankegang fra Den kolde Krigs tid, der benyttedes om aktiviteter, der intet havde med krudt og kugler at gøre, men var generende på anden vis, f.eks. ved en kritisk brugt ytringsfrihed.

Oprindelsen skal nok spores i CIA-kulturen, der definerede Counter-subversion som:
- Den del af kontra-efterretningsvirksomheden, der har til formål at afdække, ødelægge, neutralisere, forhindre undergravende virksomhed ved hjælp af identifikation, udnyttelse, indtrængen i (se om penetration senere), manipulation, vildledning og undertrykkelse af enkeltpersoner, grupper eller organisationer, der udfører - eller er under mistanke om at udføre - undergravende virksomhed.

Det kan måske være tankevækkende, at se på nogle af PET's aktiviteter med denne definition in mente.

Inden vi går videre med næste punkt i efterretningscyklen, ser vi på PET's opbygning.

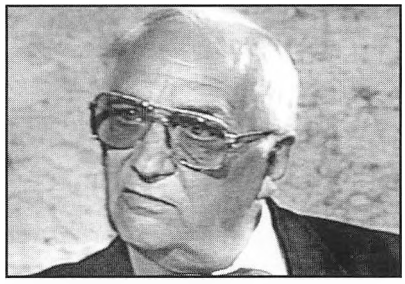

Ernst Søndergaard Petersen fra Rejseholdet

PET's opbygning

Politiets Efterretningstjeneste, PET, er på en måde en integreret del af det samlede politikorps. Organisatorisk er PET en af Rigspolitiets afdelinger, og budget, personale m.v. hører under Rigspolitichefen. Endvidere får PET en omfattende logistisk understøttelse fra det øvrige politikorps, og tjenestens officielle kontorer findes på nogle af landets politistationer.
Men PET's chef refererer dog direkte til den siddende justitsminister, som løbende skal orienteres om væsentlige enkeltsager, og om mere generelle forhold.
Øverste administrative leder i Justitsministeriet er departementschefen. I perioden 1968 til 1986 var Niels Madsen den magtfulde departementschef i Justitsministeriet, og han var kendt for være PET's ven og formynder. Den nuværende departementschef hedder Michael Lunn.
Under de forskellige departementschefer har skiftende kontorer og kontorchefer været bindeleddet mellem Justitsministeriet og PET. Kontorchefen for vedkommende kontor er "Justitsministeriets tilsynsførende", og flere af de senere nævnte PET-chefer havde en fortid i denne stilling, før de blev PET-chefer.
For tiden hører PET under Civil- og Politiafdelingen, hvor afdelingschefen hedder Lars Bay Larsen. Et af hans kontorer er Politikontoret, hvis kontorchef er Mogens Hendriksen.
På den anden side er Politiets Efterretningstjenestes arbejde udskilt fra det øvrige korps i den forstand, at det øvrige politi ikke kender til PET's operationer, og ikke får resultaterne at vide.
Det øvrige politi kan ikke rekvirere oplysninger fra PET til sine efterforskninger. Undtagelsen er de få tilfælde, hvor der rejses sigtelser/tiltale, og foretages ransagninger og anholdelser i forbindelse hermed. Så overdrages sagerne til det øvrige politi via den lokale politimester, i København politidirektøren. (PET-folk kan godt deltage i den videre efterforskning).
Dog vides det med sikkerhed, at kriminalfolk fra Rigspolitiets Rejseafdeling har været involveret i nogle af PET's operationer. Et evt. kommende Undersøgelsesudvalg kunne passende afhøre Ernst Søndergaard

Petersen og Arne Siezeking fra Rejseholdet, om deres drøftelser med PET-medarbejdere i begyndelsen af 1980´erne.

Politiets Efterretningstjeneste følger administrativt det øvrige politi, samt militærets og Hjemmeværnets inddeling af Danmark i syv regioner (Reg. I - Reg. VII) - en inddeling der for øvrigt går tilbage til modstandsbevægelsens struktur under Danmarks besættelse 1940-45.
PET har således - i regionsnummerorden - officielle kontorer på politistationerne i Ålborg, Århus, Haderslev, Odense, Slagelse, et kontor for Hovedstadsregionen og Rønne. Dertil kommer hovedkontoret, Centralafdelingen eller Hovedafdelingen, på Station 3 (Bellahøj) i København. Centralafdelingen er opdelt i afdelinger, der igen kan være opdelt i sektioner – bestemt af arbejdsområderne.
Det er formentlig også delvist tilfældet i Århusafdelingen.
PET oplyser selv, at regionsafdelingerne oprettedes i 1970.

Endvidere fremgår det af de løbende afsløringer, at der sondres mellem Øst- og Vestdanmark, således at Reg. I - IV hører under Århus, og de resterende under København. (Det svarer formodentlig til militærets mangeårige opbygning med en Østre- og Vestre Landsdelskommando).
PET-folk i begge centraler - med samme arbejdsopgaver - udveksler løbende informationer over en sikker faxforbindelse om de løbende operationer. PET har ved denne arbejdsmåde mindst et dobbeltarkiv på mange områder.
Fra de regionale kontorer går der så tråde ud i de enkelte af landets 54 politikredse. I en række sager har de lokale politikredse underretningspligt til PET, evt. via Rigspolitichefen.
En del af 90'ernes udvidelse af PET-styrken forklares officielt med, at nogle af de lokale PET-folk, der tidligere indgik i politimestrenes budgetter, nu er overført til PET's budget.
Endvidere udgår der fra en række af PET-folkene tråde ud til en række kontakter, meddelere ("kilder") og til dels lønnede infiltranter ("penetranter"), således at PET trækker et mere eller mindre finmasket net over hele Danmark. (Se senere).

På Centralafdelingen (Hovedafdelingen) sidder lederen, som i dag har rang af vicerigspolitichef, samt dennes souschef (stedfortræder og næstkommanderende), der i dag har titel af vicepolitimester.
De styrer både et omfattende kontorhold, der står under en kontorleder, og en række kriminalfolk, der ledes af en chefkriminalinspektør og dennes stedfortræder, en kriminalinspektør. Det er kriminalfolkene, der efterforsker og står for de løbende operationer.
Endvidere er der et par politijurister (politifuldmægtige eller -assessorer), der er mellemled mellem ledelsen og kriminalfolkene. Hver jurist har et antal efterforskningsgrupper under sig.
Der har flere gange været uenigheder mellem juristerne og kriminalfolkene om arbejdsmåderne. Mindst én gang har lederen af PET's kriminalfolk gået og smækket med døren grundet juristernes for store indblanding i efterforskningen.

De senere år har PET også fået tilført folk fra Ordenspolitiet. Det er sket i takt med overførslen af sikkerhedsopgaver fra andre afdelinger til PET. (Således er Københavns Sikkerhedspoliti som nævnt nu helt nedlagt).
Derfor har PET fået en Sikkerhedsafdeling med døgnvagt og et bodyguard-korps. Det arbejder ved visse opgaver sammen med det almindelige politis bodyguards, og med Anti-terrorkorpset. Sidstnævnte oprettedes til fysisk indsættelse mod terroranslag, gidseltagninger m.v. Medlemmer af Anti-terrorkorpset indgår nu i de københavnske politistationers almindelige turnus, men samles til træning, og er klar til hurtig indsættelse efter behov.
Under video-bombesagen i 1997 indsattes således folk herfra ved de følgende ransagninger, efter at Thomas Nakaba tidlig om morgenen skød og sårede en politimand i Nivå.

PET's regnskab og budget vedvarende en stor hemmelighed.
Regnskabet revideres af en særlig udvalgt kontorchef i Rigsrevisionen. Den tidligere nævnte "tilsynsførende kontorchef" i Justitsministeriet bistår ham, sammen med en af ministeriets kasseinspektører.
Selv det i 1988 nedsatte Kontroludvalg (se senere) har ingen form for bevillingsmæssig kontrol. Udvalget kan dog i forbindelse med indhentning af oplysninger hos regeringen blive gjort bekendt med generelle bevillingsmæssige forhold, siger lovteksten.
Det er en af grundene til, at det er svært, at udtale sig præcist om tjenestens omfang, samt tidligere og løbende arbejdsopgaver.

Personel

Det meste af personellet rekrutteres fra det øvrige politi, og består af en række kriminalbetjente, samt enkelte af politiets jurister. De fleste jurister har haft et særdeles tæt forhold til Justitsministeriet, og får en kortere turnustjeneste i PET, før de glider videre i systemet (ministerier, anklagemyndighed, øvrige politi).
Hen ad vejen er der også blevet tilknyttet folk fra ordenspolitiet, i takt med at PET har overtaget flere sikkerhedsopgaver fra andre afdelinger. Som f.eks. den såkaldte "Kongegruppe" til beskyttelse af Kongehuset (fra 1983).
Dertil kommer et teknisk-administrativt personale, såkaldte kontorfolk.

Antallet af ansatte i PET har i hele perioden været stærkt stigende. I slutningen af 1960´erne, og i slutningen af 1980´erne har vi de største hop, der dels skal forklares ved bureaukratiske ændringer, dels nye trusselsbilleder. (Ungdomsoprøret og terrorfrygt).
På modstående side angives nogle oplysninger, der gennem perioden har været offentliggjorte. Tallene er i sagens natur ikke præcise, men kan formentlig tages til udtryk for en tilnærmelsesvis udvikling. Det samlede politikorps omfatter ca. 10.000 personer.

Den fortsatte vækst i PET's budget og personale efter Murens fald kritiseres nu fra det øvrige politi, der i samme periode har måttet lægge ryg til nedskæringer.
Formanden for Københavns Politiforening, Henrik Blandebjerg, udtalte til Berlingske Tidende (25.4.98):
- *PET kan bilde dig hvad som helst ind, og f.eks. sige, at de skal bruge en stor stab til at overvåge noget, som de har fra en eller anden udenlandsk efterretningstjeneste. Og du kan umuligt kontrollere det.*

Vi vender nu tilbage til efterretningscyklen.

B. INDSAMLING AF OPLYSNINGER ("INDHENTNING") eller PET's EFTERFORSKNINGSMETODER

PET's efterforskningsmetoder er som det øvrige politis, men selvfølgelig tilpasset efterretningstjenestens særlige virkefelt.
PET's arbejdsgrundlag er den almindelige lovgivning. Opgaverne gives som nævnt overordnet i Straffeloven, og efterforskningsmetoderne gives overordnet i Retsplejelovens bestemmelser om politiets opgaver.
Disse bestemmelser udgør en slags generalfuldmagt for PET's arbejde, hvis nærmere omfang, opgaver og arbejdsmetoder som nævnt hører under Justitsministeriet, og den siddende Justitsminister.

Den ovennævnte generalfuldmagt, der kan udledes af lovgivningen, suppleres dog af en hemmelig instruks for tjenestens arbejde. Den første blev lavet af den daværende socialdemokratiske justitsminister Hans Hækkerup i 1953 - på højdepunktet af Den kolde Krig. Den afløstes i 1996 af nogle nye retningslinier, udstedt af justitsminister Frank Jensen. De nye retningslinier er stemplet "Fortrolig", og citeres ikke i PET's redegørelse fra marts 1998.
Dertil kommer forskellige interne retningslinier, hvoraf et par stykker kendes via PET-redegørelsen.

- I 1983 udsendte PET-chefen Ole Stig Andersen et internt regelsæt, "Retningslinier vedrørende efterforskning på det politiske område". Det var forudgående blevet godkendt af Schlüter-regeringens Sikkerhedsudvalg (se senere). De gælder i let revideret udgave endnu, og i PET-redegørelse, marts 1998, bringes lange uddrag af disse retningslinier.
- I 1985 udsendte den ny PET-chef, Henning Fode, et internt regelsæt om de enkelte medarbejderes brug af arbejdskartoteker mm (se senere). De gælder i let revideret udgave endnu, og uddrag heraf findes i PET-redegørelsen, marts 1998. Der arbejdes fortsat med præciseringer af disse regler.

Efterforskningsmetoderne omfatter: afhøringer, forespørgsler hos det øvrige politi eller andre, brug af registreringer, observationer, indgreb i meddelelseshemmeligheden (aflytninger, brevåbning mm), ransagninger (også hemmelige), beslaglæggelser, tvangsudlevering af billeder og dokumenter (edition), anvendelse af agenter og kilder mm.
Disse foranstaltninger har som nævnt hjemmel i Retsplejeloven, der indeholder enkelte særbestemmelser for PET.
Det samlede PET-personale i dag udgøres som nævnt officielt af ca. 370 personer.

Hertil kommer en række medarbejdere ude i de politikredse, hvor PET ikke er repræsenteret, men hvor efterretningstjenesten har kontaktpersoner i det lokale politi. På fuld tid eller deltids, afhængig af opgaverne. En del af disse folk skulle være overført til PET's budget i løbet af de senere år.
Mange af PET-folkene har desuden en række agenter og meddelere ude i marken.

PET's brug af agenter er reguleret af Straffeplejeudvalgets betænkning nr. 1023 fra 1984, og den følgende revision af Retsplejeloven i 1985. Det drejer sig i korthed om, at PET – i modsætning til det øvrige politi - fortsat må bruge agenter, når der er mistanke om overtrædelse af straffelovsparagrafferne 111-115 og 118.

PET har to slags agenter, der igen består af flere typer.

PET-PERSONEL 1958-1998

1958:	33 kriminalfolk (Dertil skal lægges E-folkene i Københavnsområdet)	(Politiken 6.2.1994)
1967:	68 " og 43 kontorfolk	(Information 13.4.1971, her er inkluderet overførte Afd. E-folk)
1968:	70 " og 43 "	(do)
1969:	89 " og 44 "	(do.)
1975:	90 " og 41 "	(Studenterbladet 5.12.1975)
1981:	99 " og 79 "	(Ugeavisen København 10.2.1983).
1982:	100 "	(Politiken, 6.2.1994).
1983:	193 medarbejdere i alt	(Berlingske Tidende, 25.4.1998).
1992:	143 kriminalfolk og 99 øvrige politifolk, heraf 30 bodyguards	(Politiken 6.2.1994).
1993:	326 medarbejdere i alt	(Berlingske Tidende, 25.4.1998).
1998:	Ca. 370 personer, hvoraf godt 100 er beskæftiget med administration og på området for generel forebyggende sikkerhed	(PET-redgørelse, marts 1998)

1. Penetranter

PET opererer med to typer penetranter:

Indplantede personer er særligt udvalgte og uddannede, der sendes ind i organisationen. Eksempel: Anders Nørgaard ("Zeus"), i forskellige organisationer, fra 1981. Se senere.

Hvervede personer er medlemmer af de organisationer, der har PET's interesse, gerne højt placeret. Egnede skal søges hvervet og inddraget i et kontrolleret og hemmeligt arbejde for PET. Eksempel: Det mislykkede hverveforsøg af Kasper Neergaard i 1971, se senere.

I medierne og på venstrefløjen plejer vi at kalde sådanne personer for infiltranter - hvis vi ikke bruger grovere betegnelser - men i PET-sprog hedder de altså penetranter. Vi har ikke været tilstrækkelig opmærksomme på, at også her har vor amerikanske storebror været normgivende. I følge CIA-kulturen infiltrerer man geografiske områder og penetrerer samfundsgrupper. Indsættelse af penetranter skal godkendes af justitsministeren.

Tidligere justitsminister Ole Espersen udtalte i TV 2-udsendelsen "Den hemmelige tjeneste", at han gav tilladelse til Zeus´ penetrering af Regnbuen i Århus i 1981.

I PET-redegørelsen nævnes det da også, *"at chefen for PET den 30. januar 1981 fik " grønt lys fra JM personligt i en periode af 9 måneder"*. (Dvs. til november 1981).

Men samtidigt benægter Ole Espersen kendskab til - og godkendelse af - Anders Nørgaards penetration af Socialistisk Arbejderparti, SAP, fra januar 1982.

I PET-redegørelsen nævnes det da også kun, at Anders Nørgaards fortsatte sit virke for PET, men nu i København under Hovedafdelingen. Denne ordning har været forelagt Justitsministeriet ("JM undrr") den 2. december 1981. "JM" må her tolkes som Justitsministeriet. Men det fremgår ikke hvem i Justitsministeriet, der har godkendt ordningen. Af redegørelsen fremgår det kun, at det er Anders Nørgaards kommende virke for PET i København, der er godkendt efter ni-måneders periodens udløb i Århus. Der nævnes intet i redegørelsen om, at det er hans rolle som kommende penetrant i SAP, der er godkendt.

Det kan undre, at Ole Espersens samtykke til penetration blev indhentet i forhold til Regnbuen, men ikke et lille år senere i forhold til SAP, som oven i købet da var et opstillingsberettiget parti og deltog i Folketingsvalg. Altså en godkendt del af det parlamentariske system.

2. Kilder og kontaktnet

Kilder kan være både personer, aktiviteter eller ting, hvorfra der er uddraget oplysninger af efterretningsmæssig værdi. Der sondres mellem **åbne** (alment tilgængelige) og **lukkede** (hemmelige) **kilder.**

I CIA-kulturen sondres der endvidere, hvor personer er kilde, mellem **kontrollerede** og **ikke-kontrollerede kilder**. Det gøres der også i PET fremgår det af PET-redegørelsen, selv om PET måske bruger andre betegnelser end de to nævnte.

(En penetrant kan efter ovennævnte inddeling også karakteriseres som en særdeles lukket og stærkt kontrolleret kilde).

Personer som kilder - eller meddelere - er ulønnede folk, der har specialviden og/eller et godt lokalkendskab, og som jævnligt informerer PET om den viden, som måtte interessere. Kilderne eller PET-medarbejderens kontaktnet befinder sig ofte i yderkredsen af de grupper, der har PET's bevågenhed.

En **kontrolleret kilde** véd, at hans oplysninger bliver brugt i efterretningsøjemed, at han samtaler med - eller arbejder for - en repræsentant for en efterretningstjeneste.

En **ikke-kontrolleret kilde** er ikke hvervet, men véd måske at han bruges i efterretningsøjemed - eller måske ved vedkommende det ikke.

PET skal ifølge redegørelsen principielt bruge kilder, der er bekendt med forbindelsens reelle art (dvs. kontrollerede kilder). Undtagelsesvis - og efter godkendelse i Centralafdelingen - må der bruges andre kilder (dvs. ikke-kontrollerede kilder). Frede Farmand blev sandsynligvis godkendt som ukontrolleret kilde i 1985.

Kilderne kan få evt. udgifter i forbindelse med deres PET-virksomhed refunderet, sådan som penetranterne får det.

PET-redegørelsen, marts 1998, indrømmer, at det forekommer, at PET udbetaler skattefri beløb til sine agenter og kilder.

PET-henvendelser til kilder eller til et kontaktnet er en betydelig mindre dybtgående handling end PET's brug af penetranter, hvadenten de er indplacerede eller hvervede. Det er sikkert forklaringen på, at redegørelsen demonstrerer en almindelig skyhed for overhovedet at omtale penetrantforhold. Det er betegnende, at det eneste forhold, der omtales, er omkring Anders Nørgaard. Og det var jo kendt i forvejen gennem hans deltagelse i TV 2-udsendelserne. I alle andre tilfælde skrives der kun om kilder eller kontaktnet.

Anvendelse af kontaktnet over for venstrefløjen blev senest godkendt i 1983, med Schlütter-regeringens nye retningslinier for overvågning af politisk arbejde. De tidligere retningslinier - fra Anker Jørgensens otteårige tid som statsminister - er ikke kendte.

Både penetranter og kilder har et kodenavn internt i PET, for at hemmeligholde deres identitet mest muligt f.eks. Zeus og Big One). Kilderne (og penetranterne ?) behøves ikke nødvendigvis at kende deres eget kodenavn.

Efter reglerne skal de godkendes centralt, kilderne i Centralafdelingen (og justitsministeriet ?), penetranterne af Justitsministeren.

Begge typer agenter mødes med deres kontaktmand (eller kontaktmænd) i PET uden for PET-kontorerne: På en p-plads, i en skov, i et privathjem eller i en af PET's fordækte lokaler eller lejligheder.

I en såkaldt **kildemappe** føres fortegnelse over kontakterne mellem PET og kilden eller penetranten. (Mødedatoer, formål, evt. overgivet materiale mm). Kildemapperne er en del af "**de ikke-belastende**" arbejdsarkiver (se senere). Derimod havner resultaterne af agenternes arbejde i PET's "**belastende**" arkiver. Sammen med oplysninger indhentet fra såkaldte **åbne kilder** (forespørgsler, bøger, avisklip, tidsskrifter, billeder i medierne mm), og fra andre **lukkede kilder** (aflytninger mm).

I 1960´erne og 70´erne f.eks. arbejdede nogle faste freelance fotografer ved et større københavnsk bladhus direkte for PET og supplerede de åbne kilder (de offentliggjorte billeder) med yderligere billeder af interesse.

Vi har ingen viden om, hvorvidt PET har lignende ordninger i dag.

C. BEARBEJDNING OG REGISTRERING.

De modtagne oplysninger – hvadenten de stammer fra åbne eller lukkede kilder - bearbejdes og registreres til brug for det fortsatte arbejde. Materialet fortolkes og analyseres, der udarbejdes statusrapporter, laves profilhistorier og trusselsvurderinger mm. Resultaterne - og det indhentede originalstof - opbevares i arkiver og sagsmapper, og danner grundlaget for omfattende registreringer.

Tidligere justitsminister Erik Ninn-Hansen fortalte lidt om arbejdet med indhentning og bearbejdning i et svar til Folketingets Retsudvalg (af 13.6.1985):
- Afhængig af personens eller organisationens egen fremfærd, metodevalg, formål og eventuelle skadegrad kan overvågningen variere fra notering i erindringen af lejlighedsvise oplysninger til målrettet indsamling af informationer.

"De hemmelige Kartoteker"

Vi ser nu lidt på PET's arkiver og registre, de såkaldte " hemmelige kartoteker". De har været det mest omdiskuterede område af PET's arbejde, bl.a. har de medført mange debatter og forespørgsler i Folketinget i de forløbne 30 – 40 år.
PET råder over flere registre og arkiver.
1. Personregistrering i den centrale registratur.
Antallet af officielt registrerede danske statsborgere fremgår af den følgende oversigt.
I begyndelsen af 1960´erne var det en almindelig formodning, at registret indeholdt oplysninger om 300.000 – 400.000 personer. Det er senere blevet bekræftet. I juli 1978 gav daværende justitsminister Erling Jensen (S) nemlig en række oplysninger til Folketingets Retsudvalg. Han oplyste, at der siden 1965 var **slettet** mere end 300.000 personer.

Han ville ikke oplyse totaltal, så derfor ved vi ikke hvor mange **nye** registreringer, der er sket i perioden. Sletningen var størst i starten. Han oplyste herom:

Sletninger
1965: over 47.000 personer (Forbuddet mod at registrere anbefalere og stillere).
1968: over 29.000 (Regeringserklæringen)
1969: over 44.000
1970: over 43.000
1976: under 10.000
1977: under 15.000

I et svar til Folketingets Retsudvalg (af 12.2.1985) oplyste daværende justitsminister Erik Ninn-Hansen, at der i perioden 1977 til 1984 var slettet 32.795 registreringer hos PET. Men ved at se på nedenstående tal (i venstre kolonne), fremgår det, at der i samme periode er sket stort set lige så mange nyregistreringer totalt.
For perioden 1977 til 1984 foreligger der nemlig nogle totaltal (belastede og sikkerhedsgodkendte) fra Justitsministeriet over registrerede danske statsborgere. De vises i venstre kolonne. I højre kolonne vises antallet af registreringer af andre grunde end sikkerhedsgodkendelse. Disse tal stammer ligeledes fra Justitsministeriet, men er fra 1988 og1996. Ved at sammenligne de to kolonner ses et par tendenser.
I starten af perioden stammer de nyregistrerede fra et voksende antal sikkerhedsgodkendte, da antallet af "belastende" registreringer er stærkt faldende og totaltallet stort set er det samme.
Den anden tendens er, at Schlüterregeringen i 80´erne tilsyneladende opretholdt antallet af "belastende" registrerede ved at nyregistrere lige så mange som der blev slettet i denne kategori.

Fra 1960´erne er der er altså sket en voldsom formindskelse i antallet af "belastende" officielle personregistreringer hos PET. Udviklingen har været ujævn, den sidste store reduktion er tilsyneladende sket i tiden efter murens fald.
I samme periode er antallet af medarbejdere hos PET vokset betydeligt.
Kan der ligge et større antal uofficielle registreringer andetsteds hos PET? I de følgende to typer registre, eller et helt tredje sted?

2. Organisationsregistrering (for "belastende").
Registrering af politiske organisationer af interesse for PET's virkeområde er tilladt. Her samles programmer, vedtægter, avisudklip, rapporter mv. Navne på ledende medlemmer og evt. kandidater til valg til Folketinget og de kommunale råd må godt vedlægges "organisationssagen". Men der må i princippet ikke vedlægges navne på organisationens medlemmer som helhed. Det er dog tilladt, hvis medlemskab alene af en bestemt organisation var nok til at medføre registrering i personkartoteket. Så lå der også en medlemsfortegnelse over alle personregistrerede ved organisationssagen.
SAP og visse grupperinger på den yderste højrefløj har i visse perioder haft en sådan status siges det i PET-redegørelsen. Det antydes, at KAP og DKP/ML nød samme bevågenhed.
De senere år har Wamberg-udvalget (se senere) også ført tilsyn med "Organisationsregistret".

År	Totaltal	- Sikkerhedsgodk.
1972		ca. 32.000
1977	59.015	ca. 18.000
1980	61.101	ca. 13.000
1982	57.368	
1984	58.892	
1985		11.972
1987	62.293	godt 12.000
(85- og 87-tal fra Ninn-Hansens svar til Retsudvalget, juni 1988)		
1994/95		7.595
(Justitsministeriet, 1996)		
1995/96		6.135
(Justitsministeriet, 1996)		
1996/97		2.826
(PET-redegørelsen, marts 1998)		

EDB-registrering
Omkring 1990 overgik PET's registreringer til EDB. Hidtil havde PET haft "nogle tromler, hvorpå en række navne i alfabetisk rækkefølge var ophængt på strimler." (PET-redegørelse, marts 1998). Personer, hvis navne og evt. andre data befandt sig i en rapport eller et avisudklip - i de såkaldte aktpakker i PET's arkiv - ansås fortsat

ikke som værende officielt registrerede. (Se under arbejdsarkiver senere).
I december 1994 førtes retningslinierne for brug af de decentrale arbejdskartoteker mm ajour, efter at medarbejderne i PET-afdelingerne var begyndt at føre dem på EDB i slutningen af 1980'erne.
Personregistrering, organisationsregistrering mm ligger i en særlig database i PET's centrale EDB-anlæg. Da der er mulighed for fritekstsøgning i databasen, er der indført begrænsede identifikationsmuligheder for personer, der er omtalt, men ikke egentlig registrerede.

Personregistreringer som følge af sikkerhedsgodkendelse slettes i dag som hovedregel efter fem år. Andre personregistreringer, samt organisationsregistreringer, slettes som hovedregel senest 10 år efter den senest registreringsværdige hændelse.
Ved sletning af registreringer makuleres de underliggende sagsakter medmindre de skønnes at have historisk interesse. Så skal de senere overgives til Rigsarkivet.
Denne procedure er omtalt i PET-redegørelsen, da der en del gange heri henvises til, at PET i dag ikke besidder viden om bestemte hændelser på grund af sletninger og makuleringer. Men PET-redegørelse, marts 1998, optrykker som bilag programtekster fra henholdsvis SAP, KAP og DKP/ML. Teksterne stammer alle fra omkring 1980. De er selvfølgelig medtaget i redegørelsen for at begrunde PET's overvågning af disse organisationer.

MEN, det må tages som udtryk for, at ingen af de tre organisationer er slettet af **Organisationsregistret**. På trods af at KAP opløste sig selv for flere år siden.
Der foreligger dog den mulighed, at PET-chef Birgitte Stampe har haft en medarbejder på for eksempel Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv, eller på Tidsskriftcentret. Men så kommer hun i modstrid med sin egen PET-redegørelse (s. 4 nederst), der udtrykkelig nævner, at der **kun** er trukket på egen viden, arkiveret eller blandt nuværende personale. (Som eneste undtagelse herfra er nævnt den ligeledes på s. 4 omtalte henvendelse til Københavns Politi om Søllerødgade-drabet).

Det Centrale Kriminalregister

Ved siden af PET's egne kartoteker og registre råder det øvrige politi over en række andre registre og kartoteker, som PET også har adgang til. Det væsentligste er Det centrale Kriminalregister (tidligere: Rigsregistraturen).
Det består af to hoveddele: **Afgørelsesregisteret** og **Efterforskningsregisteret**.
I Afgørelsesregisteret ligger domme og andre afgørelser, der almindeligvis slettes efter ti år.
I Efterforskningsregisteret ligger de samme domme og afgørelser, incl. frafaldne sigtelser og frifindende domme. I princippet ligger der oplysninger om alle mere væsentlige kontakter mellem politi og anklagemyndighed, og den enkelte borger.
Endvidere findes der et Terroristregister i forbindelse med Efterforskningsregisteret
Terroristregisteret indeholder kun oplysninger om personer, der ikke har dansk statsborgerskab. Her står formodentlig mistænkelige flygtninge og asylsøgere med opholdstilladelse i Danmark opførte, sammen med data om forskellige terrormistænkte udlændinge, det internationale politisamarbejde har rundkastet.
(De terrormistænkte danske statsborgere står i PET's registre, og fra 1976 også herboende udlændinge).
Efterforskningsregisteret er altså langt større end Afgørelsesregisteret, og det er ikke underlagt automatiske sletninger.

Det var her, at nogen fandt den 30 år gamle spritdom over den tidligere konservative partileder, Per Stig Møller, og lækkede den til pressen. I forbindelse hermed søgte de to folketingsmedlemmer, Margrete Auken og Søren Søndergaard, at få retningslinierne for efterforskningsregisteret udleveret. Men det kunne de ikke, de var hemmelige.
På baggrund af det følgende presserøre nedsatte justitsminister Frank Jensen et arbejdsudvalg til undersøgelse af forskrifterne mm.
Senere er det kommet frem (TV-Avisen og Søndagsmagasinet, 19/4 1998), at der blev spurgt på Per Stig Møller fra fem forskellige politistationer. Sagen er, at nok har hver betjent sin personkode, der skal bruges for at få adgang til Efterforskningsregisteret, og en sådan adgang kan bagefter kontrolleres. Men derudover findes der en række terminaler rundt om hos forskellige vagthavende, der er døgnåbne og tilgængelige uden personkoder. Det er fra fem sådanne terminalskærme, at oplysningerne om Per Stig Møller er trukket. Logningen viser kun hvilke terminaler, der er brugt – men ikke af hvilke personer. Vicerigspolitichef Erik Justesen var i udsendelsen ikke indstillet på at lave ordningen om, men måske kommer der et politisk påbud om at øge sikkerheden. På samme måde, som der sikkert vil ske sletninger af gamle og unødvendige oplysninger om hundrede-tusindevis af borgere. Registeroplysninger, som ifølge lovgivningen er ulovlige eller på kanten af loven.
Det centrale Kriminalregister blev lagt på EDB i 1978. I mange år var Datacentralen I/S, senere A/S , operatør eller driftsselskab for dette register og andre følsomme registre: CPR, Skattevæsen, Motorregistret og Pas. Endvidere løste Datacentralen opgaver for både politiet og forsvaret, deres efterretningstjenester indbefattet.
I privatiseringens navn solgtes der ud af aktierne, og i dag kontrolleres den tidligere Datacentral af et multinationalt amerikansk firma, CSC-Danmark. Bestyrelsesformanden kommer fra CSC-World Wide Division, og den overordnede driftsledelse ligger i USA og England. Driften - og dermed indholdet – af en række af vore mest følsomme personregistre er dermed på udenlandske hænder.
Det er lidt parodisk, at i den ene ende af samfundet går PET på jagt efter mistænkelige personer, mens politikere i den anden ende helt lovligt sælger meget følsomme personregistre til udenlandske interesser.
En hændelse, der ikke har skabt megen debat.

3. Arbejdskartoteker (Arbejdsarkiv). Ved siden af det centrale og officielle personregister og organisationsregistret, eksisterer der en række arbejdskartoteker rundt omkring hos PET-medarbejdere. Det er over mistænkelige ("belastede"), der undersøges med henblik på evt. strafforfølgelse eller blot officiel personregistrering. Det er formentlig denne uofficielle registrering, som Ninn-Hansen i 1985 omtalte som "notering i erindringen". PET sondrer mellem en "belastende" og "ikke belastende" registrering. Personkartoteket over sikkerhedsgodkendte personer, og fra arbejdskartotekerne: kildemapper, lister over kontaktpersoner mm, hører til den "ikke belastende" registrering.
De "belastede" er i personregistret i øvrigt, organisationsregistret og i nogle af arbejdsregistrene.

Enkelte medarbejdere - eller grupper af medarbejdere - må oprette arbejdskartoteker mm i forbindelse med en løbende efterforskning. De er underlagt intern revision og sletning, såfremt personen viser sig ikke-belastet. Belastede personer kan blive stående i arbejdskartoteket og **skal** registreres i personregistret.

PET's arbejdskartoteker i Centralafdelingen ligger på EDB, hvor der også er fritekstsøgning.
Belastende arbejdskartoteker skal holdes adskilt fra ikke-belastende af hensyn til kontrolmuligheder.
Nu får Wamberg-udvalget årligt forelagt en oversigt over arbejdsregistre, der ellers er underlagt PET-chefens tilsyn.
(Afsnittet her om PET-registreringer bygger i stort omfang på PET-redegørelsen, marts 1998).

D. VIDEREGIVELSE

Da efterretningstjenesternes virksomhed i sagens natur skal hemmeligholdes videst muligt, er det kun en begrænset og sikkerhedsgodkendt kreds af politikere og topembedsmænd, der får indsigt i resultaterne af tjenesternes virke. Det sker i en såkaldt "anonymiseret" form, så kilderne ikke kan spores.

Begge tjenester udsender jævnligt oversigter til denne begrænsede personkreds.

Der er tidligere redegjort for PET's tætte forhold til Justitsministeren og Justitsministeriet.
Derudover deltager PET's chef i møder i Regeringens Sikkerhedsudvalg sammen med chefen for Forsvarets Efterretningstjeneste, og fire andre højtstående embedsmænd. De mødes hemmeligt 5-7 gange om året.
Udvalget består for tiden af statsminister Nyrup Rasmussen, justitsminister Frank Jensen, forsvarsminister Hans Hækkerup og deres departementschefer, Nils Bernstein, Michael Lunn og Anders Troldborg, samt udenrigsminister Helveg Petersen og udenrigsministeriets direktør Friis Arne Petersen, samt de to E-chefer).
Der afholdes tillige et månedligt møde i Ministeriernes Sikkerhedsudvalg, hvor kun de nævnte seks embedsmænd deltager.

For at afmystificere tjenesternes arbejde i offentligheden, har begge tjenester forsøgt sig med en pressetalsmandsordning.
Men da talsmændene i de fleste forhold er bundet på hænder og fødder, kan ordningen ikke karakteriseres som særligt vellykket.
Så gik det bedre med at lække oplysninger til udvalgte journalister, der så præsenterede de løbende sager fra en efterretningsvenlig og måske ligefrem en efterretningsønsket vinkel. Det er for os at se et uudforsket område af dansk pressehistorie, som ellers kunne være nok så underholdende. Vi har genlæst en række avisartikler i forbindelse med dette skrift, og umiddelbart synes der at være stof nok, forfattet af den samme kreds af journalister år efter år.
Begge tjenester er i dag underlagt både Wambergudvalget og Kontroludvalget. Medlemmer af begge udvalg er bundet af tavshedsforpligtelse, men alligevel er det tilsyneladende begrænset, hvad de i virkeligheden erfarer. Den manglende kontrol grundet ordentlig indsigt er i hvert fald et centralt emne i den løbende debat om Kontroludvalget, og en ny lovgivning for tjenesterne.

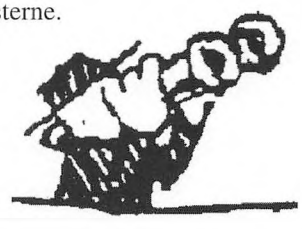

KRONOLOGISK OVERSIGT OVER SAGER

I det følgende gennemgår vi en række sager, der er kommet til offentlighedens kendskab de sidste 30 - 40 år. Det siger sig selv, at det her nævnte kun er den del af PET's arbejde i disse år, der mer eller mindre frivilligt er kommet frem. Det er betegnende, at der ofte går mange år mellem aktiviteterne, og deres mer eller mindre tilfældige afsløring og offentliggørelse.
Derfor vil mange af aktiviteterne blive omtalt flere gange i oversigten. Almindeligvis under det/de år, de foregik, og senere, da de opdagedes.
Den første omtale skulle give en bedre oversigt over dele af PET's aktiviteter i en bestemt periode. Den anden omtale prøver at nævne omstændighederne ved offentliggørelsen, og hvad det medførte. Eller snarere, hvad der alligevel ikke skete.
Afstanden mellem de to omtaler kan tages til udtryk for manglende kontrol med PET, eller for manglende offentlighed omkring en vigtig statsinstitution, hvis hemmelige virke gennem tiderne har påvirket mange menneskers skæbne.
Når der aldrig svares præcist, og når både tjenesterne og de ansvarlige politikere lider af kollektiv hukommelsestab, er svaret det indlysende, at hemmelige tjenester selvfølgelig skal forblive hemmelige.
Men det er ikke den eneste forklaring. Begge tjenester er opbygget i et samvirke mellem de ledende NATO-partier, Socialdemokratiet, De Konservative og Venstre. Alle tre partier har leveret ministre, der har været ansvarlige for tjenesterne, og de samme partier sikrer deres hemmelige finansiering og dækker over deres fadæser. Der er et dybt interessefællesskab i, at den ene part ikke afslører den anden, når de har regeringsmagten (og dermed mulighederne).
Enkelte forsøg herpå udløser straks modreaktioner, der siger: Stop skydningen. Som for eksempel da Socialdemokraterne kritiserede den daværende VKR-regerings dispositioner i Kejsergade-sagerne, så svarede Ninn-Hansen igen, med at minde om, at en nu ledende socialdemokrat i sin ungdom var involveret i en aflytnings-

affære. (Det medførte senere afsløringen af Arne Sejr-gruppen, og den unge Kjeld Olesens medvirken ved aflytning af DKP-ægteparret Ragnhild Andersen og Alfred Jensen).
Oversigten afspejler således ikke et samlet billede af PET's hemmelige virke, men kan give en række holdepunkter.

Oversigten er inddelt i fire perioder, der igen - lidt upræcist - er bestemt af, hvem der i dette tidsrum var PET-chefer. Derefter omtales periodens nye rammer for PET's virke, og så omtales en række enkeltsager
I slutningen af hver af perioderne nævnes øvrige PET-ledere, i den udstrækning de kendes gennem offentlig omtale i pressen, eller i håndbøger såsom den årlige Hof og Statskalender m.v. På den baggrund kan nogle af dateringerne være lidt upræcise.

PET-redegørelsen, marts 1998, skulle kun gå ca. 20 år tilbage, dvs. fra slutningen af 1970´erne. Diskret omtaler den kun "dele" af virksomheden - nemlig, dem vi stort set kendte fra den sidste tids afsløringer. Vi omtaler andre kendte sager fra perioden, der blot nævnes generelt - eller slet ikke berøres - i redegørelsen.
Endvidere har vi valgt at tage noget af forhistorien med, i håb om at det kan medvirke til en større belysning af "dele af PET's virksomhed" de sidste 20 år. Vi starter altså omkring 1960, hvor der - set i bakspejlet - begyndte så mange nybrud i det danske samfund.

1. SLUTNINGEN AF DEN KOLDE KRIG, 1959 - 1965

Gamle og ny fjender - DKP og det ny venstre

PET begyndte et andet sted end hvor de er i dag.
Under Den kolde Krig blev alle kommunister og sympatiserende - eller mistænkte herfor - noteret ned i det, der i samtiden kaldtes De hemmelige Kartoteker.
På højdepunktet var vel op mod 400.000 mennesker registreret her. Så mange højre- og venstreekstremister fandtes næppe. Så mange kommunister - virkelige og indbildte - fandtes heller ikke, så pacifister og folk, der var mod vort NATO-medlemskab røg i kartotekerne på linie med oppositionelle fagforeningsfolk og andre, der satte sig op mod den da rådende konservativ-socialdemokratiske generallinje. Medlemmer af såkaldte kommunistiske frontorganisationer nød stor interesse.
1960´erne var for øvrigt præget af nybrud på venstresiden i dansk politik. Udbrydere fra DKP havde dannet det neutralistiske Socialistisk Folkeparti, der afløste DKP i Folketinget fra 1960. Der opstod andre grupper og bevægelser, der nok var „samfundsomstyrtende", men hvis forhold til den for tiden værende Moskva-version af marxismen-leninismen var højst kritisk. I begyndelsen af 60'erne var atommarch-bevægelsen dominerende, i slutningen Vietnam-bevægelsen. Begge bevægelser blev infiltreret af PET.
„Ud over sager af denne kategori (dvs. anslag mod staten) omfatter efterretningstjenestens arbejdsområde planlæggelse og gennemførelse af forholdsregler til sikring mod enhver form for statsfjendtlig virksomhed."
Sådan udtalte daværende justitsminister Hans Hækkerup sig i Folketinget 29.1.1964. Altså „enhver form for statsfjendtlig virksomhed" blev noteret. Også læserbreve og indlæg på møder.
I maj måned samme år udtalte han samme sted:
„... denne registrering omfatter personer, der har manifesteret et tilhørsforhold til ideologier, der er vor samfundsopfattelse fremmed, ja måske fjendtligt indstillet overfor den, og som fremtræder med en sådan styrke, at det bringer sine tilhængeres loyalitet over for den danske stat i fare."

Dvs. det var ikke konkrete handlinger, der lå til grund for overvågning og registrering, men enhver, der havde en ideologi eller holdninger, der omfattede ønsket om dybtgående samfunds- og statsændringer, var potentielle fjender. Og i forebyggelsens hellige navn værdig til efterretningstjenesternes interesse.
Forholdene i begyndelsen af 1960´erne udløste den store kartoteksdebat. (Se f.eks. Mads Nissen Styrk: De hemmelige Kartoteker, Aros 1964, og De mange Kartoteker, Aros 1967. De to små bøger indeholder mange kartotekshistorier, der ikke gentages her).

Nye rammer for tjenestens virke

Debatten og en omfattende kritik af „De hemmelige kartoteker" medførte nedsættelsen af det såkaldte Wamberg-udvalg. Den socialdemokratiske Krag-Hækkerup-regering nedsatte dette første kontroludvalg den 8.juni 1964.
Wamberg-udvalget er opkaldt efter udvalgets første formand (1964 - 1981), og det eksisterer endnu under dette navn. Det ledes i dag af amtmand Bodil Panild. (Se senere, under året 1990).
Det er justitsministeren, der udpeger de fire medlemmer. Udvalget skal så vidt muligt på justitsministerens vegne følge PET's registreringer af danske statsborgere, og PET's udlevering af oplysninger til andre myndigheder.

Forside: "STRENGT FORTROLIGT"

Beretning nr. 2/1950 (46 sider)

INDHOLD: I Kommunismen i Danmark i perioden 1.jan.-1.april 1950.
II Illegal virksomhed i forbindelse med kommunisme.
III Forholdet til udlandet.
IV Nazismen i perioden 1.jan.-1.april 1950. (S. 41-46)

(Underskrevet s.46:) RIGSPOLITICHEFENS EFTERRETNINGSAFDELING, 1.april. 1950.

Fra en gammel kvartalsoversigt

Kontrollen var en stikprøvekontrol. Enten bad udvalget om at se nogle tilfældige registreringsnumre eller også medbragte de en navneliste, og spurgte om vedkommende var registreret, og i bekræftende fald, så bad de om at se vedkommendes registrering.
I perioden 1965 - 1976 var der 580 stikprøver i alt. I tre af årene var der dog ingen kontrol (1973 - 1975). I 1977 var der 21 stikprøver. (Information 12.7.1977). Hvis tallene her sammenlignes med antallet af registrerede på samme tid, kan kontrollen forekomme lidt lemfældig.

Enkeltsager fra perioden

Firmaet 1948 - 1963

Den halvprivate efterretningsorganisation, Firmaet, fungerede fra 1948 til 1963. Firmaet arbejdede både for CIA og for kredse i Forsvarets Efterretningstjeneste. Det var Firmaets opgave - i forståelse med ledende politikere - at gennemføre de delikate operationer, som de officielle tjenester ikke kunne udføre.
Stifteren og hovedmanden i Firmaet var den tidligere modstandsmand Arne Sejr. Den bedst kendte af Firmaets operationer var en ca. fem år lang aflytning af DKP-parret Alfred Jensens og Ragnhild Andersens bopæl i Vestersøgade i København.
Den femårige aflytning skete omkring 1960, og havde betydning for bruddet i DKP i 1958, det brud, der førte til dannelsen af Socialistisk Folkeparti. Parret tilhørte den såkaldte hårde kernes inderkreds, de var begge centralkomitémedlemmer, og havde været folketingsmedlemmer i en årrække.
Deres samtaler i hjemmet handlede naturligvis om den stående partikamp, men deres årtier gamle venskab med tyske kommunister var sikkert heller ikke uden interesse. Flere af dem havde på dette tidspunkt høje stillinger i DDR.
Indholdet af parrets fortrolige samtaler om partikampen blev lækket til Information, der dengang ikke vidste, hvordan de var indhentet. Offentliggørelsen uddybede den i forvejen forbitrede strid i DKP.
I juledagene i 1975 begyndte afsløringen af Firmaet. (Se også under dette år).

Påskemarch-opråb 1962

Hvem er vi?

Vi er almindelige mennesker, arbejdere og kontorfolk, akademikere og håndværkere, bønder og fiskere, kvinder og mænd, unge og gamle. Vi er forskellige i interesser og politisk opfattelse. Protesten mod kernevåben er det, der har ført os sammen. Vi har protesteret over for enhver magt, som har gjort forsøg med kernevåben, og vi agter fortsat at protestere.

Kampagnen mod Atomvåben samler sig om følgende tre krav:

1. *Der må ikke findes kernevåben på dansk område.*
2. *Befolkningen må have klar besked om faren ved brug og afprøvning af kernevåben.*
3. *Danmarks regering må føre en selvstændig udenrigspolitik og aktivt gå ind for forbud mod enhver form for anvendelse, produktion, oplagring og afprøvning af kernevåben.*

Sømandsovervågning. Ca. 1950 - 1960´erne

Danske søfolk, der sejlede på USA, og danskere, der søgte visum til landet i perioden fra omkring 1950 og til ind i 1960´erne, risikerer stadigt at stå optegnet i USA-arkiver. Det afslørede Jyllandsposten i 1991 (7.7.). I førnævnte periode gik der en strøm af oplysninger om danske statsborgeres politiske holdninger fra danske myndigheder og fra Socialdemokratiet til den amerikanske ambassade i København. Herfra blev de sendt videre til USA. Specielt samlede interessen sig om danske kommunister og sympatisører. Da historien kom frem søgte DKP om aktindsigt, se senere under året 1991.
Den 14.-15.9.1968 gav justitsminister Knud Thestrup et interview til Nan Henningsen i Information. Vi bringer et uddrag:
Kan De garantere for, at de hemmelige kartoteker ikke misbruges?
Hvad mener De med misbrug?
For eksempel at en organisation som CIA herhjemme eller i udlandet, kan få oplysninger om danske statsborgere fra politiets hemmelige kartotek?
Der er intet samarbejde mellem CIA og det danske politi.
Er De sikker på det hr. justitsminister?
Der er et vist samarbejde inden for NATO, men i øvrigt kan jeg ikke udtale mig nærmere om det.

Universitetslister 1, 1960

PET har i perioden 1960 til 1990 fået immatrikulationslisterne (fortegnelse med diverse data over alle indskrevne studerende) fra Københavns Universitet. (Birgitte Stampe notat til Ole Donner, MF, i 1994).

PET-penetranter 1

Enkeltmedlemmer fra den nydannede og højreekstreme Demokratisk Alliance begyndte at arbejde for PET. Både mod en trotskistisk gruppe, der fremstillede enkelte våbendele til den

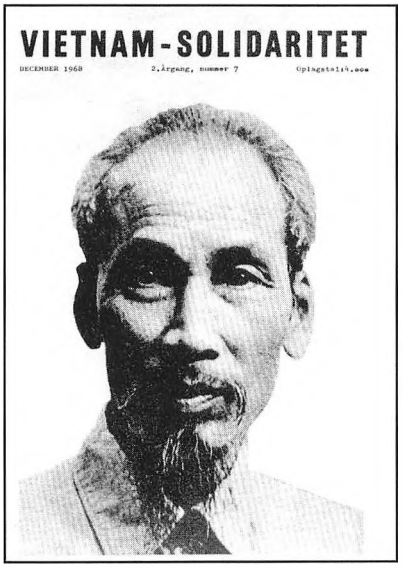

algeriske befrielseskamp, og mod Kampagnen mod Atomvåben. Senere bredtes arbejdet ud, og rettedes både mod kommunistiske og andre venstreorienterede grupper, og specielt Vietnam-bevægelsen. Senere deltog enkeltmedlemmer fra Friheds Alliancen, en afskalning af Demokratisk Alliance, i penetrationer eller forsøg herpå. (Se f.eks. Trotyl-sagen, under året 1969).

Aktiviteterne er udførligt beskrevet i Erik Jensen og Petter Sommerfelt, Under Dække, Demos 1977. De omtales også i to bøger af Jakob Andersen og Søren Jakobsen: Spionen der sladrede, Ekstrabladet 1977, og „Operation Kastanje", Ekstrabladet 1978. Endvidere findes flere domsafgørelser fra injuriesøgsmål. Se f.eks. Ekstrabladet 17.,18.og 22.8.1978 for referater af byretssagen mod bladet, samt referat af landsretsdommen, hvortil sagen var anket, 9.2.1980.

Derfor gentages hændelserne stort set ikke i denne oversigt.

Holm Haase 1, 1963

I 1963 begyndte PET at overvåge østtyskeren Gustav Holm Haase, Han besøgte Danmark en del gange de næste år på et falsk vesttysk pas, før han arresteredes i 1968. (Se under året 1968).

Bombe 1965

19. Marts 1965 skete der en eksplosion i en kunstmalers atelier i Randers. En bombe gik af i utide.

Kriminalkommissær Otto Hanner forklarede, at politiet (fra PET?) havde fået et praj om, at bomben skulle bruges i forbindelse med anti-NATO-demonstrationer. Politiet vidste ikke præcist hvor bomben var, men havde mistanke til kunstnerens hjem, der var udgangspunkt for demonstrationerne. Bomben eksploderede før politiet lavede ransagning.

En københavnsk aktivist, der havde handlet på egen hånd, dømtes senere.

Ledende PET-personel i perioden

Chef 1959 - 1965:
Politiinspektør Ernst Mogens Jensen.
Politiinspektør Ernst Mogens Jensen var souschef under forgængeren, politichef Ernst Brix.
Jurister:
politifuldmægtig Arne Nielsen, der blev chef i 1965, og Ole Stevns i starten af perioden. Ole Stevns var derefter mangeårig leder af Tilsynet med Udlændinge.
Fra 1962-65 politifuldmægtig Hans Jørgen Agger.
Chef for kriminalfolkene:
Kriminalkommissær Hans Christensen. (Det var han frem til 1970´erne).

2. AFVÆRGELSE AF UNGDOMSOPRØR OG VIETNAMBEVÆGELSE, 1965 - 1975

Nye rammer

I slutningen af 1965 ophørte registreringen af stillere og anmeldere af politiske partier. Det besluttedes af Krag-Hækkerup-regeringens Sikkerhedsudvalg efter henstilling fra Wamberg-udvalget. Et meget stort antal registreringer blev slettet (PET-redegørelse, marts 1998).

Den 30.9.1968 kom Regeringserklæringen om politisk registrering. (Ordlyden er bl.a. optrykt i PET-redegørelse, marts 1998).

Regeringserklæringen forbød registrering alene på grund af lovlig politisk virksomhed. Erklæringen var forberedt af den tidligere socialdemokratiske regering. Udsendelsen af den var en del af den pris, som de konservative og Venstre måtte betale til de Radikale, for at de sammen kunne danne en VKR-regering i 1968. Her kom der to

En VS-pjece, 1970

konservative på de tunge ministerier, Knud Thestrup blev justitsminister og Ninn-Hansen blev forsvarsminister.

Erklæringen medførte yderligere reduktion i antallet af PET-registrerede de næste år. (Se også oversigten over antallet af registrerede ovenfor). Det var formentlig også det rene ressourcespild, at have op mod 10% af befolkningen registreret.

Allerede i samtiden noterede man sig, at „Ungdomsoprøret" udløste en stigning af PET-personalet, se oversigten tidligere.

Og samtidig med udsanering af gammelt wienerbrød fra kartotekerne, nyregistreredes der fortsat. Den konservative justitsminister Knud Thestrup sendte følgende signal ud:

Det er ikke mig, der sidder og registrerer, men jeg går da ud fra, at alle der er ude på overdrevet, bliver registreret.

(Interview med Birthe Weiss i Information, 8.11.1969, i anledning af Kejsergade-sagen).

Med støtte i justitsministerens ord om „alle ude på overdrevet „udvikledes en kreativ sans i E-tjenesterne til at omgå ånden i regeringserklæringen. Se eksempler i Kommissionsdomstolens Beretning af 13. Juli 1977, og PET's tolkning heraf i PET-Redegørelsen. Se også Ninn-Hansens godkendelse af Retningslinierne for registrering af politisk arbejde fra 1983. (Se under de to årstal).

Den 12.4.1971 skrev BT: „En stor del af efterretningstjenestens arbejde er gledet fra uskadeliggørelsen af fremmede landes spioner til at kontrollere politiske aktivisters undergrundsar-

bejde, fordi de ledende politikere har fået større behov for politiske efterretninger. De „ledende politikere" var næppe de radikale medlemmer af VKR-regeringen.
Spørgsmålet om venligtsindede magters efterretningsvirksomhed i Danmark var rejst i Folketinget af Venstresocialisten Kjær Rasmussen. Han havde spurgt justitsminister Knud Thestrup, om der fandtes særregler for agenter fra NATO-lande. Thestrup svarede den 28.5., at straffelovens bestemmelser gælder, uanset hvilket land, agenten arbejder for. Derfor er der ikke givet direktiver om, at NATO-landes agenter ikke må afsløres. Derpå advarede Kjær Rasmussen mod formodet CIA-aktivitet i Danmark, hvortil justitsministeren svarede:
Jeg er ikke bekendt med, at der finder en sådan virksomhed sted.
Berlingske Aftenavis (7.8.1969) kunne uddybe problematikken lidt. I forbindelse med et fransk spionageforsøg mod DDR via Bornholm i begyndelsen af 1950´erne, havde de danske myndigheder givet sine allierede en anvisning på, hvordan de skulle handle i den slags sager. Avisen skrev:
„Dersom de havde efterretnings- og sikkerhedsanliggender, som kun kunne klares ved operationer gennem Danmark, måtte de henvende sig til de danske efterretningsorganer, som da selvstændigt ville tage stilling til, om det var et emne af interesse for os at medvirke til, eller om sagen skulle afvises".

I 1960'erne begyndte solidaritetsarbejdet med den sydafrikanske modstandsbevægelse. En kendt dansk modstandsmand skulle være instruktør, men døde inden planerne blev iværksat

Og det er faktisk sket mange gange siden.
Det er åbenbart denne procedure, der f.eks. brugtes i samarbejdet med den britiske efterretningstjeneste ved Ostrovskijs hvervning som dobbeltagent.
Men hvordan forholdt det sig med de her i skriftet omtalte CIA-operationer?

Ved flere lejligheder, når PET eller FE var kommet i søgelyset grundet de mange efterretningsskandaler, diskuteredes oprettelsen af et Folketings Kontroludvalg for begge tjenester. Men de forskellige forslag kunne ikke samle flertal i Folketinget, så udvalget oprettedes først i 1988.

Opsøgende arbejde 1, 1966

Februar 1966. Generalsekretæren for Dansk Idræts Forbund, Emanuel Rose, opsøges af to PET-folk og forsøges udfrittet om danske idrætsholds planlagte besøg i Sovjetunionen. Oplysningerne kom frem i forbindelse med en injuriesag i 1974. (Information 7.5.74). Se også protesten fra Dansk Ungdoms Fællesråd under året 1971.

Enkeltsager fra perioden

Russell Tribunalet 1967

Fra midten af 60´erne sætter PET ind mod Vietnambevægelsen og dens forskellige grupperinger. Mange af disse hændelser er beskrevet i ovennævnte bøger, og skal ikke gentages her. Men siden de er skrevet, er der kommet nye oplysninger frem. Således foregik der i 1967 telefonaflytninger mod nogle af Russell-Tribunalets danske organisatorer (Gyldendal-direktørerne Ole Wivel og Erik Vagn Jensen, samt advokat Chr. Vilh. Hagens). Det internationale Russell-Tribunal til afsløring af amerikanske krigsforbrydelser i Vietnam ville afholde sin anden session i København. Det var USA's præsident Johnsson ikke særlig begejstret for, og statsminister Krag lovede ham under et besøg at forhindre det. Men statsministeren turde ikke ligefrem forbyde afholdelsen, så der forsøgtes på anden vis at forhindre afholdelsen.

Først indrømmede Otto Krag over for Erik Vagn Jensen, at bl.a. han var blevet telefonaflyttet. I januar 1981 fortalte så højreekstremisten - og PET- og FE-agenten - Hans Hetler under vidneansvar, at PET havde aflyttet telefonerne og givet ham og Henning Jensen oplysninger om, hvor Tribunalet tænktes afholdt. De to ekstremister forsøgte så at forpurre afholdelsen ved anonymt at true udlejerne til ikke at udleje. Det lykkedes dem at få både Håndværkerforeningen og Odd Fellow Palæet til at trække deres tilsagn tilbage. Tribunalet afvikledes slutteligt på Fjordvilla, et diskotek i Roskildes udkant. Men under fortsat forsøg på chikanerier fra medlemmer af Demokratisk Alliance.

I 1981 forsøgte advokat Hagens, at få bekræftet, at han var blevet aflyttet i 1967 ved henvendelser til både justitsminister Ole Espersen og til præsidenten for Københavns Byret. Men begge svarede henholdende og undvigende. (Se Hagens artikel i Land og Folk fra 6.8.1981).

Julia Szabad 1, 1967-1973

I perioden 1967-1973 infiltrerede hun Danmarks Kommunistiske Ungdom. Hun deltog i flere Østersø-uger i Rostock-området, hvor hun forsøgte sig som kontraspion ved at indlade sig i kontakt med østtyske Stasi-agenter. Hun skulle ligeledes have deltaget i DKU-skolingskurser i det daværende DDR, hvor hun indberettede deltagernavne mm til PET.

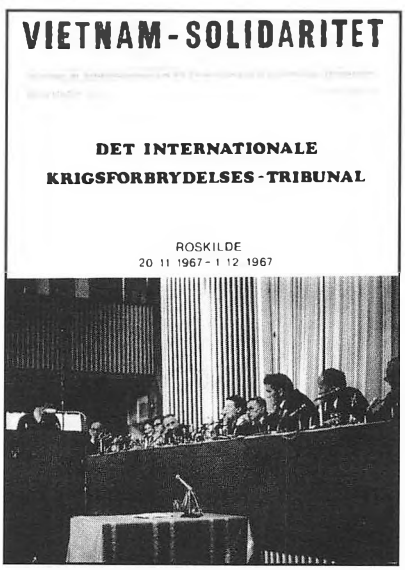

Russeltribunalet

Vi er derfor enige med ANC og PAC i, at det afgørende initiativ må komme fra den undertrykte befolkningsdel selv, og det vil, som forholdene er nu, sige, at *sabotage og/eller guerillakrig eller en meget realistisk trussel om magtanvendelse er de eneste tilbageværende muligheder for at bringe apartheid-styret til fald.*

I PET-redegørelsen, marts 1998, hedder det da også:
- *„Mange medlemmer (af DKP, red.) blev imidlertid registreret grundet f.eks. skolingsophold i Sovjetunionen og andre Warszawapagt-lande ...".*

Julia Szabad afslørede selv sin fortid som PET-agent i februar 1989 (se videre dér).
Her skal blot nævnes, at hendes daværende tilknytning til DKU bekræftes af den daværende formand (1970-74), Jørn Christensen. Han kunne oplyse, at hun dengang tit kom på DKU-kontoret og lavede aktivistarbejde.
Til denne beretning kan vi tilføje, at Julia Szabad besøgte Vietnam-komitéernes daværende kontor i Grønnegade i november 1969. Hun kom om eftermiddagen dagen efter, at politiet forgæves havde forsøgt at beslaglægge bladet Vietnam-Solidaritet, se senere. Hun ville meget gerne købe et af de forbudte - og bortgemte - numre, men hun fik lov at gå med uforrettet sag. Hun var så uheldig at løbe ind i Vietnam-aktivister fra Akademisk Studenterkursus, hvor hun var kendt som kvindelig mariner og højreekstremist. (Men ikke som PET-agent i DKU).

Holm Haase 2, 1968

Den 16. Marts 1968 anholdtes den østtyske agent Gustav Holm Haase i København. I juli 1968 fik han 2½ års fængsel og i oktober 1969 blev han udvist fra Danmark til det daværende DDR. Det var tilsyneladende hans opgave, at forberede og opbygge et agentnetværk, der kunne radiomelde til Berlin i krise- og krigssituationer. Han havde til det formål nedgravet flere radiosendere, og holdt kontakt med andre - uopdagede - personer via såkaldte „døde postkasser".

Vietnam-demonstrationer 1965 ff.

Tiden var rig på store protestdemonstrationer mod USA's krigsførelse i Vietnam. De fleste endte foran den amerikanske ambassade på Dag Hammarskjölds Allé i København. Den store demonstration den 27.april 1968 endte med voldsomme sammenstød mellem politi og demonstranter. Der var udkommanderet 624 uniformerede betjente, og 30 almindelige politifolk i civilt, der gik med i demonstrationen

Vietnamdemonstrationen d.27.april 1968. Blågårds Plads

med deltagertegn på brystet og knippel og pistol i baglommen. Ved denne lejlighed, og ved andre demonstrationer, havde PET forskellige observatørposter i nærliggende lejligheder (f.eks. hos en kollega fra det almindelige politi), eller PET havde lejet et værelse til formålet.

Forud for demonstrationen d. 27.april 1968 havde PET meldt til Københavns Politi, at efterretningstjenesten lå inde med oplysninger om, hvad der kunne minde om en Vietcong aktion mod den amerikanske ambassade. Aktivister ville forsøge at trænge ind i ambassaden og brænde den ned. Hvis dette mislykkedes, ville man foranstalte alvorlige ødelæggelser på anden vis.
Sådanne planer er aldrig dokumenterede, men meldingen herom har nok været med til at præge politiets store fremmøde og senere indsats.

Eksempel på registrering, 1968

Den 23. Juni 1968 afholdt DKP et politisk stævne ved Skibelund Krat i Sønderjylland. En vagthavende kriminalbetjent fra Vejen blev taget på fersk gerning, da han sad i sin bil på parkeringspladsen og noterede bilnumre ned. (Land og Folk 30.6.-1.7.1968, der citerer det radikale Venstrebladet).

Hetler-gruppen, 1969-1973

Den sorterede under Forsvarets Efterretningstjeneste og beskrives under dette afsnit senere. Her skal blot nævnes, at flere af Hetlers agenter var tidligere PET-agenter, overtaget fra Demokratisk Alliance og Friheds Alliancen.
Se under Forsvarets Efterretningstjeneste og i de tidligere nævnte fire bøger (Under Dække, Spionen der sladrede, „Operation Kastanje" og Kommissionsdomstolen af 13.7.1977).

27.4.68. En amerikaner taler foran ambassaden og brænder sine indkaldelsespapirer

27.4.68. 30 civilklædte betjente deltog i demonstrationen. Her ses én i indsats efter angrebet. de havde alle et stykke papir i lommen, så de kunne genkende en kollega

Amdi Petersen, 1960´erne

Den 27. august 1969 blev lærer Amdi Petersen idømt 6 måneders fængsel ved retten i Flensborg. Han havde noget tid før deltaget i en demonstration mod det naziinficerede NPD's valgkamp i byen, og var blevet anholdt dér. Dommen blev senere gjort betinget af landsretten i Flensborg, og han blev løsladt i begyndelsen af oktober måned efter to måneders fængsling.

Hændelsen var før Tvind-tiden, men Amdi Petersen var op gennem tresserne en kendt aktivist og demonstrant. Allerede i seminarietiden i Gedved havde PET fattet interesse i ham og hans kammerater. Det blev afsløret dengang, og langt senere kommenterede PET-chef Arne Nielsen episoden med ordene:

- Ja, ja, ligesom der er dårlige og gode journalister, er der også gode og dårlige betjente.

(Ekstrabladet 27.9.1969)

I samme interview benægtede PET-chefen, at PET skulle have afleveret oplysninger om Amdi Petersen til Tyskland.

I forbindelse med omtalen af sagen fra Flensborg kom der en række besynderlige oplysninger frem.

Før en påskemarch mod atomvåben tidligere på året, var Amdi Petersen blevet kontrolleret ved grænsen, og nægtet indrejse i Tyskland.

Under en verdensomrejse fra juli 1967 til oktober 1968 oplevede Amdi Petersen, at han efter kontrol ved grænsen ikke kunne få tilladelse til indrejse i det Junta-styrede Grækenland. I Australien havde han problemer med myndighederne, der bl.a. foreviste ham et billede fra Oksbøl-området i 1964, hvor han deltog i en sit-down protest mod vesttyske militærkøretøjer, og tyske troppers tilstedeværelse in Danmark. På Tahiti arresteredes han og nogle kammerater flere gange, og det endte med, at de blev sat på et forkert skib. Det gik direkte til Europa, deres visum til Mexico var alligevel blevet annulleret på de franske myndigheders foranledning, fik de at vide af den franske sikkerhedschef på Tahiti.

En af deltagerne i verdensomrejsen var Arne Herløv Petersen, der i Land og Folk (30.8.1969) angreb PET for at „medvirke til chikane af danske i udlandet".

Efter PET-chef Arne Nielsens ovennævnte dementi, indrømmede en repræsentant for vesttysk politi, at de havde fået et varsel fra Danmark.

- Det var vores uofficielle forbindelser i Danmark, der allerede om eftermiddagen fortalte os, at en flok yderligtgående danske demonstranter, deriblandt Amdi Petersen, ville komme til stede ved NPD-mødet i Flensborg, sagde politichef Fleischfresser til Ekstrabladet (7.10.1969).

Hvis kilden ikke var dansk politi, burde PET-chefen måske have interesseret sig for noget, der måske var ulovlig efterretningsvirksomhed.

Den tyske politimand blev senere underkendt af sin justitsminister, og Justitsministeriet herhjemme nægtede efter en folketingsdebat, at beskæftige sig mere med sagen. Men både Amdi Petersen og Arne Herløv Petersen havde fortsat PET's interesse, se under årene 1981 og 1983.

(Se også En rapport om politiets interesse for Amdi Petersen i tiden indtil domfældelsen i Flensborg af Jens Bak og Poul Jørgensen, fire sider og udateret, men september 1969).

27.4.68. Politiet går til angreb på demonstrationen

Kejsergade mm, 1969

I efteråret 1969 kom der tre efterretningssager, som E-tjenesterne og nogle politikere og medier gjorde deres bedste for at koble sammen til ét stort angreb på statens sikkerhed.. De tre sager var:

- 22.10.1969: Afsløringen af Kejsergade-centralen,
- 1.11.1969: Trotyl-sagen fra Århus og
- 5.11.1969: Beslaglæggelserne af Vietnam-Solidaritet og Politisk Revy

Med Torben Kroghs ord i bogen „Anslag mod statens sikkerhed" var hele forløbet præget af, at

„Den politiske atmosfære var lige fra efterretningssagernes begyndelse tyk af selvmodsigelser og håndgribelige usandheder". (Side 210), og

„Offentligheden skulle have indtryk af, at det var et dødsensfarligt komplot, der var afsløret, og at statens sikkerhed ville være i overhængende fare, hvis PET og FET ikke havde slået til i tide". (Side 20).

Forsvarsminister Ninn-Hansen (kons.), justitsminister Knud Thestrup (kons.), chefen for Forsvarets Efterretningstjeneste oberst Erik Fournais og PET-chefen politiinspektør Arne Nielsen bi-

drog til stemningen ved under forløbet at afholde natlige krisemøder. Politi og militærfolk lækkede til pressen, og især Jyllandsposten og de Berlingske blade gik langt i tolkningerne af det forenede stormløb mod rigets sikkerhed.
Debatten var hård om Kejsergade mm. Socialdemokratiet med Kjeld Olesen som ordfører kritiserede den såkaldte VKR-regering, som Venstre, de konservative og de radikale havde dannet i 1968. Regeringssamarbejdet knirkede, da de radikale havde svært ved at enes med de to andre partier.
Undervejs i hele forløbet faldt det oprindelige scenario sammen flere gange, og sagerne havnede jordnært med småstraffe til nogle af de involverede.

Kejsergade-sagen

Forsvarets Efterretningstjeneste havde i ca. 6 år haft en yderst hemmelig central i kælderen under Asiatisk Institut i Kejsergade, nær Gråbrødre Torv i

En modtagerantenne i Kejsergade, 1969

København. Den var oprettet ifølge aftale mellem Post og Telegrafvæsnet og Københavns Universitet. Centralen blev afsløret den 22. Oktober 1969. Det var i studenteroprørets tid, og studerende, der havde deres daglige gang på instituttet, havde længe undret sig over aktiviteterne i kælder og gård. De begyndte at holde observation, og udgav derefter en løbeseddel på hele universitetet om, at der var en aflytningscentral i kælderen i Kejsergade, og at de ville holde et protestmøde den 23. oktober. Det omtaltes i Information dagen før, og dermed startede Kejsergade-sagen.
De berørte myndigheder var præget af panik, og de talte hele tiden om et kommunikationsknudepunkt eller en varslingsstation, og benægtede i starten forbindelsen til Forsvarets Efterretningstjeneste, og deres dengang nærmest ukendte Forsvarets Central Radio.
Men opfattelsen af, at det var en aflytningsstation bredte sig. Centralen skulle sandsynligvis aflytte de faste udenrigstelegraflinier, der udgik fra det nærliggende hovedpostkontor i Købmagergade. Noget tydede på, at man havde lagt en sløjfe hen gennem kældrene i Kejsergade. Formentlig var man her specielt interesseret i visse herværende ambassaders kommunikation med deres hjemlande. Efter antennerne at dømme foretoges der også radioaflytning i Kejsergade. Og måske også telefonaflytning, telefonselskabet KTAS havde sit gamle hovedkontor i den nærliggende Nørregade.
Hvad der egentlig foregik i kældrene i Kejsergade er der aldrig givet en officiel forklaring på.

Under folketingsdebatten om Kejsergade den 20. november blev VKR-regeringen angrebet hårdt af oppositionen for hele sin måde at tackle sagerne på.
SF-formanden spurgte om danske statsborgere var blevet aflyttet i strid med grundloven. Han spurgte forsvarsminister Ninn-Hansen fire gange direkte fra Folketingets talerstol. Fjerde gang spurgte Gert Petersen:
- Hvis forsvarsministeren ikke herfra kan svare ganske klart og kategorisk nej til spørgsmålet om, hvorvidt grundloven er blevet krænket ved stationens virksomhed i Kejsergade, så er der mere råddent i Danmarks rige, end selv Hamlet drømte om.
Hertil svarede Ninn-Hansen:
- Det er rigtigt, at hr. Gert Petersen ikke behøver at gentage sit spørgsmål, for det bliver alligevel ikke besvaret.
Samtidig med den offentlige debat om Kejsergade, var de forenede Efterretningstjenester gået på jagt efter „Bagmanden", der skulle have afsløret centralen. I forbindelse med beslaglæggelserne, afholdtes der den 4.11. om aftenen et hemmeligt møde i Dommervagten, der sagde god for ransagningerne. Her afsagdes der også en anholdelsesbeslutning mod „Bagmanden", der via nogle måneders arbejde i Forsvarets Central Radio skulle have røbet hemmeligheder til studenterne og bladene. Politiet lækkede de følgende dage oplysninger til dele af pressen, der så skabte billedet af „Bagmanden", der nu blev de forenede tjenesters nye trumf over for offentligheden.
Men Venstresocialisterne tog den 8.11.

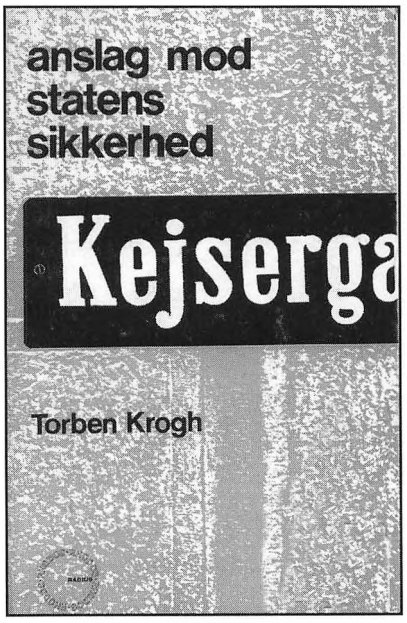

initiativ til et pressemøde, hvor et båndet interview med den eftersøgte offentliggjordes. På båndet forklarede „Bagmanden", udspurgt af Preben Wilhjelm, om sin forholdsvis beskedne rolle i hele forløbet. Dermed punkteredes bagmandsteorien, og den eftersøgte gik forholdsvis frit omkring i København.

Han anholdtes først den 18. november efter at en meddeler kunne oplyse om hans færden på Københavns Universitet. Efter at PET havde kontaktet kilden, anholdtes „Bagmanden" kl. 11.55 på vej til et møde i Folketinget. På et lukket retsmøde næste dag krævede Sikkerhedspolitiet, at han fængsledes og sigtedes efter den strenge spionageparagraf (§ 108, med en strafferamme op til 12 år). Men dommeren ville kun sigte efter den milde paragraf, og løslod „Bagmanden". Han fik senere, som den eneste sigtede i Kejsergade-afsløringen, tyve dages hæfte for sin andel af begivenhederne.

Trotyl-sagen fra Århus

Inden afsløringen af Kejsergade-centralen i København var PET i Århus i gang med at overvåge en gruppe unge aktivister dér. Gennem en PET-penetrant, havde de erfaret, at et af medlemmerne lå inde med 5 kg trotyl, som han havde stjålet under sin militærtjeneste.

Penetranten var medlem af Konservativ Ungdom, K.U., i Randers. Han var også medlem af Friheds Alliancen, en lille organisation, der var udsprunget af Demokratisk Alliance. Den var om muligt endnu mere højreekstrem end D.A. Begge organisationer havde oprindeligt et vist fodfæste i lokale K.U.-miljøer, men K.U.'s landsorganisation lagde afstand til begge grupper og rensede ud i egne rækker. Penetranten optrådte også i rollen som provokatør, idet han i gruppen var meget ivrig til at foreslå planer for anvendelse af sprængstoffet.

Det forblev dog nedgravet i en have, hvor politiet fandt det ved sin aktion mod gruppen den første november 1969. I alt anholdtes syv personer i Århus, og en forholdsvis kendt demonstrant anholdtes i København, og overførtes til Århus.

Københavneren præsenteredes i dele af pressen, som „Hovedmanden" med navn og billede, på trods af at retsmøderne var lukkede. Her sigtedes de anholdte efter en straffelovsparagraf, der kunne give op til 8 års fængsel, efter at en sigtelse, der kunne give op til 12 år blev frafaldet af anklagemyndigheden.

De varetægtsfængsledes, fik fængslingsfristen forlænget flere gange, og blev først løsladte den 5.12.1969. Dog blev „Hovedmanden" løsladt efter 12 døgn.

Penetranten, der havde været en ivrig aktionsfortaler, var ikke blandt de anholdte. Han forsvandt ganske enkelt efter at Friheds Alliancen havde pralet af hans indsats.

Kejsergade-afsløringen og Trotylsagen søgtes kædet sammen derved, at „Hovedmanden" og en af århusianerne havde deltaget i protesterne mod den militære centrals tilstedeværelse på universitetet i København. Og nu skulle de så efter sigende planlægge attentater mod militære mål i Århusområdet. PET-chefen gik i fjernsynet (2.11.) og antydede, at „man måske kan se dette som en videreudvikling af ungdomsoprøret".

Sagen smuldrede imidlertid under efterforskningen. Anklagemyndigheden havde ellers bebudet tiltale efter § 114 (Terrorparagraffen) og en nævningesag ved Landsretten i Viborg. Men undervejs blev de altså løsladte i begyndelsen af december, og den endelige tiltale lød for den enes vedkommende på tyveri, for de øvriges på tilskyndelse til tyveri og hæleri.

Dommen faldt den 19. Marts 1970 ved Århus By- og Herredsret.

Den ene fik fire måneders fængsel for tyveri af de fem kg trotyl.

De øvrige århusianere fik ingen straffastsættelse, straffen ansås for udstået med varetægtsfængslingen, med en prøvetid på tre år.

„Hovedmanden" fra København, der havde været hængt ud med navn og billede, var som nævnt blevet løsladt før de andre, og var ikke engang anklaget. Han fik 2.000 kr. i erstatning den 10. december 1970.

Således endte en sag, der startede med krav om tiltale efter en paragraf, der kunne give op til 12 års fængsel.

Men længe før den lille Århus-gruppes fem kilos anslag mod staten sikkerhed fusede ud, kom næste udspil fra myndighederne. Kort efter anholdelserne i Trotyl-sagen den første november og i en oppisket stemning, skete der to beslaglæggelser i København.

Beslaglæggelserne af tidsskrifterne Politisk Revy og Vietnam-Solidaritet

De to blade var formentlig venstreoppositionens største på dette tidspunkt, og de var begge særdeles kriti-

Den forbudte side 9 fra Politisk Revy, 6.november 1969

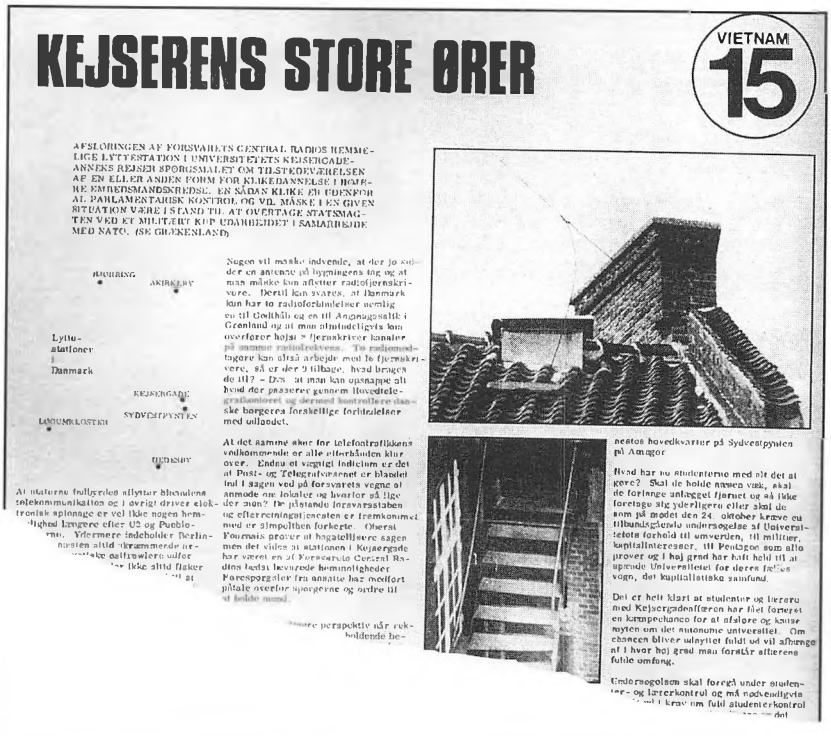

KEJSERENS STORE ØRER

VIETNAM 15

AFSLØRINGEN AF FORSVARETS CENTRAL RADIOS HEMMELIGE LYTTESTATION I UNIVERSITETETS KEJSERGADEANNEKS REJSER SPØRGSMÅLET OM TILSTRÆKKELIGHEDEN AF EN ELLER ANDEN FORM FOR KLIKEDANNELSE I HØJERE EMBEDSMANDSTJENESTE. EN SÅDAN KLIKE ER UDEN FOR ALPARLAMENTARISK KONTROL OG VIL MÅSKE I EN GIVEN SITUATION VÆRE I STAND TIL AT OVERTAGE STATSMAGTEN VED ET MILITÆRT KUP UDARBEJDET I SAMARBEJDE MED NATO. (SE GRÆKENLAND)

Lytte-stationer i Danmark

KEJSERGADE

SYDVESTPYNTEN

LANGELINIEKLOSTERET

GRÆNSEN

Sagen vil måske indvende, at der jo sidder en antenne på bygningens tag og at man måske kun aflytter radiofjernskrivere. Dertil kan svares, at Danmark kun har to radioforbindelser nemlig en til Grønland og en til Angmagssalik i Grønland og at man almindeligvis kun overfører højst 2 fjernskriver kanaler på samme radiolinievej. To radiomodtagere kan altså arbejde med 16 fjernskrivere, så er der 9 tilbage. Hvad bruges de til? – Det at man kan opsnappe alt hvad der passerer gennem Hovedtelegrafstationen og dermed kontrollere danske borgeres forskellige telefonsamtaler med udlandet.

At det samme sker for telefontrafikkens vedkommende er alle efterhånden klar over. Endnu et vægtigt indicium er det at Post- og Telegrafvæsenet er blandet ind i sagen ved på forsvarets vegne at anmode om lokaler og hvorfor så lige der inde? De påstande forsvarsstaben og efterretningstjenesten er fremkommet med er simpelthen forkerte. Oberst Fourmais prøver at begrænse sagen men det vides at stationen i Kejsergade har været en af Forsvarets Central Radios bedst bevarede hemmeligheder. Forespørgsler fra ansatte har medført påtale overfor spørgerne og ordre til at holde mund.

Vore perspektiv når rekbolderde be-

nestos hovedkvarter på Sydvestpynten på Amagor

Hvad har nu studenterne med alt det at gøre? Skal de holde næsen væk, skal de forlange anlægget fjernet og så ikke foretage sig yderligere eller skal de som på mødet den 24. oktober kræve en tilbundsgående undersøgelse af Universitetets forhold til omverden, til militær, kapitalinteresser, til Pentagon som alle prøver og i høj grad har haft held til at spænde Universitetet for deres fælles vogn, det kapitalistiske samfund.

Det er helt klart at studenter og lærere med Kejsergadeafteren har fået forøget en kampchance for at afsløre og kaste nyten om det autonome universitet. Om chancen bliver udnyttet fuldt ud vil afhænge af i hvor høj grad man forstår at udvide det til at spænde Universitetet for deren fælles futde omfang.

Undersøgelsen skal foregå under studenter- og lærerkontrol og må nødvendigvis [illegible] krav om fuld studenterkontrol [illegible]

ske over for den amerikanske fremfærd i Vietnam. Krigen var på sit højeste, og bladene fordømte også direkte eller indirekte støtte til USA, som efter bladenes opfattelse også var en støtte til USA's krigsførelse. I forlængelse af disse synspunkter, planlagde begge redaktioner artikler om en uddybning af Kejsergade-afsløringen, der skulle komme i de to blades novembernumre. Her sattes centralen ind i en større sammenhæng, og bindingen til USA, og de danske stationers underordning af den amerikanske superspioncentral, National Security Agency blev påvist. Til dato tror vi, at det var denne sammenkædning, der medførte de følgende politiaktioner mm. Det var ikke offentliggørelse af omtrentlige steder for lyttestationernes placering, eller lignende oplysninger, der tidligere havde været offentliggjorte.

Natten til den femte november 1969 stormede en større politistyrke iført stålhjelme De Danske Vietnamkomitéers små kontorer i Grønnegade i det indre København. Målet var beslaglæggelse af organisationens tidsskrift, Vietnam-Solidaritet. Men efter en lemfældig ransagning gik politifolkene tomhændede bort. De overså endda kontorets eneste eksemplar, der lå frit fremme. Deres kollegaer havde større held hos postvæsnet, her konfiskerede de 939 eksemplarer af bladet (nr.7, nov. 1969). Men det var under en femtedel af oplaget, så abonnenterne modtog deres blad i diskrete forsendelser de næste dage. Hovedparten af oplaget blev nemlig fjernet, efter at FE-chefen aftenen før havde udtalt sig om skyldsspørgsmål, beslaglæggelser og arrestationer til Ritzaus Bureau. (Oplysningerne viderebragtes af Radioavisen). Obersten havde vel overset de lidt tidskrævende formalia såsom dommerkendelse, som politiet var underlagt. Der gik i hvert fald over fire timer mellem Fournais' annoncering og politiets ankomst i Grønnegade.
Til gengæld havde politiet større held ved aktionen mod Politisk Revy. Her mødte de op næste formiddag på bladets trykkeri, hvor de kunne beslaglægge hele det nytrykte oplag på godt 6.500 eksemplarer. Bladet skulle være udkommet dagen efter, den 6. november. Nogenlunde samtidig med aktionen mod trykkeriet gennemførte politifolk en ransagning på Politisk Revys redaktionslokaler på Christianshavn. De havde ingen retskendelse med, men gik til gengæld mere grundigt til værks end natten før i Grønnegade. De var nemlig på jagt efter manuskriptet til den forbudte artikel på side 9. Jagten på „Bagmanden" til oplysningerne om både Kejsergade og artiklerne i de to blade var nemlig gået ind. Men de fandt intet på redaktionslokalerne.
Dagbladet Information havde fra start den opfattelse, at beslaglæggelserne var et groft overgreb mod ytringsfriheden, og forsøg på censur. Derfor optrykte avisen de forbudte artikler, hvilket bragte myndighederne i et dilemma. Skulle de også søge at beslaglægge det gamle modstandsblad, der oven i købet oprindeligt var NATO-tilhænger? Det undlod man klogeligt, men man undlod ikke at sigte den gamle modstandsmand, chefredaktør Børge Outze og to journalister (den ene var Torben Krogh, jvf. hans bog) efter den milde spionageparagraf.
Informations offentliggørelser var med til at bringe sagerne ned på jorden, og ødelagde yderligere historien om det forenede anslag mod statens sikkerhed. Da sagen endelig kom for retten i marts 1971 blev de tre hovedsigtede idømt særdeles lave straffe, der lå langt fra de „forbrydelser" og strafferammer som nogle politikere og medier havde påberåbt sig i de hysteriske novemberdage i 1969.
De tre blev dømt for at have overtrådt den milde spionageparagraf, § 110 a. De to ansvarshavende redaktører af Politisk Revy og Vietnam Solidaritet fik begge 500 kr. i bøde (25 dagbøder hver på 20 kroner), og „Bagmanden" fik for dette forhold 20 dages hæfte. (Se Torben Krogh, Anslag mod statens sikkerhed. Efterretningssagerne 169-71. Rhodos 1971).

Repræsentanter for de to beslaglagte blades redaktioner havde selvfølgelig flere møder efter beslaglæggelserne. Her diskuteredes også, på hvilket informationsgrundlag PET eller Sikkerhedspolitiet havde kunnet skride ind. For Vietnam-Solidaritets vedkommende var sagen temmelig indlysende. Det lige udkomne blad blev uddelt til en række journalister, der deltog i et pressemøde om eftermiddagen den 4. november i anledning af udgivelsen af en Carl Madsen-bog.

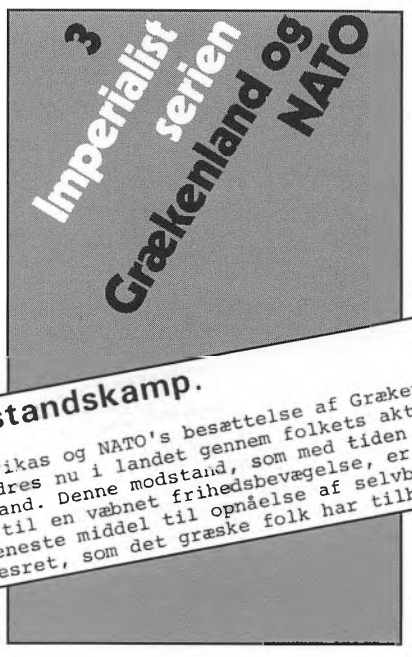

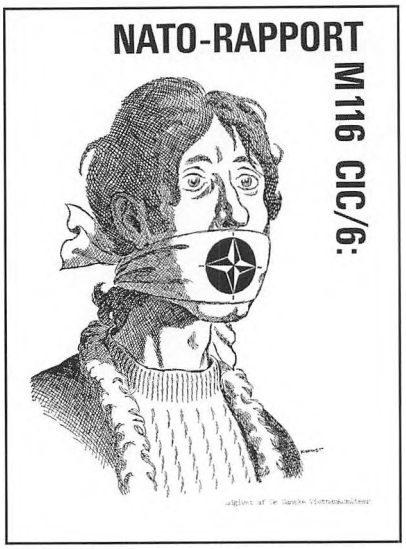

NATO-kredse var dybt bekymrede over ungdoms- og studenteroprøret. I 1969 udgav de en rapport om studenteruroens betydning, og forsøgte sig med en række anbefalinger for at styrke båndene mellem NATO og ungdommen. Vietnamkomitéerne udgav rapporten ukommenteret - den talte for sig selv

En af journalisterne har formentlig ringet til oberst Fournais eller PET for at få en kommentar, og så rullede lavinen.
Med Politisk Revy derimod forholdt det sig anderledes. Hvorledes kunne myndighederne vide, hvad der stod på side 9 i et blad, der var under trykning? Svaret blev aldrig fundet, men aflytning eller meddelervirksomhed var nok et rimeligt gæt. „Bagmanden", som var jagtet siden Kejsergade-afsløringen, var medarbejder på Politisk Revy, og i fokus for de forenede tjenesters interesse. Forsvarsminister Ninn-Hansen sagde da også senere som vidne i retssagen mod Information, at
- *vi vidste at noget var i gære otte dage før Politisk Revy udsendtes.* (Information 14.10.1971).
Til afrunding af disse sager kan vi nævne, at højreekstremisten Hans Hetler, der på dette tidspunkt også ledede en spionbande på vegne af Forsvarets Efterretningstjeneste, fortsatte sin mangeårige indsats mod Vietnamkomitéerne.
I sommeren 1970 solgtes der fortsat enkelte eksemplarer af „det forbudte nummer" af Vietnam-Solidaritet fra Demos-butikken i Grønnegade, hvor de lå frit fremme. Hetler forsøgte både politisk og via sine venner i Forsvaret, at få myndighederne til at gribe ind. Men de havde formentlig brændt sig tilstrækkeligt, og greb ikke ind.
Da lignende sager dukkede op i 1981 og 1988 blev der heller ikke grebet til ransagninger eller beslaglæggelser af hverken bladet Forsvar eller den pjece, som SAP havde udgivet om „Tunnelsagen". Der blev heller ikke grebet ind over for nogle af Fredsbevægelsens skrifter fra 1980´erne, der udpegede militære anlæg rundt om i landet som mulige atombombemål.

Verdensbank-uroligheder, 1970

Verdensbanken holdt årsmøde i København fra den 20. til 25. september 1970. Det var et stort arrangement, der deltog ca. 3.000 mennesker fra mange nationer i mødet. Verdensbanken var upopulær på hele den danske venstrefløj. Dels blev den forbundet med udbytning af den tredje verden, som et redskab for de rige vestlige industrinationer. Dels var Verdensbankens præsident siden 1968 ingen ringere end Robert S. McNamara. Han var før denne post USA's forsvarsminister under hele krigsoptrapningen i Vietnam. Ikke mindst hans tilstedeværelse i København faldt demonstranterne for brystet.
En bredt sammensat Verdensbank-gruppe stod for både skrifter mod Verdensbanken og demonstrationen mandag den 21 september. Andre grupper aktionerede mod et cocktail-party på Hotel d´Angleterre dagen før, og tirsdagens demonstrationer ved Det kongelige Teater var mer eller mindre spontane udløbere af mandagens begivenheder.

Verdensbank-gruppen havde i månedsvis agiteret mod det kommende møde, og PET var naturligvis på vagt.
Det gav sig et besynderligt udslag. I starten af Verdensbankmødet arresteredes en fransk forfatter, Roland Perrot, i København. Han var kendt fra det franske studenteroprør, og var lige blevet udvist fra Østrig.
Han ansås for at være „bagmand", der skulle give gode råd om ugens militante aktioner. Men hans tilknytning til Verdensbank-gruppen var sporadisk og bestod i et bekendtskab med en ledende Vietnam-aktivist. Hans råd var for øvrigt, kun at bruge ikke-voldelige aktioner af hensyn til mulighederne for alliance med arbejderklassen. Her henviste han især til erfaringer, som den østrigske Spartakus-organisation havde gjort.
Efter protester greb justitsminister Knud Thestrup ind, og underkendte PET. Perrot blev løsladt og ikke udvist.

Om søndagen blev en kendt aktivist anholdt i forbindelse med demonstrationerne ved d´Angleterre, og senere idømt et års fængsel for besiddelse af Molotov-cocktails. Men han optrådte på egen hånd, han var tidligere blevet udelukket fra at spille nogen rolle i Verdensbank-gruppens arbejde.
Søndagens demonstrationer blev iværksat af en maoistisk gruppe, der anså Verdensbank-gruppen for at være de skinbarlige reformister. Politiet gennemførte et par dage efter ransagning i gruppens kontorer, og foretog i den forbindelse enkelte anholdelser.

Demosbutikken i Grønnegade 37 i 1970. Dokfoto

Verdensbank-gruppens store demonstration mod Verdensbanken gik fra Blågårds Plads sent om eftermiddagen mandag den 21. september til sædet for Verdensbankmødet, det gamle Bella Center på Hvidkildevej i Bellahøj. Demonstrationen forløb uden nævneværdige problemer, og opløstes foran Bella Centret.
Men mange demonstranter gik i trop og flok tilbage mod det indre København, hvor det i kvarteret omkring restaurant Nimb, hvor Verdensbanken holdt festmiddag, kom til voldsomme sammenstød med politiet. Gadekampe bredte sig over hele den indre by, og pressen skrev om borgerkrigslignende tilstande. Tirsdag aften var der store sammenstød omkring Det kongelige Teater, hvor der var festforestilling for Verdensbankens topfolk.

Forsvarsminister Ninn-Hansen, der også var konstitueret justitsminister under Verdensbank-urolighederne, og dermed øverste chef for begge efterretningstjenester, skrev senere i sin bog „Syv år for VKR":

- Da de store aktioner blev planlagt i forbindelse med Verdensbankens årsmøde i København i 1970, lykkedes det Politiets Efterretningstjeneste at foretage de ændringer i arrangementet, som kunne hindre udførelsen af de oprindeligt udtænkte planer. Det lykkedes ikke demonstranterne at få Verdensbank-arrangementet slået i stykker.

For os at se kædede de to tjenester de nævnte forskellige hændelser sammen, som værende fælles planlagte.
Af „de oprindeligt udtænkte planer", forelå der kun én fra Verdensbankgruppen. Det vil fremgå af det følgende.

For demonstrationsledelsen forblev det ikke en hemmelighed, at politiet havde fået indsigt i planen. Det var planlagt, at grupper af demonstranter skulle lave ikke-voldelige sit-down demonstrationer i fem-seks gadekryds omkring Bella Centret efter demonstrationens officielle afslutning tidlig mandag aften, for derved at sinke frakørslen fra centret.
På Blågårds Plads blev nogle fra demonstrationsledelsen imidlertid kontaktet af en ung mand, der havde detaljeret viden om noget af planen. Han kunne fortælle, at politiet var forberedt, og blandt andet sad med observatører i lejligheder ved gadekrydsene. Efter en kort rådslagning aflystes planen, hvilket blev fortalt de øvrige involverede på vejen ud til centret.
Der var ingen alternative planer, og altså ikke yderligere noget, som PET havde kunnet afsløre. Den eneste plan, der forelå, blev aflyst.
De følgende begivenheder var spontane, og eskalerede fra begge parters side. Eller med advokat Søren Søltofts ord:
- Sagen er snarere den, at politiledelsen i lige så høj grad har mistet kontrollen over de menige betjente som Verdensbank-gruppen over de menige demonstranter.
Søren Søltoft havde fået sin indsigt i forløbet som forsvarsadvokat for sigtede demonstranter.

På denne baggrund må Ninn-Hansens ovenfor citerede ytringer karakteriseres som vildledende. Der var ingen „oprindeligt udtænkte planer", bortset fra den nævnte. De mange voldsomme hændelser fra om søndagen og de næste døgn, var spontane, iværksat af enkeltpersoner eller smågrupper, uden fælles plan og ledelse, men i modspil til politiets optrapning.
Som yderste konsekvens, kan det tværtimod hævdes, at i stedet for de planlagte, men aflyste sit-down demonstrationer omkring Bella Centret, fik vi de spontane og voldsomme uroligheder i det indre København de næste par døgn.

Demonstrationsledelsen diskuterede bagefter, hvordan planen, som 25-30 personer kendte i detaljer, var sluppet ud. Der var flere teoretiske muligheder: almindelig uforsigtighed, en penetrant blandt de 25, rumaflytning af mødestedet, hvor de godt 25 havde diskuteret, og var enedes om planen. Eller også var der en meget prosaisk forklaring, der ikke nødvendigvis involverede PET, men skyldtes grov uforsigtighed.
Én af de godt 25 personer havde nemlig brudt aftalen om ikke at deltage i søndagens demonstrationer foran Hotel d´Angleterre. Her blev han oven i købet anholdt og varetægtsfængslet i Dommervagten, hvor han også fik beslaglagt sine personlige noter. Her stod bl.a. navnene på gadekrydsene. Efter sin løsladelse forsvandt han fra venstrefløjen. Demonstrationsledelsen dengang hældte til denne prosaiske forklaring, og tog mandens forsvinden som udtryk for skamfuldhed.

Opsøgende arbejde 2, 1969 og 1971

Den 4. Oktober 1971 udsendte Dansk Ungdoms Fællesråd, DUF, over Ritzaus Bureau en protest mod PET's indblanding i Fællesrådets internationale arbejde. Rådet frabad sig i et åbent brev til justitsminister Knud Thestrup henvendelser fra „en emsig og kluntet" efterretningstjeneste. To medlemmer af en delegationsrejse til Sovjetunionen var nemlig efter hjemkomsten i september måned hver for sig blevet opsøgt af PET, og forsøgt udfrittet.
Det var ikke første gang PET interesserede sig for rådets udviklingsprogrammer. I 1969 var flere ledende medlemmer ligeledes blevet opsøgt, blandt andet nuværende folketingsmedlem Ole Løvig Simonsen (S). I 1969 frabad DUF sig mere stilfærdigt den slags henvendelser. Da det ikke hjalp, kom den offentlige protest så i 1971. For som Ole Løvig Simonsen udtalte:
- Det kan være vanskeligt nok i forvejen at etablere kontakten (Ekstrabladet 5.10.1971).

Kasper Neergaard-sagen 1971

Den startede med en stor artikel i Politiken den 31.10.1971. Artiklen påviste, at en yngre aktivist fra Socialistisk Ungdoms Forum, Kasper Neergaard, søgtes hvervet af to PET-agenter. Han skulle være hvervet og kontrolleret penetrant uden at vide, at det var PET han arbejdede for. Derfor udgav PET-folkene sig her - som ved lignende lejligheder - for journalister, på jagt efter baggrundsoplysninger, som de ville betale for.
Deres forsøg startede i sommeren 1971, og blev afbrudt af Kasper Neergaard nogle måneder senere. Sagen havde flere aspekter, bl.a. en opfordring fra de to PET-folk til Kasper Neergaard om at stjæle den danske sektion af Fjerde Internationales (trotskisternes) korrespondance.
Den havde også underholdende momenter. De to efterretningsfolk var blevet fotograferet under en udflugt til

VIETNAM-SOLIDARITET

NOVEMBER 1969 5.Årgang NUMMER 7.

TELEGRAM TIL DE DANSKE VIETNAMKOMITEER.

DEN SYDVIETNAMESISKE REPUBLIKS SÆRLIGE MISSION I HANOI,DRV,TAKKER JER OPRIGTIGT FOR JERES HILSNINGSTELEGRAM VED DANNELSEN AF SYDVIETNAMS PROVISORISKE REVOLUTIONÆRE REGERING. OG UDTRYKKER VOR DYBE TAKNEMMELIGHED FOR JERES FORTSATTE OG AKTIVE STØTTE TIL DET SYDVIETNAMESISKE FOLKS HELTEMODIGE MODSTAND MOD USA'S AGGRESSION OG KAMPEN FOR NATIONAL BEFRIELSE. VI ØNSKER JER FORTSAT HELD I JERES ÆDLE AKTIVITETER.

SAGFØRER NGUYEN HUU THO, PRÆSIDENT FOR FNL'S CENTRALKOMITE'S PRÆSIDIUM OG PRÆSIDENT FOR DE VISE MÆNDS RÅD I SYDVIETNAMS PROVISORISKE REVOLUTIONÆRE REGERING

ARKITEKT HUYNH TAN PHAT, PRÆSIDENT I DEN PROVISORISKE REVOLUTIONÆRE REGERING FOR SYDVIETNAM.

Hilsen fra PRG til Vietnam-komitéerne. Tillige forsiden af det „forbudte" nummer. De „forbudte" sider er gengivet i Demos Nyhedsbrev nr.46

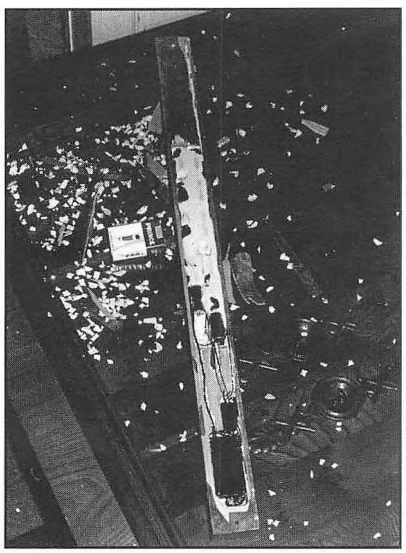

CIA-aflytningsudstyr indbygget i en kasse under et skab. Installeret i det vietnamesiske informationskontor i København. Afmonteret i begyndelsen af af 1972 oppe på kontoret - længe efter at politiet fandt aflytningsudstyr i kælderen

A PRELIMINARY REPORT
ON

1. Production and consumption of conventional weapons in Denmark
2. The electronic warfare industry i Denmark
3. Military research in Denmark

Produced by the Documentation Group of the Danish Vietnam Committees
Summer 1971.

Forsiden af Vietnamkomitéernes våbenrapport, der blev diskuteret på St.Restrupmødet i 1971 - og som havnede hos CIA

Amsterdam, som de foretog med Kasper Neergaard. Billederne ledsagede Politiken-artiklen.

Justitsminister K. Axel Nielsen (S), erkendte åbent fiaskoen:

- Når det er musen, der fanger katten, kan man vist ikke tale om succes.

(Politiken 3.11.1971).

Departementschefen i Justitsministeriet, Niels Madsen, indrømmede ligeledes hverveforsøget og forklarede:

- Det begrundes med, at der har foreligget en usædvanlig situation, hvor de såkaldte Verdensbank-uroligheder spiller en vis rolle.

(Politiken 31.10.1971).

I artiklen omtalte Niels Madsen også som en begrundelse, at der var en formodning om, at der blev fremstillet sprængstof.

Og så er vi ovre ved den græske dimension, der er et vigtigt moment i Kasper Neergaard-sagen..

Et par dage efter oplystes det officielt, at PET havde fået et tip fra udlandet om sprængstoffremstilling i Danmark:

- - - i vinteren 1970-71 modtog man fra en udenlandsk myndighed oplysning om, at der her i landet fandtes et illegalt sprængstoflaboratorium. (Af justitsminister K. Axel Nielsens (S) erklæring af 4.11.1971).

Dagen før kunne Berlingske Tidende skrive:

- at det var PET's opfattelse, at betydelige mængder af våben og sprængstof blev smuglet fra Sverige via Danmark til Vesttyskland, og at græske eksil-kredse i denne trafik fik hjælp af danske venner på den yderste venstrefløj.

Der er aldrig konstateret et sprængstoflaboratorium, som det omtalte i Danmark, men Berlingske Tidendes oplysninger var rigtige. Bortset fra, at det var andre kredse, der hjalp end „venner på den yderste venstrefløj".

Baggrunden var følgende: En oberstjunta havde tilranet sig magten i Grækenland i 1967 ved et militærkup. Juntaen forfulgte blodigt enhver opposition, og var berygtet og alment fordømt for deres brug af tortur. I Grækenland opererede forskellige modstandsgrupper illegalt. De blev støttet af eksil-grækere, og andre sympatisører. Også med våben og sprængstof, der søgtes smuglet ind i Grækenland. I Danmark fandtes der også forskellige grupper, der på denne måde støttede forskellige dele af den græske modstandsbevægelse. Disse grupper nød stor interesse hos PET. Kasper Neergaard mistænktes for at være i kontakt med en sådan støttegruppe.

Hvad vi ikke vidste, da Demos-bogen om Kasper Neergaard-sagen blev skrevet var, at i begyndelsen af maj 1971 oprullede juntastyret en otte-mands modstandsgruppe fra PAK. Der beslaglagdes store mængder sprængstof fra formentlig Sverige. Under tortur blev de fængslede fremtvunget oplysninger om bl.a. deres forsyningsruter. Disse oplysninger rundsendtes fra Grækenland til andre landes efterretningstjenester, formentlig via NATO-samarbejdet. Det var så formentlig herfra, at PET havde fået et tip. Disse begivenheder må have været medvirkende til PET's hverveforsøg af Kasper Neergaard nogle måneder senere, sammen med den arrestation i Vesttyskland, som omtales i bogen.

I hele Europa var der nemlig klapjagt på „terrorister", og støttegrupper arresteredes bl.a. i Tyskland, Frankrig, Schweiz, Italien og Jugoslavien.

Hvorfor PET var så villig til at gå den græske juntas ærinde, at de forsøgte sig med en penetrant, melder historien desværre ikke noget om.

(Se Mads Nissen Styrk, Poul Smidt m.fl., Efterretningstjeneste på udflugt, Demos 1972. Den lille bog omtaler også en række af 60'ernes infiltranter fra Demokratisk Alliance og Frihedsalliancen).

USA-spionage, 1970-1972

Omkring 1970 foreligger der to sager om CIA-aktiviteter i Danmark.

- En CIA-aflytning af det syd-vietnamesiske informationskontor, PRG-kontoret, på Amalievej på Frederiksberg 1970-1972. (PRG er den engelske forkortelse for Sydvietnams Provisoriske Revolutionsregering, der blev udråbt i 1969), og
- Overvågning af et internationalt seminar mod krigen i Vietnam, ICDP-mødet på Store Restrup Højskole i 1971.

De to sager kan tyde på, at enten samarbejdede PET med CIA, eller også må vi konstatere, at PET ikke opklarede og forhindrede fremmed efterretningsvirksomhed på dansk grund.

CIA-aflytning af PRG-kontoret 1970-72

I begyndelsen af 1972 afmonterede aktivister fra Vietnam-komitéerne aflytningsudstyr i vietnamesernes lokaler på Amalievej. Det ene sæt var indstøbt i en stikkontakt. Det blev opdaget, da stikket blev undersøgt. TV-billedet blev nemlig væltet, hver gang dette stik blev benyttet. Derefter ledtes der efter yderligere udstyr, og der fandtes et andet sæt. Det var betydeligt større, og blev drevet af en række batterier. Det var skjult i en lang kasse, der var limet fast til undersiden af et skab (se ill.). Undersøgelser fastslog éntydigt, at CIA stod bag. (Se kapitlet Vietnamkrig på dansk grund i Under dække). Hvad vi ikke vidste, da vi skrev bogen var, at de danske myndigheder kendte til aflytningen, der har stået på siden kontoret åbnede i 1970. Kort efter dette tidspunkt afmonterede politiet på Frederiksberg nemlig lytteudstyr, der var indfældet i kælderens trækonstruktioner. De oplyste aldrig vietnameserne om fundet, og aflytningen kunne så fortsætte de næste par år med det tilbageværende udstyr. Aflytningen foregik under en heftig fase af Vietnamkrigen, og vietnameserne ønskede ikke de opsigtsvækkende fund offentliggjort. De befandt sig i en vanskelig politisk situation, men var ved at opnå diplomatisk anerkendelse i Vesten.

De kunne ikke forestille sig, at aflytningen fandt sted uden de danske myndigheders stiltiende accept, de samme myndigheder, der diskuterede deres diplomatiske anerkendelse. Derfor kom sagen først frem i begyndelsen af 1978, i god tid efter Vietnamkrigens afslutning i 1975, og anerkendelsen af det genforenede Vietnam. Inden offentliggørelsen blev de danske myndigheder orienteret herom via en nu afdød politimester.

ICDP-mødet på Store Restrup Højskole 1. - 7. august 1971

International Conference for Disarmament and Peace, ICDP, havde hjemsæde i London. Den startede som en slags paraply over de forskellige nationale atommarch initiativer, det danske var dog ikke tilsluttet. Under indtryk af Vietnamkrigen, udviklede ICDP sig til et betydeligt center for den internationale modstand mod USA's intervention.

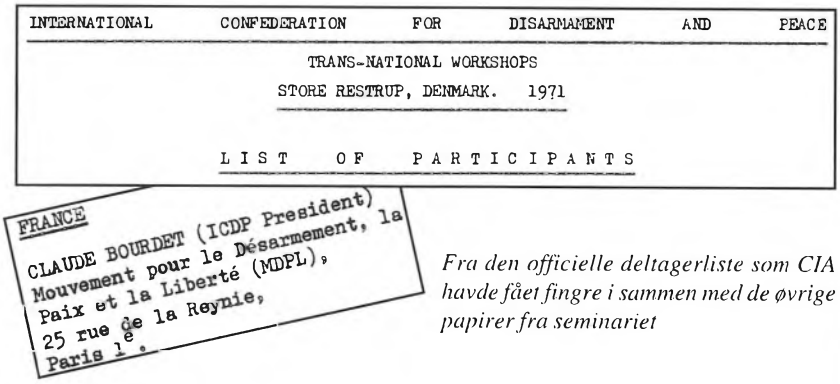

INTERNATIONAL CONFEDERATION FOR DISARMAMENT AND PEACE

TRANS-NATIONAL WORKSHOPS

STORE RESTRUP, DENMARK. 1971

LIST OF PARTICIPANTS

FRANCE

CLAUDE BOURDET (ICDP President)
Mouvement pour le Désarmement, la
Paix et la Liberté (MDPL),
25 rue de la Reynie,
Paris 1e.

Fra den officielle deltagerliste som CIA havde fået fingre i sammen med de øvrige papirer fra seminariet

Medlemsorganisationerne var dels ældre pacifistiske grupper med tyngdepunkt blandt store kvækerorganisationer i England og USA. Dels en række nye og mere radikale krigsmodstander-organisationer, både fra intellektuelle kredse og blandt andre modstandere.

De Danske Vietnamkomitéer var således medlem, og organiserede seminaret på højskolen i samarbejde med hovedkontoret i London.

Godt 50 repræsentanter deltog i seminaret, herunder syv danskere. De øvrige kom fra Storbritannien, Frankrig, Belgien, Jugoslavien og især USA. Der var observatører fra flere andre internationale organisationer, såsom Verdensfredsrådet i Helsingfors, Den Internationale Demokratiske Kvindeføderation i Østberlin, og fra War Resisters´ International i London.

ICDP befandt sig i en udvikling, hvor der fortsat skulle være plads til et mere traditionelt fredsarbejde, men hvor ICDP også fortsat skulle udbygge forbindelsen med bølgen af protester og radikale aktioner mod Vietnamkrigen. ICDP

- *„should concern itself not only with the dangers and weapons of war, but with its causes."*

Udgangspunktet skulle være:

- *„That ICDP should further develop and accentuate its concern with non-aligned alternatives and independence of the Great Powers blocs - - -".*

En sådan radikal internationale mod Vietnamkrigen, der hverken var knyttet til Moskva eller Peking, måtte naturligvis have USA's interesse.

Tre repræsentanter fra Vietnamkomitéerne deltog i seminaret, og forelagde bl.a. det første udkast til Rustningsindustri og Krigsforskning i Danmark.

CIA var da også diskret tilstede, hvilket blev afsløret flere år efter, se under året 1978.

RAF-spøgelset 1972

BT (2.6.1972) mener at vide, at to medlemmer af RAF (Katharina Hammerschmidt og Heinz Brockmann) jagtedes i Danmark.

RAF-spøgelset 1973

Efter nogle forudgående udtalelser fra souschef Jørgen Bro til Berlingske Tidende kunne BT (21.5.1973) viderebringe, at

Politiets Efterretningstjeneste frygter, at en politisk undergrundshær med forbillede i den vesttyske Baader-Meinhof gruppe er ved at blive opbygget i Danmark - med stjålne militærvåben.

Årsagen var nogle våbentyverier fra Flyvestation Vandel. Kriminalpolitiet i Vejle tog mere roligt på sagen, og udtalte at

- *Det må stå for efterretningstjenestens egen regning* (Information 21.5.1973).

IB-affæren 1973

En omfattende efterretningsskandale i Sverige om den hidtil ukendte efterretningsorganisation IB, har også en dansk aflægger. Se under Forsvarets Efterretningstjeneste.

Hetler 1973

Læs måske først om Hetler-gruppen under Forsvarets Efterretningstjeneste, senere i artiklen.

Efter at Hans Hetler og hans FE-kontaktmand, Ulrik Schmidt, havde stoppet med at arbejde for Forsvarets Efterretningstjeneste, begyndte makkerparret på en mere privat virksomhed.

Ulrik Schmidt var nemlig blevet ansat i A. P. Møller-koncernen, og den var tilsyneladende interesseret i „varme" oplysninger. Fra sensommeren 1973 og frem, foreligger der tre rapporter fra Hetler til Ulrik Schmidt, mærket „p a", dvs. A P (Møller).
Det var:
- Indberetning om en maskinofficer, der forgæves søgte ind i Mærsk-flåden. (Han var en „trættekær trotskist"!).
- Oplysninger om folketingsmedlemmet Preben Wilhjelm (VS), der generede koncernen ved at bore i dets særdeles gunstige aftaler med staten omkring olie- og naturgasudvinding i den danske undergrund.
- Endelig var det et forsøg på at stjæle manus eller et kopi heraf til den kommende Demos-bog, Rustningsproduktion og Krigsforskning i Danmark.

A.P. Møller havde en legitim interesse i bogen, da koncernen kontrollerede de dér omtalte rustningsproducerende DISA-virksomheder. Men nogen kunne åbenbart ikke vente på udgivelsen af bogen, men forsøgte at erhverve en forhåndsindsigt på en illegitim måde via Hetler.
Researchen, der førte til bogen, var sat i gang af afsløringen i 1967 af dansk produktion af granater til USA's krigsførelse i Vietnam. Det lykkedes Vietnam-komitéerne at få stoppet Jørgen Høyer-produktionen.
Det skulle så undersøges, om der var flere danske firmaer, der profiterede på død og krig.
Hverken politiet eller Kommissionsdomstolen interesserede sig for de tre dokumenter, ligesom vicepolitidirektør

Ole Nørgaard affejede en Demos anmeldelse af en anden Hetler-manøvre mod forlaget med, at kriminalpolitiet har „ikke på noget punkt" kunnet bekræfte Hetlers påstande. (Politiken 24.9.1978).
Et protestbrev fra forlaget til A. P. Møller-bestyrelsen, da Hetler-affæren åbenbarede dokumenterne, blev ikke besvaret.

Absalon 1973

En privat og hemmelig gruppe opererede under navnet Absalon mod „den indre fjende" og „femte-kolonne virksomhed".
Det vides ikke hvornår den er stiftet. Den blev kendt i 1973, da Hans Hetler omtalte den i sit ugeblad Minut. Han latterliggjorde og afslørede dens eksistens, fordi han var på kant med nogle af lederne, specielt Gertrud Galster. Lederen, „Bispen", var en oberstløjtnant i Flyvevåbnet, og en af Forsvarets psykologer, Erling J. Harder. Prof. Flemming Nørgaard,
Odense, og en tidligere konservativ partifunktionær, Jørgen Svenne var også i ledelsen. En forholdsvis kendt læserbrevsskribent var med i starten, men hun gik, fordi hun syntes der var for meget „skæg og blå briller" i foretagendet. I baggrunden sad en embedsmand i Landbrugsministeriet, der varetog forbindelserne til NATO i Bruxelles.
Gruppen opererede bl.a. blandt Hjemmeværnsmedlemmer og Forsvarets personel, ved f.eks. spredning af propagandamateriale. („Den anden form for krig" mv). Gertrud Galster anlagde et hemmeligt kartotek over venstrefløjen, og udarbejdede en primitiv kode til brug for sit underjordiske felttog.
Senere er gruppen sat i forbindelse med et dansk Gladio, men det forekommer os ikke sandsynligt. Gruppen var mere latterlig end professionel.

En Folketingsforespørgsel fra Hanne Reintoft fik til svar, at der ikke var forbindelse mellem Hjemmeværnet som organisation, og Absalon.
Politiken 26.maj 1974, bl.a. på baggrund af to artikler i Studenterbladet, februar 1974. Aktuelt 2.8.1974.
Den hemmelige gruppe overlevede ikke presseomtalen, men Erling J. Harder satte nye initiativer i gang. Se Operation Survival og Selskabet til Værn for Dansk Folkestyre.

Ostrovskij 1, 1974-1978

I perioden 1974 til 1978 arbejdede en sovjetiske diplomat og KGB-officer ved ambassaden i København for den engelske efterretningsorganisation MI6. PET aflyttede rutinemæssigt Sovjetambassadens telefoner. I samtaler havde den pågældende diplomat allerede under sit første ophold i København i slutningen af 60´erne givet udtryk for voksende tvivl på det sovjetiske system.
Omkring 1974 - under hans andet ophold her - blev han hvervet af en engelsk og dansk agent. *„Jeg var på det tidspunkt psykologisk modnet til dobbeltagentrollen"* forklarede han i 1990.
Det var den senere - i 1985 - afhoppede Oleg Gordijevskij, der også havde tæt forbindelse til PET i perioden. Han skulle således være kilde til oplysninger om Bent Weibels KGB-kontakter. (Se senere). PET sikrede i øvrigt de hastige møder i København mellem Gordijevskij og de britiske agenter.
Det må være ham, som PET-redegørelsen omtaler anonymt, og som kilde til PET's ny viden om Sovjetunionens tiltag i de fremvoksende fredsbevægelser. Kilden pegede ifølge PET-redgørelsen bl.a. på den baggrundsrolle, som KGB og Den Internationale Afdeling af Sovjetunionens Kommunistiske Parti skulle spille ved en organiseret meningspåvirkning i Vesten.

Påvirkningsagenter

I forbindelse med denne og lignende afhopninger og de følgende de-briefinger, er en ny agenttype blevet navngivet. Det drejer sig om de såkaldte „påvirkningsagenter", „indflydelsesagenter" eller „meningsagenter". De spionerede ikke til fordel for Sovjetunionen (leverede ikke oplysninger), men skulle snarere søge at påvirke den offentlige meningsdannelse i pro-sovjetisk retning ved bl.a. at bruge modtagne oplysninger.
De vestlige efterretningstjenester lod denne viden - eller antagelse, som PET-redegørelsen udtrykker det - sive til venligtsindede pressefolk.
„Påvirkningsagenter" kom til at spille en central rolle i den senere debat. Se

Arne Herløv Petersen-sagen under året 1981, og senere.

Weibel 1, 1974

Fra juni 1974 begyndte PET at overvåge direktør Bent Weibel og den sovjetiske diplomat/agent Viktor Kedrov.

Operation Survival, 1975-1980

Den 27.9.1975 holdt en hemmelig syvmandsgruppe omkring nordmanden John A. Gregussen sit første møde på Flyvestation Værløse. Værten var oberstløjtnant i flyvevåbnet, Erling J. Harder. Det var et forsøg på at danne en hemmelig og privat efterretningsorganisation, Operation Survival, der skulle indsættes mod „den internationale kommunisme".
Det var denne kreds, der tog initiativ til at oprette Selskabet til Værn for Dansk Folkestyre, SVDF, der skulle være Operation Survivals base for aktiviteterne (se under året 1976). Operation Survival fungerede til tidligt i 1980, hvor Gregussen udvandrede til USA. Han var blevet mere og mere psykisk ustabil, og hans store planer skrumpede sammen. Hans udvandring havde nærmest karakter af flugt fra politiske og personlige problemer. Haner Her døde i 1985 i USA.
Fem af september-mødedeltagerne trådte åbent frem i forbindelse med dannelsen af SVDF i 1976. Men de fem undlod efter aftale, at informere de øvrige medlemmer om den bagvedliggende Operation Survival, og om de to personer, der ikke trådte frem. Den ene var oberst N. B. Schou, og den anden var Gregussen selv. Oberst Schou var gammel kontra-efterretningsmand i militæret. Lige fra Stockholm-tiden (1943-45) under besættelsen til sin afgang som sektionschef i Forsvarets Efterretningstjeneste i 1967. I 1950´erne samarbejdede han med Firmaet, Arne Sejrs halv-private efterretningsgruppe. Oberst Schou forblev i militæret i nr. i reserven frem til 1972, og havde således stadig gode kontakter dér i 1975 ff.
En af de fem, der trådte frem i forbindelse med SVDF, var oberstløjtnant Erling J. Harder selv. Han var stadig tilknyttet forsvaret og havde tidligere forsøgt sig med en lignende organisation, den kuldsejlede Absalon.
Operation Survival er skildret i fire artikler i Ekstrabladet 20.8., 22.8., 2.9. og 5.9.1981. Artiklerne bygger på Gregussens arkiv, som han i 1980, da han rejste til USA, efterlod i den tidligere FE-spion, Hans Hetlers varetægt.

Politiets Efterretningstjeneste kendte til Operation Survivals eksistens, men skred ikke ind mod gruppen og dens samarbejde med daværende eller tidligere efterretningsfolk, i Danmark såvel som udlandet.

Ledende PET-personel i perioden

Chef 1965 - 1970: Politiinspektør Arne Nielsen.
Arne Nielsen, der var chef fra 1.5.1965 til 28.10. 1970, blev i samtiden kaldt „grosserer A. Nielsen", efter navneskiltet på en af PET's dækadresser. Han døde pludseligt af en hjerneblødning i Bruxelles under en tjenesterejse, hvor han deltog rutinemæssigt i et NATO-møde.
Ny chef 1970 - 1975: Politiinspektør, senere politimester Jørgen Skat-Rørdam.
I perioden efter Arne Nielsens død var Skat-Rørdam konstitueret leder, frem til sin udnævnelse 1.1.1971.
Han startede som politiinspektør, men stillingen blev fra 1.4.1974 klassificeret som politimester. Jørgen Skat-Rørdam har siden 1975 været politimester i Hillerød.
Han kom fra Justitsministeriet, hvor han bl.a. havde ledet kontoret, som PET hørte under. Han var tidligere ministersekretær 1964-1969.
(Under K. Axel Nielsens første termin som justitsminister, og i starten af justitsminister Knud Thestrups (K) periode). Samtiden tog hans udnævnelse som udtryk for, at Justitsministeriet ville have lidt mere snor i PET-chefen.

Souschef: Politifuldmægtig, senere politiassessor Jørgen Christoffersen Bro. Fra 1.4. 1974 vicepolitimester, da stillingen blev opklassificeret. Jørgen Bro var souschef frem til 1977.

Jurister: Politifuldmægtig Hans Toft-Nielsen, og i en periode politifuldmægtig Preben Nyholm. Så politiassessor Ole Grunnet, senere politifuldmægtig Niels Schmidt, der i 1977 blev souschef ved Jørgen Bros afgang..

Chef for kriminalfolkene: Kriminalkommissær Hans Christensen.

3. REAKTION OG KAMP MOD UDENOMS-PARLAMENTARISMEN, 1975 - 1988

På den fløj, der især havde PET's opmærksomhed, er perioden karakteriseret ved en videreudvikling af venstreoppositionen, men omkring nye temaer, og delvis nye organisationer. Ungdoms- og Studenteroprøret tabte pusten, men mange af de involverede lagde kræfterne andetsteds.
Socialistisk Folkeparti var ubrudt i Folketinget, og både DKP og VS blev i perioder repræsenteret her.
Andre nye venstrefløjspartier dannedes. (KF, FS, KAML, KAP, DKP/ML, SAP osv.).

Modstanden mod EF fastholdtes fra 1972-afstemningen, og udbyggedes.
På arbejdsmarkedet fik vi en bølge af overenskomststridige arbejdsnedlæggelser, blokader og strejkestøttearbejde kulminerende med Påskestrejkerne i 1985.
Der opstod en stor og broget sammensat fredsbevægelse, primært rettet mod Neutronbombeplanerne, Stjernekrigsplaner og atomoprustningen i forbindelse med udstationering af mellemdistance-raketter.
Solidaritetsarbejdet skiftede delvist tema som følge af udviklingen. Nye områder var Chile efter militærkuppet i 1973, og El Salvador og Nicaragua efter de amerikanske interventioner under præsident Reagan (1980-88). Det mangeårige støttearbejde til fordel for befrielsesbevægelser i det sydlige Afrika fik et opsving, ligesådan Palæstina-arbejdet.

I Danmark blev Højrefløjen skræmte - og i første omgang taget på sengen - af den megen frigjorte og alternative energi i slutningen af 1960´erne. Men allerede fra begyndelsen af 1970´erne samledes vidt forskellige grupper, og to nye partier (Z og CD), til modstød. Denne udvikling fortsatte i perioden 1975-88.
Der udvikledes modsat rettede aktiviteter, og der organiseredes på forskellig vis mod alle de ovennævnte venstrefløjsinitiativer.
Det hjalp på bestræbelserne, at ti års

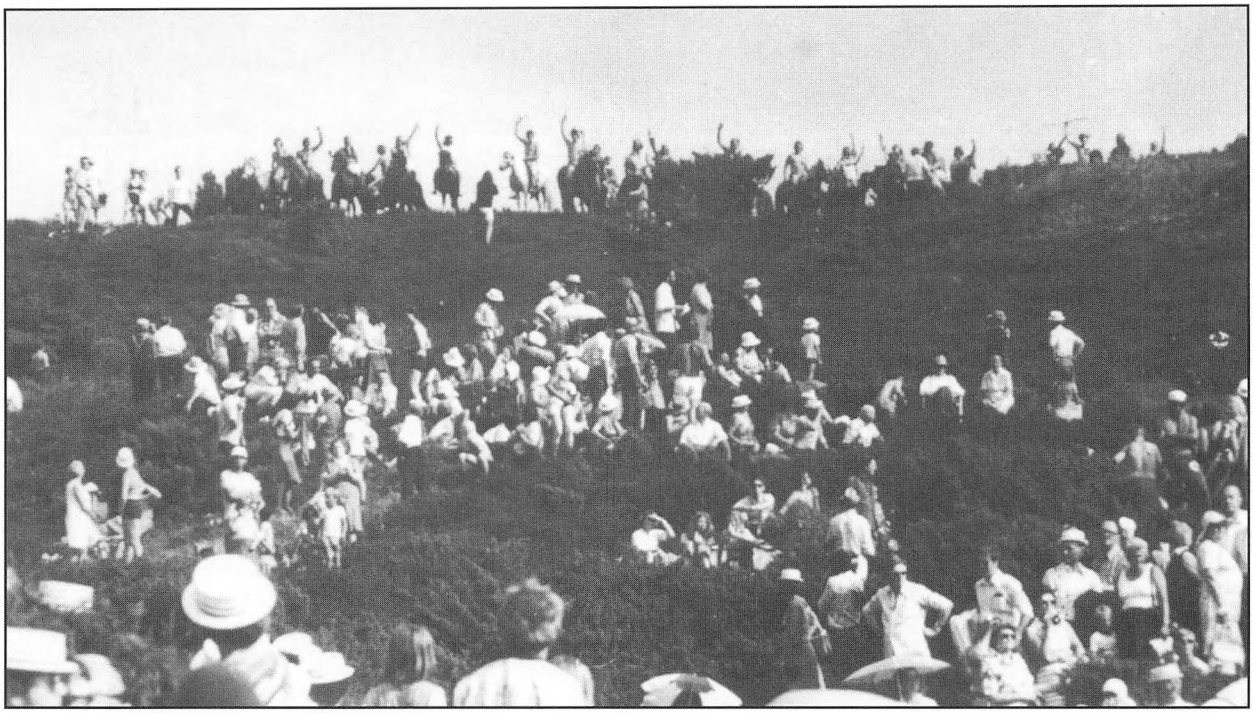

Solvognen aktionerer i Rebild 1976 ved USA's 200 års jubilæum

socialdemokratisk styre faldt i 1982. I Danmark fik vi de næste mange år en mindretalsregering, dannet af Venstre og de konservative.
På det sikkerhedspolitiske område var regeringen dog i mindretal, og folketingsflertallet dikterede, at den førte en tilbageholdende politik på det freds- og sikkerhedspolitiske område gennem den såkaldte fodnotepolitik.

I Sovjetunionen startede Glasnost- og Perestroika-bestræbelserne for alvor i midten af 80´erne. Det medførte også en opblødning af de stivnede koldkrigsfronter i periodens slutning, og sluttelig sovjet-systemets sammenbrud i 1989-90.
I udlandet var der i perioden mange terroraktioner. Gensidige beskyldninger om hvem der stod bag prægede debatten.
I mange tilfælde var der nærmest fri bane for spekulationer og beskyldninger. Med bagklogskabens styrke, virker mange af presseberetningerne fra dengang som ukvalificerede indlæg i „Den anden kolde Krig".

To fremtrædende konservative politikere havde i lange perioder kontrollen med efterretningstjenesterne.
Hans Engell som forsvarsminister, og i slutningen af perioden som justitsminister. Erik Ninn-Hansen som justitsminister fra start til han røg på Tamilsagen.

Nye rammer

TREVI 1975

TREVI-samarbejdet blev besluttet på et EF-topmøde for regeringschefer i Rom den 1.-2. december 1975. Det skete på britisk foranledning forårsaget af de fortsatte problemer i Nordirland.
Samarbejdet fulgtes op af årlige ministermøder for indenrigs- og justitsministre. I møderne deltog landenes efterretningschefer og andre embedsmænd. Samarbejdet og ministermøderne var hemmelige, og afholdtes uden for den daværende EF-struktur. Det var et mellemstatligt samarbejde, ikke et overstatligt.
Der blev udarbejdet et program, der bl.a. medførte oprettelsen af nogle arbejdsgrupper.
Den første - **TREVI I** - fra 1976, skulle beskæftige sig med terrorisme. De implicerede landes efterretningstjenester deltog naturligt nok fra start i dette samarbejde. I forbindelse med terroristbekæmpelse var TREVI I også aktiv omkring harmoniseringen af udlændinge- og flygtningepolitikken, f.eks. omkring fælles visumregler.
Andre og senere nedsatte arbejdsgrupper handlede om politiuddannelse og teknologi, international organiseret kriminalitet, beskyttelse af atomanlæg mm.
Der opbyggedes også et kommunikationssystem, der omfattede andre end EF-landene (USA, Canada, Norge, Sverige m.fl.).
I de enkelte lande nedsattes hemmelige arbejdsgrupper af topembedsmænd fra politi og justitsministerier til at følge ministermødernes beslutninger op. I 1979 afslørede SF dette hemmeligholdte samarbejde, se EF-gruppesekretær Niels Gottlieb Larsens artikel i Information 19.1.1979. Information forsøgte at følge artiklen op, og spurgte de relevante steder. Det endelige svar kom fra Claus Levy i Justitsministeriet, der sagde, at
- *ingen efter sagens karakter kan sige noget om den sag. Det er et fortroligt samarbejde* (19.1.1979).
Den 24.11.1979, efter et spørgsmål fra Gert Petersen, SF, i Folketinget, be-

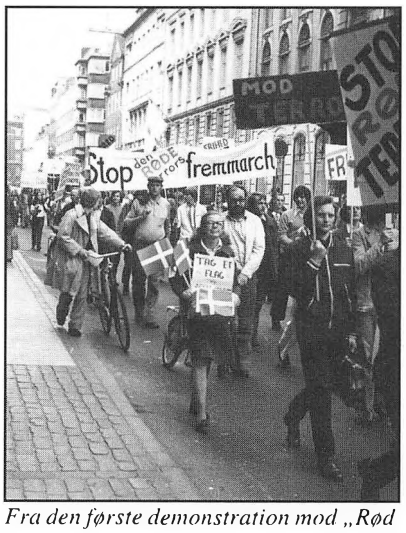

Fra den første demonstration mod „Rød Terror", foråret 1975

Oversigt over grupper og partier, der nævnes i PET-redegørelsen som mål

Det var disse organisationer (eller medlemmer herfra), der
- *"har til formål eller er egnet til at forårsage uroligheder eller at omstyrte eller undergrave den lovlige samfundsorden"* (s.39).

Danmarks Kommunistiske Parti, DKP og dertil knyttede **frontorganisationer**. Af disse nævnes:
- **Verdensfredsrådet**, og den tilknyttede **Den Europæiske Komité for Sikkerhed og Samarbejde**.
- **Samarbejdskomitéen for Fred og Sikkerhed, SAK.** (Der var tilknyttet den europæiske organisation), og **de til denne tilsluttede organisationer**.

(Det var mange, både lokale og landsdækkende. Endvidere var en række enkeltpersoner tilknyttet. PET-redegørelsen konstaterer, at i "SAK's ledelse sad medlemmer fra flere danske midterpartier". PET nævner hverken partier eller personer, men det er næppe nogen hemmelighed, at det var medlemmer af de Radikale og Socialdemokratiet, såsom den tidligere radikale minister K. Helveg Petersen, de tidligere radikale MF´ere Meta Dietzel og Arne Stinus, den radikale legende Hermod Lannung og Socialdemokratiets mangeårige udenrigspolitiske talsmand Lasse Budtz, der var medlem i 1970´erne.)

Endvidere - siger redegørelsen - f.eks.:
- **World Federation of Trade Unions, WFTU,** og
- **International Association of Democratic Lawyers, IADL,** samt
- **nationale udløbere** heraf.

(I 60´erne og 70´erne fandtes en dansk afdeling af IADL, Demokratiske Jurister. Kun Sømændenes Forbund (der da stod uden for LO), var medlem af WFTU. Tidl. forbundsformand Preben Møller Hansen var i en periode vicepræsident i WFTU's Transportarbejder-sektion).

(Danmarks Kommunistiske Ungdom, eller for den sags skyld andre venstreorienterede partiers ungdomsorganisationer, nævnes ikke i redegørelsen. De har utvivlsomt haft samme eller større interesse som moderpartierne, men betragtes vel af PET som en underafdeling heraf).

Redegørelsen nævner endvidere:
Socialistisk Arbejderparti, SAP. Dansk Sektion af 4. Internationale.
Kommunistisk Arbejderparti, KAP. (Opløst i 1994).
Danmarks Kommunistiske Parti Marxister-Leninister, DKP-ML.
(*"Det er således ikke blevet anset som værende i strid med regeringserklæringen, at PET har efterforsket mod f.eks. SAP, KAP og DKP/ML"*. PET-redegørelsen s.39)

Visse grupper inden for Venstresocialisterne, VS
(Uspecificeret).

P.S. ***"Medlemskab af lovligt politisk parti kan ikke rammes, selv om magtanvendelse indgår i partiets ideologiske grundlag som en teoretisk mulighed."*** Af Kommentarerne til Borgerlig Straffelovs § 114.

Dvs. der kan ikke strafforfølges, medmindre partiet i praksis forbereder magtanvendelse, revolution eller forstyrrelser af samfundsordenen ved f.eks. at opbygge en militær organisation, hvad der i sig selv er ulovligt.
Der kan - og bliver - til gengæld overvåget og registreret.

Kommunistisk Arbejdskreds, KAK.
(Organisationen var i praksis ophørt med at eksistere i slutningen af 70´erne, omtalen i 1983 må være arvegods fra tidligere registreringer).

"Blekingegade-gruppen"
(Det var oprindeligt en udbryder-gruppe fra KAK med navnet Kommunistisk Arbejdsgruppe. Gruppen blev oprindeligt overvåget grundet kontakt med den palæstinensiske organisation PFLP).

Anarkistiske grupper, f.eks.
- **Anarkistisk Føderation i Danmark, AFID**
- **Organisationen af Revolutionære Anarkister, ORA**
- **Regnbuen i Århus**

Visse Anti-NATO-grupper
(Uspecificeret)

Grupperinger med forbindelse til terrororganisationer og frihedsbevægelser, f.eks. **Palestinian Workers´ Union, PWU.**
(PWU gik i opløsning på dette tidspunkt, omtalen må være arvegods fra tidligere registreringer).

Under denne rubrik må der være mange organisationer, som PET overvågede, men ikke nævner.
En fuldstændig liste vil utvivlsomt være meget længere. F.eks. var Anders Nørgaard på besøg i flere organisationer end der er omtalt i PET-redegørelsen. (Sydafrika-komitéen, Irlands-Initiativ-Gruppen, Nordirlands Komitéen).

Højreekstremistiske grupper, f.eks. **Danmarks Nationalsocialistiske Ungdom, DNSU.**
(Igen arvegods fra 70´erne. Riis-Knudsen var netop i 1982-83 i gang med at reorganisere de få nazister, og stifte Danmarks Nationalsocialistiske Bevægelse, DNSB). Andetsteds i redegørelsen (s. 42) hedder det:

"PET har ligeledes i 1980´erne og 1990´erne foretaget efterforskning mod grupper og enkeltpersoner, der bekender sig til nazismen og tilsvarende ideologier. Efterforskningen har f.eks. omfattet voldelige aktioner, aktiviteter, hvor der er risiko for konfrontation med andre grupper eller personer samt forbindelser til ligesindede i udlandet."

Derefter nævnes efterforskningen i forbindelse med Combat 18-videobomberne i 1997 (Thomas Nakaba m.fl.).

Med "andre grupper" i ovenstående kan kun menes forskellige **anti-racistiske grupper**, der altså også er genstand for PET's interesse.

For øvrigt skal det bemærkes, at PET-redgørelsen kun nævner de alment foragtede nazister under denne rubrik, og ingen andre højre-ekstreme grupper. Overvågningen af nazister - og de andre højre-ekstreme grupper, der ikke navngives - er formentlig først og fremmest sket via Frede Farmand fra 1985 til 1993. Han rapporterede f.eks. også om Den Danske Forening.

En folder fra Landskomitéen Sydafrika-Aktion (Sydafrika-komitéen) fra 1980

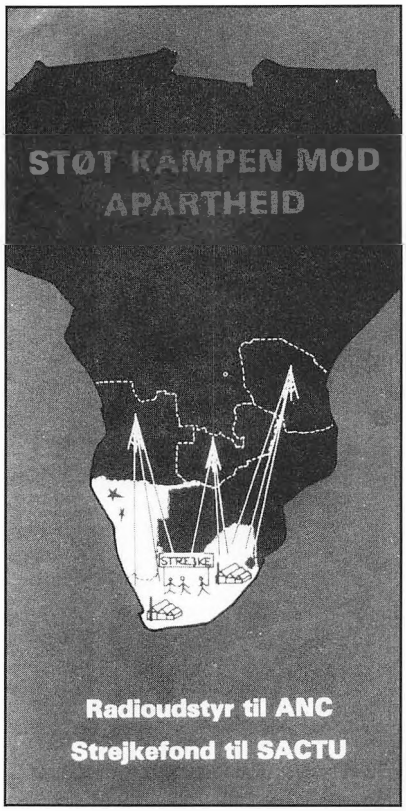

kræftede justitsminister Nathalie Lind (Venstre) dog, at hovedlinierne i artiklen var rigtige.
Justitsministeren afviste, at der for tiden var planer om oprettelse af en fælles europæisk politistyrke. Men hun ville ikke udelukke, at dansk lovgivning senere skulle tilpasses det fælles EF-politisamarbejde.

TREVI afløses af K4 Komitéen 1993

TREVI-samarbejdet blev da også i 1993 overført til, og afløst af, et samarbejde under EU's Ministerråd for retlige og indre anliggender, som følge af Maastricht-traktatens vedtagelse. En K4 Komité, med dertil hørende styrelses- og arbejdsgrupper, skal nu samordne det europæiske politisamarbejde.
Det sidste TREVI-møde holdtes i København i juni 1993. (Se Demos Nyhedsbrev nr. 25, juni 1993. Portræt af TREVI's danske bagmænd).

En DKP-pjece fra fredsbevægelsens tid, 1985

Anti-terror foranstaltninger i Danmark 1975 ff.

I efteråret 1975 nedsatte udenrigsministeriet endvidere en såkaldt Krisestab, der bestod af fire embedsmænd fra ministeriet. Staben skulle fungere som kommandocentral, hvis en terroraktion skulle ramme danskere eller danske interesser. Senere oprettedes Anti-terrorkorpset, bestående af politifolk fra forskellige stationer, der fik en særlig udrustning og uddannelse.

Beretning fra Kommissionsdomstolen af 13. Juli 1977

På baggrund af Ekstrabladets mange artikler om samarbejdet mellem Forsvarets Efterretningstjeneste og den højreekstreme Hans Hetler-gruppe nedsatte Anker Jørgensen-regeringen en kommissionsdomstol. Særdomstolens leder blev landsdommer Frank Poulsen.
Det var en undersøgelsesdomstol, der kunne afhøre under vidnepligt, men ikke dømme. Den skulle ud fra sine undersøgelser skrive en beretning, som regeringen så evt. kunne handle ud fra. Se også om selve Hetler-gruppens virksomhed senere, under Forsvarets Efterretningstjeneste.
Kommissionsberetningen fra 1977 omtales her, fordi den gav PET nogle muligheder for fortsatte registreringer. Beretningen anses af PET for at være et vigtigt fortolkningsbidrag til Regeringserklæringen (jvf. PET-redegørelse, marts 1998).
Frank Poulsen skrev nemlig i forbindelse med FE's anvendelse af blanket E 1013 til registrering af undergravende organisationer, at
- *Blanketten indeholdt navne på ledelse og andre betydende medlemmer af de pågældende organisationer og referencer til deres eventuelle medlemskaber af andre organisationer...*" (s.37), og at
- *Det kan herefter ikke antages, at FE har handlet i strid med regeringserklæringen ved at skaffe sig og ved en form for systematisering eller registrering at opbevare oplysninger om organisationer* (s.38).
Dermed mente PET og Justitsministeriet, at have fået fortsat grønt lys for registreringerne i Organisationsarkivet, med dertil hørende persondata (se tidligere).
Men, skriver Poul Smidt i 1977 i Indledningen til Demos-udgaven af Beretningen:
- *"Dette er en konklusion, som udhuler regeringserklæringen til det meningsløse. Det er ikke rigtigt som hævdet af Frank Poulsen, at regeringserklæringen efter sit indhold alene handlede om personer. Regeringserklæringen fastslog som sit princip, „at en virksomhed, der holder sig indenfor de grænser, der er afstukket ved lovgivningen, ikke bør give anledning til registrering hos politiet ...". Dette princip har FE krænket ved at registrere foreninger, der alene har arbejdet på lovlig grund, og ved at medtage disse organisationers ledere."* (s.10). Og lidt senere i teksten fra 1977 skriver han:
- *„Det er selvfølgelig nu regeringens ansvar, at regeringserklæringen ikke får lov til at bestå i den udhulede skikkelse".*
Men der kom ingen indskærpelse eller præcisering af regeringserklæringen. Tværtimod, et stort Folketingsflertal tog Beretningen til efterretning, og nedstemte Preben Wilhjelms (VS) dagsordensforslag.

PET har til dags dato valgt at omgå regeringserklæringen fra 1968 ved at påberåbe sig Frank Poulsens „frifindelse" i 1977. Med ledende politikeres samtykke.
Frank Poulsen gav også indirekte grønt lys for PET's Arbejdskartoteker. Han skriver i Beretningen om FE:
- *at de enkelte sagsbehandlere for at kunne løse deres arbejdsopgaver må anses for beføjet til at opnotere og opbevare personnavne m.v. som led i arbejder med verserende efterretningsmæssige sager, således at det ved en sags afslutning påses, at navnene destrueres eller - hvis registrering er hjemlet efter gældende regler overføres til den centrale registratur* (s.33).

Til gengæld forbød Frank Poulsen små private kartoteker ved siden af de tre

tilladte typer, Det Centrale Personregister, Organisationsregistret og Arbejdskartotekerne.
(Se „Undergravende virksomhed. Beretning fra Kommissionsdomstolen af 13. Juli 1977". Med indledning af Poul Smidt, Demos 1977).

Europa-konvention mod terrorisme 1978

27.1.1978 Udenrigsministre fra 17 af Europarådets medlemslande underskrev den europæiske konvention om bekæmpelse af terrorisme.
Konventionen kom til debat i Folketinget, da dens iværksættelse i Danmark krævede en ændring i Straffelovens § 8. (Om at en handling, der er strafbar efter konventionen , også er strafbar i Danmark).
Dette vedtog et stort Folketingsflertal. Ved selve ratificeringen tog regeringen forbehold i forbindelse med evt. udleveringer.
Men et stort flertal forkastede venstrefløjens forslag om også at tage forbehold over for forpligtelser til at yde andre stater størst mulig bistand i straffesager (med ransagninger, aflytninger mm).

Det er at *„nedbryde suveræniteten på dette område"* for så vidt angår EF-medlemsstaterne, fremhævede Preben Wilhjelm (VS), idet han citerede den vesttyske indenrigsministers ord herom.

Wamberg-udvalget 1978

I 1978 udvides Wamberg-udvalgets tilsynsområde til nu også at omfatte Forsvarets Efterretningstjenestes personregistrering, som følge af afsløringerne i Kommissionsdomstolens beretning.

Nyt regelsæt for PET i 1983

I 1983 udsendtes det interne regelsæt: „Retningslinier vedrørende efterforskning på det politiske område".
Regelsættet var godkendt af de konservative og Venstres Schlütter-regering.
Det skete i regeringens Sikkerhedsudvalg, der bestod af statsminister Poul Schlüter, udenrigsminister Uffe Ellemann-Jensen, justitsminister Erik Ninn-Hansen og forsvarsminister Hans Engell , samt deres departementschefer Peter Wiese, Niels Madsen, Jacques Hermann, og for Udenrigsministeriets vedkommende, direktør Otto E. Møller, samt de to efterretningschefer, Ole Stig Andersen, PET og Mogens Telling, FE.
Både Wamberg-udvalget og Det Parlamentariske Kontroludvalg fik regelsættet udleveret i 1983.
Det var dette papir, der medførte en ajourføring af den omfattende overvågning af venstrefløjen (se oversigten), der havde fundet sted i mange år.
På det samme møde i Regeringens Sikkerhedsudvalg, der godkendte ovenstående retningslinier, godkendtes også indsættelse af PET's kildenet mod følgende grupper og partier.
PET-redegørelsen skriver kun om tilladelse til indsættelse af kildenet mod ovenstående organisationer. PET-redegørelsen medgiver indsættelse af én penetrant, den i forvejen kendte Anders Nørgaard.
Derfor er det et indlysende spørgsmål: I hvilke andre af de anførte - eller andre - organisationer har PET benyttet sig af penetranter?

Nye regler for Arbejdskartotekerne, 1984-1985

I 1984 -1985 udarbejder PET nye, interne retningslinier for de enkelte PET-

Indskud om Fredsbevægelsen

Der var oprindeligt mange medlemmer af Samarbejdskomitéen, der blev stiftet i 1973-74. I 70´erne var den nærmest fredsbevægelsens paraply-organisation med 60-70 tilsluttede organisationer, både lokale og landsdækkende.
Men den sovjetiske indmarch i Afghanistan (1979), og grundstødningen af den sovjetiske u-båd i den svenske skærgård (1981), skabte skel. Ligeledes Arne Herløv Petersen-sagen (1981), se senere.
Flere organisationer og enkeltpersoner meldte sig ud af Samarbejdskomitéen i årene omkring 1980, i protest mod disse begivenheder.
Blandt de udmeldte var

- Dansk Ungdoms Fællesråd
- FN Forbundet
- Kristne for Fred
- International Liga for Fred og Frihed
- Aldrig Mere Krig
- Radikal Ungdom

Fra omkring 1980 voksede nye og uafhængige landsdækkende organisationer frem, Nej Til Atomvåben, Kvinder for fred , m.fl., der ofte støttedes af SF, VS, KAP m.fl. Disse organisationer kritiserede også Sovjetunionen og Waszawapagten.
Tvind-skolerne søsatte deres eget projekt, Landsforeningen mod Krig.

I samtidens mere højreorienterede kredse og medier, opfattedes hele fredsbevægelsen som mer eller mindre Moskva-styret og –financieret.
Ungkonservative kredse omkring Viggo Fischer og Niels Ahlmann-Olsen forsøgte sig lige frem med flere kupforsøg på generalforsamlinger i FN-forbundet, der var for pro-sovjetisk efter deres smag. (Weekendavisen 6.5.-13.5.1982).

(I et af forsøgene deltog Gertrud Galster, der havde erfaring for den slags fra tidligere generalforsamlinger i Mentalhygiejnisk Forening. Information, 6.5.1981).
PET-redegørelsen omtaler, at KGB fra 1982 søgte at imødegå de uafhængige fredsbevægelser (s.38).
Fredsbevægelsen var en kompleks størrelse, men redegørelsen omtaler ikke, om PET også overvågede de organisationer, som KGB søgte at modvirke. De vendte sig jo også mod USA's og NATO´s politik, og arbejdede sammen med Samarbejdskomitéen om enkeltsager, f.eks. Landskampagnen Stop Atomraketterne i 1983.
Derfor: Overvågede PET også Nej Til Atomvåben og lignende organisationer?
Det er derimod rent polemisk at spørge, om PET overvågede den ungkonservative Demokratisk Freds Fraktion – For NATO, Fred og Frihed .

Se i øvrigt videre under Arne Herløv Petersen-sagen

ANGREBSMÅL: VENSTREFLØJENS KONTORER OG BUTIKKER

Gennem årene har venstrefløjens kontorer og butikker af og til været udsat for hærværk, tyveri og brandstiftelser mm. Nogle gange kombineret med trusler og grafitti-smørerier.
I 1976-1978 blev der under indbrud stjålet medlemsfortegnelser fra en række venstreorienterede organisationer.
I årene 1988 - 1992 øgedes angrebene. Om det var én eller flere gruppers kampagne, eller det var spontane gerninger - eller en kombination heraf - vides ikke.
Det karakteristiske træk er, at ingen af sagerne er blevet opklaret.
Hverken af det lokale politi, eller af dette med PET's diskrete hjælp.
Serien af overgreb faldt tidsmæssigt sammen med de fremmedfjendtlige gruppers forsøg på at manifestere sig, og nogle venstrefløjsgruppers kraftige reaktion herimod.
Afdøde partileder for De Nationale, Albert Larsen, påtog sig mer eller mindre direkte ansvaret for et par af aktionerne. DNSB har været i søgelyset for et par af de øvrige. Men som skrevet: Ingen opklaringer og domfældelser.
På samme tid var der også en del brandattentater – eller forsøg herpå – på asylcentre. De fleste er opklarede, og umiddelbart ser disse ud til at være begået af lokale folk, mere eller mindre spontant.

Maj 1988: Brandattentat mod SAP's hovedkontor i København.
Juli 1988: Venstresocialisternes blad, Solidaritet, får raseret kontoret og stjålet abonnementsfortegnelsen.
Aug. 1988: Forsøg på ildspåsættelse i Det Humanistiske Partis kontor i København.
Aug. 1988: Forsøg på ildspåsættelse af VS-kontoret på Frederiksberg
Aug. 1988: Indbrud og hærværk på Venstre Socialisternes Ungdoms landskontor i København.
Nov. 1988: Indbrud på Fælles Kurs-kontoret i København. Tilsyneladende blev intet stjålet.
Feb. 1989: En række venstrefløjspartier og grupper modtog trusselsbreve om "kommende eksplosioner".
Juni 1990: Medlem af Borgerrepræsentationen, Lubna Elahi, overfaldes i København af et par mænd fra Danskernes Broderskab.
Juni 1990: To store butiksruder knust i Demos-butikken i København. Der brugtes to brosten påmalet "Knus BZ" på alle seks sider, hvilket vel næppe indicerer en spontan handling (se ill.). Det skete natten efter overfaldet på Lubna Elahi.
Okt. 1990: Stor butiksrude knust i Info-bogbutikken Zapata i København.
Juni 1991: Det nydannede Fair Play får sit kontor smadret. Der stjæles navne- og adresselister og EDB-disketter. EDB-anlæg og fotokopieringsmaskine ødelægges.
Aug. 1991: Butiksrude smadret og forsøg på ildspåsættelse på VS og Enhedslistens kontorer i København.
Sept. 1991: Igen brandattentat mod VS og Enhedslisten. Butiksrude smadret, og ildspåsættelse, der medførte stor skade på arkivmateriale og EDB-udstyr.
Sept. 1991: Sprængstofattentat mod Leninstatuen på Tidens Højskole ved Hørsholm.
Okt. 1991: Butiksruder knuses i Arbejdernes Bogbutik, og i Foreningen af Indvandrere og Danskere, begge Odense. I forbindelse hermed en dødstrussel. Danskernes Broderskab påtager sig ansvaret.
Efteråret 92- Foråret 93:
Megen fremmedfjendsk propaganda omkring flygtningeskibet Norrøna på Islands Brygge, og lidt senere ved Flotellet ved Wilders Plads på Christianshavn. Store nazi-grafitti begge steder.
Nov. 1992: Omfattende hærværk mod Beboerforeningen på Islands Brygge. Tre kontorer smadres og EDB-udstyr og kopimaskine ødelægges med flydende rensemiddel. Beboerne var aktive i forbindelse med flygtningene på skibet Norrøna ved Bryggen. Forudgående telefontrussel.
Feb. 1993: Forkvinden for Christianshavns Beboerhus overfaldes og slås bevidstløs. Hun havde i flere dage modtaget telefontrusler, og følte sig overvåget. Hun var særdeles aktiv i flygtningearbejde.

Herefter aftager angrebene, og bliver sporadiske igen:
Juli 1993: 50 gravstene på den mosaiske kirkegård i København skændes med hagekors og andre racistiske bemalinger.
Juni 1994: Flygtninge under Jorden får facadevinduet knust natten efter åbningen af sit nye kontor.

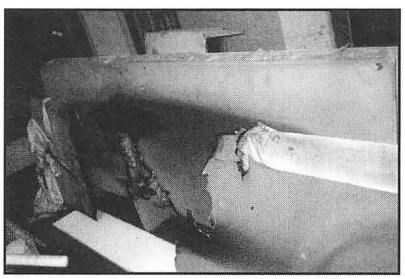

Fra forsøget på afbrænding af VS-kontoret 28.891. (Udstillingsmontren bag det smadrede vindue

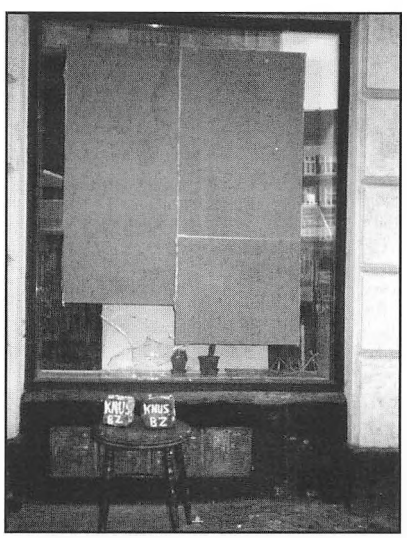

Natten mellem d.7. og 8.juni 1990 knustes to store vinduer i Demos-butikken på Nørrebro. På billedet ses det ene afdækkede vindue og de to bemalede brosten, der knuste hvert vindue

medarbejderes brug af arbejdskartoteker eller navnelister. Retningslinierne godkendtes endeligt af Regeringens Sikkerhedsudvalg i november 1985. (PET-redegørelse, marts 1998, der bringer uddrag af retningslinierne).

Betænkning nr. 1023 fra Straffeplejeudvalget, 1984

Betænkningen fra 1984 tolkes af PET, som en fortsat godkendelse af brug af agenter.

Retsplejeloven revideres, 1985

Som led i den løbende reform af retsplejelovgivningen vedtoges den 6.6.1985 lov nr. 227. Her blev reglerne for indgreb i meddelelseshemmeligheden ført ajour og samordnet. Hermed menes reglerne for telefonaflytning, rumaflytning, teleoplysning (f.eks. sporing af anonyme telefonopkald) , brevåbning og brevstandsning. De kan fortsat kun ske efter en dommerkendelse, der er tidsbegrænset (almindeligvis 4 uger), men som evt. kan forlænges med en ny kendelse.
I loven indførtes som noget nyt, at den indgrebet retter sig imod skal have beskikket en advokat. Da indgrebene er hemmelige, oplyses det heller ikke, at man har fået beskikket en advokat, der selv har tavshedspligt. I efterretningssager (Straffelovens kapitler 12 og 13) skal der beskikkes fra en særlig kreds af advokater, som er antaget af justitsministeren.
I følge loven skal den overvågede som udgangspunkt have besked om alle indgreb, når de er afsluttet. Men det sker sjældent, og formentlig aldrig i efterretningssager. Der er nemlig som i tysk grammatik altid undtagelser, og de bruges flittigt.

Nye overvågningsregler, 1986

Retningslinierne for registrering på grundlag af kontakt med Warszawapagt-landenes ambassader i København, rejser til disse lande eller medlemskab af visse venskabsforeninger blev ændret.
Fremover måtte der kun registreres, hvis *"det pågældende forhold konkret skønnedes at være af efterretningsmæssig interesse i relation til vedkommende person"*. Det skete efter en brevveksling mellem tidligere justitsminister Ole Espersen og daværende justitsminister Ninn-Hansen. (PET-redegørelse, marts 1998).
Det var altså en begrænsning af retningslinierne fra 1983.

Forespørgsel om registreringer 1986

Den 1.7.1986 svarer justitsminister Erik Ninn-Hansen på 25 spørgsmål om efterretningstjenesterne, som folketingsmedlem Jens Thoft (SF) havde stillet ministeren. Af svaret fremgår det, at der ikke er begrænsninger i - eller kontrol med - PET's registreringer af politiske organisationer mm. Reglerne gælder kun personregistreringen.
Jens Thoft og SF arbejdede på dette tidspunkt igen på et forslag om skærpet kontrol med efterretningstjenesterne. Jens Thoft blev senere det første SF-medlem af det ny Kontroludvalg i 1988.

Wamberg-udvalget, 1987

I 1987 udpeges historikeren Hans Chr. Bjerg til medlem af Wamberg-udvalget af justitsminister Ninn-Hansen.
Se tidligere under Dansk Institut for Kritisk Fredsforskning.

Nyt Kontroludvalg 1988

Som følge af de to uheldige turisters arrestation i Polen, nedsatte Folketinget ved lov af 6.7.1988 et "Udvalg om forsvarets og politiets efterretningstjenester". Det er det såkaldte "Kontroludvalg". Det skal bestå af fem medlemmer, én fra hver af Folketingets fem største partier, udpeget af partierne selv. Udvalget skal have et vist overopsyn med begge efterretningstjenester. Som loven siger:

- *Regeringen underretter udvalget om indholdet af de retningslinier, der er gældende for efterretningstjenesterne. Endvidere holder regeringen udvalget orienteret om væsentlige omstændigheder af sikkerhedsmæssig karakter eller udenrigspolitiske spørgsmål som er af betydning for efterretningstjenesternes virksomhed.*

Men:

- - - *denne orientering sker under hensyntagen til de særlige forhold, som gør sig gældende for efterretningsvirksomhed.*
Dermed bestemmer de respektive ministre - og tjenesternes chefer - i realiteten, hvad der skal forelægges det tavshedsbundne udvalg. Udvalgets manglende muligheder for en egentlig kontrol har længe været kritiseret. Kritikken er blevet skærpet efter den sidste tids afsløringer, og flere politikere kræver, at udvalget får øget indsigt i tjenesternes arbejde, og skærpelser i den ti år gamle ordning. (Hele lovteksten er gengivet i PET's pjece fra 1997).

Enkeltsager fra perioden

Arne Sejr 2. 1975-1976

I juledagene 1975 kom de første meldinger fra Washington om, at DKP-folketingsmedlemmet Alfred Jensens lejlighed var blevet aflyttet. Det var Danmarks Radios korrespondent, Chr. Winther, der sendte nyheden med "en højtstående dansk politiker" som kilde. Det viste sig at være tidligere statsminister Jens Otto Krag, og så gik jagten på baggrundshistorien for alvor ind. Især Information og Politiken kunne bidrage til opklaringen af den gamle sag. Justitsminister Orla Møller bekræftede til sidst kortfattet, at aflytningen havde fundet sted, og fortalte at myndighederne var blevet klar over det i 1963-64, men havde opgivet at rejse tiltale.
Det skyldtes måske, at CIA og ledende personel fra Forsvarets Efterretningstjeneste var dybt impliceret. (Næstkommanderende P. A. Mørch og afdelingsleder N. B. Schou havde underløbet deres egen chef, oberst Lunding). Men måske især fordi Arne Sejrgruppens langvarige virksomhed diskret var støttet af en lille inderkreds af ledende og magtfulde socialdemokrater, fra de daværende statsministre Hans Hedtoft og H. C. Hansen og frem. Oberst Lunding fik nys om sagen, og informerede daværende forsvarsminister Victor Gram i 1963. Men gruppen afvikledes først, da fhv. statsminister Erik Eriksen (V) lidt senere også havde fået nys om affæren, og regeringen frygtede at oppositionen ville rejse den i Folketinget.
Sagens opklaring i midten af 70´erne skete med diskret bistand fra den pensionerede og forurettede oberst Lunding.
Anker Jørgensen-regeringen kunne ikke tage sig sammen til at give Alfred Jensen en undskyldning, men søgte tværtom at forhindre yderligere opklaring gennem kortfattede eller ingen

Et af Fredsforskningsinstituttets skrifter fra 1985. I SVDF's årsberetning 1984-85 hedder det:
„Endelig er hæftet „Fredsbevægelsens bagmænd" udkommet, ganske vist i DIKF-regi, men da SVDF har en skrivende hånd med i fremstillingen, nævnes den her".

svar i Folketinget på Gert Petersens (SF) og Preben Wilhjelms (VS) forespørgsler.

Selskabet til Værn for Dansk Folkestyre, SVDF, 1976 ff.

SVDF blev stiftet den 28. februar 1976, og der afholdtes stiftende generalforsamling den 22. maj i Kalundborg samme år med nogle hundrede deltagere. Politiken 27.6.1976 har en stor artikel om selskabets dannelse og første tid. (Den bagvedliggende Operation Survival var endnu ikke kendt).

Selskabet skulle forsvare folkestyret mod de undergravende kræfter, og forsøgte at skabe en bred basis blandt højre-orienteret indstillede mennesker. Initiativet var som nævnt taget af en hemmelig syvmandsgruppe.
Men det vidste de fremmødte fremskridtsfolk, centrumdemokrater, konservative og partiløse, der stiftede SVDF, ikke.
Flere kendte højreekstremister blev i starten udelukket bl.a. Gertrud Galster (fra Absalon mm), hvilket skabte en vis splid.
På trods af ihærdige forsøg på at udbygge organisationen, blandt andet med lokalkomitéer over hele landet, var netop splid mellem forskellige grupper et gennemgående træk, der medførte SVDF's undergang i 80´erne.

En lokalkomité, 1977

Fra lokalkomitéen i Allerød-Farum-Birkerød foreligger der en række interne dokumenter til belysning af selskabets virke dér. Der skulle organiseres "spontane" protester af forskellig art mod bibliotekers hjemkøb, blandt skolernes forældre, og der skulle arbejdes for et "modificeret Berufsverbot" ved ansættelse af nye medarbejdere i offentlig tjeneste. (I lokalkredsens ledelse var der flere lokalpolitikere, samt en tidligere MF for Z, der havde siddet i Folketingets Undervisningsudvalg til februar 1977).
Der var uformelle kontakter til andre organisationer, både partier og det lokale Hjemmeværn og den lokale afdeling af Erhard Jacobsens Aktive Lyttere og Seere, A.L.S.

Netværket kan illustreres ved et eksempel: En CD'er fra SVDF-lokalledelsen arbejdede også for atomkraft i Reel Energioplysning (og dermed mod OOA), i Sakharov-komitéen, sad i bestyrelsen for det lokale A.L.S., han var aktiv i Hjemmeværnet og sad i CD's Forsvarsudvalg.
Udvalgte medlemmer med den rette baggrund, f.eks. gruppeleder i Hjemmeværnet, skulle "Deltage i marx./lenn. kursusaktivitet for at samle oplysninger og infiltrere arbejdet".
Oberstløjtnant Erling J. Harder boede dengang i Birkerød, og var også aktiv i lokalkomitéen her. Han holdt foredrag om de knudepunkter i venstrefløjsorganiseringen, der skulle sættes ind over for med infiltration, afsporende arbejde og provokationsvirksomhed.
En udvalgt penetrant fik nok af det hele, og gik til Arbejderavisen med sin historie og de interne SVDF-papirer. Se Arbejderavisen 1.-7. og 8.-14. December 1977.

Fra begyndelsen af 1980´erne overtog de højreekstreme kræfter organisationen, og den forsvandt så i anden halvdel af 80´erne. Undervejs var der et tæt samarbejde med det stærkt højreorienterede tidsskrift FACET, hvis ene redaktør havde samarbejdet tæt med PET i 60´erne.
Det ny bestyrelsesmedlem, og formand fra 1982, Peder Hansen Bering, forsøgte at profilere organisationen med et Dansk Institut for Kritisk Fredsforskning, DIKF.

Dansk Institut for Kritisk Fredsforskning, DIKF, 1981 ff.

I starten lykkedes det at samle et par pæne navne til den sluttede kreds, der skulle tegne instituttet, men flere faldt hurtigt fra. Således den tidligere Hærchef, og chef for Enhedskommandoen

Dansk Institut for Kritisk Fredsforskning
(Danish Institute for Critical Peace Research)

DIKF
P.O.BOX 7516
DK 9210
Aalborg SØ

publikation nr.3 april 1982

MOSKVAS BIOKEMISKE KRIGSFØRELSE

Af A.C.B.Vegger, generalløjtnant,
DIKF's komité for sikkerhedspolitiske spørgsmål.

Fra kampplads erne i Laos, Kampuchea og Afghanistan dukker flere og flere beviser op, der viser, at Sovjetunionen og dens forbundsfæller bruger biokemiske giftstoffer mod de folkeslag i Sydøstasien, der har modstået nedkæmpelse med konventionelle midler.

Allerede i 1976 bragte flygtninge fra Laos grufulde beretninger om angreb på deres landsbyer med den såkaldte "Gule Regn", kaldet således fordi det lød som regn når de små partikler fra giftstoffet ramte hustagene efter at være spredt fra fly. Virkningerne på mennesker var nærmest en kvælning i eget blod.

i Karup (1976-80), generalløjtnant A.C.B. Vegger. Han var for øvrigt gammel ven med oberstløjtnant Erling J. Harder, men det hindrede ikke Vegger i at afbryde forbindelsen med instituttet, og opretholde kontakten med kredse af tidligere SVDF-medlemmer. (Se videre under året 1990).
Et andet navn fra instituttet, der dog holdt ud til 1986 ved at lade sit navn bruge, var marinehistorikeren Hans Christian Bjerg. Han skrev doktordisputats om "Ligaen. Den danske militære efterretningstjeneste 1940-1945", og han har fra begyndelsen af 80´erne været overarkivar på Rigsarkivet, hvor han er chef for afdelingen for Forsvarets Arkiver.
Grunden til at vi nævner Bjerg er, at Ninn-Hansen i 1987 udnævnte ham til medlem af Wamberg-udvalget, hvor han stadig sidder. Med hans daværende tilknytning til det højreekstreme institut, kunne man næppe karakterisere ham som "uvildig", snarere som værende lidt for inhabil til at sidde i Wamberg-udvalget. I betragtning af hvem efterretningstjenesterne registrerede, og som Wamberg-udvalget skulle kontrollere. Og hvem instituttet propaganderede mod - for at sige det pænt - med ikke altid lige stor saglighed.
Et tredje navn fra instituttet var David Gress, der under et USA-ophold gav sit specielle besyv om Arne Herløv Petersen-sagen i Wall Street Journal. Den senere konservative ordfører, Viggo Fischer, var også blandt Instituttets navne og medlem af SVDF. Han udtalte senere:
- *" Jeg var medlem et par år, men meldte mig ud igen. De skændes for meget indbyrdes i selskabet og jeg synes, at de blev for højreorienterede."* (Politiken 6.9.1986).

Instituttet opnåede støtte til en lille bog, Fredsbevægelser, i 1982 fra Regeringens Sikkerheds- og Nedrustningspolitiske Udvalg. Derefter gik det hurtigt ned ad bakke med Instituttets sammensætning, anseelse, officielle støtte og udgivelser.

SVDF's største succes var formentlig kampagnen mod SF-formanden Gert Petersen i midten af 1980´erne, der i denne periode måtte lægge ryg til lidt af hvert fra mange sider. I selskabets årsberetning 1985-86, omtales SF som "Gert Petersens DKP-afløserparti", og selve SF-partiet:
... består jo af en meget stor gruppe naive personer af typen "den-kvindelige-biblioteksmedhjælper-med-lillable-og-fjällräven-rygsæk".

I juli 1987, i den sidste fase af SVDF's historie, måtte P.H.Bering gå af som formand, og forlod organisationen. Erik Dagø fungerede den sidste tid som formand. Årsagen var Berings medlemskab af Moon-fronten Professors World Peace Academy, og hans forsvar for Tongil-familien. Han sad i også en komité, der skulle forsvare de nyreligiøse gruppers interesser. Men mange konservativt indstillede mennesker opfattede også de nyreligiøse bevægelser som familie- og samfundsopløsende, og Berings tilknytning til disse havde også tidligere skabt splid og frafald i SVDF.

Efter sin afgang forsøgte Bering sig i 1988 med Gruppen mod Totalitarisme, GMT.
- *"Dens medlemskreds er veteraner fra kampen mod undergravende virksomhed og totalitarisme. Ofte vil det være personer, som har forladt (eller er blevet "gået fra") eksisterende organisationer, fordi disse organisationers aktivitetsniveau befandtes for lavt, for irrelevant eller for frygtsomt i forhold til alvoren af de foreliggende opgaver."*
På dette grundlag forenedes Bering med blandt andre Gertrud Galster, inden GMT forsvandt ud i intetheden.

I denne afspændingens tid mellem Reagan og Gorbatjov, var der også dukket en ny hovedfjende op. Den muslimske verdensekspansion, i Europa og Danmark med flygtninge og indvandrere som trojanske heste.

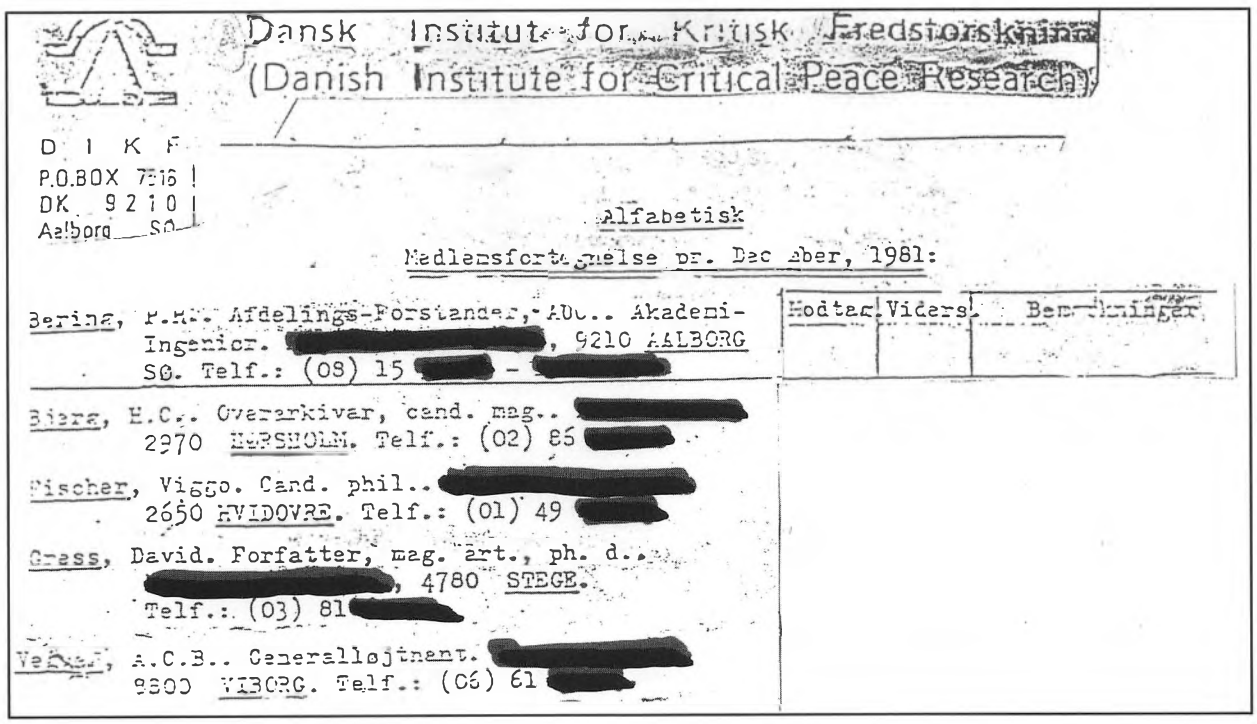

Dansk Institut for Kritisk Fredsforskning
(Danish Institute for Critical Peace Research)

D I K F
P.O.BOX 7516
DK 9210
Aalborg SØ

Alfabetisk
Medlemsfortegnelse pr. December 1981:

	Hodtar	Viders.	Bemærkninger
Bering, P.H.. Afdelings-Forstander, ADB.. Akademi-Ingenior. [redacted], 9210 AALBORG SØ. Telf.: (08) 15 [redacted]			
Bjerg, H.C.. Overarkivar, cand. mag.. [redacted] 2970 HØRSHOLM. Telf.: (02) 86 [redacted]			
Fischer, Viggo. Cand. phil.. [redacted] 2650 HVIDOVRE. Telf.: (01) 49 [redacted]			
Gress, David. Forfatter, mag. art., ph. d.. [redacted], 4780 STEGE. Telf.: (03) 81 [redacted]			
[redacted], A.C.B.. Generalløjtnant. [redacted] 8800 VIBORG. Telf.: (06) 61 [redacted]			

Medlemmer af DIKF: Overarkivar, cand.mag., H.C.Bjerg; Cand.phil., Viggo Fischer; Forfatter, mag.art., David Gress og Generalløjtnant A.C.B.Vegger

Flere af de sidste tilbageværende medlemmer i SVDF gik over i den nystiftede (1987) Danske Forening, DDF. De sidste to eks-formænd blev i DDF, henholdsvis områdeleder for Nordjylland (Peder Hansen Bering) og Fynsleder (Erik Dagø), hvad de stadig er under betegnelsen lokale kontaktpersoner.
Hovedparten af de gamle SVDF-medlemmer, især fra Hovedstadsområdet, var for længst borte. De var sevet ud både før og efter eksklusionen af tre ledende medlemmer herfra i 1982. Mange gik ind i den mere respektable Værn om Danmark.
Én af dem dukkede op i forskellige anti-racistiske organisationer i slutningen af 80´erne, se under året 1990.
Den eneste af de syv egentlige stiftere fra 1975 der holdt ud, var Erling Harder, men han flyttede til Solkysten i Spanien i Selskabets slutfase.

Weibel 2, 1976

Den 11. maj 1976 blev den danske indehaver af ingeniørfirmaet Ingweis A/S, og direktør for M. P. Weibel A/S anholdt. Han blev sigtet for at have omgået embargo-reglerne ved at sælge specielle elektroniske artikler til KGB-repræsentanter. Han idømtes 8 års fængsel ved Landsretten i 1977, en dom som Højesteret stadfæstede i januar 1978.
Ekstrabladet bragte en lang artikelserie om Weibel fra 2.7.1980 og det meste af måneden ud.

Terrorhysteri. Mexicaner-sagen, 1977

Den 1.april 1977 anholdtes mexicaneren Jaime Martinez i København. Samme aften blev tre danskere arresteret. De to boede i kollektiv med Martinez, den tredje var tidligere kæreste med ham. Deres bopæle blev ransaget, og ting og sager medtaget. Det viste sig senere, at de i længere tid var overvåget af PET, både telefonaflyttet og skygget.
De tre danskere blev i modsætning til Martinez løsladt om natten, men sigtelserne blev opretholdt. De var alle fire sigtet efter den milde spionageparagraf (§ 108), og terrorisme-paragraffen (§ 114). (Berlingske Tidende, 25.4.1977, mente, at *"Fængslet mexicaner måske Castro-spion"*).

Jaime Martinez var kommet til Danmark i 1970, og hans bror, Tomas Martinez kom til Sverige i 1976. Tomas havde været særdeles aktiv i Mexico. En ukendt gruppes flykapring medførte bl.a. hans frigivelse og udvisning til Cuba, hvorfra han dog søgte videre til Sverige. Under behandlingen af hans sag, fik de svenske myndigheder oplysninger fra Mexico om, at han var terrorist og cubansk spion. Derfor blev Tomas overvåget, og et par måneder efter anholdtes begge brødre kortvarigt i Oslo, hvorefter de sendtes til Sverige. Dansk og svensk politi blev underrettet.

Broderen Tomas anholdtes senere igen i Sverige i forbindelse med en større "terrorsag", hvor tre latinamerikanere - herunder Tomas selv - udvistes til Cuba, og en brite udvistes til England. I Sverige var små hundrede mennesker efterhånden blevet afhørte eller anholdte på grund af det svenske SÄPO's veludviklede fantasi og terrorfrygt, og yderligere var to vesttyskere og en græker udvist.. Men efterhånden skrumpede sagen ind, og 11 svenskere sigtedes for at have hjulpet 2. Junimanden Norbert Kröcher, der var den ene udviste til Vesttyskland.
Tomas blev udvist fordi han mistænktes for at have forbindelse med de udviste vesttyskere, som sigtedes for planer om terrorvirksomhed. Tomas kendte nemlig overfladisk en anden mexicaner, der kendte Kröcher. Men ingen af de sigtede i øvrigt kendte Tomas, bortset fra mexicanerens kone, der for øvrigt fik tiltalefrafald.
Der er intet i de omfattende svenske undersøgelser, der godtgør, at Tomas og Jaime Martinez var tilknyttet en gruppe omkring Norbert Kröcher.

Men Mexicaner-sagen var en udløber af den svenske sag. Lidt før anholdelserne i København var de første 14 personer blevet arresteret i Sverige. Allerede under anholdelserne henviste de danske betjente til den svenske sag. Jaime Martinez blev holdt varetægtsfængslet i isolation i 141 dage, til han blev endeligt udvist, og fløjet til Mexico den 19. august 1977. To betjente ledsagede ham, og ved ankomsten arresteredes han ved flyet af mexicansk politi. Udvisningen havde karakter af en udlevering. Udvisningen var besluttet i Regeringens Sikkerhedsudvalg, sikkert under indtryk af samtidige, blodige RAF-aktioner.
Martinez blev aldrig stillet for en domstol, og blev således hverken dømt eller frikendt. Justitsministeriets pressemeddelelse om udvisningen indledes med ordene:
- *"Grundlaget for udvisningen er mistanken om den pågældendes deltagelse i virksomhed, som indebærer en risiko for den danske stats sikkerhed"*.
Udvist uden dom efter syv år i Danmark på mistanke om en risiko, det må der være en forklaring på. Ved siden af det oppiskede terrorhysteri, kan det konstateres, at sagen ganske enkelt smuldrede for PET og anklagemyndigheden. F.eks.:
- Den ene sigtede danskers bjergbestigningsudstyr blev forsøgt mystificeret. To aluminiumsflasker til sprit blev til *"bombelignende genstande"*, og en signalstift med lys og røgpatroner blev *til "en slags skydevåben med tilhørende ammunition"*, der oven i købet *"ikke var tilladte i henseende til våbenlovens bestemmelser"* - uagtet at det hele var købt i Spejdersport, en detalje som PET undlod at indføre i afhøringsrapporten.

- Den var også gal med spanskkundskaberne i forbindelse med oversættelsen af de aflyttede samtaler. Det mexicanske udtryk gordo eller gorda (tykke), som venner ofte tiltales med, blev til navnet på den "hemmelige celle eller spiongruppe", som Martinez skulle stå i spidsen for.

- En cubansk "Europa-Brigade" dukkede op i sagen som et skummelt cubansk tiltag over for europæiske lande. Men de omtalte "brigader" var - og er - frivillige arbejdsbrigader, der f.eks. deltager i sukkerhøsten eller bygger skoler. Siden 1968 har der været danskere afsted på sådanne arbejdsbrigader, og Dansk Cubansk Forening samarbejder til dags dato med søsterorganisationer i Norden om "Nordiske Brigader".

Samtidigt udfoldede der sig et stort og ualmindelig bredt sammensat støttearbejde til fordel for den isolationsfængslede Martinez, lige som Folketingets Retsudvalg og dets formand, Ole Espersen, forsøgte at intervenere. Sagens forløb tydede på uprofessionel

håndtering og terrorfrygt i alle led, og sluttelig Orla Møllers og Justitsministeriets dække over dette - og dem selv - ved en udvisning, frem for en tiltalerejsning. I oktober 1977 afsluttede statsadvokaten i øvrigt sagen med et tiltalefrafald, men det fik ingen praktisk betydning for Martinez.
Mexicanersagen satte derved også fokus på udlændinges manglende retssikkerhed i Danmark, og medvirkede til at der nedsattes et Folketingsudvalg, der skulle se på Udlændingeloven.
Udvisningen i august udløste en storm mod justitsminister Orla Møller, der samtidig som forsvarsminister var under angreb på grund af Hetler-sagen (se denne). I sit forsvar indførte Orla Møller nu for første gang i Mexicanersagen den vesttyske terrordimension.
Men den første oktober 1977, havde han trukket sig fra begge sine ministerposter, og Anker Jørgensen udnævnte Erling Jensen til justitsminister og Poul Søgaard til forsvarsminister. Orla Møllers tilbagetræden begrundedes offentligt med, at han havde fået en højtstående post i NATO i Bruxelles.
Da Jaime Martinez blev udvist til Mexico og fængsledes, frygtede mange for hans sikkerhed. Men på en eller anden måde kom han senere til Schweiz, hvor han blev gift. Herfra kontaktede han sine danske venner, og fortalte, at han stadig havde det psykisk dårligt efter sine oplevelser. Mange kendte sagen, men ikke tiltalefrafaldet. Det komplicerede hans liv.

Martinez dukkede op i medierne igen flere gange. BT vidste i 1978, at han efter udvisningen havde været på terroristkursus på Cuba og nu opererede illegalt i Spanien eller Portugal. Men han var altså i Schweiz, og havde for øvrigt aldrig været på Cuba eller i Spanien eller i Portugal. De forskellige forlydender om Martinez blev samlet op af en af den vestlige disinformations frontfigurer, Claire Sterling. Da hun udgav sin bog, The Terrorist Network i 1981, var Martinez blevet cubansk agent i Europa. Nu skulle han og hans bror have været på et intensivt terroristkursus på Cuba i 1972-76, og de havde tilhørt en tysk-sydamerikansk terroristring i Skandinavien, der i virkeligheden var oprettet af KGB, men gennem den cubanske efterretningstjeneste DGI. (BT 26.3.1981).

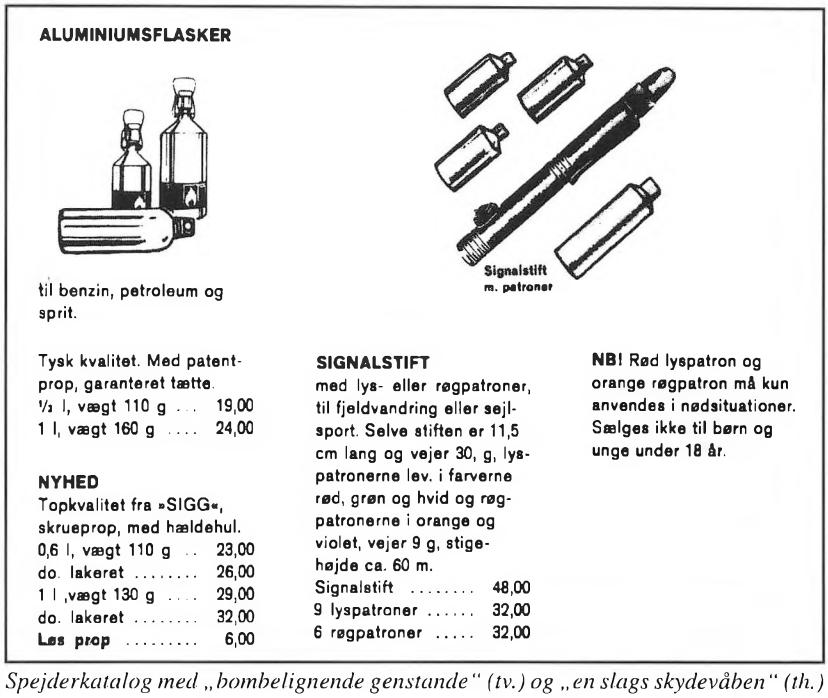

Spejderkatalog med „bombelignende genstande" (tv.) og „en slags skydevåben" (th.)

Således dukkede spekulationerne fra 1977-78 op igen i forbedret udgave, og kunne genlanceres med Claire Sterlings autoritet.

Arne Herløv 1, 1977

I 1977 begyndte PET for alvor at interessere sig for Arne Herløv Petersen (se under året 1981).

RAF-spøgelset, 1977

28.september 1977. Det nydannede anti-terrorkorps stormede et sommerhus på Lodbjerg Hede ved Holmsland Klit i Vestjylland. Tysk politi havde meldt, at der opholdt sig RAF-terrorister på stedet. Men det var en fredsommelig berlinsk familie på ferieophold, der boede i sommerhuset. Dengang oplyste politiet, at der var tale om en fejlmelding.
Fem år efter hævdede Ekstrabladet (27.11.1982), at to PET-folk havde undersøgt området, og at der havde været RAF-folk på egnen, men i et andet hus mindre end en kilometer væk. Anti-terrorkorpset havde taget fejl. Bladet satte også begivenheden i forbindelse med arbejdsgiverformanden Hanns-Martin Schleyers bortførelse og efterfølgende mord.

RAF-spøgelset, 1977

To vesttyskere - Rosemarie Priess og Volker Speitel - arresteredes den 4.10.1977 under hjemrejse til Vesttyskland fra Danmark. Rosemarie Priess var medlem af Den Internationale Forsvarskomité for Politiske Fanger i Vesteuropa, og mistænktes for støtte til terrorvirksomhed. Volker Speitel tilbageholdtes, fordi hans kone var efterlyst. Rosemarie Priess deltog den 29. august i en pressekonference i København om de sultestrejkende fangers forhold i fængslerne. Sultestrejken omfattede over 40 fanger fra Baader-Meinhof gruppen og 2.Juni-bevægelsen. En række venstrefløjsgrupper støttede kravet om, at fangernes isolation ophørte, og de blev sammenført i "interaktionsduelige grupper", som de var blevet stillet i udsigt. En lignende resolution blev vedtaget af tusinder af deltagere på Kvindefestivalen den 28.8.1977 i Fælledparken.

Flere RAF-spøgelser 1977

Et møde på Københavns Universitet den 20. oktober 1977 med RAF-forsvarsadvokaterne Stroebele og Weidhammer, fordømmes af "Moderate Studerende", og skildres i Berlingske Tidende (25.10.1977):

- *De tyske terrorbevægelser har indledt en omfattende kampagne for voldsprincippet i den politiske kamp blandt unge danske studerende. Formålet synes at være opbygningen af lokale net af sympatisører, der anses for at være en nødvendig forudsætning for aktiv terror.*

Efter en forespørgsel i Folketinget fra Bertel Haarder (V), lagde undervisningsminister Ritt Bjerregaard afstand til arrangementet.
Mødet var arrangeret af Danske Studerendes Fællesråd i samarbejde med Demos, Demokratiske Advokater, KAP, Russell Initiativet, SF og VS, der alle underskrev en skarp protest mod Berlingske Tidende-udlægningen af mødet.

USA-spionage afsløret 1978

På baggrund af Hetler-gruppens afsløring mm afholdt Demos en stor høring om efterretningstjenesterne i Saltlageret i København i begyndelsen af 1978. På høringen afsløredes bl.a. CIA-aflytningen af det vietnamesiske informationskontor (PRG-kontoret) på Amalievej i København i begyndelsen af 70´erne, og CIA-overvågningen af seminaret på St. Restrup Højskole i 1971.
Sidstnævnte operation blev vi informeret om kort før Høringen. En af de amerikanske deltagere på Seminaret var forfatteren Susan George, der var bosat i Paris, og som dengang var tæt knyttet til den vietnamesiske fredsforhandlings-delegation dér. Ved at bruge den ny Freedom of Information Act i 1977, fik hun tilsendt blandt andet papirerne fra St.Restrup-mødet. Det sendte hun bl.a. til Demos, men de var i en sørgelig forfatning. Næsten alt andet end hendes navn var overstreget. Men da det drejede sig om originaldokumenter, godtgjorde en sammenligning, at CIA-versionen var ægte. CIA var altså på en eller anden måde til stede i den uge ved Limfjorden. Uden at danske myndigheder opdagede det, eller i hvert fald greb ind.
SF-formanden Gert Petersen, der selv deltog i Høringen, spurgte efterfølgende justitsminister Erling Jensen i Folketinget (S), til de lige afslørede CIA-aflytninger. Justitsministeren svarede i Folketinget, at *PET "kan have et vist samarbejde med udenlandske efterretningstjenester, primært med henblik på bekæmpelse af den internationale terrorisme"*. Han nægtede at udtale sig om den konkrete sag. Han *"hverken vil be- eller afkræfte"* om et CIA-PET-samarbejdet havde fundet sted.
Han havde ellers haft tid til at forberede et sandrueligt svar. Demos havde i god tid inden afsløringen orienteret myndighederne om CIA-aflytningen. Ligesom både justitsministeren, forsvarsminister Poul Søgaard og efterretningsfolk var inviteret til at deltage i høringen. De sendte dog alle afbud, eller undlod at svare.
Høringen er refereret i Ekstrabladet 30.1.1978 og i Socialistisk Dagblad 1.2.1978. Selve aflytningsaffæren på Amalievej er beskrevet i Demosbogen "Under dække", 1978.

USA-spionage 1978

I USA udkom den tidligere CIA-chef, William Colbys bog, "Honorable Men". Colby havde gjort tjeneste i CIA's skandinaviske hovedkvarter i Stockholm i perioden 1951-1953. I bogen nævner han sin deltagelse i opbygningen af et Stay Behind-netværk i hele Skandinavien på dette tidspunkt. Stay Behind skulle være kimen til en modstandsbevægelse i tilfælde af Sovjetisk besættelse eller kommunistisk magtovertagelse.
Det var første gang offentligheden hørte om dette fænomen, der senere, efter de italienske afsløringer, blev kendt under navnet "Gladio".
Forsvarsminister Poul Søgaard (S) udtalte i den anledning til Ritzaus Bureau (14.5.1978), at hvis det forholdt sig, som Colby berettede, var der begået en klar ulovlighed. Han agtede dog ikke at lade den gamle sag undersøge, og nægtede at dementere Colbys oplysninger.

Jörg Meyer 2 1978

Den 13. nov. 1978 anholdtes den østtyske agent Jörg Meyer efter nogen tids overvågning. Han havde opholdt sig i Danmark en lang periode på falske vesttyske papirer. Under sagens efterforskning arbejdede PET tæt sammen med den vesttyske efterretningstjeneste, Verfassungsschutz .
Jörg Meyer fik seks års fængsel ved Landsretten i november 1979, en straf som Højesteret stadfæstede.
En dansk kvinde, der havde hjulpet ham, fik 18 måneders fængsel.

Jörg Meyer blev udleveret til DDR i november 1981, som led i en større øst-vest menneskehandel.
Efter Murens fald blev Jörg Meyer interviewet af DR-TV 1 (19.1.1990). Her hævdede han, at hans hovedopgave i Danmark havde været, at opspore CIA-agenter her.
I 1994 var PET ved at få adgang til de tidligere Stasi-arkiver i Berlin, og ville bl.a. eftersøge andre mulige Jörg Meyer-hjælpere end den dømte kvinde. (Morgenavisen Jyllandsposten, 27.4.1993).

Advokat Hagens 1979

PET og Anklagemyndigheden forsøgte at hindre advokat Chr. Vilh. Hagens i at blive forsvarer for Jörg Meyer. Hagens var et kendt medlem af DKP. Han var desuden advokat for DDR-ambassaden. I første omgang lykkedes det, idet dommer Ellen Larsen, Frederiksberg Birkeret, afsagde en hemmeligholdt kendelse herom den 6.2.1979. Denne kendelse blev dog efter lange tovtrækkerier omstødt af Den særlige Klageret i april 1979, hvilket betød "en næse" til dommer Ellen Larsen . Advokat Hagens fik senere (juni 1983) en betinget dom på 20 dage for at have lækket oplysninger om Jörg Meyer-sagen til to journalister, efter han var blevet advokat for Jörg Meyer. De to journalister gik for øvrigt bag ryggen af Hagens, og udgav i 1980 Muldvarpekrigen. Østtysk spionage i Danmark, forlaget ZAC.

Blekingegade 1

De første overvågninger af dem, der senere bliver kendt som Blekingegadegruppen, startede formentlig i slutningen af 70´erne. Enkelte medlemmer er sandsynligvis fulgt siden KUF-tiden i slutningen af 60´erne og Verdensbankurolighederne i 1970. (KUF var KAKs ungdomsorganisation).

Universitetslister 2

Fra 1980 suppleres de årlige leverancer af immatrikulationslister fra Københavns Universitet til PET, med lignende lister over en del årgange studerende ved Århus og Odense Universiteter.

Julia Szabad 2, ca. 1980

Omkring 1980 genoptager Julia Szabad efter eget udsagn sit PET-arbejde i en kortere periode. Det var denne gang rettet mod den sovjetiske diplomat, Yevgenij Motorov. Tre år

senere blev han erklæret uønsket og udvist af landet. Om der er sammenhæng mellem dette og Julia Szabads kontakt med ham tidligere er uvist.

Århus 1980

I løbet af 1980 sker der en række hærværk og attentater i Århus. Det er dels nogle mere politisk uforståelige aktioner begået af nogen eller nogle der kaldte sig Danmarks Socialistiske Befrielsesfront, dels tre mere målrettede markeringer begået af nogen eller nogle, der kaldte sig *Statsfjenderne* eller *Saftevandsfronten.*

DSB-aktionerne bestod bl.a. i forsøg på afbrænding af politimesterens lejlighed, bemalinger af statuerne i Rømerhaven, telefonbombe mod banegården og millionskader ved nedbrænding af et møbelhus ved Tilst. I alt 30 små og større aktioner blev tilskrevet DSB.

Den anden gruppe udførte tre angreb med Molotovcocktails uden at forrette større skade.

Det var mod IBM-kontorerne, rustningsfirmaet Terma i Lystrup, og mod Boligtekstil, fordi ejeren var engelsk konsul i Århus, og de irske H-blok fanger sultestrejkede. (Se et anonymt bekender-interview i Århus Folkeblad, 30.10.1980).

Venstrefløjen i Århus mente dengang og senere, at de førstnævnte aktioner var mere eller mindre fascistiske provokationer, mens de sidstnævnte kom et eller andet sted fra på venstrefløjen, men repræsenterede noget man tog afstand fra.

DSB-propaganda, 1980

ANG. PROTESTAKTIONEN MOD DET BRITISKE KONSULAT I ÅRHUS.

Vi har i nat (18.11.) kastet to flasker med brandbar væske mod den britiske regerings repræsentation på Agerbækvej i Århus.

Vi vil med denne aktion vise to ting:
- solidaritet med de politiske fangers sultestrejke i Nordirland,
- protest mod det engelske terror-styre i Nordirland.

Fangerne indledte deres sultestrejke d. 27. oktober. De sidder i H-blokken i Long Kesh fængslet udenfor Belfast. De kæmper mod isolation, pryg tortur. De kæmper for at blive behandlet og anerkendt som det, de er - den engelske regerings politiske fanger.

Det engelske imperialist-styre er parat til at myrde. De regner med, at de sultestrejkende dør. Og de engelske imperialister bakkes op af de øvrige NATO-landes regeringer, heriblandt den danske.

VIS SOLIDARITET MED DE SULTESTREJKENDE FANGER I NORDIRLAND !

STØT DERES KRAV OM STATUS SOM POLITISKE FANGER !

PS. Vi har malet bogstaverne "MORDER" ved indgangen.

En aktionserklæring fra Århus i 1980

Det var i denne situation, hvor der også var RAF-overtoner, at justitsminister Ole Espersen gav sin tilladelse til at indsætte Anders Nørgaard som penetrant i en ni-måneders periode i 1981. Men begivenhederne blev aldrig opklaret.

Forståelsen af Århus-begivenhederne blev for øvrigt ikke større, da det senere under Blekingegade-sagen kom frem, at et tidligere ledende medlem, Holger Jensen, var blevet kørt ihjel, da han sad i sin parkerede vogn uden for møbellageret i Tilst, to dage før branden i 1980. Om der så er tale om sammenhæng eller tilfældighed vides ikke.

Byggeren 1980

Den 22.4.1980 sættes politiet ind mod blokaden ved "Byggeren", en byggelegeplads på Nørrebro i København, der skulle nedlægges på grund af nybyggeri.

Det blev indledningen til flere dages voldsomme konfrontationer mellem Weidekamps bystyre og Eefsens politi på den ene side, og beboere og aktivister på den anden side, der protesterede mod de hårdhændede saneringer i Den sorte Firkant.

Konfrontationen kulminerede i dagene fra den 29.april til den 4.maj, hvor et talstærkt politi sikrede rydningen og bortkørslen af store mængder barrikademateriale.

Byggeren blev indledningen til mange års strid på Nørrebro.

USA-spionage 1981

Den 28.1.1981 afslørede Demos i Ekstrabladet flere CIA-folk på den amerikanske ambassade, der arbejdede under diplomatisk dække, bl.a. den lokale CIA-chef. Om det havde en eller anden sammenhæng med Ole Espersens nedenfor refererede bemærkninger, er måske værd at undersøge.

- I begyndelsen af 1980´erne fik flere diplomater på USA's ambassade at vide, at de skulle stoppe deres ulovlige efterretningsvirksomhed i Danmark. De indsamlede oplysninger om politisk aktive folk på den danske venstrefløj.

Ingen af dem blev dog udvist. Det oplyste daværende justitsminister - til 1982 - Ole Espersen til Information den 8.7.1991.

Det var i denne periode, at præsident Reagan og hans administration hemmeligt organiserede Contra´er til indsættelse mod forskellige nationale befrielsesbevægelser rundt om i verden. Derfor har amerikanerne sikkert interesseret sig for danske solidaritetsbevægelsers støtte til disse, og måske haft kontakt til danske grupper, der modarbejdede solidaritetsorganisationerne.

I 1980´erne var der for øvrigt flere såkaldte sorte aktioner mod Operation Dagsværk, Sydafrika Komitéen m.fl. Der sendtes f.eks. falske breve ud, der aflystes arrangementer mm. Disse ulovligheder er aldrig blevet opklaret.

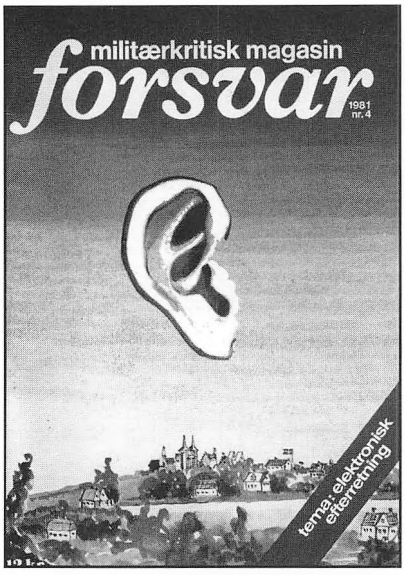

Forsiden af det nummer af FORSVAR, der alligevel ikke blev rejst sigtelse mod

Penetrant i Århus 1981

I begyndelsen af 1981 begynder Anders Nørgaard sit nye liv som penetrant i Århus. Via Regnbuen, Anarkistisk Bogcafé i Mejlgade, kommer han ind i en af de aktive venstreorienterede kredse i Århus, som han så udspionerer på forskellig vis.
Via Regnbuen kommer han i kontakt med overlappende grupperinger, som han ligeledes udspionerer. PET-redegørelsen nævner kun "grupper", men vi kan da hjælpe den svigtende hukommelse eller bøde på de destruerede arkiver ved at nævne:

- Irlands-Initiativ-Gruppen. Her havde PET for øvrigt mindst en meddeler i forvejen. Det var den senere næstformand for Den Danske Forening, Poul Vinther Jensen.
- Ved besættelsen af Høegh Guldbergsgades kaserne d. 14.-15.11.1981 var Anders Nørgaard med. Han gav politiet rapporter og billeder, der lettede dem stormen på stedet den 16. december.
- Et værtshus, der lå for tæt på Århus Politigård, og ejedes af en venstreorienteret. Der kunne være fare for aflytning af politimesterens kontor!
- Tvind-skolerne, de uddannede terrorister i udlandet gav PET-manden som begrundelse. (I samme periode blev Tvind aflyttet af PET, se senere).

Tvind-sagen 1981

I 1982 kom det frem at Tvindskolerne, og lederne Amdi Petersen og Poul Jørgensen, havde været aflyttet i 1981. Det skulle være i sammenhæng med Tvinds pro-PLO-engagementer. Se videre under PET og Mossad.

Tidsskriftet FORSVAR 1981

Sagen mod tidsskriftet Forsvar nr.4 og dets redaktør startede den 24.2.1981. Da besluttede justitsminister Ole Espersen, at bede politiet om at undersøge nogle oplysninger, som tidsskriftet havde bragt om danske varslingsanlæg, dvs. om de aflytningsstationer, der var blevet omtalt under Kejsergade-sagen i 1969. Bladets artikler var mere detaljerede, og byggede på forskellige fredsforskeres og journalisters undersøgelser, kombineret med egne iagttagelser. Beslutningen blev taget, efter Forsvarsministeriets henstilling, i Regeringens Sikkerhedsudvalg.
Fra forsvarets side havde man indvendinger mod oplysningerne, og ikke mindst illustrationerne. De var for øvrigt mest stregtegninger, taget fra trykte norske kilder, men også fotos taget af bladet.

I begyndelsen af marts måned blev redaktøren så sigtet for spionage efter § 110. Information (28.2-1.3.1981) har et langt interview med redaktøren. Under afhøringerne truede kriminalpolitiet med beslaglæggelse, hvis bladet igen beskæftigede sig med efterretningsvirksomhed.
Ellers gik sagen sin langsomme gang, med politiassessor Ole Weikop fra PET som anklager. Den 11.9.1981 sendte PET en telefax til den svenske efterretningstjeneste SÄPO:

"Immidiate. Fortrolig. Vedr. sagen mod Owen Wilkes. Under henvisning til telefonsamtale af d. d. kl. 13.25 med polis-intendant Bjarne Toerner skal jeg meddele, at det i bevaring tagne materiale efter Forsvarets Efterretningstjenestes skøn må klassificeres som hemmeligt. Vi skal derfor anmode om, at materialet ikke genudleveres til Owen Wilkes, men enten destrueres eller beslaglægges.
Med venlig hilsen Ole Weikop"

Et PET-interview om penetranter

Samtidig med at Zeus og formentlig andre agenter arbejdede i venstrefløjens forskellige partier, grupper og bevægelser, gav den daværende pressetalsmand for PET, kriminalassistent Bent Andersen, et interview til Jesper Hjorth og Simon Hansen. De arbejdede på en bog, "Fredens spioner", der udkom på Fredsbevægelsens Forlag i 1983. Vi citerer fra bogen (s. 57-58):

"Bent Andersen vil ikke kommentere om f.eks. Havnearbejdere eller BZ'ere hører til de "undergravende elementer", PET registrerer. Han opfordrer i stedet folk til selv at slutte sig frem til, om det er tilfældet.
Kriminalassistenten afviser derimod ikke, at PET betjener sig af "meddelere" i forskellige politiske miljøer.
"Det ville være tåbeligt af os selv at sende en mand til et møde, vi gerne ville vide noget om. Men vi følger selvfølgelig med i den udstrækning, vi kan. Det ville da ikke være utænkeligt, at vi alligevel fik at vide, hvad der var sket på mødet. Måske kender vi en der har været med?"
Regulær infiltration afviser Bent Andersen derimod brugen af.
"Infiltration er efter min mening et lidt odiøst begreb. Det indebærer, at man selv gør noget, som er aggressivt og offensivt. Infiltration betyder også, at man begynder at manipulere med det, der foregår."
Direkte adspurgt om brugen af professionelle meddelere, ler Bent Andersen: "Professionelle? Så mener du, om de er på lønningslisten ? Ha, ha. Vi har da meddelere, selvfølgelig har vi det. Vi modtager nemlig ikke åbenbaringer her i PET. I stedet må vi skaffe oplysningerne på andre måder. Hvordan vi så gør det, hører til vores små fabrikshemmeligheder."

Selv om Bent Andersen afviste infiltration, gav han en udmærket forklaring på infiltrationens funktion. En funktion, som skete i et ukendt antal grupper og bevægelser. Zeus var formentlig ikke den eneste infiltrant eller penetrant.

BZ-bevægelsen fra 1981

Den 15.august 1981 blev *"Initi'v-gruppen for et Ungdomshus"* dannet. Via den efterfølgende besættelse af den forhenværende brødfabrik Rutana, og især ved den lidt senere besættelse af den tidligere gummivarefabrik Schiønning & Arvé, opstod der voldsomme konfrontationer mellem en stor gruppe unge mennesker og politiet. Ud af disse begivenheder voksede den københavnske BZ-bevægelse. Demonstrationer og gadekampe mellem BZ-bevægelsen og dens modpoler, symboliseret ved overborgmester Weidekamp og politidirektør Eefsen, kom til at præge København de næste ti år.

En BZ-demonstration ved det sydafrikanske konsulat i København, september 1987

Københavns Politi i de år opfattede, at de havde to store problemer.
Det taktiske hovedproblem var BZ´erne og det strategiske var rockerne, specielt HA´erne.
I betragtning af dette, er det forbløffende, at PET-redegørelsen intet indeholder om rockere og næsten intet om BZ-bevægelsen, og mest i indirekte form: Husbesættelser, aktioner mod udenlandske repræsentationer og flyselskaber nævnes, men uden adressat, ligeledes aktioner mod den planlagte Øresundsbro. Kun i forbindelse med Ribus-konflikten omtales det autonome miljø, "som PET af andre grunde arbejdede med".
Det nævnes heller ikke, at PET i 1982 forsøgte at komme inden for i det besatte hus, Allotria, gennem Anders Nørgaards anstrengelser. Han opsnusede ikke den berømte tunnel, som besætterne ved rydningen flygtede gennem senere på året.

Interessen har uden tvivl holdt sig siden, og berøres i forbindelse med demonstrationerne på Rådhuspladsen i København den 4. Maj 1985.

Overvågningen i 1986-87 af to autonome grupper omtales ikke.
Heller ikke ni døgns gadekampe og barrikader omkring det besatte hus i Ryesgade 58 i september 1986. Måske fordi politiet var ganske uforberedte, og vicepolitidirektør Ole Nørgaard udtalte: *"Vi må konstatere at vores efterretningsvæsen ikke virkede."*
De voldsomme uroligheder, gadekampene og de 113 politiskud på Nørrebro efter folkeafstemningen den 18. maj 1993 berøres heller ikke i PET-redegørelsen. Måske af samme grund, måske ikke.

I hvert fald gav den daværende politidirektør Poul Eefsen PET en del af skylden for politiets knap så professionelle indsats. For nylig afgav han forklaring til den kommission, der for tiden undersøger de fem år gamle begivenheder. Han forklarede, at selv om PET overvågede det autonome miljø, fik Københavns Politi intet varsel, tværtimod.

"Det helt afgørende var, at PET havde meddelt os, at der ikke var noget at frygte. De meldte, at der ikke var påtænkt uroligheder." (Ekstrabladet 20.3.1998).

Men måske havde PET ret, de omfattende gadekampe var ikke "påtænkte", men udviklede sig spontant og undervejs i værste samspil med politiets ikke særligt heldige indsats. Som ved Verdensbanken mange år før. Og som Eefsen selv havde et ansvar for som øverste politileder.

Efter skærmydslerne omkring Pia Kjærsgaards Nørrebro-besøg den 24. marts i år, bebudede justitsminister Frank Jensen en skærpet PET-overvågning af det autonome miljø.
Allerede før episoden med Pia Kjærsgaard var PET gået i gang med at hverve en penetrant hertil. Han skulle bore sig ind i Solidaritetshuset i Griffenfeldsgade på Nørrebro. Han skulle forberede sig på en flerårig indsats før han kunne finde frem til dem, der "lavede bomber". Undervejs skulle PET vide at guide ham frem til mål-personerne.

Grupperne i Solidaritetshuset er ungdomsorganisationen Rebel, partiet VS, solidaritetsorganisationen International Forum, der har en butik her, samt Tillidsmandsringen og Unge Faglige. Rebel har længe været i kikkerten, det samme har VS og International Forum, der f.eks. deltog i den aflyttede Kurder-høring i Århus i 1996.
Tillidsmandsringen og Unge Faglige er ikke tidligere bragt i forbindelse med PET-overvågning, tværtimod bedyrer PET-redegørelsen, at kun det autonome aspekt i Ribus-konflikten havde PET's interesse. Men Ribus-støttearbejdet i Københavns-området udgik fra Tillidsmandsringens lokaler, det samme gjorde busserne til Esbjerg, som de autonome tog med.
Det er nærliggende at tro, at PET's interesse i Solidaritetshuset er ligelig fordelt mellem både for- og baghusets lejere. Og at "bombefremstillingen" skulle bruges til at motivere penetranten. Han gik for øvrigt til Faktoren med hverveforsøget, fik en skjult båndoptager på sig og kunne afsløre historien for TV 2´s seere den 17.5.1998.

ARNE HERLØV PETERSEN

Kolde krigere

SÆRNUMMER AF CLARTÉ, nr. 6, 1977

(Efter Jesper Hjorth & Simon Hansen, Fredens Spioner, Fredsbevægelsens Forlag, 1983)

Advokat Ebbe Holm, redaktørens forsvarer, protesterede mod Weikops opfordring til at destruere bevismateriale i en løbende sag. Weikop udtalte, at han ikke kendte noget til telefaxen.
Og så skete der igen ikke noget, før den 22. Januar 1982. Da udsendte Justitsministeriet en pressemeddelelse om tiltalefrafald.
Det hed:
- *"Justitsministeriet har ved sin gennemgang af sagen fundet, at det udviste forhold må antages at være omfattet af straffelovens § 110 a. Ministeriet har imidlertid i den konkrete sag efter et samlet skøn over omstændighederne omkring den udviste handling fundet det forsvarligt at afgøre sagen med tiltalefrafald."*

Information (25.1.1982) mente, at det var en julehilsen, der væltede sagen. Et julekort, fremstillet og rundsendt af militært personel, viste et anlæg tydeligere end de næsten ens anlæg, som Forsvar bragte billeder af.
Owen Wilkes, der omtaltes i telefaxen, var en af de fredsforskere, som Forsvar byggede på. Han sad fængslet i Stockholm, dømtes og udvistes til New Zealand for spionage på Gotland.

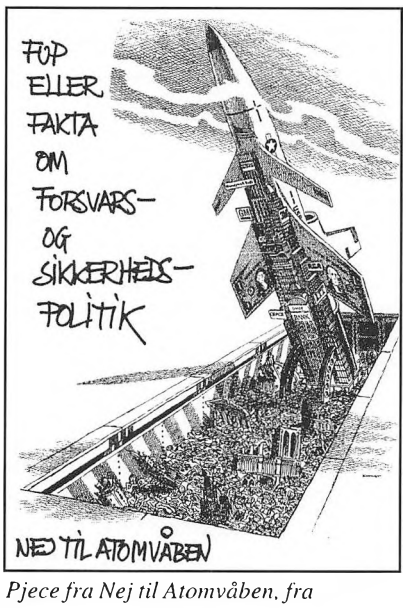

Pjece fra Nej til Atomvåben, fra begyndelsen af 1980'erne

RAF-spøgelset 1981

Det eftersøgte tyske RAF-medlem, Johann Holzbauer, skulle have sendt to trusselsbreve fra København. PET vil hverken af- eller bekræfte historien. (Information 2.3.1981)
18.9.1981. To ledende RAF-medlemmer, Christian Klar og Monika Helbing menes at være i Danmark i forbindelse med NATO-øvelsen Amber Express. PET og Københavns Sikkerhedspoliti bevogter de deltagende generaler. (Ekstrabladet).
De følgende dage udvides terrorplanerne i Ekstrabladet til også at omfatte Kongehuset. En Frederikke Krabbe nævnes også som RAF-medlem En englænder forveksles med Chr.Klar i København, og anholdes, men løslades hurtigt.

Bomber 1981

Den 11.8.1981 og 15.9.1981springer to bomber i København, en mand såres lettere. En armensk gruppe påtager sig ansvaret.

Arne Herløv 2, 1981

Arne Herløv Petersen-sagen starter den 4.11.1981 med hans arrestation, og varetægtsfængsling i 3 x 24 timer. Han sigtedes efter den milde spionageparagraf for efterretningsvirksomhed til fordel for Sovjetunionen gennem ti år, bl.a. i samarbejde med den lige udviste sovjetdiplomat og agent, Vladimir Merkoulov. Han sigtes bl.a. for at have modtaget penge til et par annoncer, der krævede Norden som atomfrit område, samt at have forsøgt at hjælpe Sovjet med at spille Nordkorea ud mod Kina ved at overbringe en forfalsket meddelelse til Nordkoreas ambassade i København.
Hermed starter den første sag mod en såkaldt påvirkningsagent.
Men PET og anklagemyndigheden løb hurtigt ind i problemer.
En husransagning hos Herløv Petersen bragte ikke beviser på bordet, og PET havde ikke meget i forvejen, trods mange års overvågning. Sagen begyndte snart at smuldre, og Arne Herløv Petersen blev løsladt før fængslingsfristens udløb.
Et andet problem for PET og anklagemyndigheden lå i - med et citat fra lektor, lic. jur. Jørn Vestergaard , at:
" - - - lovgivningsmagten i 1952 afviste at kriminalisere forhold, der består i at virke som "påvirkningsagent" med udenlandsk støtte. Modtagelse af penge er ikke afgørende for den strafferetlige bedømmelse efter spionagebestemmelserne." (Juristen, nr.4, 1994).

Efter megen rumlen frem og tilbage i Sikkerhedsudvalget og dertil hørende ministerier besluttes det, at undlade at rejse sigtelse mod Arne Herløv Petersen. Til gengæld offentliggjorde Justitsministeriet et "orienteringsbrev" om tiltalefrafaldet den 17. April 1982. Det er i sin helhed optrykt i Weekendavisen den 23.4.1982.
I skrivelsen hævdes det, at der foreligger beviser for, at Arne Herløv Petersen har overtrådt § 108. Men det fremgår ikke klart, hvorfor der ikke rejstes tiltale.
Eller med Weekendavisens ord:
- *" Retssikkerhed opnås ikke ved at opdele folk mellem de mistænkte og de lovlydige, men via klare afgørelser ved domstolene ".*
Arne Herløv Petersen-sagen indeholdt flere aspekter.
Advokat Chr. Vilh. Hagens forbydes ved sagens start at være forsvarer for Arne Herløv Petersen, under henvisning til den løbende sag mod ham i forbindelse med Jörg Meyer-sagen, se denne.
PET begyndte ligeledes at interessere sig for en fond, som Hagens administrerede. Det var "Fonden af 9. November 1919", der bl.a. havde støttet den DKP-influerede "Samarbejdskomitéen for Fred og Sikkerhed".
Arne Herløv Petersen var for øvrigt ikke tilknyttet Samarbejdskomitéen, men jagten på KGB-penge til den danske fredsbevægelse var gået ind. Både i medier, og mere hemmeligt. Den

Justitsministeriets Orienteringsbrev

Fra afsnittet om meningspåvirkning

"Visse fremmede efterretningstjenester udfolder både i Danmark og i andre nationer en betydelig aktivitet for i det skjulte at påvirke den offentlige debat og dermed meningsdannelsen i en retning som tjener de pågældende landes egne politiske interesser, f.eks. på det udenrigspolitiske og sikkerhedspolitiske område. Det er kendetegnende for denne udefra dirigerede meningspåvirkning, at den egentlige kilde til de synspunkter, som bringes frem i debatten, søges holdt skjult, sikkert ud fra formodning om, at en afsløring heraf vil indebære en betydelig svækkelse af argumentationens muligheder for at overbevise bredere kredse i den danske offentlighed. Der gøres ved denne form for meningspåvirkning brug af en række virkemidler, f.eks. påvirkning ved forskellige metoder af pressemedarbejdere eller andre meningsdannende personer, udnyttelse eller ligefrem etablering af tilsyneladende tværpolitiske eller upolitiske kampagner og initiativer, skjulte økonomiske tilskud og udspredning af usandfærdige oplysninger, som har et autentisk præg ("disinformation"). Ofte forekommer en kombination af disse metoder."

Disse generelle udsagn havde selvfølgelig en indirekte adressat via Arne Herløv Petersen. De fleste medier havde da også fulgt dette spor i årevis efter tip fra PET. Justitsminister Ole Espersen havde tidligere under Arne Herløv Petersen-sagen advaret:

- Jeg beklager og forstår ikke de borgerliges frygt for fredsbevægelserne. At kalde deltagelse heri for landsforrædderisk, som Venstres politiske ordfører har gjort, afslører en overraskende mistænkelighed over for en ægte folkelig bekymring. (Berlingske Tidende 16.11.1981).

Samtiden hæftede sig heller ikke ved, at Orienteringsbrevets generelle formulering omhandlede "adskillige fremmede efterretningstjenesters virksomhed".
Ingen tog CIA-sporet op i den anledning. På trods af, at en række officielle amerikanske Kongres-høringer nogle få år før havde dokumenteret årtier lange og omfattende CIA-aktiviteter på dette område i Vesteuropa. At de også havde fundet sted i Danmark, blev senere påvist i Poul Villaumes doktordisputats, der anføres i litteraturlisten. Altså var det kun KGB og allierede, der forsøgte sig med påvirkningsagenter i 70´erne og 80´erne, eller foregik der en skjult kold krig, hvor CIA og allierede optrådte på den anden front med de samme virkemidler?

27.11.1981 måtte Berlingske Tidende således trykke en indsigelse fra Plum Fonden, der skarpt afviste bladets antydninger af, at fonden havde modtaget penge fra Sovjetunionen, og at den havde forbindelse med Samarbejdskomitéen for Fred og Sikkerhed.
(I virkeligheden støttede Plum Fonden Nej til Atomvåben, der af DKP ansås for at tilhøre „en koldkrigerisk fløj" blandt venstreorienterede.)

Et spørgsmål trængte sig allerede på dengang: Var Arne Herløv Petersen-sagen et led i mere mørke kræfters offensiv mod den omfattende Fredsbevægelse, der på dette tidspunkt var i fuld udvikling i Danmark?
Mistanken bestyrkes af den store udenlandske interesse for sagen. Historien døde brat i Danmark ved tiltalefrafaldet i foråret 1982, men blev fortsat taget til indtægt af NATO-venlige kredse i udlandet, og har siden cirkuleret.
I slutningen af november 1981 havde den britiske journalist, Robert Moss, været i København for at samle stof. Han var en anden af disformationens vestlige frontfigurer og kort efter kunne han offentliggøre sin historie i Daily Telegraph, under overskriften "KGB bag angreb på Thatcher".
Derefter omtalte han en lille pjece af Arne Herløv Petersen, "Kolde krigere". Den var første gang udkommet på dansk, som nr.6 af tidsskriftet Clarté i 1977, og var en uvenlig portrættering af syv kold-krigere, herunder Margaret Thatcher. Senere blev den oversat til engelsk.
At den skulle være financieret af KGB-penge var et rent postulat. Men KGB-pengene blev en slags vandrehistorie i den vestlige presse, og dukkede senere op i flere versioner. Bl.a. i NATO Review (såmænd skrevet af USA's viceudenrigsminister Lawrence S. Eagleburger, og ukritisk oversat og trykt i Nato Nyt, nr. 2, 1983), Time Magazine, Wall Street Journal (skrevet af danskeren David Gress), Readers Digest og Der Spiegel.
I 1984 dukker historien op i Sydafrika. I 1985 henviser CIA's chef, William Casey, til historien i en tale i Texas. Næstsidste opkog kom i 1990, da afhopperen og sandhedsvidnet Oleg Gordijevskij omtaler den i sin nyudgivne bog. Heri hævder han, at han var en af dem, der havde givet PET et varsel om Arne Herløv Petersen i 70´erne.

Foreløbigt sidste version kom i Ekstrablads-serien KGB og Danmark i 1992. Nu er historien kommet hjem igen, med følgende forklaring:
"Årsagen til, at sagen så markant bliver studeret og brugt i udlandet, er alene, at den er så grundigt opklaret." (18.3.1992).

SF-formanden Gert Petersen gav denne forklaring på hetzen mod fredsbevægelserne:
- " Det værste er, at man kan mærke en sammensværgelse på statsligt plan - en form for statslig koordinering, der har medført at man et eller andet sted i NATO, har besluttet, at nu skulle der ske noget. Man har indenfor NATO villet konstruere en sag og det har man så overladt til danskerne". (Ugeavisen København 8.-14. Sept. 1983).
Arne Herløv Petersen-sagen afslørede i øvrigt en uenighed i det regerende socialdemokrati.
Daværende udenrigsminister Kjeld Olesen var hurtigt ude og udtalte sig få dage efter arrestationen om Arne

Herløv Petersens skyld. Til TV-Avisen udtalte han, at der var håndfaste beviser mod Arne Herløv Petersen. Et par dage senere omtalte han *"de omhandlende ulovligheder"* i Folketinget, hvor han henviste *"til forløbet af den retssag, der er indledt"*. Et par lidt uheldige bemærkninger før retten havde talt.

Da daværende justitsminister Ole Espersen i april 1982 fulgte Rigsadvokatens indstilling om ikke at rejse tiltale mod Arne Herløv Petersen, forsøgte Kjeld Olesen forgæves, at få daværende statsminister Anker Jørgensen til at underkende sin justitsminister, og få rejst tiltale. Det tilsyneladende kompromis blev ovennævnte orienteringsbrev.
Ole Espersen har senere beklaget noget af sin rolle i Arne Herløv Petersen-sagen (Politiken 7.7.1985). Og endnu senere foreslog han en ajourføring og præcisering af spionlovgivningen m.h.t. påvirkningsagenter, se under året 1992.

Det mest bemærkelsesværdige ved Arne Herløv Petersen-sagen er dog den symbolkarakter, den har fået. Ingen tvivl om, at begge magtblokke under "Den anden kolde Krig" forsøgte at påvirke befolkningerne ved alskens tricks, herunder disinformation og brug af "påvirkningsagenter".
Det forunderlige er, at en så svagt underbygget case som Arne Herløv Petersen-sagen uafladeligt blev hevet frem, når et KGB-eksempel blev efterlyst.
NATO-Generalsekretær Luns kunne ikke engang huske, om det nu var foregået i Danmark eller Sverige, men han var helt sikker på, at eksemplet var rigtigt.
Ligeså forunderligt er det, at man i samtiden fra vestlig side havde betydeligt bedre eksempler at falde tilbage på. Se f.eks. Rolf Baggers artikel i Weekendavisen i 1981: KGB bag kluntet påvirkning af offentligheden.
De omtalte hemmelige og gamle amerikanske militærdokumenter var tre gange dukket op over en godt ti-årig periode i forskellig servering, og har haft en langt større indflydelse på fredsbevægelserne end Arne Herløv Petersens annonce og lille hæfte. Også ude i Europa. Og papirerne kom med 99 procents garanti østfra.
Demos advarede i øvrigt DR 1´s Kanalen i 1981 om dokumenternes oprindelse, og forfalskningen omkring påståede østrigske atombaser.

Penetrant i København 1982-1983

Anders Nørgaard indsattes nu i København fra begyndelsen af 1982 til slutningen af 1983.
Hans hovedmål var Socialistisk Arbejderparti, som han udspionerede med stor flid. Men han var langt omkring, ved Allotria, Sydafrika-komitéen, faglige møder, Irlands-komitéen, anarkister osv.
Mange af disse punkter er skildret andetsteds i pressen for nylig, og lidt forskellige steder i artiklen her.

Flemming Sørensen-sagen 1982 ff.

Den 4.9.1982 fængsledes danskeren Flemming Sørensen i Vesttyskland, sigtet for spionage til fordel for DDR. Han var blevet anmeldt af sin tidligere samlever. Siden optrådte hun som et svagt hovedvidne i retssagen.
Under sagen kom det frem, at Flemming Sørensen havde haft kontakt med både det danske FE og det tyske Verfassungsschutz. Han havde arbejdet i mange år i Vesttyskland som journalist for Ekstrabladet, Politiken og Jyllandsposten.
Nu var han sigtet for at have solgt oplysninger og baggrundsviden fra Bonn til DDR i perioden fra ca. 1970 til 1979.
Han kom for retten den 19.4.1983. Ti dage efter blev han løsladt mod kaution efter knap otte måneders fængsling. Men sagen gik videre og den endte med hans frifindelse i begyndelsen af juni 1983.
Ekstrabladet har en mindre artikelserie, På sporet af en agent, fra 16.juni 1983.

Flemming Sørensen var også kendt i Danmark som venstreorienteret, og aktiv i fredsbevægelsen her. Han blev i brede kredse anset for at være offer grundet sit engagement. Derfor fik han stor sympati under retssagen.
Der blev også gentagne gange stillet spørgsmål i Folketinget, og til sidst måtte justitsminister Ninn-Hansen indrømme, at PET havde fulgt Flemming Sørensen i 30 år. Der var oversendt oplysninger om ham til de vesttyske myndigheder, da de begyndte deres hemmelige efterforskning mod Flemming Sørensen.
De blev fremlagt under retssagen, og blev af danske journalister betegnet som ligegyldige og ulovlige i forhold til regeringserklæringen.

I december 1997 fremlagde Ekstrabladet (18.-19-.20. december) dokumentation fra Stasi-arkiverne, der viste at Flemming Sørensen arbejdede for dem i perioden 1959-1979.
I et kort interview i Socialisten (30.1.1998) indrømmede Flemming Sørensen essensen, men lagde afstand til Ekstrabladets dækning af sagen. Flemming Sørensen hævdede, at han dengang tog afstand fra begge stormagtsblokke, og samarbejdede derfor med dem i fredens interesse. *"Naivt, dumt eller måske løgn"* var Socialistens kommentar.

RAF-spøgelset 1982

En talsmand for det vesttyske Verfassungsschutz udtaler til Ekstrabladet (12.4.1982),
"Vi ved, at der indtil for ganske nylig har været meget stærke relationer til personer fra Århusområdet, men mere ønsker vi ikke at sige".
Blandt de vesttyske terrorister, der i følge den tyske politichef skulle have gemt sig i Danmark var Christian Klar, Monika Helbing og Frederikke Krabbe. (De blev alle nævnt i 1981-artiklerne.)
- I forbindelse med EFs topmøde i København i december 1982 dukker RAF-spøgelset op igen sammen med frygt for nordirske attentater. Ekstrabladet (1.12.1982) mener at vide, at:
- Chefen for det københavnske sikkerhedspoliti, Jørgen Frederiksen, holdes løbende underrettet af Politiets Efterretningstjeneste, PET, der står i forbindelse med broder-organisationer i samtlige EF-hovedstæder, om hvorvidt der er terrorangreb på vej mod København.
Den 4.12. kunne bladet meddele, at der holdtes skærpet overvågning af grupper, der kunne tænkes at demonstrere mod EF-topmødet

Ny PET-kilde 1985

I april 1985 godkendte PET-chefen Henning Fode Frede Farmand som

PET-kilde, efter forudgående kontakt mellem Chr. Medom, PET-medarbejder i Århus, og Frede Farmand. Det hedder i PET-redegørelsen herom:
"Baggrunden var da Frede Farmands indgående kendskab til nazistiske kredse" - - -
- - - *"I årene fremefter videregav Frede Farmand en lang række oplysninger til PET om den yderste højrefløj og nazistiske organisationer i Danmark. Der var f. eks. tale om foto- og videooptagelser af møder samt båndede telefonsamtaler. PET modtog endvidere - men i væsentlig mindre omfang - oplysning om personer og aktiviteter på den yderste venstrefløj".*
Vedrørende det sidste har Frede Farmand benægtet de anførte tilfælde i en presseerklæring af 11.4.1998, og han har endvidere bebudet en længere redegørelse i anden halvdel af maj 1998 til uddybning og forklaring.

Forår 1985

Påskestrejkerne, BZ-bevægelsens fremmarch og her især urolighederne ved 40-årsdagen for Befrielsen på Rådhuspladsen den 4.maj i København, fik justitsminister Ninn-Hansen til at opfordre PET til at skærpe overvågningen. Det skete i form af øget ind-

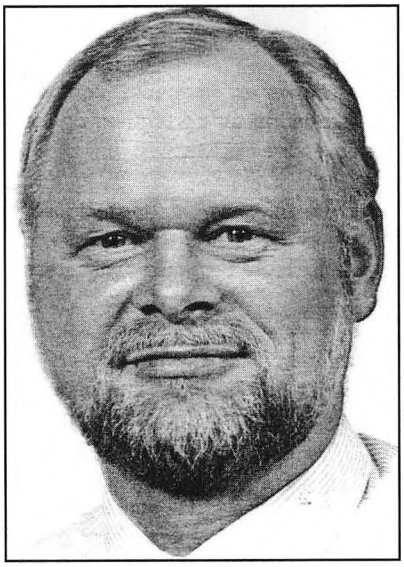

Verny Hansen, PET's kontaktmand til Frede Farmand i 90'erne. Foto: Venstre-valgmateriale i 1993

greb i brevhemmeligheden og udvidet telefonaflytning. Justitsministeriet udpegede i den forbindelse en udvalgt kreds på otte beskikkede advokater, der i al hemmelighed skulle varetage de overvågedes interesser ved de lukkede retsmøder, hvor kendelserne afsagdes.
Det var - og er - hovedreglen, at de overvågede IKKE informeres bagefter om de hemmelige retsmøder og indgrebet i deres meddelelseshemmelighed.

Bomber 1985

Den 22.7.1985 fandt to bombeattentater sted i København. Det ene mod North West Orients kontorer, det andet mod den jødiske synagoge i København.
Politiet efterforskede både mod formodede RAF-sympatisører i Århus, mod nazister og grønjakker, og i det palæstinensiske miljø. Her gik de på "fisketur" og forsøgte at "ryste træet" for oplysninger ved en masseanholdelse den 17.9.1985. Efter små fire måneder frafaldt politiet sigtelserne mod seks asylsøgere og fire danskere af libanesisk herkomst.
Det viste sig senere, at gerningsmændene kom fra Sverige, og at sagen ikke havde danske udløbere. En palæstinensisk gruppe i Uppsala havde gennemført bombesprængninger i flere lande. I 1989 dømtes tre af dem for bl.a. de to attentater i København. To fik livsvarigt, den tredje fik 6 års fængsel.

Bomber 1985

Den 16.9.1985 bombes to jødiske firmaer i København.

Gordijevskij 1985 ff.

Oleg Gordijevski- sagen bliver offentlig kendt den 12.9.1985. Oleg Gordijevskij var en højtstående KGB-officer, der havde arbejdet under diplomatisk dække et par gange i København, og senest i London. Han blev hvervet som dobbeltagent af det britiske MI 6 i København i 1974.
I 1985 var han ved at blive afsløret, og hoppede af til briterne. Han har siden levet skjult i Storbritannien, og skrevet og talt om sin fortid. Han var bl.a. Ekstrabladets hovedkilde til den ikke lige troværdige artikelserie om KGB og Danmark.
Torsdag den 12. september 1985 offentliggøres hans afhopning, og briterne udviser samtidigt en række sovjet-diplomater , der skulle være afsløret som spioner af Gordijevskij.
I København gik daværende justitsminister Ninn-Hansen torsdag aften i TV Avisen og oplyste om PETs samarbejde med ham i perioden 1974 - 1978.
Hans åbenmundethed og nærmest praleri vakte kritik fra både britisk side, og den socialdemokratiske opposition.
I 1990 udkom Christopher Andrews og Oleg Gordijevskijs bog, KGB, The Inside Story of its Foreign Operations from Lenin to Gorbachev. Også på dansk på forlaget Forum, bd. 1-2.
I 1994 kunne Ekstrabladet (24.6.1994) oplyse, at det var PET, der var indirekte årsag til, at Gordijevskij hemmeligt måtte flygte fra et Moskva-ophold, og hoppe af i 1985. I følge bladet kom oplysningerne fra en spionsag i USA mod amerikaneren Aldrich Ames. Ames var en højtstående CIA-mand, der var blevet hvervet af KGB.
Omkring 1.maj 1985 var han i stand til at give sine nye arbejdsgivere så detaljerede oplysninger om en britisk muldvarp i KGB, at det pegede på Gordijevsky. Han blev derfor hjemkaldt til samtale i Moskva i sommeren 1985.
I slutningen af 1984 eller i begyndelsen af 1985 havde en PET-mand lækket oplysninger om Gordijevskijs dobbeltrolle til CIA. Her arkiveredes oplysningerne under kodenavnet Tickle. Og disse oplysninger havde Ames haft adgang til, og videregav til KGB.
Derfor var fælden ved at smække omkring Gordijevskij i sommeren 1985 i følge Ekstrabladet.
Forelagt sagen kommenterede fhv. justitsminister Erling Olsen:
- *"Jeg tror, det er meget svært at trænge til bunds i bestemte affærer, fordi de indre spilleregler mellem efterretningstjenesterne er sådan, at tjenesterne stort set er indstillet på at holde mund."*

(Ekstrabladet 27.6.1994).

Lidt senere mødtes Erling Olsen med CIA-direktøren James Woolsey, men, udtaler han, er nu og i fremtiden forhindret i at udtale sig om mødet, og en evt. drøftelse af den påståede lækage. (Ekstrabladet 7.7.1994).

Grønjakker 1985

Den 13.10.1985 mener Politiken at vide, at PET overvåger de såkaldte Grønjakker.

Sydafrikas konsulat besat 1985

Tidlig om morgenen den 30. Oktober 1985 besatte otte aktivister fra Sydafrika-komitéen det sydafrikanske konsulats kontorer i det indre København. Flere hundrede aktivister havde sikret aktionen ved at barrikadere de omliggende gader. Aktionen var en protest mod den om sommeren indførte militære undtagelsestilstand i Sydafrika.

Bomber 1986

I 1986 var der flere bombeattentater, mod bl.a. Sovjet-ambassaden og en ANC-repræsentants bolig.
Det viste sig at være en ung mand, der både var medlem af konservativ ungdom og konservative gymnasiaster, der stod bag disse og en række prøvesprængninger på legepladser.
Han angav politiske grunde som motiv, f.eks. Sovjets indmarch i Afghanistan. Efter fængslingen blev han ekskluderet af de omtalte organisationer.

Ryesgade 1986

Fra den 14. til den 22. september 1986 var området omkring det besatte hus i Ryesgade 58 på Østerbro i København besat og barrikaderet i et forsøg på at hindre en truende rydning. Igen stod BZ-bevægelsen over for Weidekamps bystyre og Eefsens politi. Efter voldsomme indledende gadekampe blev det til en stillingskrig, der sluttede, da BZ´erne rømmede området.

Overvågning af autonome 1986-87 eller: RAF-spøgelset igen

Fra aug. 1986 til oktober 1987 overvåges to grupper, der befandt sig i udkanten af BZ-miljøet. Byretten afsagde af flere omgange hemmelige retskendelser, der tillod brud på meddelelseshemmeligheden. Politiets begrundelse var, at der var mistanke om overtrædelse af § 114 (Terror-paragraffen).
Det drejede sig om *Autonome Revolutionære* og *Vesttysklands-komitéen*.
De mistænktes altså for overtrædelse af § 114, ved at have forbindelser til RAF, Rote Armé Fraktion i den daværende Tyske Forbundsrepublik. Der rejstes aldrig tiltale, og de overvågede fik bagefter ikke at vide, at de havde været overvåget. En af de otte særligt udvalgte advokater, Lisbeth Victor Hansen, gik imod et par af kendelserne, og forlod advokatkredsen i protest i sommeren 1987, da Byretten ikke fulgte hendes indsigelser.
En erstatningssag gjordes umulig ved at retten konsekvent undlod at udlevere sagens akter og tillade, at der førtes centrale vidner i sagen.
(Kilde: Land og Folk 20.-21.8.1988 ff. Avisen var kommet i besiddelse af udskrifter af den hemmelige retsbog fra byretten. Referat og lange uddrag offentliggjordes i Land og Folk, 19.5.1989 og nogle sider afbildes den 24.-25.6.1989).

Shell-aktioner 1986 ff.

En international gruppe af faglige, politiske og kirkelige organisationer, forsamlet i Haag i Holland i marts 1986, truede Shell med boykot på grund af dets støtte til Sydafrikas apartheidpolitik. Det delvist hollandsk ejede Shells hovedkontor ligger i Holland. En repræsentant for det amerikanske minearbejderforbund, oplyste, at en forbrugerboykot var begyndt i USA. En kampagne mod Shells involvering i Sydafrika bredte sig ud over Europa. Militante grupper deltog parallelt med deres egne aktioner. Den 11.-12. maj blev der gennemført 16 sabotageaktioner mod Shell-tanke i Holland.
Den 17. november 1986 startede en række militante hærværksaktioner mod Shell-tanke i Danmark. 27 tankstationer blev angrebet samtidigt over hele landet. Benzinslanger blev skåret over, der blev smidt smørsyre i butikkerne og vinduer blev smadret.
En anonym gruppe, Solidaritet Steve Biko, tog ansvaret under overskriften "Dø en multi", dvs. den multinationale Shell-koncern.
I de næste par år fortsatte vidt forskellige aktioner mod Shell og andre firmaer med sydafrikanske interesser. Byggefagenes Samvirke f.eks. etablerede i foråret 1988 en langvarig blokade mod ombygningen af et hus, der fremover skulle rumme det hvide Sydafrikas konsulat. I dag er det Sydafrikas ambassade, og 80´ernes ANC-repræsentant i Danmark er ambassadør her.
Der er grund til at bemærke, at de militante aktioner først fandt sted mere end to årtier efter at andre og mere fredelige aktioner mod apartheidstyret startede i Danmark.
De første aktioner vendt mod det sydafrikanske styre begyndte i Danmark i begyndelsen af 1960´erne. I starten var de også en protest mod Sydafrikas støtte til Portugals kolonikrige i Angola og Mozambique, og dets fortsatte besættelse af Namibia. Aktionerne fortsatte 70´erne og 80´erne igennem, og var nu også en protest mod Sydafrikas destabilisering af sine nye naboer, der i mellemtiden var blevet uafhængige.
Som følge af hærværksaktionerne blev der nedsat en særlig Shell-efterforskningsgreuppe med repræsentanter for PET, Sikkerhedspolitiet og Rigspolitiets Rejsehold.
Politidirektør Poul Eefsen var langt ude, da han hævdede:
"Vi har beviser for, at gruppen (BZ, red.) *har forbindelse til Rote Armé Fraktion (RAF) og husbesættere i Hamburg, Berlin og Amsterdam".*
Efter en voldsom debat, og krav om dokumentation, måtte han et par dage efter rykke ud med et dementi: *". . . der foreligger imidlertid ikke - heller ikke hos politiet - oplysninger om direkte forbindelser mellem Shell-aktivister og RAF".*

Måske havde den tidligere PET-chef, vicerigspolitichef Henning Fode ret:
"Det, der er problemet, er at få vurderet, hvorvidt der overhovedet er tale om nogen ensartet styring af det her - eller om det er såkaldte spontane reaktioner, opstået alle mulige mærkelige steder."
Som følge af de fortsatte militante aktioner slog politiet til mod Sydafrikakomitéen i København under dens Fantom-kampagne, som blev gennemført sammen med undergruppen Unge mod Apartheid.
Fantomet blev på plakater og graffiti brugt som symbol på apartheidmodstand, og brugt mod firmaer med Sydafrika-engagement ved ikke-voldelige aktioner.
Denne kampagne blev fejlagtigt af politiet sat i forbindelse med sabotageaktionerne. Den 15. januar 1989 blev komitéens kontorer ransaget, møddereferater, medlemsfortegnelse og arkiver beslaglagt, og fire aktivister anholdt. Deres bopæle blev også ransaget. Senere blev flere anholdt og sigtet.
Sigtelserne lød på hærværk og "offentlig tilskyndelse til forbrydelse", dvs.

politiet tolkede Fantom-plakaten sådan, fordi han på plakaten knuser en rude. *"Fantomet-plakaten er i sig selv en opfordring til hærværk"* mente Sikkerhedspolitiets chef, Jørgen Frederiksen (Politiken 9.2.1989), et synspunkt som retten senere ikke gav ham ret i.

Flere fik bøder for ulovlig plakatopklæbning, spraymaling og tyveri af Shell-bamser. Det sidste af det beslaglagte materiale udleveredes først flere år efter.

Under sagen dukkede en notits op om tre aktivister, med navne og CPR-numre, der var blevet tilbageholdt af en politiassistent. Nederst på notitsen stod "Kopi afsendt til PET". Adspurgt, svarede justitsminister Hans Engell. *"Det skyldes således en fejl, at politiassistenten på egen hånd videresendte den i sagen nævnte notits til Politiets Efterretningstjeneste"* (Information 2.3.1989).

Politiassistenten forklarede senere under vidneansvar, at han havde videregivet den for *"at lukke alle huller af"* (Information 20.6.1990).

Det var sikkert også en fejl, at Anders Nørgaard allerede udspionerede Sydafrikakomitéen for PET i foråret 1983. Og det er ganske givet en fejl, når PET i dag påstår, at det var som følge af SAP-medlemskabet, at han var dér. SAP arbejdede nemlig slet ikke i Sydafrikakomitéen, men havde på det tidspunkt deres egne forbindelser til apartheid-modstandsbevægelsen i Sydafrika.

På baggrund af disse hændelser har Sydafrika Kontakt (den tidligere Sydafrikakomité) bedt regering og Folketing om, at rette en officiel henvendelse til Sandhedskommissionen i Sydafrika for at formå den til at fremlægge alle de vidnesbyrd og beviser, der måtte være for kontakt mellem PET og de sydafrikanske tjenester. (Pressemeddelelse optrykt i PåGaden, 12.3.1998).

Dansk spionage i Polen 1987

Den 19.4.1987 blev to danske "turister" og reserveofficerer anholdt i Polen, sigtet for spionage. Se under Forsvarets Efterretningstjeneste.

CIA igen

Demos afslører to CIA-agenter, der arbejder under diplomatisk dække på ambassaden.

(Ekstrabladet 15.11.1987).

Bladet gengiver også en tidligere formuleret begrundelse fra Demos:

"Der foreligger en overvældende dokumentation for , hvordan CIA bekæmper venstreorienterede, også her i landet. Vi betragter CIA som en naturlig fjende, der forsøger at intervenere i den danske politiske proces ved at fremme visse synspunkter og modvirke andre. Det sker bl.a. ved manipulation med medierne."

Opsøgende arbejde 1987 - 1988

I årene 1987-88 forsøgte en PET-mand at udfritte den daværende internationale sekretær for Radikal Ungdom om hans øst-forbindelser. Både om en kontakt på Sovjet-ambassaden, og senere om en DUF-delegationsrejse til Litauen.

Det oplyste den daværende sekretær og nuværende Folketingskandidat for de Radikale, Lars Kaspersen, til BT den 3.3.1998.

Tunnel-sagen 1988

Den 10. juni 1988 udsendte SAP en pjece om Forsvarets Efterretningstjenestens aflytning af telekommunikation: *Demokrati med blind makker.* Aflytningen skulle ske fra en hemmelig lyttecentral beliggende under Forsvarets installationer i bunkeren ved Ejby på Vestvolden ved København. Adgangen skulle ske ved hjælp af små elektriske tog, der kørte i en ti km lang tunnel fra hovedkvarteret i Kastellet til bunkerens nederste etager.

Tunnelen kunne evt. være bygget i forbindelse med de store anlægsarbejder i begyndelsen af århundredet, da Vestvolden blev anlagt, og være oprindelig tænkt som hemmelig måde at føre forsyninger og forstærkninger frem til volden.

I pjecen nævntes andre tunneler, f.eks. en fra Kastellet og ud under den nær-

liggende Sovjet-ambassade. Det skulle være en oprindelig tunnel fra Kastellet, der blev anlagt i det 17.årh. Dengang var det ikke ualmindeligt med den slags tunneler, der brugtes ved udfald til at falde belejrende fjender i ryggen.
I Det fri Aktuelt (12.6.1988) dementerede det nyudpegede medlem af Wamberg-udvalget, H.C.Bjerg, denne oplysning, og tilføjede:
"Den eneste fornuftige forklaring på at skrive sådan noget må være, at der er nogen, der er interesseret i at få fremmet nedsættelsen af en kontrolkomité."

Aflytningen fra Ejby-bunkeren skulle være omfattende, og skulle berøre både udvalgte danske statsborgere og udenlandske ambassader, og således være både ulovlig og traktatstridig. Anlægget var sandsynligvis en erstatning for Kejsergade-centralen.
Pjecen vakte umiddelbart opstandelse. Forsvaret reagerede med en pressemeddelelse om, *"at der intet hold er i de anførte påstande"*. Ole Espersen, der nu var retspolitisk ordfører for Socialdemokratiet i Folketinget, rejste det gamle krav om parlamentarisk kontrol med efterretningstjenesterne. På foranledning af SAP foreslog SF-formanden Gert Petersen i sin forespørgsel til forsvarsminister Knud Enggaard (V), at ministeren ophævede de ansattes tavshedspligt i forbindelse med en undersøgelse.
Endvidere udbad Gert Petersen sig en garanti for, at udenlandske ambassader ikke blev aflyttet. Han fik ingen af delene, men fik hvad han kaldte et-goddag-mand-økseskaft-svar fra forsvarsministeren, og sagde:
"Men ministeren vil altså ikke give nogen garanti - og det har noget med sagen at gøre". (Det fri Aktuelt, 21.6.1988).
Hvilket får os til at tænke på Ninn-Hansens udeblevne garanti under Kejsergade-sagen i 1969.
Oplysningerne i pjecen kunne ikke bekræftes, pressen fulgte ikke de mange løse ender op, og sagen døde efterhånden ud. Kun Politiken kunne bringe nyt. Den 11. juni kunne avisen oplyse, at:
"Forsvarets Lyttetjeneste, en underafdeling under FE med hovedkvarter på Sydamager, har i de seneste par år modtaget meget avanceret lytteudstyr og tilhørende dataudstyr til millionbeløb fra USA som gave/lån, erfarer Politiken fra højtstående kilde. Det kan bruges til både aflytning af udenlandske ambassader og evt. også aflytning af dansk kommunikation."
Måske døde historien fordi aflytningscentret var forkert placeret. At det ikke lå i Ejby-bunkeren, men f.eks. i det gamle Garderhøjfort ved Sorgenfri. Teoretisk set kunne der også være en gammel tunnel dertil.

Myndighederne reagerede ikke officielt på offentliggørelsen. Forsvaret greb ikke ind, politi og anklagemyndighed foretog sig intet: Ingen ransagninger, ingen anholdelser og ingen sigtelser som ved tidligere afsløringer.
Men alligevel var de interesseret. I forbindelse med afsløringerne i 1998, kom det frem, at PET-Århus aflyttede et offentligt møde om tunnel-sagen i SAP's lokaler i Århus den 16. juni 1988. PET-redegørelsen hævdede, at Frede Farmand optog mødet for PET. Frede Farmand benægter dette, og fortæller i sin pressemeddelelse, at han åbenlyst optog forfatterens indlæg efter aftale, fordi han samarbejdede med en journalist fra Det fri Aktuelt om tunnel-sagen.
PET havde en anden med til mødet, der optog det for PET, og når de nu kæder ham sammen med PET i denne forbindelse, er det et tak for sidst, og et forsøg på at miskreditere ham, som én der også aflyttede venstrefløjen.

Ledende PET-personel i perioden

Chef 1975 - 1983: Politimester Ole Stig Andersen. Den ny PET-chef arbejdede før sin tiltræden 1.10.1975 i ti år i Justitsministeriet. Da han udnævntes til PET-chef protesterede Politifuldmægtigforeningen mod, at souschefen Jørgen Bro nu for anden gang blev forbigået.
Men Justitsministeriet (justitsminister Orla Møller (S)) lod forstå, at stillingen var justitsministeriets - og altså ikke genstand for almindeligt avancement inden for politiet. Begrundelsen var, at PET hørte direkte under ministeriet.
Dertil kommer utvivlsomt, at politikerne efter de mange skandaler omkring 1970 ville have mere styr på PET ved at udnævne en chef udefra. Et synspunkt, der også lå bag Skat-Rørdams udnævnelse i 1970, og siden er fulgt.
Ole Stig Andersen blev i 1984 generalsekretær for Det danske Advokatsamfund. Den 1.3.1995 blev han direktør for Folketinget, en stilling han stadig har.
Ny chef fra 1.11.1984 til 31.12.1987: politimester Henning Fode. Han kom fra en kontorchefstilling i Justitsministeriet. Efter sin afgang som PET-chef blev Henning Fode en overgang afdelingsleder i Justitsministeriet. Han er i dag rigsadvokat, landets højeste anklagemyndighed.
Ny chef 1.1.1988 - 23.7.1988: Vicerigspolitichef Anders Walsted Hansen. (Stillingen blev opklassificeret pr.1.1.1988).
Anders Walsted Holm kom ligeledes fra en kontorchef-stilling i Justitsministeriet. Han omkom under sin ferie ved en drukneulykke i en finsk sø.

Souschef: Vicepolitimester Jørn (Christoffersen) Bro til 1.10.1977. Derefter var han en periode politimester i Middelfart, så blev han chef for Politiskolen 1981 - 1990. Siden 1.8.1990 har han været politimester i Glostrup.
Ny souschef: Vicepolitimester Niels Schmidt konstitueredes som souschef ved Jørn Bros afgang. Han var souschef til august 1983.
Ny souschef: Fra 1.1.1984 blev vicepolitimester Mikael Lyngbo ny souschef. Han kom fra narkopolitiet i København, og er idag politimester i Haderslev.
Jurister: Politifuldmægtige: Niels Schmidt, der blev souschef i 1977, og Arne Stevns 1976- 1981. Arne Stevns blev senere Københavns Politis 2. Vicepolitidirektør, og har kriminalpolitiet under sig.
I perioden omkring 1980 var der tilsyneladende et stort gennemtræk af jurister, der var i PET i kortere perioder: Birgitte Friis-Hansen, Kaj Asbjørn Pedersen, Ole Weikop, der en overgang blev anklager i Blekingegade-sagen. Han blev fjernet, da han offentligt udtalte skepsis over for politiets terrorstrategi i sagen.
Han er nuværende vicepolitimester i Gladsaxe, Ole Fl. Jensen Gaard, Jens Rasmussen , René Harrestrup Jensen og Torben Erik Jessen, som i dag er politimester i Nykøbing Falster.
Endvidere Poul Mose Hansen fra 1981- 1984. Han var i følge Ostrovskij

PET's forbindelsesmand til Mossad, og havde som sådan deltaget i anti-terror seminarer i Israel. Han er i dag administrationschef i Udlændingestyrelsen under Indenrigsministeriet.

I slutningen af perioden: Martha Therkelsen, som i dag er vicepolitimester, og leder af Sekretariatet og International Sektion i Rigspolitiet, Afd. A. Troels Jensen, som i dag er vicepolitimester og chef for Revisionssektionen i Rigspolitiets Afd. C, og Hans H. Thiesen, som senere blev souschef i PET, samt Merete Skov Andersen.

Chef for kriminalfolkene: Efter kriminalkommissær H. Christensens afgang i 1976, kom vicepolitiinspektør, senere politiinspektør Hans M. Lauritzen.
Da han blev langtids-sygemeldt i 1980, udnævntes derefter Ejgil Dalsgaard pr 1.11.1981. Han gik efter et år, den 1.11.1982. Ejgil Dalsgaard gik i protest mod "juristerne" i PET' og vendte tilbage til sit gamle job som leder af kriminalpolitiet i Glostrup. Dalsgaard ville både have større åbenhed om PET's arbejde, og knap så stramme tøjler fra juristernes side i efterforskningen.
Kriminalkommissær Per Larsen var i perioden 1.2.1983 - 1992 chef for kriminalfolkene. Han kom fra en stilling i Københavns Politis administrations- og planlægningsafdeling.

Et par bemærkninger om to af kriminalfolkene:
Kriminalkommissær Hilbert Winther-Hinge, der nævnes første gang i Hof og Statskalenderen i 1979, var ligeledes i følge Ostrosky avanceret til leder af afdelingen for Anti-terrorisme og undergravende virksomhed. Han gik af i begyndelsen af 90´erne, og blev i 1993 leder af det nyåbnede Politimuseum. Winther-Hinge var den ene uheldige helt i Kasper Neergaard-sagen. Han arbejdede i årevis sammen med veteranen på området for subversiv virksomhed, Leo Holst-Jensen. Han var den anden uheldige helt i Kasper Neergaard-sagen i 1971, men hans indsats kan følges tilbage til de tidlige Atommarch-dage omkring 1960, hvor han fik tæt kontakt med enkelt-medlemmer af Demokratisk Alliance.

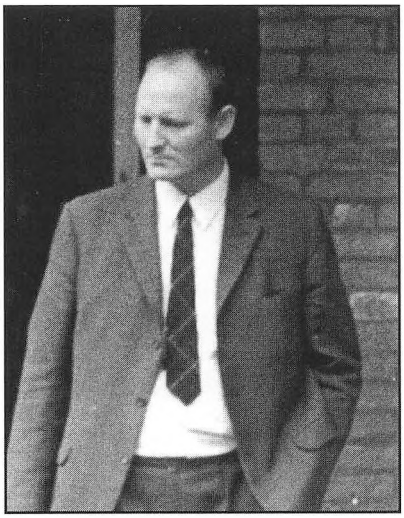

De to billeder, som de uheldige helte blev identificeret efter i Kasper Neergaard-sagen. Leo Holst-Jensen (tv.) og Hilbert Winther-Hinge (th.).

4. EN NY VERDENSORDEN 1988 - I DAG

I slutningen af 1980´erne opstod der et tøbrud i forholdet mellem de to magtblokke.
Opløsningsprocessen i de kommunistisk styrede Warszawapagtlande fortsatte over i et historisk systemsammenbrud. Tyskland genforenes og nye stater og styreformer opstår, nogle steder med opblussende nationale modsætninger, værst i Ex-Jugoslavien.
I denne periode må PET omstille sig til de ny tider. Sovjetunionen, KGB, DDR, Stasi mm er væk. Den danske venstrefløj var allerede svækket før Murens fald, og processen forstærkes af „den virkeliggjorte socialismes" fald. Fjendebillederne er altså svækket betydeligt og de mægtigste er helt væk. Kontra-spionagen og Kontra-ekstremismen har færre fjender, og de spiller en mindre rolle, hvilket bl.a. ses på faldet af officielt registrerede „belastede" personer.
Men samtidig øges PET-personalet, så andre opgaver må vokse.
Indsatsen mod industrispionage er voksende, ligesådan sikring af overholdelsen af reglerne for våbeneksport. Ny teknologi udvisker forskellen mellem militær og civil brug for mange produkters vedkommende, og det skaber komplicerede regler og større arbejde.
Men det er først og fremmest inden for Kontra-terrorismen og det øgede europæisk politisamarbejde, også på efterretningsområdet, at indsatsen lægges.
Det gælder de hjemlige „terrorister", hvis eksistens kun antydes eller omtales i indirekte form i PET-redegørelsen, men som både medier, politikere og ledende politifolk ofte har benævnt, først som BZ´erne, og siden som grupper i det autonome miljø.

Der er også meget der tyder på, at den mangeårige kontrol og overvågningen af flygtninge og indvandrere er stigende - i jagten på „terrorister" blandt dem - og deres danske sympatisører i f.eks. solidaritetsorganisationerne. I forbindelse med Ægyptersagen, udtalte PET's kriminalinspektør Manfred Seitner sig til Morgenavisen Jyllandsposten (1.5.1994). Det hedder i avisens referat:

„Op mod 40 af verdens mest frygtede terror-organisationer har baser eller agenter i Danmark, mener Politiets Efterretningstjeneste, PET. Organisationernes sympatisører skaffer penge, falske pas og fristeder til bevægelsernes aktive terrorister." Kontaktfolkene i Danmark *„kan være medlemmer, som har politisk asyl, indvandrere eller danskere, der sympatiserer med deres kamp".*
Men Manfred Seitner vil ikke sætte navne på:
„Hvis vi fortalte offentligt, hvilke organisationer vi kender, ville terroristerne også få at vide, hvem vi holder øje med, og hvem der ikke bliver overvåget."

Samtidig er de højreekstreme grupper kommet i søgelyset på grund af trusler og for nogles vedkommende voldsanvendelse. Foranstaltningerne skærpedes i 1992 for at modvirke, at vi fik „tyske tilstande" med angreb på flygtninge og indvandrere, inklusive mordbrande. På et møde i Den Danske Publicistklub udtalte justitsminister Erling Olsen:
„Jeg er nu klar over, at ekstremismen på venstrefløjen ikke er af samme farlige karakter som den på højrefløjen", og *„Gennem de seneste 18 måneder har vi registreret et par hundrede ulovligheder begået i det ny-nazistiske miljø. Mange af tilfældene drejer sig om telefontrusler, uddeling af nazistisk materiale og lignende. Men der har også været en snes bombesager, en snes brandstiftelser og en snes alvorlige voldssager af racistisk karakter."*
(Politiken 18.2.1994).

Justitsministeren fortalte endvidere, at PET især interesserede sig for tre organisationer: DNSB (Danmarks Nationalsocialistiske Bevægelse). NPD (Nationalpartiet Danmark) og PDN (Partiet De Nationale, der for øvrigt blev opløst, efter at lederen Albert Larsen døde i august samme år).

Nye rammer

Wamberg-udvalget 1990 ff.

Wamberg-udvalget får i 1990 ny formand, statsamtmand Bodil Panild, Sorø. Hun blev medlem af udvalget i 1986, og er stadig formand. Udvalget i dag består derudover af overarkivar H. C. Bjerg (fra 1987), advokat Niels Fisch-Thomsen (fra 1989) og forlagsdirektør for Gyldendal, Kurt Fromberg (fra 1993).
Bodil Panild udtalte til Politiken (5.2.1994):
„Jeg vil ikke sige, at vi identificerer os med PET. Men vi forstår bedre og bedre grundlaget for registreringen, og hvis I spørger mig, om det er nødvendigt med en efterretningstjeneste som PET, er mit svar et klart ja. Der vil altid være ekstreme personer og grupper, der vil nedbryde normer, som ellers accepteres af det danske demokrati."
Bortset fra, at vi ikke forstår Bodil Panilds sondring mellem at „identificere sig med" og „forstår bedre og bedre", så er det vel tilladt, at „nedbryde normer" sålænge lovgivningen ikke bliver overtrådt. Måske var det ligefrem „68´ernes" største indsats, at få det danske demokratis normer gjort mere tidssvarende.

Politiet skal notere sig racistiske motiver

Justitsminister Erling Olsen pålægger i november 1992 de enkelte politikredse, at indberette hændelser, hvor det kan tænkes, at der indgår racistiske motiver. Det er PET, der skal have indberetningerne fra politimestrene via Rigspolitichefen.

Nye rammer for det europæiske politisamarbejde 1993 ff.

Det sidste møde i TREVI-samarbejdet afholdtes i København i sommeren 1993. Det hidtidige samarbejde overførtes som følge af Maastricht-aftalerne til et nyt regi i søjle 3-samarbejdet, og underlagdes Ministerrådet for Retlige og Indre Anliggender, RIA, med dets K4-komité og Styringsgrupper mm. EUROPOL er en selvstændig, mellemstatlig institution, oprettet efter en konvention mellem deltagerlandene. Den er en del af det retlige samarbejde i Søjle 3, og befinder sig under opbygning. I maj-juni 1997 besluttede Folketinget at vi kan tilslutte os det mellemstatslige EUROPOL-samarbejde og Schengen-aftalen, se senere.
EUROPOL kommer til at råde over et generelt register og et antal specielle registre, oprettet til brug for konkrete efterforskninger. Et Indeks-søgesystem forbinder registrene. De overordnede regler for registrene er fastsat af Ministerrådet, mens reglerne for special-registrene fastlægges af EUROPOL-ledelsen på baggrund af de generelle regler.
Ministerrådet har senere besluttet, at EUROPOL på et senere tidspunkt skal kunne trække oplysninger på Schengen-samarbejdets registre.

Bromodstand 1994

I begyndelsen af 1994 indledte PET og Københavns Politis Drabsafdeling et samarbejde mod forventet hærværk og sabotage mod anlægget af den ny Øresundforbindelse, kommende fra autonome kredse. Det var PET, der slog alarm. Senere udtalte PET-kriminalinspektør Manfred Seitner:
„Hvis et firma for eksempel arbejder for Øresundsforbindelsen, er man et oplagt mål for hærværk og sabotage."
(Morgenavisen Jyllandsposten 5.9.1994).

PET-instruks 1994 - 1996

Justitsminister Erling Olsen oplyste til Politiken (20.2.1994) i et interview, at han arbejdede på en ny instruks for PET. Den gamle stammede fra 1953 og var for præget af den kolde krig, der nu lå bag os. Den ny instruks skal tage mere højde for de nye *indre* fjender, blandt hvilke han nævnte internationale forbrydersyndikater med danske aflæggere, nynazister og andre ekstreme højregrupper, de tidligere BZ´ere, dvs. de såkaldte autonome, og rockergrupper.
Justitsministerens udtalelser skabte uro i det almindelige politis rækker. Dansk Politiforbund og Dansk Kriminalpolitiforening ønskede at få drøftet og konkretiseret PET's fremtidige arbejde på et møde i Justitsministeriets Centrale Samarbejdsudvalg for Politiet. De udtrykte bekymring for, at PET's indblanding i almindelige politisager ville kunne skabe mistillid i befolkningen for politiet i almindelighed. Endvidere udtryktes bekymring for, at PET skulle stå for efterforskning rettet mod kolleger, som det lige var sket i forbindelse med rocker-efterforskningen. Endvidere udtrykte tre højtstående politifolk anonymt frygt for PET-aflytninger af deres telefoner. (Politiken 8.3.1994).
Instruksen nåede ikke at blive færdig i Erling Olsens ministertid, og kom først

i 1996. Den ny er også fortroligt-stemplet, og således ukendt for offentligheden.
I interviewet fra 1994 gik Erling Olsen i øvrigt ind for større åbenhed omkring PET's virke, jvf. beslutningen om at udgive en informationspjece om PET og trusselsbillederne. Han mente heller ikke, at det ville skade, hvis PET's budget blev offentliggjort. Endvidere gentog han:
„Jeg må nok sige, at jeg for tiden er mere bange for højrefløjen, end jeg er for venstrefløjen".

EU-aflytningsaftale med USA, 1995

I januar 1995 vedtages i EU ved en såkaldt skriftlig procedure et sæt krav til selskaber og udbydere af telekommunikation. Kravene skal sikre bestemte standarder i systemer og udstyr, så lovlige aflytninger stadig kan foretages på trods af privatiseringer og digitalisering. Kravene blev offentliggjort i november 1996, og svarede til de krav, som USA's Kongres havde vedtaget i august 1994.
USA-EU-samarbejdet skete på foranledning af FBI, og er også åbent for tredjelande.
Se Demos Nyhedsbrev, nr.46, sommer 1997, hvor den parallelle, og hemmelige, globale overvågning ligeledes er beskrevet.

Racisme 1995

I december 1995 indskærpede Rigspolitichef Ivar Boye politikredsenes pligt til at indberette overgreb med tænkelige racistisk/fremmedhadske motiver.

Wamberg-udvalget 1996

I 1996 udvides Wamberg-udvalgets arbejdsområde til også at omfatte tilsyn med PET's registrering af herboende udlændinge. Det skal ske efter de samme retningslinier som gælder danske statsborgere.

Schengen-aftalen 1996-97

Den 1.5.1996 blev Danmark observatør i Schengen-samarbejdet. Tyskland, Frankrig, Holland, Belgien og Luxemburg indgik i 1985 den første Schengen-aftale. Schengen-aftalen er også mellemstatslig, og altså uden for den officielle EU-struktur. I 1997 tiltrådte Danmark Schengen-aftalerne.
Formålet er at udbygge EU's indre grænsefrihed, og etablere en fælles udelukkelsespolitik ved at skærpe bevogtningen af de ydre grænser kombineret med fælles visumregler og anden udlændingekontrol. Schengen-aftalen omfatter foruden indrejse- og flygtningepolitik, også statens sikkerhed, almindelig lov og orden, efterlysninger og udleveringer mm. Aftalen åbner også op for, at tysk og svensk politi kan gennemføre selvstændige forfølgelsesaktioner i de danske grænseområder. (For svenskernes vedkommende i Københavnsområdet, når den faste forbindelse åbner). Endvidere kan politi fra et hvilket som helst Schengen-land foretage skygninger i andre Schengen-lande. Dansk og nordisk politi er stærke modstandere af yderligere beføjelser til udenlandske politimyndigheder i deres respektive lande.
Der er ved at blive opbygget omfattende databaser med personregistreringer, Schengen Information System eller SIS, der skal fungere som et europæisk efterlysningsregister. SIS er sammensat af to dele: et centralt system (CSIS) og en række nationale informationssystemer (NSIS). Data mellem de nationale systemer kan kun udveksles via det centrale system (CSIS).
Ved siden af findes SIRENE-systemet, der er en nødvendig forudsætning for SIS-systemets funktionsdygtighed. SIRENE er et kommunikationssystem, der skal fungere som et europæisk efterforskningsregister. Uddybende oplysninger om de registrerede i SIS-databasen kan søges og rundsendes her. Hver national del af SIS-systemet (NSIS) er forpligtet til også at indeholde SIRENE-strukturen. Der skal oprettes ét døgnåbent SIRENE-kontor i hvert land. Disse kontorer skal være de eneste kontaktpunkter mellem Schengen-landene. SIRENE er forkortelsen for Supplementary Information Request at the National Entries.
SIRENE *„er faktisk en kort beskrivelse af en fremgangsmåde, som skal gøre det muligt at overføre de fornødne oplysninger til en bruger, som har fået positivt svar på en SIS-søgning, så denne bruger kan gå videre i sin undersøgelse.",* siger SIRENE-Manualen.
I 1997 afsløredes nemlig en fortroligstemplet SIRENE-Håndbog, beregnet til brugerne inden for grænsekontrol, anden politi- og toldmæssig efterforskning, samt ved udstedelse af visa og opholdstilladelser og udlændingeadministration.
Manualen viste også, at der foregår et efterretningssamarbejde inden for rammerne af Schengen-aftalen. Men, *„Dette meget følsomme område kræver en speciel procedure for at sikre visse oplysningers troværdighed."*
Derfor opereres der på dette område med en særlig samrådsprocedure, hvor de indblandede efterretningstjenester tjekker hos hinanden før der sker en officiel registrering via den indberettende sikkerhedsinstans´ nationale SIRENE-kontor.
Manualen sondrer i øvrigt mellem „diskret overvågning" og „målrettet kontrol" af både personer og køretøjer, se collagen.
Under en diskussion i Folketinget i 1997 med Enhedslistens Keld Albrechtsen undlod justitsminister Frank Jensen at oplyse optimalt om SIRENE-håndbogens bestemmelser på det efterretningsmæssige område. Håndbogen er fortsat fortrolig- stemplet. En jurist, der i begyndelsen af 1998 ville offentliggøre håndbogen, blev truet til at lade være af Justitsministeriet, idet der henvistes til strafferammen for noget sådant. Men håndbogen er nu lagt ud på Internettet.
Der findes yderligere to fortroligt stemplede håndbøger, Fælleshåndbogen og Konsulærhåndbogen.
Der har været mange kritiske røster om registrene, både Schengens og EUROPOL's, hvor manglende retssikkerhed og manglende demokratisk kontrol er nøgleord.
De affejes dog med vanlig arrogance, som f.eks. statsminister Poul Nyrup Rasmussen i BT, 21.5.1998:
"SIS-registret og SIRENE-systemet vil altså ikke betyde ændringer i danskernes dagligdag. Men det vil gøre det lettere for politiet at sikre, at kriminelle ikke slipper fri af lovens lange arm, blot fordi de krydser en grænse."
Som om indvendingerne var vendt mod internationalt politisamarbejde, og ikke mod usikkerheden om hvilke grupper, der skal registreres, om registreringer af religiøse, seksuelle, etniske forhold mm, om hvem der får adgang til systemerne, og om muligheden for, at en dansk statsborger under ophold i udlandet registreres i det fælles register af det lokale politi med oplysninger, det er forbudt dansk politi at registrere.

FORTROLIGT

SCH/OR.SIS-SIRENE (92) 26
9. rev. 7. korr

TABEL Nr. [intet nummer] - EFTERLYSNINGSGRUNDE FOR KØRETØJER

1	Diskret overvågning af et køretøj
2	Diskret overvågning af et køretøj i forbindelse med statens sikkerhed
3	Målrettet overvågning af et køretøj
4	Målrettet overvågning af et køretøj i forbindelse med statens sikkerhed
5	Stjålet eller på anden vis forsvundet køretøj
6	Køretøj eftersøgt i forbindelse med en strafferetlig procedure

TABEL Nr. 10 - BEGÆREDE FORANSTALTNINGER VEDRØRENDE KØRETØJER

Artikel 99 - Grunde nr. 1 og 2

1. Uden at vække førerens og (eventuelle) passagerers opmærksomhed indsamles på passende måde alle eller nogle af følgende oplysninger:
   - sted, tidspunkt for eller anledning til kontrollen;
   - rejserute og -mål;
   - førers og (eventuelle) passagerers identitet;
   - benyttet køretøj;
   - medbragte genstande;
   - omstændigheder, hvorunder føreren og (eventuelle) passagerer eller køretøjet er blevet fundet;
   - de fremstillede rejse- og identitetsdokumenters art og referencer (i givet fald).

   Det nationale SIRENE-kontor kontaktes.

Artikel 99 - Grunde nr. 3 og 4

2. I overensstemmelse med national lovgivning kan der udføres en målrettet kontrol i form af omhyggelig visitation af føreren og af (eventuelle) passagerer, af det benyttede køretøj og de medbragte genstande, og følgende oplysninger kan bl.a. indhentes:
   - sted, tidspunkt for eller anledning til kontrollen;
   - rejserute og -mål;
   - førers og (eventuelle) passagerers identitet;
   - benyttet køretøj;
   - medbragte genstande;
   - omstændigheder, hvorunder føreren og (eventuelle) passagerer eller køretøjet er blevet fundet;
   - de fremstillede rejse- og identitetsdokumenters art og referencer (i givet fald).

Såfremt den målrettede kontrol ikke er tilladt i henhold til den nationale lovgivning, indhentes på passende måde alle eller dele af oplysningerne uden at henlede det indberettede køretøjs førers eller (eventuelle) passagerers opmærksomhed herpå. Det nationale SIRENE-kontor kontaktes.

4.1.2. Samråd med de kontraherende parter i tilfælde af sager vedrørende statens sikkerhed. - Artikel 99, stk. 3

I tilfælde af en indberetning angående diskret overvågning eller målrettet kontrol i sager vedrørende statens sikkerhed, er den indberettende part forpligtet til først at rådføre sig med de andre kontraherende parter.

Dette meget følsomme område kræver en speciel procedure for at sikre visse oplysningers troværdighed. Derfor skal forbindelserne mellem de instanser, der er ansvarlige for statens sikkerhed, være adskilt fra forbindelserne mellem SIRENE-kontorerne.

FORTROLIGT

SCH/OR.SIS-SIRENE (92) 26
9 rev. 7. korr
Bilag 4

BILAG 4

SIS-TABELLER

TABEL Nr. 3 - EFTERLYSNINGSGRUNDE FOR PERSONER

1	Efterlysning og-arrestation med henblik på udlevering (art. 95)
2	Udlændinge, som er uønskede på Schengen-territoriet (art. 96)
3	Bortkommen voksen (art. 97)
4	Bortkommen mindreårig (art. 97)
5	Efterlysning på begæring af judicielle myndigheder (art. 98)
6	Diskret overvågning (art. 99.2)
7	Målrettet kontrol (art. 99.2)
8	Diskret overvågning i forbindelse med statens sikkerhed (art. 99.3)
9	Målrettet overvågning i forbindelse med statens sikkerhed (art. 99.3)

TABEL Nr. 4 - BEGÆREDE FORANSTALTNINGER VEDRØRENDE PERSONER

Af SIRENE-håndbogens bestemmelser om det europæiske efterretningssamarbejde

Bekymringen gælder også det efterretningsmæssige samarbejde, i takt med at det bliver kendt.

Kontroludvalget

Det parlamentariske Kontroludvalg med efterretningstjenesterne består efter martsvalget 1998 af:
Jacob Buksti (S), Helge Adam Møller (K), Sven Erik Hovmand (V), Pia Kjærsgaard (Dansk Folkeparti) og Holger K. Nielsen (SF).

Enkeltsager fra perioden

Blekingegade 2, 1988

Den omfattende Blekingegade-sag starter i offentligheden med røveriet mod Købmagergades Posthus den 3.11.1988. Under røveriet blev en betjent skudt ihjel. (Sagen blev først betegnet med Blekingegade efter fundet af dæklejligheden i maj 1989).
Politiet nedsatte derefter en tværgruppe med bl.a. deltagelse af PET. PET genoptog aflytning og overvågning af gruppens medlemmer og omegn, der med mellemrum havde været i PET's søgelys i mange år.

Brandattentat 1988

Den 11.12.1988 var der et alvorligt brandattentat i København mod en klub for polske jøder.

Sydafrika-komitéen i København, SAKK, 1989

Den 19. Januar 1989 gennemførte politiet ransagninger, beslaglæggelser og anholdelser i Sydafrika-komitéen. Se tidligere under Shell-aktioner.

Julia Szabad 3, 1989

Den 11.2.1989 offentliggør Julia Szabad i Politiken og BT, at hun havde været PET-agent i 1967-1973 (se ovenfor). Julia Szabad var i mellemtiden blevet jurist og medlem af Gentofte kommunalbestyrelse for partiet De Grønne. Årsagen til udmeldingen var, at hun havde stævnet PET for at have udleveret oplysninger om hende, der havde skadet hende. Bl.a. beskyldte hun navngivne lærere på Kriminalistisk Institut for - som PET-agenter - at have fået hende fyret herfra. Efter et par korte møder i Landsretten afviste retten i maj 1989, at realitetsbehandle hendes klager som værende ubegrundede.
De sidste par år af sit liv følte Julia Szabad sig truet, og hun viklede sig ind i historier, hvor grænsen mellem sandhed og indbildning var udvisket. Forklaringen skal måske søges i et liv, hvor hun fra helt ung i lange perioder var indviklet i spil i spillene og forsøgte sig som dobbelt eller tredobbelt agent. Oftest alene, da PET tilsyneladende afviklede forbindelsen til hende i løbet af de første år af 70´erne. Hun var formentlig for udisciplineret og uberegnelig.
Den 22.juni 1990 tog Julia Szabad sit eget liv.
Hendes historie er fortalt i en stor artikel i Jyllandsposten den 14. april 1991. Ekstrabladet fra den 19. Januar 1994 skriver på baggrund af dokumenter fra Stasi-arkiverne, at hun i 1984 stak en elsker til Stasi, for at hindre hans udrejse fra DDR.
Formentlig af angst for, at han i Vesttyskland skulle afsløre hendes østtyske forbindelser.

Blekingegade 3, 1989-1997

Som følge af efterforskningen blev fem personer arresteret den 13.april, mistænkt for at tilhøre en Kommunistisk Arbejdsgruppe, der i sit virke havde begået kriminelle handlinger, bl.a. posthusrøveriet i Købmagergade. Gruppen var udskilt fra den maoistiske Kommunistisk Arbejdskreds, KAK, der stammede fra 1963. Adskillelsen skete i slutningen af 1970´erne, hvorefter KAK i praksis ophørte med at eksistere.
Der blev senere rejst tiltale mod fire af dem. En palæstinenser blandt dem blev løsladt senere, og tiltaltes ikke. Den 2. maj kørte et femte medlem galt med sin vogn, og politiet fandt adressen til en lejlighed i Blekingegade. I lejligheden fandt politiet et større våbenlager gemt, samt et stort og belastende materiale mod de varetægtsfængslede. Flere anholdelser, ransagninger og afhøringer fulgte fundet i Blekingegade, og sigtelserne mod de varetægtsfængslede voksede. De befandt sig alle i isolation på forskellige anstalter.
En byretskendelse pålagde anklagemyndigheden at udlevere PET's materiale om de sigtede, dvs. resultatet af ti års aflytning og overvågning af de nu syv varetægtsfængslede. Først i marts 1990 efter endnu en kendelse, bøjede anklageren sig for kravet, og begyndte en sortering af materialet. Noget skulle søges tilbageholdt under påberåbelse af hensynet til fremmede magter. PET's souschef, vicepolitimester Henning Thiesen, begrundede bag lukkede døre PET's modstand mod at udlevere sit materiale. Det endte med at forsvaret fik meget af materialet, noget var undervejs gået tabt, til gene for anklagemyndigheden, og noget blev tilbageholdt.
I maj 1990 begyndte de indenretlige afhøringer for lukkede døre, under forsvarets protest. De beskyldte politiet for unødig politisering af sagen gennem deres pressemøder og lækager til pressen. De lukkede døre forhindrede andre versioner af forløbet end politiets i at nå ud til offentligheden.
I juni 1990 var anklageskriftet klar og de syv mænd sigtes alle eller delvist for væbnede røverier, forsøg herpå, planlægning af kidnapning og våbentyverier, spionage mod jødiske personer og firmaer, dokumentfalsk, hæleri og overtrædelse af våbenloven. Seks af dem sigtes for drabet på politimanden under røveriet i Købmagergade. Der blev ikke rejst sigtelser for terrorvirksomhed. Efter 14 måneders isolation må de fængslede nu have samkvem med andre arrestanter, og modtage kontrollerede besøg.
Selve retssagen blev ført for åbne døre for et nævningeting i Østre Landsret, og varede fra september 1990 og frem til domsafsigelsen i Der blev holdt 52 retsmøder med bevisførelse før proceduren og nævningenes votering mm.
De syv dømtes således: tre fik 10 års fængsel, én fik 8 år, én fik 7 år, én fik 3 år og endelig fik én 1 års fængsel.
Fire af dommene blev anket til Højesteret, der i november 1991 stadfæstede Landsretsdommene.

Journalister, der dækkede retssagen, klagede over, at de omfattende sikkerhedsforanstaltninger generede dem i deres arbejde, og over anklagemyndighedens hemmelighedskræmmeri ved at nægte at udlevere kopier af sagsakter til journalisterne. En dansk uskik, der står i kontrast til forholdene i de lande, vi plejer at sammenligne os med. I Sverige f.eks. kan enhver købe

den slags sagsakter, inklusive politiets efterforskningsmateriale, helt frit.
De sidste tre dømte i Blekingegade-sagen, der hver havde fået ti års fængsel i 1991, blev prøveløsladte kort før julen 1995.

Den såkaldte femte mand fra Købmagergade, en schweizer, der var udleveret til de danske myndigheder fra Tyrkiet i april 1993, fik i oktober samme år otte års fængsel for sin andel i posthusrøveriet. Hanne Bech Hansen, den tidligere PET-chef, var nu blevet statsadvokat og var anklager i sagen. Schweizeren blev prøveløsladt i februar 1997 og udvist til Schweiz.

Ulla Lyngsby-sagen 1989

Den 8.7.1989 arresteredes den 25 årige danske kvinde i Israel, hvor hun to dage efter varetægtsfængsledes i isolation i 11 døgn. Dermed begyndte Ulla Lyngsby-sagen, der er nærmere omtalt senere, i afsnittet „PET og Mossad".

CIA - Gladio 1990

I 1990 nægtede forsvarsminister Knud Enggaard i Folketinget, at svare klart på, om Danmark var med i USA's/ NATO's Stay-Behind-netværk (Gladio) eller ej. Senere, efter en henvendelse til forsvarsminister Hans Hækkerup i 1995, fik spørgeren, Synne

Om den såkaldte Terrorparagraf - § 114

Da det formodedes, at store dele af de røvede beløb var blevet udbetalt til den palæstinensiske organisation PFLP, var sagen selvfølgelig af stor interesse for den israelske efterretningsorganisation Mossad.
Men anklagemyndigheden gav afkald på sigtelser efter Terrorparagraffen (§ 114). Derved forsvandt det udenrigspolitiske i retssagen, og anklagemyndigheden slap for at bevise, at PFLP var en terrororganisation, og at der var overført penge fra Danmark. (PFLP var medlem af PLO, der var anerkendt som en national befrielsesorganisation af FN og EF). Beslutningen blev anset for at være et nederlag for PET og dets månedlange forsøg på yderligere at politisere sagen som en terrorsag. Forsvarerne udtalte fra start af, at det var juridisk håbløst at søge at få § 114 ind i sigtelserne, da paragraffen omhandler forbrydelser mod den *danske* forfatning og de øverste statsmyndigheder. En af forsvarerne, Søren Søltoft, udtalte:
„Min mening er, at det var PETs prestigeprojekt, der skulle vise, at man laver noget i afdelingen. PET har brugt oceaner af tid på at efterforske og fyldt 11 ringbind med papir på det, jeg vil kalde en luftboble". (BT 9.6.1990)
En anden forsvarer, Thorkild Høyer, udtalte samme sted: *„Jeg har hele tiden opfattet det som et propagandatrick."*
En tredje forsvarer, Jan Schultz-Lorenzen, udtalte til Ekstrabladet (9.6.1990): *„Vi slipper for de udenrigspolitiske undertoner i retssagen. Samtidig får vi et offentligt stempel på, at tiltalen ikke har noget at gøre med terrorisme".*
PET opfattede tilsyneladende Danmark som befolket af terrorister i disse år, at dømme efter deres tiltagende brug af § 114, som trussel eller i efterforskningen. Den er nemlig aldrig indgået i en konkret sigtelse, bortset fra Ægypter-sagen, se under året 1993. En stort anlagt terror-sag, hvis udfald kun kan tolkes som et eklatant nederlag for PET og Århus Politi, ved frifindelserne af de sigtede i 1994.
Overvågningen af de to autonome grupper i 1986-87 blev netop i byretten begrundet med formodet overtrædelse af § 114, men der blev aldrig rejst sigtelser. Politiet var også fremme med terrorbeskyldningerne under Shell-aktionerne og gennemførte ransagninger og anholdelser blandt ledende medlemmer af Sydafrika-komitéen i 1989, se tidligere.
Efter rydningen af de tre besatte huse ved Sorte Hest den 2. Februar 1990 kom der flere meldinger fra Politiet i København om, at BZ´erne var „spirende terrorister". Politiet havde fundet Molotov-cocktails, „blammere" (et kraftigt knaldfyrværkeri, der i politiets udlægning blev til „bomber"), en radiofrekvensliste og forskelligt skriftligt materiale. Listen var en almindelig udbredt liste, der både angav frekvensen for hjemmeplejen i Hvidovre, Gudhjems brandvæsen og politiets frekvenser. Men det mistænkelige var, at den også indeholdt Kastrup Lufthavns frekvenser. Blandt det skriftlige materiale var også oplysninger om et offentligt møde med en tidligere RAF-fange i Ungdomshuset i efteråret 1989. På et samråd i Folketingets Retsudvalg blev det til, at justitsminister Hans Engell hævdede, at politiet lå inde med en lang række beviser for, at BZ´erne har internationale kontakter, at de har deltaget i aktioner, der var koordineret med udenlandske grupper, og at et medlem af den tyske terrorgruppe Rote Armé Fraktion, RAF, har besøgt BZ´erne. Derfor ville han ikke udelukke, at der kom en sigtelse for terrorisme mod de tidligere beboere. Den kom aldrig.
Lektor i strafferet, Jørn Vestergaard udtalte da også på et møde på Kriminalistisk Institut ved Københavns Universitet:
„Terrorisme er en misbrugt betegnelse for sociale mishagsytringer. De eneste rigtige terrorister vi har haft i Danmark er dem, der sidder bag lås og slå i Stockholm, fængslet for attentatet mod synagogen og flykontoret" (i 1986, red.), og
„Der er tale om en uholdbar politisering ved hjælp af strafferetten."
(Refereret i Land og Folk, 2.3.1990)

Det er spørgsmålet om terrorvinklen var udtryk for holdninger i Schlüterregeringen, der via Justitsministeriet sivede over i Københavns Politi og Politiets Efterretningstjeneste, eller om det var hjemmeavl de to steder, der skulle begrunde bevillinger og indsats. Eller måske en blanding heraf ?
Foranlediget af gadekampe og afbrændingen af en nærpolitistation, udtalte justitsminister Ninn-Hansen i 1986:
„...nu har vi betrådt terrorens vej, og næste gang bliver der skudt."
(Politiken 27.12.1986).

Og foranlediget af heftige gadekampe på Vesterbro i sommeren 1987 skrev fagbladet Dansk Politi: *(Forts.næste side)*

Niemann, efter to måneder svar. Svaret bestod i en kopi af kontroludvalgets pressemeddelelse fra 1991! Her kan man læse, at *„regeringen ikke har kendskab til en Gladio-organisation i Danmark eller til nogen NATO-støttet CIA-organisation i Danmark"*.
Se Synne Niemanns kronik i Politiken 12.april 1995.

FM

I slutningen af 1980´erne kom et tidligere fremtrædende medlem af SVDF i mange anti-racistiske foreninger i København.
FM - et kaldenavn han selv brugte - var en af dem, der blev ekskluderet fra Selskabet til Værn for Dansk Folkestyre, SVDF, i1982, og en stor fjende af P. H. Bering og hans kreds.
Den oprindelige uvilje havde sin grund i Berings ny-religiøse kontakter. For mange med traditionelle konservative værdier var disse strømninger lige så familie- og samfundsopløsende som de venstreorienterede ansås for at være.
FM havde disse anskuelser, og forsøgte sammen med andre at videreføre det oprindelige SVDF's arbejde.
Det lykkedes gruppen omkring FM at bevare mange vigtige kontakter, både til den pensionerede generalløjtnant Vegger og til betydende engelske kredse.
Men i løbet af afspændingen blev gruppen arbejdsløs, og gik nærmest i opløsning. I sen-firserne dukkede P. H. Bering så op i Den Danske Forening. FM anså foreningen - med dens „racistiske og menneskefjendske tenden-

List of Participants

CONFERENCE CHAIRMAN
Andrew J. Goodpaster
General, USA (Ret)
Former Commander-in-Chief U.S. European Command and Supreme Allied Commander, Europe

BELGIUM
Rolf Hallerbach
Colonel, (Ret)

CANADA
Bruce J. Legge, QC
Major General

DENMARK
Hans Christian Bjerg
Chief Archivist,
Defense Department of National Archives

P.K. Borrits
Colonel

Frode Christiani
Chairman,
Committee of Defense in the Democratic Center Party

Hans Christian Engell
Major General (Ret)

Bendt Iversen
Secretary General,
Vaerni Om Danmark

Hans Chr. Bjerg til Mooniernes sikkerhedskonference i København 21-23.9 1986

(Fortsat fra forrige side) *„Der er for politiorganisationerne ingen tvivl om, at BZ´ernes inspiration til den rå og brutale terror med anvendelse af farlige redskaber, er hentet fra udlandet med kendte terroristorganisationer som forbillede"*.

Ved åbningen af en international politikongres på Esbjerg højskole udtalte Rigspolitichef Ivar Boye i følge Det fri Aktuelt (20.9.1989):
„Det må antages, at der i Danmark i dag findes en eller flere terrorgrupper, der er operationsdygtige og i stand til at udføre eller bistå ved anslag mod mål i Danmark, i et andet nordisk land eller et helt tredje sted i verden."

Efter rydningerne af de tre besatte huse ved Sorte Hest på Vesterbro i begyndelsen af 1990, udtalte politidirektør Poul Eefsen:
„Vi kan ikke have et revolutionært hovedkvarter fyldt med terrorister liggende midt i København".

I dette klima fandt syv solidaritetsorganisationer sammen for at modvirke, hvad der kunne ligne en offensiv for at kriminalisere solidaritetsarbejdet fra PET's og Københavns Politis side. Der blev holdt fælles møder, arrangeret høringer og skabt kontakter til Christiansborg.
På et af disse møder sagde SF's retspolitiske ordfører Leif Hermann:

„En demokratisk ret er kun noget værd, og bliver kun reelt forsvaret, i den udstrækning, man bruger den. Derfor skal det konkrete solidaritetsarbejde med kæmpende folk overalt i verden styrkes - og så skal vi selvfølgelig lave retspolitisk ballade, hver eneste gang politiet forsøger at indskrænke denne rettighed." (Refereret i Arbejderavisen 16.5.1989).
Det blev i praksis den linie solidaritetsarbejdet fulgte fremover.

For øvrigt mente Leif Hermann, at det især var den daværende ledelse af Københavns Politi, der opfattede venstrefløjen som en stor konspiration. Et synspunkt han ikke var alene om.

ser", der anvendte „en stærkt forenklet og følelsesladet argumentationsform" som stødende. At Bering hørte med til inderkredsen, gjorde det ikke bedre.
FM, som var en gammel mand, kastede sig nu ud i kampen mod DDF. Han søgte forbundsfæller i anti-racistiske foreninger, og benyttede sig af nogle af de gamle tricks.
Han gik til møder i begge lejre, og skrev fyldige rapporter. Han byttede oplysninger og materialer, og plejede nogle bestemte kontakter i DDF. Han kom også i Demos-butikken, hvor han overdrog os forskellige dokumenter fra sit virke.
FM vidste, at vi kendte hans forhistorie, men vi var i starten ikke informeret om hele hans aktivitet. Han rapporterede nemlig fortsat til Vegger i Viborg - om begge lejre.
Fra Vegger gled rapporterne over i det militære system, hvad de så end skulle bruge oplysningerne til. Det var mest om offentlige møder, hvem der talte og hvem der deltog. Senere fik vi nogle kopier overdraget, og kunne ikke ophidse os over den gamle mands 007-tilbøjeligheder. Men vi undrede os over, at han tilsyneladende fortsat havde offentlige modtagere af sine rapporter.

USA spionage og DKP

Den 16.10.1991 rettede Danmarks Kommunistiske Parti igen henvendelse til justitsminister Hans Engell om tidligere registreringer af kommunister, og videregivelse af oplysninger herfra til fremmed magt. (USA havde i flg. Morgenavisen Jyllandsposten, 7. juli 1991, fået oplysninger om kommunistiske søfolk, indsamlet af et „talstærkt dansk spionkorps").
Partiet anmodede nu i dette brev om aktindsigt i denne sag for perioden 1952 -1969.
Justitsministeriet afslog anmodningen efter at Rigspolitichefen igen havde været konsulteret.
Han begrundede afslaget med, at arkivadgangen „hverken har hjemmel i offentlighedsloven eller forvaltningsloven".
Så klagede DKP i et brev til Ombudsmanden, og siden er der intet sket.

Brandattentat 1991

Den 11.11.1991 var der et brandattentat mod Turkish Airlines i København.

Påvirkningsagenter og Gordijevskij igen

Den 2.1.1992 begyndte journalist Jakob Andersen sin lange artikelserie „KGB i Danmark" i Ekstrabladet. Her dukkede Arne Herløv Petersen-sagen op igen. En anden angreben person - en redaktør - anlagde injuriesøgsmål mod Ekstrabladet, og dermed startede en sag, der strakte sig over flere år.

Tidligere justitsminister Ole Espersen foreslog i Berlingske Tidende (9.1.1992) en ændring af § 108 („Den milde spionparagraf") fra begyndelsen af 1950´erne. Baggrunden var Ekstrabladets løbende artikelserie om , hvor en række navngivne danskere omtaltes som bl.a. „påvirkningsagenter". Ole Espersen skrev, at paragraffen var for generel, og skrevet i en tid (1952, red.), hvor begrebet ikke kendtes.

I følge Jørn Vestergaard er paragraffen vagt formuleret og har uskarpe grænser for strafansvaret. Under udarbejdelsen opgav lovgiverne „at forsøge en nøje udpensling af forbrydelsernes gerningsindhold". Endvidere handler paragraffen om tilvejebringelse eller sammenstilling af oplysninger, der kan benyttes på skadelig måde, ikke om modtagelse, videregivelse eller udbredelse af sådanne.
Et forslag om at kriminalisere hemmelig økonomisk støtte fra fremmed magt blev ligefrem strøget af det oprindelige lovforslag. Fordi „den næppe ville være et effektivt værn overfor propaganda, og at bestemmelsens virkninger ville være meget usikre."
Kun kommunisterne på Rigsdagen opretholdt i 1952 forslaget, fordi de dermed demonstrativt mente at kunne ramme amerikanernes finansiering af Kold-krigs-aktiviteter i Danmark.
På baggrund af disse forhold har anklagemyndigheden hele tiden anlagt en indskrænkende fortolkning på § 108. (Jvf. Jørn Vestergaards artikel).
Ole Espersen har formentlig haft Arne Herløv Petersen-sagen (se under året 1981) i tankerne. Her bidrog han selv med sit „Orienteringsbrev" til at omtale meningspåvirkningen „fra adskillige fremmede efterretningstjenester". Men hvorfor han rejste problematikken efter KGB's og allieredes forsvinden fra arenaen, vides ikke.
Regeringspartiet Venstre afviste da også Ole Espersens forslag, bl.a. fordi paragraffen tidligere alene har været brugt over for personer, der har udleveret mindre vigtige oplysninger. Den har aldrig været brugt mod „påvirkningsagenter". I dag vil den formentlig efter Venstres mening blive brugt endnu mere forsigtigt, fordi vi lever i en afspændingstid.

Injuriesagen mod Ekstrabladet endte med, at bladets journalister måtte trække deres beskyldninger tilbage og indgå et særdeles dyrt forlig med den pågældende redaktør den 13. december 1994. Bladet måtte betale redaktøren 125.000 kr. i erstatning - det næsthøjeste i dansk pressehistorie -, og måtte erkende:
"De sagsøgte beklager uforbeholdent overfor sagsøgeren de i Ekstrabladets artikler i årene 1992 og 1993 fremsatte udtalelser om redaktør XX, som i de nævnte artikler blev beskyldt for at have været spion respektive agent for KGB, for at have modtaget betaling fra KGB samt for at have medvirket til spredning af disinformation for Sovjetunionen."

Den påtvungne offentliggørelse af forligserklæringen blev bragt nederst på side 26 i Ekstrabladet, den fik ingen redaktionel omtale. Forliget fik heller ikke megen omtale i de medier, der i 1992-93 viderebragte Ekstrabladets beskyldninger.
Hovedkilden til Ekstrabladets oplysninger - og ofte den eneste kilde - var Oleg Gordijevskij. Jørn Vestergaard vurderede hans kildeværdi i Juristen (nr.4, 1994):
„Hans situation og baggrund samt karakteren af hans oplysninger tilsiger ikke ligefrem en formodning for, at det vil falde ham let at optræde som et sandhedsvidne."
I 1995 fik Gordijevskijs troværdighed det endelige grundskud i den engelske presse, se Information 23.2.1995.
Men da var det også flere år siden, at justitsminister Hans Engell havde udtalt:
„Oleg Gordijevskijs oplysninger har været af stor værdi for allierede og nationale efterretningsmyndigheder. Ingen tvivl om det!" (Ekstrabladet 8.10.1992).

En tredje forurettet var SF-formanden Gert Petersen. Han følte sig renset ved omtalte forlig, der afslørede bladets metodik og kilde. Men han var inden da blevet meldt til politiet grundet Ekstrabladets beskyldninger. I et brev til Gert Petersen skrev politidirektør Poul Eefsen imidlertid, at politiet ikke havde fundet noget grundlag for at retsforfølge ham. (Information 20.-21.6.1992).

En PET-kilde 1992

Den 17.1.1992 skriver næstformanden i Den Danske Forening, Poul Vinther Jensen, til PET-chefen, politimester Hanne Bech Hansen, at kriminalassistent Chr. Medom „på intet tidspunkt har overdraget fortroligt materiale såvel som andre papirer til undertegnede" (se ill.).

Baggrunden var Vinther Jensens vidtløftige forklaringer som vidne under det offentliges retssag mod tidligere politiassistent Jan Simonsen. Han anklagedes - og dømtes for - at have udleveret fortrolige politi-papirer til Den Danske Forening. Dommen faldt den 9.1.1992 og medførte Jan Simonsens afgang fra korpset.

Under retssagen og i pressen forsøgte Vinther Jensen, at optræde som en slags „aflastningsvidne" for Jan Simonsen, der var tidligere styrelsesmedlem og daværende lokalrepræsentant for foreningen.

Chr. Medoms navn kom frem under retssagen. Han var PET-mand fra Århus, og havde tidligere haft Vinther Jensen som meddeler. Vinther Jensen arbejdede bl.a. sammen med Zeus, da han opererede i Århus i begyndelsen af 80´erne.

Bomben i Søllerødgade 1992 - 1998

Den 16.3.1992 kl. ca. 11,30 sprang en bombe i Internationale Socialisters kontor i Søllerødgade i København. Ved eksplosionen dræbtes IS-medlemmet Henrik Christensen, der tidligere havde været aktiv i „Fællesinitiativet mod Racisme".

Politiet oprettede en ti-mands efterforskningsenhed, til at forestå efterforskningen. I denne indgik personale fra PET, som en permanent del. (Redegørelse fra Københavns Politi ved kriminalinspektør Bent Hansen af 22.3.1998. Findes som bilag i PET-redegørelse, marts 1998). Bombedrabet er aldrig opklaret.

Efter TV-2s udsendelser i begyndelsen af marts 1998 er en ny dimension dukket op, og diskussionen løber stadig. Det handler om, at Frede Farmand skulle have givet PET-Århus et forvarsel om, at der i nazistiske kredse var forlydender om en mulig, kommende bombesprængning i Søllerødgade. Dette skulle den nu afdøde nazi-leder Albert Larsen have udtalt til Frede Farmand i en fortrolig samtale som Frede Farmand hemmeligt havde optaget et par måneder før bombesprængningen.

Frede Farmand skyndte sig dengang at aflevere båndet til Verny Thomsen fra PET-Århus, så hurtigt at han ikke nåede at kopiere det selv. Trods flere telefoniske rykkere, der er båndoptaget, har han aldrig fået båndet tilbage. PET-manden mener nu, at det kan være blevet slettet, fordi det ikke indeholdt noget af interesse. På trods af at Frede Farmand udtrykkeligt ved afleveringen havde krævet det retur, båndet tilhørte hans Kulturhistoriske Fondsarkiv.

Københavns Politi nægter at have haft kendskab til dét bånd under efterforskningen, men til to senere, fra efter bombesprængningen. Den daværende efterforskningsleder, kriminalinspektør Bent Hansen, er rykket ud med den lange redegørelse, der bringes som bilag i PET-redegørelsen. Den friholder PET, og forsøger at stemple Frede Farmand - hans *„påstand og teorier forkastes og også i dette tilfælde anses som tankespind"*.

Sagen handler i første omgang ikke om, hvorvidt det var Albert Larsen eller nogen fra hans kreds, der sendte bomben. Den handler om, hvorvidt PET-Århus havde fået et forvarsel eller ej. Og ganske specielt, hvis de havde fået et forvarsel, hvorfor advarede de så ikke Internationale Socialister om at være forsigtig med posten og på anden vis?

Drabsafdelingen og Sikkerhedspolitiet under Københavns Politi lavede et stort efterforskningsarbejde efter bombesprængningen. De er måske blevet foreholdt oplysninger, som PET-Århus lå inde med. Som måske blev fjernet, efter at bomben sprang og dræbte Henrik Christensen for at skjule fadæsen.

Politidirektør Hanne Bech Hansen og flere andre ledere i Københavns Politi var i ledelsen af PET dengang. De bør i egen og offentlighedens interesse udvirke, at der bliver „vendt sten på sten" i denne sag, og for Københavns Politis vedkommende, ikke at lade sig nøje med Bent Hansens redegørelse.

Stasi-arkiverne

I Politiken (11.4.1992) bekræftede PET-chefen Hanne Bech Hansen, at PET havde fået adgang til Stasi-arkiverne på samme måde som den svenske søsterorganisation, SÄPO. Hanne Bech Hansen havde ikke yderligere kommentarer til sagen, der havde været omtalt i den svenske avis „Dagens Nyheter".

Russisk spionage 1992

Den 10.7.1992 varetægtfængsles en embedsmand fra Gladsaxe, sigtet for at have leveret oplysninger til SVR, den russiske efterfølger for KGB. Kort efter udvistes den russiske diplomat, Sergei Konrad. PET havde fulgt deres møder i næsten to år før anholdelsen. Den 28. august dømtes embedsmanden til otte måneders fængsel efter „den milde spionparagraf" (§ 108). Han havde udleveret personoplysninger, og generelle oplysninger om det danske folkeregistersystem. Oplysningerne var offentligt tilgængelige, og PET var af den opfattelse, at embedsmanden var „under kultivering", og at SVR ikke var nået frem til de egentlige opgaver endnu. (Information 29.8.1992).

Brandattentat 1993

Den 7.4.1993 skriver Helsingør Dagblad, med en kriminalkommissær som kilde, at PET er gået ind i efterforskningen af brandbombeattentatet mod asylcentret Montebello i Helsingør.

Stasi-arkiverne

Den 27.4.1993 oplyste kriminalinspektør Manfred Seitner til Jyllandsposten, at PET via Udenrigsministeriet havde søgt om tilladelse til at gennemgå Stasi-arkiverne med henblik på at finde danske statsborgere, der havde arbejdet for Stasi. Han udtalte til avisen:

„Der findes i Danmark en stribe sager, hvor danskere menes at have haft tilknytning til den østtyske efterret-

ningstjeneste. Nogle blev afsluttet i retten, mens andre blev henlagt på grund af mangel på beviser, og kom aldrig til offentlighedens kendskab. Det er givet, at vi nu vil finde de sager frem igen."
Jørg Meyer-sagen omtales også udførligt i artiklen (se under året 1978).

Nørrebro 1993

Natten mellem den 18.-19.maj 1993 var der omfattende uroligheder på Nørrebro efter EU-afstemningen, se bemærkningerne under „BZ-bevægelsen fra 1981", side 42.

Paraply-mordet

I foråret 1993 afhørtes en dansk statsborger af italiensk oprindelse, F.G. , flere gange af PET i forbindelse med det såkaldte Paraply-mord i London i 1978. En bulgarsk afhopper - eller var han dobbeltagent? - blev likvideret med en lille forgiftet kugle, formentlig affyret fra en paraply.
F.G. var mistænkt for at være tidligere agent, og impliceret i mordet. (Information 19.6.1993 ff.).

Allin-sagen 1993 - 1994

Den startede med en stor offentliggørelse i Ekstrabladet den 12. november 1993 under overskriften: *Ombudsmanden Spionaflyttet.*
Hans Gammeltoft-Hansen var juraprofessor ved Københavns Universitet før han blev Ombudsmand i november 1986.
Det var her på Universitetet, at hans kontor var blevet aflyttet, indtil to personer, efter tip fra Forsvarets Efterretningstjeneste, fjernede aflytningsudstyret i efteråret 1986. Den ene af dem havde efter eget udsagn senere i forløbet fået en melding om aflytningen i foråret 1986 af en kontraefterretningsofficer. Udstyret blev anonymt returneret til PET, der formodedes at stå bag aflytningen. De anonyme kilder til Ekstrabladets afsløring var disse to personer:

„Ekstrabladet har været i tæt kontakt med disse personer og kender deres navn, stilling og adresse".
(12.11.1993)

Afsløringen vakte opstandelse, og de øvrige medier forsøgte at følge trop i jagten på det, der kunne formodes at være baggrunden for et dansk Watergate. Både tidligere justitsminister Ninn-Hansen, PET og FE afviste kendskab til aflytningen.

Senere viste det sig, at Ekstrabladet kun havde én kilde. Den 24. nov. - da historien var ved at dø - trådte den juridiske konsulent og sekretariatschef ved Københavns Universitet, Lars-Erik Allin, frem som Ekstrabladets kilde. Allin havde været ansat i universitetsadministrationen siden 1978. I første omgang betroede Allin sig til sin chef, rektor Ove Nathan. (Den anden påberåbte kilde, „Thomsen" var forsvundet, og Ekstrabladets journalister havde aldrig mødt ham. Det er højst tvivlsomt om han har eksisteret i den virkelige verden). Rektor Nathan alarmerede undervisningsministeren, der alarmerede resten af regeringen. Med så agtede medborgere, der troede på aflytningens mulighed, holdt regeringen et krisemøde sent den 24. nov. Her blev det besluttet at lade sagen undersøge, og justitsminister Erling Olsen bad statsadvokaten for Sjælland, Erik Merlung, om at forestå den. Et udvalg på fem Folketingsmedlemmer, ét fra hvert af de fem største partier, skulle følge undersøgelserne.

Det var Gammeltoft-Hansen selv, der havde fået et tip eller selv gættet, at Allin var kilden og havde opfordret ham til at træde frem. Inden da havde Gammeltoft-Hansen henvendt sig til universitetsledelsen.
„Jeg spurgte den daværende rektor og prorektor på Københavns Universitet, om Allins historie kunne være opspind. Men det mente de bestemt ikke kunne være tilfældet på baggrund af årelangt kendskab til Allin.", udtalte Gammeltoft-Hansen senere til Weekendavisen (16.9.1994).
Universitet afholdt et pressemøde med Allin den 26. nov., der her forklarede sig på en sådan måde, at skepsis bredte sig i pressen. Allin fik en næse for at have tilbageholdt oplysningerne, men universitetsledelsen stod endnu bag ham.
Universitet satte også egne undersøgelser i gang. Da Allin skulle forklare sig nærmere, omtalte han et ukendt samarbejde med PET om udlevering af studenterfortegnelser (immatrikulationslisterne). Det skulle være stoppet omkring 1990 (se senere). Nu blev Allin „sygemeldt", først havde han fortiet aflytningshistorien i mange år, og nu konstateredes det , at han havde undladt at informere om PET-samarbejdet. Universitetets nye ledelse (rektor Kjeld Møllgård, prorektor Jens Brincker m.fl. var lige tiltrådte) ville undersøge PET-samarbejdet. De bad i begyndelsen af marts 1994 professor, lic. jur. Vagn Greve om at forestå en undersøgelse, der varede til maj 1994.
Den 3. marts udsendte Universitetet en pressemeddelelse, hvor ledelsen dybt beklagede de tidligere udleveringer af immatrikulationslisterne:
„Udleveringerne indebærer ikke bare et brud på registerloven og Universitetets registerforskrifter. De er også et helt uacceptabelt brud på den tillid, som enhver studerende må have til, at Universitetet varetager hans eller hendes forhold ansvarligt og loyalt."
Den 1. juni udsendte Københavns Universitet en ny og kortfattet pressemeddelelse:
" . . . Allin fratræder sin stilling ved universitetet. Allin afvikler igangværende opgaver indtil d. 1. oktober 1994 og fratræder herefter med almindeligt varsel."

Fyringen af den stadigt „sygemeldte" Allin blev foretaget som en overenskomst, hvorom ingen af parterne måtte udtale sig. Der var altså ingen fyringsbegrundelse, og Allin fik endnu fire måneders løn før han så fik den lovbestemte løn i varslingsperioden efter 1. oktober.
Der kan næppe være tvivl om at Vagn Greves undersøgelser, og Erik Merlungs foreløbige resultater, har udløst „overenskomsten".

Merlung arbejdede fortsat på andre dele af sin rapport, og gik grundigt til værks. Han førte undervejs samtaler med 170 personer for at belyse alle spor. Efter ti måneder kom hans rapport i september 1994. Den konkluderede:
„Nej, det kan ikke antages, at der fandt en aflytning sted af professor Hans Gammeltoft-Hansen."
og
„Den foretagne undersøgelse yder ikke Allins historie hverken generelt eller blot punktvis sandsynliggørelse. Herudover må det imidlertid konstateres, at undersøgelsen på flere punk-

ter direkte har godtgjort, at Allins beretning er usand."

Yderligere fremgår det af rapporten, at den eneste kilde til aflytningshistorien - Allin selv - har været psykisk syg siden 1980, at han lider af „bipolær manio-depressiv psykose".
„Den nærmere karakter af hans psykiske lidelse gør det endvidere særdeles nærliggende at antage, at sygdommen har relevans for såvel indholdet i, som fremkomsten af hans historie om aflytningen."
Allin-sagens substans var altså, at aflytningen kun havde fundet sted i den sygdomsramte Allins fantasi.

Gammeltoft-Hansen kendte ikke til Allins sygdom, og udtalte, at hvis han havde vidst det, ville han aldrig have presset ham til at træde frem Men hvorfor Allins foresatte og kolleger på universitet fæstede lid til Allins påstande og slog den store alarm er aldrig blevet forklaret. De mente oven i købet , at historien sandsynligvis var sand „på baggrund af årelangt kendskab til Allin", og de holdt hånden over Allin til årets udgang.

I kølvandet på den senere aflivede påstand om en aflytning dukkede en række interessante gisninger og facts op, der kan være med til at belyse det politiske klima i 80´erne.
- En række politikere og tidligere ministre udtrykte offentligt formodninger om, at de selv på et eller andet tidspunkt blev aflyttet, og at de tog højde for det i deres samtaler.

Om det eventuelle motiv til aflytningen af Gammeltoft-Hansen dukkede der også flere interessante gisninger op:

- at det var konservative kredse, der ville hindre hans udnævnelse til Ombudsmand. Men gisningen passede ikke ind i tidsskemaet, Gammeltoft-Hansen var nemlig ikke kandidat til stillingen på tidspunktet for advarslen i foråret 1986. Det blev han først senere, da stillingen blev ledig i august ved den hidtidige Ombudsmands udnævnelse til Kabinetssekretær for dronning Margrethe.

- at motivet skulle søges i Gammeltoft-Hansens omdømme som „flygtningeven". Han havde både været formand for Dansk Flygtningehjælp (1977-84) og sad i Flygtningenævnet. (1983-86). For det yderste højre er han stadig en hadefigur, da han i disse funktioner „blotlagde Danmark for fremmedinvasionen". Det fører over i den næste gisning:

- at det var Mossad, der stod bag. At de håbede, at få oplysninger om palæstinensere, der opholdt sig illegalt i Danmark. De kunne tænkes at tage kontakt til Gammeltoft Hansen, som „flygtningeven". Han gik i Flygtningenævnet ind for, at statsløse palæstinensere også kunne anerkendes som flygtninge.
Påstanden passede med de oplysninger, som Ostrovsky havde offentliggjort i 1990 (se afsnittet om PET og Mossad) om israelske aflytninger i Danmark med PET's hjælp.. Han søgte fra sit eksil i Canada, at bekræfte formodningen om aflytningen, og indarbejdede og udbyggede den senere i hans bog nr. to fra 1994 som fastslåede kendsgerninger.
I BT fra 11.10.1994 er historien så kommet hjem til Danmark igen: *„Ny afsløring støtter Allin. Israel aflyttede Gammeltoft-Hansen"*.

- at det skyldtes Gammeltoft-Hansens medvirken ved udarbejdelse af flere love, der var for liberale blandt kredse i den siddende mindretalsregering af konservative og Venstre, og deres bagland (Udlændingeloven af 1983 og reglerne for rumaflytning i 1985-loven). Dertil kom hans og øvrige juristers modstand mod den såkaldte Lex-BZ. Det lykkedes ikke for justitsminister Ninn-Hansen i foråret 1983 i Folketinget, at få vedtaget en lov om adgang til udvidet varetægtsfængsling, bl.a. på grund af juristernes modstand.

Men der dukkede også facts frem, der underbyggede tidligere formodninger. Det var om et mangeårigt samarbejde mellem PET og ledende embedsmænd på Københavns Universitet - bag ryggen af i hvert fald fire rektorer (Mogens Fog, Morten Lange, Erik Skinhøj, og delvist Ove Nathan). I 1993 troede offentligheden, at samarbejdet først startede i 70´erne, evt. i forbindelse med Jørg Meyer-sagen, men PET-chef Birgitte Stampe oplyste i marts 1994 på forespørgsel af Ole Donner, da medlem af Kontroludvalget og MF´er for Fremskridtspartiet, at det var startet i 1960. I dag er disse studenterlister makulerede, det var de blevet løbende, oplyste Birgitte Stampe dengang.

I forbindelse med Kejsergade-sagen i 1969 var et hemmeligt samarbejde mellem Forsvarets Efterretningstjeneste og ledende embedsmænd på Universitetet blevet afsløret. Det var startet i begyndelsen af tresserne og fortsatte ind i Mogens Fogs rektortid - uden hans vidende.

Nu afdækkede Allin-sagen et samarbejde fra i hvert fald 1960 og frem til 1990-91 med Politiets Efterretningstjeneste. Bl.a. var lister med alle indskrevne studerende - dvs. 20 - 30.000 - med oplysninger om studiefag, CPR-numre mm jævnligt blevet diskret udleveret til en PET-mand. Det var Allin selv, der afbrød den automatiske udlevering af listerne, da han i 1990 fik overdraget kontakten til PET af en sygemeldt Universitetsdirektør. Men han glemte at informere sin rektor, og lidt senere en nyudnævnt direktør, om transaktionerne. Og i forbindelse med statsadvokat Merlungs senere undersøgelser kom det frem, at der i 1991 - i forbindelse med Golf-krigen - var kørt en liste ud over alle indskrevne udenlandske studerende. I Merlungs rapport hedder det, at Allin udleverede denne liste til PET. Den ny universitetsledelse så dette tillidsbrud som værende endnu større end udleveringen af immatrikulationslisterne.
Udnævnelsen af den ny Universitetsdirektør i 1991 betød tilsyneladende det endelige punktum for PET-samarbejdet. Han var gammel studenteroprører, og således én, der ikke ville vide af regelstridig kontakt med PET, og omvendt var han én, som PET formodentlig heller ikke ville stole på.

Et af det 30-årige hemmelige samarbejdes frugter var som skrevet den løbende udlevering af studenterlisterne (immatrikulationslisterne) til PET. Da PET ikke er omfattet af registerloven var det formodentligt ikke ulovligt, at PET modtog og opbevarede disse oplysninger. Men det var i strid med egne forskrifter, at universitetet udleverede dem, fastslog både Vagn Greve i sin undersøgelse og Registertilsynet se-

nere. Peter Blume, professor i retsinformatik, gik videre og udtalte, at det var *„en soleklar overtrædelse af registerlovgivningen"* (Politiken 5.3.1994), og at det ligefrem var en skærpende omstændighed, at udleveringen var foregået til en institution, der ikke var omfattet af registerloven, og dermed dens kontrolforanstaltninger.

Gennem samarbejdet indhentede PET gennem årene også supplerende oplysninger om udenlandske studerende, der var „mistænkelige", og oplysninger om personer, der skulle sikkerhedstjekkes. På Universitet var der i 1980´erne i snævre kredse kendskab til et samarbejde med politiet og PET omkring sikkerheden ved større festligheder, og det var ikke bare Kongehuset, der skulle passes på.

Dette samarbejde var flere gange blevet rejst på Universitetet over for ledelsen:
- I forbindelse med Universitetets 500-års jubilæum i 1979 kunne Studenterbladet (15.6.1979) oplyse, at PET og Sikkerhedspolitiet var dukket op med en liste med navne på godt 100 studerende og deltidslærere, der ansås for potentielle terrorister. Over for Universitet krævede de - med listen i hånd - større sikkerhedsforanstaltninger af hensyn til udenlandske gæster fra bl.a. Israel. Universitet afviste tilsyneladende kravet, og festlighederne forløb uden større indgreb fra politiet. Deltidslærere og studenter kunne gennemføre flere ikke-voldelige aktioner under forløbet i protest mod nedskæringerne, selv om bevæbnet politi var massivt til stede i baggrunden. Civilt politi fotograferede dog flittigt flere hundrede aktionerende studenter, der havde været så imødekommende, at de havde iført sig ens T-shirts.
I artiklen i Studenterbladet krævede de studerende listen offentliggjort. Det skete ikke, derimod blev sagen dysset ned, og dementeret af rektor Erik Skinhøj:
„ - - - at ingen af universitetets embedsmænd i forbindelse med 500-års jubilæet har forhandlet med efterretningstjenesterne, men kun med ordenspolitiet, og at ingen lister over studenter og deltidslærere har været fremlagt, udleveret eller omtalt."
(Studenterbladet 5.10.1979)

Med bagklogskabens styrke vil vi hævde, at den mangeårige kommunist, rektor Erik Skinhøj, må være grundigt ført bag lyset af dem, der vidste besked, da han udsendte sit dementi. Merlung-undersøgelsen viste, at PET's kontaktperson på Universitet var Universitetsdirektøren. Han hed i 1979 V. Sylvest Larsen, og han var med til at dementere Studenterbladets oplysninger.

- Mindst én person havde advaret mod Allin. Det var en kontorchef og deltidslærer, der havde været medlem af konsistorium i perioden 1985 - 1993. Han havde et par gange gjort rektor Ove Nathan opmærksom på den besynderlige måde, som Allin omtalte PET på, og røgtede sit hverv som „sikkerhedschef". Men indvendingerne var blevet affejet, og havde ikke fået konsekvenser. (Politiken 5.12.1993)

Efter Allin-sagen sad man tilbage, og undrede sig:

- Over at Ekstrabladet - der først opererede med to kilder, men i virkeligheden har ladet sig nøje med Allin som eneste kilde - ikke havde tjekket hans oplysninger bedre inden de bragte historien. Meinungs rapport, der forkastede hele hans historie, påpegede derudover en række direkte usandheder i hans beretning, som kunne være blevet opdaget i tide.

- Over at rektor Ove Nathan nærede så dyb tillid til sin sekretariatschefs dømmekraft. Både i sagen om Studenterhusets lukning og hans optræden som sikkerhedschef i øvrigt - både før aflytningspåstanden og mange uger ind i sagens forløb. Allin blev først suspenderet („sygemeldt") i begyndelsen af 1994, da det opdagedes, at han i over tre år havde fortiet det årelange PET-Universitets-samarbejde om immatrikulationslisterne. Det fik den afgående rektor Ove Nathan og universitetsdirektøren først at vide i slutningen af december 1993, og den ny ledelse lod ham derefter sygemelde sig.

- Over at Allins dispositioner ved Studenterhus-lukningen aldrig blev taget op til revision.

Studenterhuset i Købmagergade blev stormet en oktobernat i 1993 af politiet og derefter midlertidigt lukket. Stedet var en „terrorist-rede", og der beslaglagdes otte kabelstumper og et jernrør, der lå og flød i et skab. De var anskaffet efter bombedrabet i Søllerødgade i marts 1992, og var gået i glemmebogen. Politiet fandt dem i sin jagt på virkelige våben, for det var ganske vist, at kurdiske PKK-medlemmer havde deres gang i huset. Over for repræsentanter for Studenterhusets bestyrelse skulle Allin kort efter lukningen have omtalt billeder, som han hævdede var PET's besiddelse, af PKK´ere i Studenterhuset. Senere, udspurgt af universitetsdirektøren, sagde Allin, at det var hos det almindelige politi, han havde set billederne.
Den højt oppustede Studenterhussag endte med, at to Studenterhus-aktivister, der var sigtet for ulovlig våbenbesiddelse, hver fik 600 kr. i bøde i Byretten. De var nemlig vidende om „slagvåbnenes" tilstedeværelse i huset, og de havde intet gjort „for at bortskaffe dem".

Politistormen og ransagningen havde Allin iværksat, og fået rektor Nathans støtte til. Ekstrabladet havde som eneste medie kunnet dække historien samme morgen. Med tre siders tendentiøs og delvis fejlagtig omtale, skrevet af de samme journalister, der nogle uger senere lancerede aflytningshistorien med Allin som eneste kilde.
Nu var manden, der et lille år før havde afsløret „terrorist-reden" og slog „terroralarm", officielt stemplet som psykisk syg i Merlung-rapporten, og politiet stod med et kummerligt resultat.

Men hverken Ove Nathan, Ekstrabladet eller politiet kunne klemme en beklagelse ud af mundvigene.
Ofrene kunne ikke engang af anklagemyndigheden få lov til at føre sag mod Allin, fordi han efter politi-ransagningen i Studenterhuset - personligt og uden myndighed - havde beslaglagt en række papirer fra et par studentergrupper, herunder papirer fra en psykologisk rådgivningsgruppe med klientoplysninger.

Ægypter-sagen i Århus i 1993 - 1996

Den begynder og ender med at være en sag om ildspåsættelse i et hus i Tranbjerg ved Århus i august 1993.

Undervejs blev den af politi og anklagemyndighed pustet op til at være en omfattende terrorsag, der dog fusede af undervejs, og endte med frifindelser for disse sigtelser.
Sagen er interessant af flere grunde. Det er f.eks. første gang, at „Terrorparagraffen" (§ 114) optræder i et dansk anklageskrift. Den har hidtil kun været anvendt i politiets og PET's psykologiske krigsførelse via villige medier op til en retssag, eller som begrundelse for efterforskningstiltag i forundersøgelser af forhold, der ikke nødvendigvis førte til en retssag. Men til udvisning og tiltalefrafald (Mexicanersagen) eller undladelse af tiltalerejsning (f.eks. overvågningen af de to autonome grupper i 1986-1987).

Tre mænd af ægyptisk oprindelse sigtedes for en ildspåsættelse i 1993 i forbindelse med et familieopgør. Den ene tilstod og hævdede, at de to andre havde været med. De nægtede begge, men blev dømt. Bl.a. på den tredjes udsagn. Han var psykisk utilregnelig, blev under sagen mentalundersøgt, og blev senere ikke idømt fængsel, men psykiatrisk behandling.

De tre mænd blev anholdt og deres hjem blev ransaget i november 1993. De blev følgende varetægtsfængslet i isolation, og gennem flere kendelser for lukkede døre blev de holdt indespærret et halvt års tid. Politiet mente nemlig, at de havde gjort interessante fund ved ransagningerne.
Den oprindelige sigtelse lød på ildspåsættelse, men i januar 1994 blev de også sigtet for planlægning af bombeattentater i Danmark og anden terroristisk virksomhed. PET trådte officielt ind i sagen, og på trods af konsekvent lukkede døre, blev der lækket til dele af pressen, der snart trykte de forventede historier.
Det hjalp gevaldigt, at en fundamentalistisk gruppe i USA havde bombesprængt World Trade Center i New York i februar 1993, med dræbte og mange sårede til følge. De tre fængslede knyttedes til kredsene bag bombesprængningen, og nu tilhørte de sigtede ægyptere en stor international terrororganisation, med grene i en række lande. De blev således forbundet med lederen af en moské i København, der angiveligt var talsmand for den samme ægyptiske terrorbevægelse. Han havde politisk asyl i Danmark, fordi han var dødsdømt in absentia i Ægypten i december 1992. Efter syv års fængsling, var det lykkedes ham at flygte før retssagen, og han kom til Danmark i 1990. Han har for øvrigt aldrig været sigtet, endsige dømt af danske myndigheder grundet sin moralske støtte til terroren i Ægypten.
Det hjalp også på terrorbeskyldningerne, at to af mændene - begge asylsøgerne - kunne sættes i forbindelse med krigen i Afghanistan, hvor den „tredje mand" skulle have været muslimsk partisan (Mujahedin), og den anden have udført hjælpearbejde i Pakistan for en fundamentalistisk nødhjælpsorganisation. Manden var oprindelig ægyptisk officer, og i opposition til styret i Ægypten. Han havde været „sikkerhedsfængslet" et par gange før han flygtede.
Nogle aviser var helt sikre på, at han havde været sprængstof-instruktør i Pakistan, og at også han havde været Mujahedin i Afghanistan.
Den sidste af de tre var blevet indvandrer gennem giftermål med en dansk kvinde, og var blevet dansk statsborger. Han havde lært de to asylsøgere at kende i foråret 1993. Han var upolitisk og havde boet 7-8 år i Danmark og levede nu sammen med en anden dansk kvinde, der også var af muslimsk tro. Hun var på denne tid på studieophold i Ægypten. Deres lejlighed i Gellerupparken i Brabrand ved Århus var „terrorcentralen", der blev aflyttet af PET fra december 1993, og ransaget i marts 1993, hvor det vigtigste bytte var en flaske kviksølv.

Men i april 1994 begynder sagen at smuldre for politiet. Vestre Landsret stopper underrettens forlængelser af varetægtsfængslingerne og løslader de tre, der dog fortsat er sigtede. Men beviserne var ikke stærke nok til en fortsat fængsling. Og så får vi den barokke situation, at de sigtede kan gå frit rundt i de næste 22 måneder, selv om strafferammen for to af dem er livstid, hvis de kendes skyldige.

Selve retssagen begyndte den 20. februar 1996, som en nævningesag ved Østre Landsret, der havde forlagt sædet til Århus.
Efter omfattende afhøringer, aflytninger og ransagninger, skulle der nu høres over hundrede vidner og gennemgås mere end 5.000 sider sagsakter på mere end 25 retsmøder.
Den endelige anklage lød på:
For alle tre (Den „tredje" mand er kun anklaget her)
- Brandstiftelsen i Tranbjerg
- Ydet væsentlig støtte til terrorgruppe (§ 114, stk. 1).
For de to´s vedkommende:
- Ydet væsentlig støtte ved også at indkøbe kemikalier til bombesprængning.
- At have planlagt en række bombesprængninger i København (§ 183 mm).

Det var anklagerens strategi, at få dømt efter § 114, således at paragraffen fremover kunne bruges mod personer i Danmark, der støttede udenlandske voldelige bevægelser med penge og propaganda, selv om bevægelserne ikke var voldelige i Danmark. Hvis det var lykkedes, kunne det indebære en kriminalisering af danske solidaritetsorganisationers virke til fordel for befrielsesorganisationer som f.eks. PLO og forskellige latinamerikanske bevægelser.
Trods flere års efterforskning var anklagerens beviser stort set det tidligt beslaglagte materiale, samt en række vage vidner.
Det fremlagte bevismateriale blev undervejs skarpt kritiseret af dommeren, lige som en del af vidneførslen.

- De fundne kemikalier, indgik i en større plan, med andre hjemkøb, om at starte en eksportvirksomhed. Nogle bombeopskrifter skulle sikre, at der ikke eksporteredes råstoffer til bombesprængning.
- Et kort over København med afkrydsede bombemål, var vigtige trafikkryds for at kunne orientere sig. Et kryds på Nørrebro var ikke en parkeringskælder nær den gamle Mosaiske Kirkegård, men en muslimsk nærradio på den anden side af Nørrebrogade. Et kryds på Vejlands Allé var ikke et strategisk bombeskjul på vejen til Lufthavnen, men beliggenheden af et arabisk kollektiv.
- En plan over Israels ambassade var i virkeligheden en af utallige skitser til stedsønnens rollespil.
- Hvor nogle vidner mente, at de havde set uddeling af militante løbesedler, havde andre set uddeling af kager ved en fest.

- En række vidner nægtede, at de havde udtalt sig som det fremgik af politirapporterne.

Dommen fra april 1996 lød på skyldig i ildspåsættelsen, men frikendelse for alle terroranklager, både efter § 114 og § 183 mm.
Der blev altså ikke skabt grundlag for - ved henvisning til en dom - at gribe ind over for økonomisk eller politisk støtte til udenlandske organisationer, der havde fået et terrorstempel på sig. Berettiget eller ej, afhængig af politisk ståsted: Modstandere er terrorister, allierede er frihedskæmpere.

Anklagemyndigheden opgav at anke til Højesteret. Det er et åbent spørgsmål, hvorfor både Rigsadvokaten og Justitsminister Bjørn Westh, der havde fået forelagt materialet, gav grønt lys for overhovedet at rejse en sag på det spinkle grundlag.
I efteråret 1996 indførte Bjørn Westh en regel om, at en PET-registrering af fastboende udlændinge også skal forelægges Wamberg-udvalget. Det kunne være en udløber af Ægypter-sagen.

Vicepolitimesteren i Århus, Villy Sørensen, var både leder af efterforskningen, og optrådte senere, hvilket er usædvanligt, som anklager i retssagen. Normalt er statsadvokaten i Viborg anklager ved nævningesager i Århus.

Under efterforskningen skulle der blandt PET-folkene i Århus være utilfredshed med Villy Sørensens omstændelige forsøg på at finde beviser mod de fængslede. Utilfredsheden skulle have baggrund i „den gamle arrogance" blandt politijurister over for „de rigtige politifolk" i marken.
„De hundser rundt med os, som om vi med vores årelange erfaring ikke selv er i stand til at vurdere, om en efterforskning kan føre til fremskaffelse af brugbare beviser", lyder en typisk kommentar i følge Ekstrabladet. (2.4.1996)

Lederen af PET-Århus søgte midt under efterforskningen i foråret 1994 om forflyttelse, og kriminalkommissær Finn Nielsen fik så arbejde på PET-hovedkontoret i København.
Vicekriminalinspektør Wisti Wistisen, der kom fra PET-Odense, blev den ny Århus-leder.

Efter frikendelsen for terrorsigtelserne lagde PET-chef Birgitte Stampe afstand til Ægypter-sagens forløb. PET er først efter anmodning fra Århus Kriminalpoliti gået ind i sagen, udtalte hun. Og på spørgsmålet:
"Vil det sige, at det alene er Århus Politi, der har ansvaret for sagen ?, svarede hun:
"Ja. Sagen er startet i Århus, og det er Århus Politi, der har kørt den."
(Information 11.4.1996)

Et års tid senere udtalte PET-chefen til BT (27.3.1997):
"Det er sværere at få øje på præcis, hvor terrortruslen kommer fra. Af og til kan det være svært at trække grænsen mellem religion og politik."
Måske tænkte hun på den tabte Ægypter-sag i Århus.
Og måske havde PET's motiver til efterforskningen, som de med iver deltog i, været andre end at få de tre sigtede dømt. Efter frikendelsen udtalte den ene af forsvarerne, Hans Kjellund, til Socialisten:
„Efter Murens fald søger PET efter nye arbejdsområder. På linie med og i samarbejde med amerikanske myndigheder har de kastet sig over muslimerne. Sagen har simpelthen givet PET en anledning til at kortlægge det ægyptiske og det muslimske miljø i Danmark."
Et sådant synspunkt passer med, at mindst den ene sigtede - og mindst politiske - var under opsyn af PET fire måneder *før* ildspåsættelsen og et halvt år *før* hans anholdelse. Hans arbejdsgiver var nemlig blevet udspurgt om ham af PET-folk.

Altså en generel og rutinemæssig overvågning af det muslimske miljø fik sandsynligvis meget bedre vilkår efter terrorsigtelserne, og blev benyttet til over 1.000 afhøringer. Både i omgangskredse og blandt andre beboere, men også i kredse omkring moskéer i Århus og København mm.

Brandattentater 1993

I november 1993 var der brandattentater i København mod tre tyrkiske institutioner.

Nynister 1993

Den 4.12.1993 oplyste Politiken , at PET var gået ind i efterforskningen af Einblick-affæren. „Der Einblick" var et illegalt tysk nazi-skrift, der opfordrede til vold, og navngav små 400 tyske anti-nazister. Det var et led i nazisternes daværende internationale Anti-Antifa-kampagne, en kampagne rettet mod deres antifascistiske modstandere.
De tyske ophavsmænd blev senere fundet og straffet. Navngivne danske nazister var indblandet i affæren, fordi „Der Einblick" angav DNSB's daværende postboks 1 i Randers som kontaktadresse. De tyske nazister var kommet i kontakt med DNSB gennem Gerhard Lauck, nazi-internationalen NSDAP-AO's daværende talsmand.
Efterforskningen medførte ikke tiltalerejsning.

Stasi

I april 1994 begyndte Per Michaelsens og Mette Herborgs artikelserie om Stasi i Danmark i Ekstrabladet. I 1996 udkom deres bog, Stasi og Danmark, Forlaget Kay Holkenfeldt.

PET-pjece 1994 og 1997

Justitsminister Erling Olsen bestilte i foråret 1994 en oplysningspjece om PET hos PET selv. Det tog det sikkerhedsbevidste PET tre år at producere 18 sider ingenting om sig selv. Pjecen udkom i marts 1997.

Den første Nørrebrorapport 1994

Rigsadvokat Asbjørn Jensens omdiskuterede rapport om uroligheder på Nørrebro udkom den 29. august 1994.
I rapporten på side 260 skriver Asbjørn Jensen, at det må
„overvejes at forøge den efterretningsmæssige indsats overfor miljøet, hvis det ikke allerede er sket."
I rapporten er Demos Dokumentationsgruppe af en eller anden grund omtalt på side 226-27, under rubrikken Det autonome miljø. Vi hører altså til dem, der evt. skal udsættes for en forøget efterretningsmæssig indsats. (Underforstået, at der hele tiden har foregået en vis efterretningsmæssig indsats, siden den evt. kan og skal forøges).
Det hævdes i rapporten,

- at *„Personerne i Dokumentationsgruppen har for de flestes vedkom-*

mende en meget stor erfaring i „politisk undergrundsarbejde", og man har gennem årene opbygget en kontaktflade til stort set alt og alle, der har betydning i forbindelse med politiske aktiviteter af denne karakter."

- at *„via den brede kontaktflade og gode organisatoriske evner er man i stand til på relativ kort tid at kunne mobilisere en del folk."*

- at *„gruppen angiveligt vil fortsætte med at være bindeled mellem forskellige venstreekstremistiske grupper. Dette gælder både generelt og konkret."*

Det skal bemærkes, at Asbjørn Jensen ikke forsøger at blande os ind i Nørrebrourolighederne. Han nævner os ikke i rapportens afsnit om „Deltagelse i urolighederne". Måske fordi det ikke ville have noget på sig, og sandsynligvis fordi både PET og det almindelige politi vidste, at vi satsede på de to store demonstrationer mod Thies Christophersen i Sønderjylland. De fandt sted lige før og lige efter Nørrebrourolighederne. Derfor opholdt en række Demos-folk sig dernede i hele perioden og blev jævnligt holdt øje med og afkrævet identifikation af lokale politifolk.

Grundlaget for Asbjørn Jensens vurderinger og påstande om vor årelange virksomhed ligger ikke og flyder i en eller anden skuffe ved Rigsadvokaturen. De kan heller ikke være indhentet gennem Asbjørn Jensens årelange virke som statsadvokat i Jylland.

Det er heller ikke noget som hverken anklagemyndigheden i øvrigt eller det almindelige politi kan eller må ligge inde med, da hverken Foreningen Demos, herunder Dokumentationsgruppen, eller enkeltmedlemmer er blevet sigtet, tiltalt endsige dømt for noget ulovligt.
I hvert fald ikke siden redaktøren af Vietnam-Solidaritet fik 500 kr. i bøde for en artikel i forbindelse med Kejsergade-sagen i 1969.

Oplysningerne, vurderingerne og påstandene, der ligger til grund for Asbjørn Jensens udtalelser, kan formentlig kun stamme fra PET. Denne formodning vil vi gerne have af- eller bekræftet. Gerne ved hjælp af en uvildig undersøgelse.

Ribus-konflikten 1994 ff.

PET-redegørelsen benægter, at PET har foretaget aflytninger i forbindelse med Ribus-konflikten. Men indrømmer dog overvågning i tilfælde af autonom deltagelse i blokadevagter.

Rushdie-sagen 1996

I forbindelse med forfatteren Salman Rushdies besøg i Danmark i efteråret 1996 blev PET rodet ind i politikernes og embedsmændenes kluntede håndtering af besøget. Rushdie selv gav udtryk for, at PET også havde været med til at forkludre sagen ved fejlvurdering og overreaktion op til aflysningen af hans besøg den 10. oktober. Aflysningen blev offentliggjort den 31. oktober og sagens ydre forløb ser sådan ud.

Først inviteres Salman Rushdie til en prisoverrækkelse på en måde, så det længe var offentlig kendt, at han skulle komme. Dermed var det også kendt af terrorister, der evt. ville myrde ham, som følge af det iranske præstestyres dødsdom.
Så aflyses hans besøg af flere uigennemskuelige grunde. Da „rockerkrigen" var i gang havde politiet ikke ressourcer nok til at passe ordentligt på Rushdie, hensynet til Feta-eksporten til Iran spøgte i baggrunden, og ja, forelå der „en konkret trussel" eller var det blot en „trusselsvurdering", der afgjorde aflysningen?

Så blev der stormløb mod regeringen, og så blev han indbudt alligevel. Rushdie gennemførte så sit besøg, der forløb i al fredelighed. Han erklærede, at der aldrig havde foreligget en „konkret trussel" mod ham i forbindelse med Danmarksbesøget, og så gik han ubevogtet på natklub. Hans viden - og dermed ubekymrethed - stammede sikkert fra den engelske efterretningstjeneste, der normalt passer godt på ham.

Salman Rushdies sikkerhed lå under Danmarksbesøget bl.a. i PET's hænder, og bag dette ydre forløb havde PET travlt med den rutinemæssige overvågning, som finder sted forud for og ved ethvert betydningsfuldt besøg. Overvågningen af flygtninge og indvandrere, og deres evt. danske sympatisører, blev intensiveret med de midler, som PET nu engang råder over.

Frede Farmand fra Kulturhistorisk Fondsarkiv i Århus har sin version af forskellene mellem Rushdies egen vurdering af, at der **ikke** forelå en „konkret trussel" og regeringens og PET's vurderinger. For at redde sin svindende troværdighed gik PET på jagt efter „konkrete trusler" fortæller Frede Farmand. Som led i denne efterforskning skulle Erik Jensen fra Demos penetreres af ham, på opfordring af PET-Århus.
Penetreringen skulle iværksættes af to grunde i følge Frede Farmand. Dels skulle Demos-kontakter blandt flygtninge og indvandrere kortlægges, dels skulle Frede Farmand via Erik Jensens bekendtskab med Søren Søndergaard, MF for Enhedslisten, prøve at finde evt. lækager i Kontroludvalget, i forbindelse med Rushdie-sagens forløb. Søren Søndergaard selv sad ikke i Kontroludvalget, men PET mistænkte en af to medlemmer for at lække til ham. Frede Farmand skulle så prøve at komme ind i „slipstrømmen", og rapportere tilbage til PET-Århus om evt. lækager.
Af forskellige grunde blev planen aldrig iværksat, men der skulle, stadig i følge Frede Farmand, ligge en fem-siders profilhistorie på Erik Jensen i PET's arkiver i Århus, eller hjemme hos PET-medforfatteren.
Den skulle være en slags dækhistorie hvis noget gik galt. Den er skrevet i fællesskab af Frede Farmand og Verny Thomsen fra PET-Århus og være dateret: onsdag, oktober 30, 1996 kl. 07:00. *Hvis* den er sand, og *hvis* den er repræsentativ, er der ingen grund til bekymring. Mage til vås og paranoia skal man helt ud på den yderste højrefløj for at finde tilsvarende. *Hvis* det er den slags input, der havner i PET's forskellige registre, forstår vi godt PET's skyhed. Tjenesten ville aldrig kunne klare en elementær kvalitetskontrol.

PET-chef Birgitte Stampe har senere benægtet, at Frede Farmand havde fået stillet som opgave at penetrere Erik Jensen fra Demos og Søren Søndergaard fra Enhedslistens Folketingsgruppe. I følge PET-Århus, var han

hellere ikke blevet bedt om at finde en evt. lækage i Kontroludvalget, men evt. lækager kan have været genstand for drøftelser i forbindelse med Verny Thomsens og Frede Farmands samarbejde om Rushdie-sagen indrømmes det. Frede Farmand skulle i den forbindelse også have skrevet nok en rapport til PET-Århus, om „Det offentlige sagsforløb i Rushdie-sagen", dateret: torsdag, november 21, 1996, kl. 20.30.
Men også efter Birgitte Stampes dementi fastholder Frede Farmand sin forklaring om flere opfordringer til penetration, også i andre forbindelser end Rushdie-sagen.
Altså påstand mod påstand. Blot virker det voveligt - nærmest selvmorderisk - , at Birgitte Stampe udtaler et så klart dementi, hvis det er mod bedre vidende. Men PET-chefen kan være blevet fejlinformeret af sine egne.
Forhåbentlig dukker der en dag nogle uomtvistelige kendsgerninger frem, så vi kan få af- eller bekræftet historien.

Kurderaflytning 1996?

Den 2.2.1997 havde TV-2 nyhederne et indslag om PET's aflytning af et kurdisk møde i København i marts 1996. Den udskrevne tekst fra båndet skulle i følge indslaget senere være blevet overgivet til de tyrkiske myndigheder af PET.
Den 3.2.1997 dementerede Justitsministeriet dette, og den 9.2.1997 udsendte TV-2 nyhederne et dementi af sit tidligere indslag.

Kurderaflytning 1997!

Den 25.11.1997 aflyttede Frede Farmand på PET's opfordring - og med PET's Nagra-båndoptager - en Kurdisk Høring i Kongreshuset i Århus, og skriver efterfølgende en rapport til PET om mødet.

Journalister tjekkes, 1997 - og før

I forbindelse med den amerikanske præsident Clintons besøg, indførte PET en ny praksis. De bad journalister, der ville akkrediteres i Udenrigsministeriet, om skriftligt at give tilladelse til at PET sikkerhedstjekkede dem.
Tidligere var det bare sket i følge en talsmand fra Udenrigsministeriet: *„Det har altid været sådan, at politiet har fået de navne, der blev indgivet til os. Og jeg tror også, at journalister altid har vidst, at de navne vi fik ind ved akkrediteringer gik til politiet."* (Information 17.9.1997)

Formanden for Journalistforbundet, Lars Poulsen, udtrykte betænkelighed ved både den gamle procedure, og den ny ordning, som PET i øvrigt selv havde taget initiativ til.

Rød Ungdom overvåges

Dagen før kommunalvalget i november 1997 havde Rød Ungdom gennemført en aktion mod Pia Kjærsgaard i hendes have.
Historien blev slået stort op i BT (26.11.1997), der skrev om *„de uniformerede autonome bøller"*. En fotograf fra ugebladet Socialisten, der skulle dække begivenheden, havde fået faxet side 8 af Folketingets adresseliste fra Enhedslistens kontor på Christiansborg til redaktionen i Studiestræde. Han tabte listen ved Pia Kjærsgaards bopæl, hvor Gentofte Politi fik den overdraget.
Foruden Pia Kjærsgaards adresse stod 13 andre Folketingsmedlemmer opført på side 8. Listen blev nu til en „Aktionsplan", og øvrige politikredse og PET alarmeredes og gik ind i „sagen", hvor de 14 folketingsmedlemmer boede. Enhedslisten blev af BT udnævnt til at være bagmand for Rød Ungdom, en misinformation som Dansk Folkeparti senere kogte suppe på.

Først efter et stykke tid afblæstes „terrortruslen", og Enhedslistens Bruno Jerup kunne i Folketinget konstatere, at det heldigvis ikke var hele telefonbogen, der var blevet tabt, men kun en side, så politiet ikke skulle bekymre sig om samtlige Folketingsmedlemmer.

1. 3. og 3. 3. samt 17. 5. 1998

TV 2´s tre udsendelser om De hemmelige Tjenester.

PET-redegørelsen

PET-redegørelsen om dele af PET's virksomhed, foranlediget af de to første udsendelser, udkommer ultimo marts 1998.

Ledende PET-personel i perioden

Chef: Vicerigspolitichef Hanne Bech Hansen, fra august 1988 til 1993. Efter at have arbejdet i anklagemyndigheden, bliver hun den ny Direktør for Københavns Politi, og efterfulgte dermed Poul Eefsen.

Ny chef: Vicerigspolitichef Birgitte Stampe, fra august 1993 til i dag. Birgitte Stampe har siden hun blev jurist arbejdet i politiet, først som politifuldmægtig i Københavns Politi, senere i mange år som leder af Rigspolitiets personaleafdeling.

„ Det er hæderlige folk, der arbejder hos PET. Jeg lægger selv vægt på, at alt arbejde skal foregå lovligt.", udtalte hun i et interview i Politiken 6.2.1994.

Souschef: Først vicepolitimester Hans Henning Thiesen. Han er nu Københavns Politis 1. Vicepolitidirektør under Hanne Bech Hansen, og har Ordenspolitiet under sig.
Derefter blev vicepolitimester Finn Ravnborg ny souschef, hvad han stadig er.

Politijurister: vicepolitimester Vibeke Heidi Christensen og politifuldmægtig Per Heinrich Bengtsson.

Chef for kriminalfolkene: Per Larsen til 1992. Derefter overtog Per Larsen Dalsgaards job i Glostrup, da han gik af. I dag er Per Larsen chefkriminalinspektør ved Københavns Politi.
Ny chef for kriminalfolkene 1992-1997: Chefkriminalinspektør Manfred Seitner, der blev leder af FN's internationale politistyrke i Bosnien pr. 3.3.1997. Seitner kom også fra Rigspolitiets personaleafdeling, og har studeret ved FBI Academy.

Efter ham blev chefkriminalinspektør Hans Jørgen Bonnichsen operativ leder af PET, hvilket han stadig er, med kriminalinspektør Lynge Brøndum Larsen som sin souschef. Bonnichsen kom fra Rigspolitiets Rejseafdeling. Brøndum Larsen var i mange år kriminalkommissær i Afdeling G., før han afløste Valther Tinggaard Nielsen som kriminalinspektør her. Tinggaard var i sin tid kommet fra Sikkerhedspolitiet i København.

PET og Mossad

„Det er hvinende ulovligt, hvis Mossad – på dansk jord – får assistance af et dansk efterretningsvæsen".
Henning Fode, PET-chef 1984 – 1987, så afdelingschef i Justitsministeriet (på tidspunktet for udtalelsen) og nu Rigsadvokat.

Politiets Efterretningstjeneste arbejder i sagens natur sammen med mange udenlandske Efterretningstjenester. De tætteste partnere er andre NATO-lande. Fra NATOs grundlæggelse i 1949 har det især været de angelsaksiske magter, der har været styrende for det fælles efterretningsarbejde. Mange af samarbejdets standarder og normer har deres historiske rod i deres erfaringer fra den anden verdenskrig, både med hensyn til efterretningsarbejde og med hemmelige, paramilitære operationer. Danmark har også udviklet et tæt samarbejde med det neutrale Sveriges forskellige efterretningstjenester, et samarbejde der fik en særlig dimension omkring 1943, da den danske militære efterretningstjeneste fik sit krigstidshovedkvarter i Stockholm. Endvidere samarbejder PET med andre efterretningstjenester på det europæiske plan mod terrorisme. Til dette samarbejde er tredjelande tilknyttet.
Blandt dem er der grund til at nævne Israel. De skandinaviske lande har siden staten Israels oprettelse for halvtreds år siden haft et særligt forhold dette land. Det er historisk begrundet, bl.a. af jødernes forfølgelse under nazismen. Men det er også begrundet i et tæt forhold mellem datidens socialdemokratiske ledere i Skandinavien og repræsentanter for det israelske Arbejderparti, kontakter der gik langt tilbage i tid. Begge steder havde disse partier regeringsmagten i lange perioder. De konservative og Venstre støttede ligeledes den ny stat, og knyttede deres egne bånd dertil.
Efter Syv-dages krigen i 1967 gennemførte palæstinensiske grupper væbnede aktioner uden for Mellemøsten. De betragtedes og fordømtes naturligt nok i Vesten som terrorisme, og blev gjort til genstand for efterforskning i det fremvoksende internationale anti-terror-samarbejde i 1970'erne. De vestlige myndigheder gik således jagt efter evt. agenter og terrorister, der fordækt i flygtningestrømmene forsøgte at komme til Vesten. Blandt dem var et stigende antal statsløse palæstinensere, især fra Libanon, og især efter de voldsomme interventions- og borgerkrige fra slutningen af 1970'erne og frem. Den langvarige israelske indblanding og aggression i Libanon svækkede på længere sigt Israel internationalt og styrkede palæstinensernes sag tilsvarende. Krigene, den fortsatte besættelse af Sydlibanon og senere opstanden i de besatte områder (Intifadaen, fra december 1987) i Israel kløvede ligeledes den israelske befolkning i to nærmest uforsonlige halvdele.
De store palæstinensiske befrielsesorganisationer havde lagt flykapringer mm bag sig, og anerkendtes efterhånden som repræsentanter for det palæstinensiske folk, af USA i 1988 og af EF i 1989. De skandinaviske socialdemokrater støttede aktivt det israelske Arbejderpartis fredslinie, og godkendte de facto PLO. Den borgerlige fløj i dansk politik støttede fortsat Israel mere ubetinget, og var afvisende over for PLO, der fortsat af deres højrefløj blev betegnet som terrorister. Tidligere justitsminister Ole Espersen karakteriserede debatten i Danmark i tiden under den borgerlige regering med ordene, at regeringens udenrigspolitik *„bifalder alt, hvad Israel gør, og stempler alt som araberne foretager sig som forkert"*, og at den under Ulla Jensby-sagen (se senere) syntes, at alt hvad *„Israel gjorde, blev blåstemplet, mens alle med blot den mindste tilknytning til PLO og Palæstina blev udhængt som terrorister"*. (Information 22.9.1990).

PET-kontakter til Force-17

PET tog også kontakt til Force-17, PLO's efterretningsorganisation, i det fortsatte antiterror-samarbejde. Pelle Voigt, da MF for SF, kunne efter en privat fredsmission til PLO-hovedkvarteret i Tunis omkring den 1. september 1989, oplyse om et fem timers møde mellem parterne i Zürich den 2. april 1989. Hos Force-17 fik Pelle Voigt forelagt dokumentation for dette møde med PET-repræsentanter, en dokumentation der også tydede på tidligere samarbejde. På en liste over 20-25 navne, som Force-17 angiveligt skulle have fået af PET, stod navnet Mahmoud Issa. Han var PLO's fagforeningsrepræsentant i Europa med bopæl i Danmark. Han ledsagede Pelle Voigt på rejsen, og så nu sit navn på listen, og at han skulle tilhøre PFLP-General Command, en syrisk støttet terrororganisation. Til Land og Folk (7.9.1989) udtalte han, at oplysningen var løgn, og at han var modstander af organisationen. Grunden til at han var nævnt i den forbindelse, kunne i følge Issa være, at hans fætter havde været medlem dér for femten år siden, og at fætteren havde besøgt ham i Danmark for tre år siden. Men om det var PET, Mossad eller en rivaliserende fløj af palæstinensere, der havde fået ham på listen, ville han ikke gætte om. Pelle Voigt blev under besøget også orienteret om, at PET havde en højtstående palæstinenser på PLO-kontoret i København som agent (Information 9.-10. 9. 1989). En oplysning, som lederen af PLO-kontoret senere dementerede (Land og Folk 15.9.1989).
Men Force-17s indiskretioner har sikkert ikke styrket det fortsatte samarbejde med PET i en branche, hvor netop diskretion er et *must*.
Pelle Voigt havde en anden forklaring på det begyndende samarbejdes tilsyneladende sammenbrud. At Force-17 havde afbrudt det på grund af kampagnen mod PLO i Danmark i kølvandet på Blekingegade-sagen og Ulla Lyngsby-sagen, og dens udløbere om påståede PLO-attentatplaner i Danmark.
For en udenfor stående ser det ud til, at de tætte kontakter til Israel og samarbejdet med dets kommando- og efterretningsorganisation Mossad bibeholdtes, samtidig med at der forsigtigt åbnedes for kontakter til PLO. Den fælles interesse var fremkomsten af flere palæstinensiske og andre muslimske grupper, der var uenige i PLO-forsøgene på at skabe fred, og fortsatte kampen med terroristiske midler, jævnfør de to bombeattentater i København i 1986. Flere PLO-talsmænd var også blevet myrdet ude i Europa af rivaliserende fraktioner.
Nogle af disse terrorgrupper blev styret af fundamentalistiske og stærkt anti-vestlige muslimske kredse, jævnfør bombeattentatet mod World Trade Center i New York i 1993. Muslimske

fundamentalister af mange nationaliteter, der var understøttet og delvis uddannet af CIA til indsættelse i krigen i Afghanistan, synes at spille en vigtig rolle i de nye, fundamentalistiske terrororganisationer, der er vokset frem siden 1980´erne. Både i de arabiske stater, og i Vesten. Mistanker og formodninger i den retning har også spillet en rolle for Århus Politi og PET i den fejlslagne Ægyptersag (se tidligere).

Ulla Lyngsby-sagen

Ulla Lyngsby-sagen startede den 8. Juli 1989 med, at den unge kvinde blev tilbageholdt i Israel, og senere varetægtsfængslet for 11 dage. Efter en lille uge blev hun løsladt og vendte hjem til Danmark. Sagen var mørkelagt i Israel, og begrundelsen for fængslingen var i første omgang i følge Israels ambassadør i Danmark, en mistanke om „fjendtlig virksomhed mod staten Israel". Efter langvarige forhør blev hun - under løfte om frigivelse - presset til at underskrive en flere siders politirapport om forhørene, affattet på hebræisk, som hun ikke forstod. Hun fik heller ikke mulighed for at kontakte den danske ambassade eller sin israelske sagfører under isolationsfængslingen.

Senere kom det frem, at kernen i de israelske beskyldninger mod hende var, at hun var kæreste med et ledende medlem af Strike Force-17, PLO's efterretningsorganisation, der var bosat i Danmark. Og at hun var kommet til Israel som led i en terrorplan. Ulla Lyngsby benægtede det sidste, og troede ikke på, at hendes palæstinensiske kæreste var i Strike Force-17. Mørklægningen i Israel om de egentlige sigtelser gav næring til alskens spekulationer i dansk presse. BT f.eks. bragte en historie om, at hun havde en stor sum indsmuglede penge til PLO gemt i en ost. Men den historie døde efter et par dages maksimal udnyttelse, hvor pengebeløbet stadigt voksede. Ulla Lyngsbys forhørsleder i Haifa kaldte simpelthen historien for *„det rene Bullshit"*.

Efter hjemkomsten gav ledende danske politikere udtryk for, at hun uafvidende og i et hjørne, var spundet ind i planer om attentater. Men hun havde ikke gjort sig skyldig i nogen overtrædelse af dansk lovgivning, og hun ville ikke blive sigtet. Til gengæld ville Danmark ikke protestere til Israel over behandlingen af hende. Og heller ikke til Israels ambassadør i Danmark, der efter sine første udtalelser nu åbent beskyldte hende for impliceret i terrorplaner. Hun fik også statsministerens floromvundne ord for, at hun havde været indviklet i attentatplaner, men samtidig ikke havde overtrådt lovgivningen (15.7.).

Ulla Lyngsby-sagen medførte, at nogle hændelser fra 1987-1988 kom frem. Hændelser, der måske ellers aldrig havde fået offentlig omtale.

Terror-anklager mod PLO-kontoret

På foranledning af Ulla Lyngsbys tilbageholdelse udsendte statsminister Poul Schlüter en erklæring den 15. juli 1989, dagen efter hun kom hjem. Det hed bl.a., at regeringen vil bekræfte:

„at PET gennem længere tid har været i besiddelse af oplysninger, der gav begrundet frygt for kendte danske statsborgeres liv og sikkerhed."

I erklæringen fremhævede statsministeren nødvendigheden af et vist internationalt samarbejde mod terrorismen, det nærmeste vi er kommet en officiel indrømmelse af et evt. samarbejde med Mossad i Ulla Lyngsby-sagen.

I erklæringen bebudede statsminister Poul Schlüter ligeledes, at sagen skulle drøftes på et møde i Det udenrigspolitiske Nævn. Efter mødet her den 21. juli 1989, strammede han sine udtalelser:

„Vi har sikkert kendskab til, at en række bestemte personer i Danmark har været dybt involveret i attentatplaner mod navngivne personer i udlandet og mod danske statsborgere med særlig tilknytning til Israel. Da efterforskningen stadig pågår, vil vi ikke, på nuværende tidspunkt give de samme fortrolige oplysninger til offentligheden, som Det udenrigspolitiske Nævn i dag har fået."

I kontrast til statsministerens „sikre kendskab" var justitsminister H.P. Clausens udtalelse til Jyllandsposten (23.7.1989) om mødet i Nævnet:

„ . . . vi har sagt, at der ikke har været basis for at rejse sigtelse eller gribe ind."

Kernen i anklagerne var, at kredse på og omkring PLO-kontoret i 1987 havde været indblandet i planer eller drøftelser om at likvidere to fremtrædende danske jøder, overrabbiner Bent Melchior og Politikens chefredaktør, Herbert Pundik. De var for øvrigt begge kendte som „duer", dvs. de gik ind for dialog med PLO. Bent Melchior udtalte til Det fri Aktuelt (21.7.1989), at da han i april 1988 skulle være rejseleder i Israel, blev han advaret af PET om attentatplaner mod ham i Israel.

Han oplyste også, at ved ankomsten til Israel, blev han kontaktet af sikkerhedsfolk, der som det første spurgte, om Ulla Lyngsby var med samme fly. Ulla Lyngsby havde på sin kærestes vegne vist interesse for grupperejsen, der skulle besøge Israel i anledning af statens 40 års jubilæum, og havde henvendt sig til rejsebureauet herom.
Endvidere skulle den norske Sylvia Rafael Schjødt, der havde været Mossad-agent, også figurere i sagen som attentatmål. De samme kredse havde også overvejet et attentat mod Israels præsident, Chaim Herzog, da han var på besøg i Danmark i slutningen af 1987. Det skulle være en hævn for Israels bombardement af PLO-hovedkvarteret i Tunesien. Det var de formodninger, PET var kommet frem til gennem aflytning af PLO-kontoret og omliggende telefonbokse.
Formodningerne blev styrket via nogle papirer, der blev fundet ved en bagagevisitation i Kastrup Lufthavn. Lederen af PLO-kontoret, Alawi, skulle ikke kende til drøftelserne, der var foregået mellem andre på kontoret og nogle Strike-17-folk, der opholdt dig i Danmark. PET skulle så efterfølgende have givet PLO-folkene en advarsel, og mere var der tilsyneladende ikke sket dengang. Disse forlydender havde hovedsagelig deres rod i PET, og var sevet derfra – direkte eller indirekte – over i medierne, der afhængig af profil, byggede videre på forlydenderne.

I august måned forsøgte Bjørn Elmquist, da medlem af Retsudvalget for Venstre, at få stoppet lækagerne fra PET og Københavns Politi omkring Blekingegade-sagen og PLO-kontoret, ved en henvendelse til justitsminister H.P.Clausen.
Elmquist gik ind for åbenhed fra politiets side, men var modstander af, at oplysningerne faldt *„som regnbyger efter forgodtbefindende"* og *„vilkårligt fra politifolk på forskellige niveauer"*. (Det fri Aktuelt 10.8.1989).
Men det så ikke ud til, at henvendelsen bar frugt.
Alawi, lederen af PLO-kontoret, havde denne kommentar til beskyldningerne: *„Hvis de danske myndigheder virkelig har dokumentation for, at herboende palæstinensere har forberedt terror-aktioner, så bør de pågældende hurtigst muligt sigtes og retsforfølges. Den nuværende mistænkeliggørelse af PLO er utålelig og ødelæggende for forsøgene på at skabe dialog mellem PLO og Israel"*
(Information 26.7.1989).

Pelle Voigt gav på et møde om „PLO og Terror" udtryk for, at han stadig troede på disse forlydender (Land og Folk 9.-10. 9. 1989). I modsætning til SF-formanden Gert Petersen, der kommenterede sagen i Information (5.9.1989) således:
„Mest alvorligt tager jeg Schlüters redegørelse i Nævnet (Den 21.7.1989 i Det udenrigspolitiske Nævn, red.). *Han taler under ministeransvarlighed. I Nævnet fremlagde han hovedpunkterne i en PET-rapport – samt nogle konklusioner. Og jeg er ikke enig i konklusionerne. De handler om en fortolkning, som kan være rigtig, men ikke behøver at være det. Og de svækkes af oplysninger om, at ifølge anklagemyndigheden ville en domstol ikke kunne kende de pågældende skyldige på det foreliggende grundlag."*

PET-oplysningerne kunne give anledning til mistanke, og begrunde diskret overvågning, mente Gert Petersen. Men de kunne ikke begrunde politiets, Schlüters eller mediernes dømmen de omtalte skyldige. Det kunne kun en domstol.

Som eksempel på udokumenterede „beviser" i pressen nævnte han en journalists fejlagtige påstand om, at der forelå en PET-aflytning, hvor PLO-hovedkontoret havde givet grønt lys for likvideringen af en tidligere Mossad-agent i Norge. Hun havde deltaget i Mossads aktion i Lillehammer i Norge i 1972, da en forkert mand, en marokkaner, blev myrdet.
Hvordan sikkerhedsmyndighederne i Israel allerede i april 1988 kendte til Ulla Lyngsby og hendes palæstinensiske kontakter, melder historien ikke noget om. Men det må åbenbart have været i forbindelse med de påståede attentatplaner, at de har fået et praj. At hun blev genkendt og arresteret i 1989 kan på den baggrund ikke undre. Hendes navn må have stået på passagerlisten, der sikkert var sendt i forvejen til kontrol.

Pelle Voigts tidligere omtalte rejse til Tunesien omkring første september 1989 var netop udløst af disse anklager, og rejsens formål var angiveligt gennem samtaler med PLO-ledelsen, at få reddet forholdet mellem Danmark og PLO. Pelle Voigt havde fra juli måned gjort sig til talsmand for, at PLO-kontoret måtte rydde op i egne rækker. Blandt PLO-folkene i Danmark var der strid mellem lederen af kontoret, Alawi, på den ene side, og fagforeningsmanden Issa på den anden. Pelle Voigt ville med sin rejse udvirke, at Alawi fik ordre til at bringe orden i sit kontor og dets bagland, evt. at han fik Alawi hjemkaldt, og erstattet af en anden repræsentant. Voigt udtalte flere gange, at Alawis dage som leder var talte.
SF var ikke udelt tilfreds med Pelle Voigts mere eller mindre private initiativ, og hans åbenmundethed. Både SF-formanden Gert Petersen og gruppeformanden Ebba Strange havde påpeget, at de ikke kendte formålet med Pelle Voigts rejse, og at han ikke repræsenterede SF i Tunesien.
Endvidere opretholdt SF hele tiden forbindelsen til PLO-kontoret, og fra midten af september lagde Pelle Voigt selv låg på konflikten, der så fusede ud. PLO-kontoret blev nedlagt i 1991 og Alawi blev som følge heraf forflyttet. Lukningen skyldtes ikke bataljerne i 1989, men at PLO støttede Sadam Hussein under Golf-krigen, og pengemangel på grund af dette, fordi de rige Oliestater lukkede af for tilskuddene til PLO's pengekasse.

Efter hele forløbet sidder man tilbage med en række spørgsmål:
Har Mossad modtaget belastende materiale fra PET om Ulla Lyngsby, eller har der været andre former for samarbejde, f.eks. fælles overvågning, eller har Mossad selv fremskaffet oplysningerne gennem ulovlig efterretningsvirksomhed i Danmark. Det sidste skulle være udelukket ifølge justitsminister H.P.Clausens pressemeddelelse af 13.7.1989:
„Alene dansk politi kan lovligt operere på dansk område. Såfremt det måtte konstateres, at fremmede staters efterretningstjenester operer på egen hånd på dansk område, vil noget sådant straks blive påtalt og bragt til ophør."
Han udtalte videre, at han af principielle grunde ikke kunne udtale sig om et samarbejde mellem PET og Israels efterretningstjeneste, hverken i al-

mindelighed eller i den aktuelle sag. Men, fortsatte han, at *„ikke mindst bekæmpelsen af terrorismen naturligvis nødvendiggør et vist samarbejde med andre landes efterretningstjenester"*, en sætning statsministeren gentog i sin erklæring et par dage efter.

Chefen for PET's kriminalfolk, kriminalinspektør Per Larsen udtalte til Ritzaus Bureau (11.7.):
„I vil aldrig få noget at vide. Sådan arbejder vi, og så er det op til pressen selv at fortsætte gætterierne."
Men adskilligt i både Blekingegadesagen og Ulla Jensby-sagen med udløbere tyder på, at både PET og Københavns Politi inspirerede til retningen og overdimensioneringen af nogle af pressens gætterier.

Victor Ostrovsky

I mange år var der forlydender om PET-Mossad-samarbejdet, men først i 1990 kom der lidt mere konkrete oplysninger frem.
Da offentliggjorde en tidligere israelsk efterretningsagent, Victor Ostrovsky, sin bog, By Way of Deception. Her fortæller forfatteren, der i en periode havde gjort tjeneste ved Benelux-Skandinavien-sektionen i Mossad-hovedkvarteret, om dette samarbejde.
Den afdeling (Meluckah) af Mossad, som sektionen tilhørte, skulle understøtte de lokale Mossad-stationer i udlandet.
En del af hans arbejde var at tjekke arabiske/palæstinensiske visumansøgninger til Danmark for PET.

Mossad-dokument om PET-samarbejdet

Han offentliggjorde som Appendix II en „Mossad Reports on the Structure of Danish Security Services" fra 13. juni 1985, som han havde fået fat på under sit arbejde i sektionen. Han smuglede det senere ud af Israel, da han flygtede i slutningen af marts 1986.
Det hedder heri om PET's samarbejde med Mossad (PET's kodenavn i Mossad var dengang „Purple A", mens FE havde kodenavnet „Purple B"):

„4. - - - Its obligations to Israel include maintaining a constant observation of the Palestinian community in Denmark – numbering about 500 people."

- - -

„6. Meetings with Purple are frequent. Should we need clarifications of operational subjects we can organize a meeting within several hours. Once in every three year there is a PAHA seminar. The last one took part last month."
(PAHA er forkortelsen for paylut hablanit oyenet, hvilket betyder fjendtlige sabotage aktiviteter, dvs. PLO).

- - -

„7. There is a very good cooperation with Purple A. The relationship is good and intimate.
One of our listening people [Marats] sits in the Purples' listening department, acting as an adviser on PAHA. The Purples do and will consult us regarding targets for mayanot [code for listening locations; literal translation is „fountain" or „source"].

- - -

„8. The information we get from the mayanot gives us a full and comprehensive picture of the Palestinian community in Denmark and some material on PLO political activities."

- - -

„10. On the subject of mahol [literally „dance" – referring to mutual recruitment operations] there is total cooperation when and as we call for it."

Samarbejdet bestod i følge Mossad-dokumentet fra 1985 altså i:
Hyppige møder, screening af visa, overvågning og aflytning af palæstinenserne i Danmark, udstationering af en Mossad-aflytter hos PET, der var rådgiver om PLO, fælles – eller afstemte – operationer i marken, herunder fælles rekruttering af kilder eller penetranter.

Beretninger om samarbejdet i bogen

I selve bogen omtaler Victor Ostrovsky samarbejdet lidt nærmere.
Mossads aflytter hos PET var den eneste arabisk kyndige dér, og alle arabiske aflytninger passerede ham. Han fik udleveret alle aflytninger på arabisk, der havde relationer til palæstinensere. Han sendte båndene til Israel, hvor de blev oversat til engelsk og udskrevet. Mossad beholdt originalbåndene, og sendte de udskrevne oversættelser retur. Nogle gange i en redigeret version, hvor noget var udeladt, til brug for Mossad selv.
Arabiske/palæstinensiske visumansøgninger til Danmark blev tjekket af Israel for PET. En forbindelsesofficer på ambassaden fik fotokopier af ansøgningerne udleveret, og sendte dem videre med diplomatpost til Mossad i Israel. Her kørtes et rutinecheck på Mossads centrale computer, eller på specielle computere, hvis en eller anden mistanke opstod. På dette tidspunkt havde Mossad data på over 1.5 mill. personer i den centrale computer i følge Ostrovsky. Mossad meddelte så tilbage, om der var problematiske ansøgere, f.eks. terrorister. Men nogle gange gjorde de det ikke, hvis de selv var interesseret i personen. Så undlod de at bemærke noget, så vedkommende kunne komme ind i Danmark, for så siden at kontakte eller overvåge

vedkommende her. Eller de fik personen tilbageholdt og indkaldt til forhør ved at fremsende den tilbageholdte advarsel. Ved sådanne forhør kunne Mossad-agenter være til stede, og der lagdes forskellige former for pres på den tilbageholdte for at hverve vedkommende som meddeler.
PET-aflytninger hørte under Afdeling S. I et brev fra 1982 stillede PET Mossad i udsigt, at de kunne få installeret aflytningsudstyr i op til 60 lokaliteter i Danmark.

Kildeværdien

Hvor stor kildeværdi skal man tillægge Victor Ostrovskys beretning, og hans offentliggjorte dokument?
Straks efter bogens udgivelse i USA, blev indholdet diskuteret af politikerne. Tidligere justitsminister Ole Espersen og andre krævede en undersøgelse, og hans partifælle Torben Lund fik sagen rejst i Kontroludvalget, som han var formand for.
Kontroludvalget holdt møde den 8. oktober, og her bekræftede justitsminister Hans Engell, at der opholdt sig flere agenter for Mossad i Danmark. Det havde han ellers afvist i kølvandet på Ulla Jensby-sagen i Kontroludvalget i december 1989. *„Det gør mig utryg"* udtalte Torben Lund til Jyllandsposten (9.10.1990).
På Kontroludvalgsmødet blev ægtheden af Mossad-dokumentet af 13. juni 1985 bekræftet – eller snarere, ikke afvist - ifølge forlydender i tre medier (Jyllandsposten, Det fri Aktuelt og TV2).
Spørgsmål omkring Ostrovskys bog blev også diskuteret i Folketinget den 24.10.1990, og justitsminister Hans Engell svarede på nogle af spørgsmålene. Andre afparerede han ved at henvise til drøftelser i det tavshedsbundne Kontroludvalg. SF-medlemmet heraf, Jens Thoft, sagde derpå i debatten i Folketinget, at det ville være en sensation, om Kontroludvalget fik et svar fra PET, der ikke var præget af hukommelsessvigt, bortkomne arkivmaterialer m.v.
Hans Engell kunne i Folketinget oplyse,
- at Mossad ikke „har eller har haft" en agent siddende hos PET.
- at Mossad ikke opererede selvstændigt i Danmark. Hvad forgængeren H.P.Clausen også udtalte under Ulla Jensby-sagen.
- at der på intet tidspunkt har været tale om, at samtlige visum- og asylansøgninger blev forelagt Mossad. Hvorpå SF'eren Leif Hermann spurgte om *visse* ansøgninger forelægges. Det nægtede justitsministeren at svare på med bemærkningen, *„Jeg har været så åben, som det er muligt at være"*. Senere sagde han dog, at Israel ikke har været inddraget i en *konkret* vurdering af, om asyl kan meddeles. (Hvilket jo ikke udelukker en rådgivende funktion op til den konkrete behandling.)
Ole Espersen (S) sagde:
„Man får næsten det indtryk, at meningen med (Kontrol)udvalget er, at Folketinget skal vide mindre end før. Kan ministeren virkelig ikke afkræfte, at oplysninger, der kan være følsomme for en flygtnings familie eller venner derhjemme udleveres til landets myndigheder?".
Men det kunne og ville Justitsministeren ikke.
Den 26. oktober blev der så holdt endnu et møde i Kontroludvalget. *„Vi har fået en detaljeret redegørelse om Mossads tilstedeværelse i Danmark samt omfanget og karakteren af deres arbejde"* udtalte det socialdemokratiske medlem Torben Lund til Land og Folk (27.10.1990). Men nogle ting i redegørelsen krævede et nyt møde i udvalget, fortsatte han. Og så er der så vidt vi kan se ikke sluppet mere ud til offentligheden.
Selve dokumentet er måske ægte, på baggrund af forlydenderne fra mødet i Kontroludvalget. Men der sættes større spørgsmålstegn ved Ostrovskys beretninger inde i bogen. Spion-beretninger og -erindringer er en svær genre. Facts er hyppigt blandet med tendens til overdrivelser og gisninger, som udenfor stående har svært ved at gennemskue af mangel på andre kilder. Og de implicerede tjenester og deres overordnede vil nærmest være forpligtet til at føre offentligheden bag lyset med hukommelsessvigt, manglende arkivalier, dementier og bortforklaringer.
I det følgende forsøges det at sammenholde Ostrovskys og dokumentets oplysninger med andre forlydender, der evt. kan give mer eller mindre belæg for udsagnene.

PET-folk i samarbejdet

De omtalte navne og placeringer i rapporten fra 1985 er korrekte (Henning Fode, Michael Lyngbo, Poul Mose Hansen, Hilbert Winther-Hinge. I modsætning hertil er de to navne, Ostrovsky knytter til den påståede Gammeltoft-Hansen aflytning i bog nr. to, forkerte. De havde begge forladt PET på det påståede tidspunkt for installeringen af lytteudstyret).

Anti-terror seminarer i Israel

PET's deltagelse i seminarer i Israel er så at sige officielt indrømmet. Af Henning Fode, der netop var PET-chef i perioden 1984 - 1987, i et interview i Ekstrabladet 3. december 1993 i forbindelse med Allin-sagen.

Båndoptagelser

Beskrivelsen af de arabisk-sprogede bånd passer med en episode i Blekingegade-sagen. Anklageren havde under retssagen lovet at fremlægge bånd fra PET, med aflyttede samtaler i perioder fra 1983 og frem, mellem en sigtet og fængslet jordaner, og en PFLP-repræsentant i Damaskus. (Manden blev i øvrigt løsladt med frafald af sigtelse, og han fik senere erstatning. Men han fik ikke lov til at se kendelserne om begrundelserne for aflytningen, besluttede Østre Landsret i 1991). Men båndene var forsvundet for PET, de kunne kun fremlægge brudstykker af skriftlige, mest engelsksprogede afskrifter. Forsvaret troede under retssagen i 1990, at aflytningen i virkeligheden var foretaget af Mossad, og overladt til PET. Men det kan lige så godt have foregået på den måde, som Ostrovsky offentliggjorde i efteråret 1990, at PET forestod aflytningen, men sendte båndene til Israel, og fik engelsksprogede udskrifter retur. (Det almindelige politis aflytninger udskrives direkte af tolkene *på dansk* i en referatmappe, der så danner grundlag for en politirapport).

Overvågning

Blandt politiske palæstinensere findes en udbredt følelse af at være overvåget og aflyttet. En palæstinensisk talsmand, Nabal Kanafani, udtalte allerede i 1972 til Ekstrabladet (3.11.):
„Vi udspioneres af politiet, der endda foretager aflytning af vores telefoner."
Det daværende Kommunistisk Forbund havde kontakter med palæstinensiske organisationer i Danmark, bl.a. den i PET-redegørelsen omtalte PWU (Palestinian Workers´ Union). Forbun-

dets „Ekstraavisen" fra foråret 1978 gengiver flere beretninger fra palæstinensere, der på forskellig vis blev overvåget og truet af civile politifolk. Avisen hævdede, at PET's samarbejde med Mossad og de jordanske myndigheder begyndte i 1970, og gav sig udslag i afhøring af palæstinensere, der besøgte familie i de besatte områder, eller i Jordan. De fik i den forbindelse forelagt billeder af dem selv, optaget i København.

Tvind-overvågningen

Fra april 1979 og frem til december 1981 blev en af Tvind-skolernes telefoner aflyttet. Det var ikke første gang, at den egentlige leder, Amdi Petersen, var i efterretningstjenesternes søgelys, se under sager 1969. Den anden aflyttede var forstander Poul Jørgensen, Amdi Petersens mangeårige makker.
Det var Ekstrabladet og BT, der afslørede aflytningen den 11.marts 1983. De havde fået fat i en PET-rapport om aflytningen, og en telefax. Justitsministeren bebrejdede Ekstrabladet, at det havde citeret noget af rapporten, og satte en større undersøgelse i gang for at finde lækagen. Det lykkedes ikke.
Justitsminister Ninn-Hansen fik stillet mange spørgsmål, efter at aflytningen blev afsløret. Hårdt presset indrømmede han aflytningen den 20. april 1983, og sendte et kortfattet brev til Amdi Petersen og Poul Jørgensen om, at deres telefoner og telefax havde været aflyttet/afskrevet.
Det er for øvrigt det eneste tilfælde i politiske sager, vi kender til, hvor de aflyttede bagefter har fået besked. Ganske vist ikke efter at aflytningen var afsluttet med udgangen af december 1981, men godt et år efter. Og da aflytningen ikke længere kunne benægtes.
Der blev aldrig blevet givet en officiel begrundelse for denne 33 måneder lange aflytning, og hvem der oprindelig havde begæret den. Det nærmeste Ninn-Hansen kom var:
„Noget med statens sikkerhed er nok det rigtige" (Information 28.7.1983).
Men det var en udbredt formodning, at det skyldtes mistanke om, at Tvind var med til at uddanne PLO-partisaner i Mellemøsten. Hvilket Tvind-skolerne benægtede på det kraftigste. De havde kun sendt humanitær hjælp til flygtningelejrene i Libanon.
Aflytningen var sket i den socialdemokratiske regerings tid, men daværende justitsminister Ole Espersen havde aldrig givet tilladelse til den. Men sagde han, den slags efterforskning forudsætter ikke nødvendigvis politisk godkendelse. (Jyllandsposten 12.4.1998).
Tidligere udenrigsminister Kjeld Olesens navn var også inde i billedet, men han meldte hus forbi. Han var sikker på, at aflytningen ikke var behandlet i Regeringens Sikkerhedsudvalg. Ole Espersen benægtede for øvrigt også kendskab til sagen dengang.
Ninn-Hansen sagde, at aflytningen var lovlig, den fandt sted efter en retskendelse. Men han ville ikke oplyse, hvor den var afsagt. Da retskendelser skal indeholde en begrundelse, satte Tvind en større undersøgelse i gang og skrev til samtlige retskredse. Det samme gjorde Pelle Voigt (MF for SF). Men ikke alle retskredse svarede, og Højesteret afsagde en kendelse om, at retterne ikke havde pligt til at svare.
Da Pelle Voigt spurgte, hvorfor PET-materialet ikke var destrueret, som det principielt skulle i henhold til retsplejeloven, svarede Ninn-Hansen, at noget uden efterforskningsværdi var destrueret, men
„Andet materiale er derimod bevaret, dels fordi efterretningstjenesten fortsat har en efterforskningsmæssig interesse i sagen, dels fordi materialet vil kunne være af betydning for i anden sammenhæng." (Ekstrabladet 27.7.1983).
Ninn-Hansen ville ikke uddybe, hvad „anden sammenhæng" var. Der har været formodninger om, at det hang sammen med overvågningen af den endnu ukendte og navnløse Blekingegade-gruppe.
Der blev aldrig rejst sag mod de aflyttede.
Den dag i dag kendes baggrunden stadig ikke. PET-redegørelsen fra marts 1998 nævner ikke denne sag med et ord.
Tvind-skolerne var med i fredsbevægelsen med sit eget projekt, Danmark mod Krig. Det samarbejdede med udenlandske grupper, hvilket omtales i PET-rapporten, som Ekstrabladet havde, og citerede. Men bladet mente, at PLO-sporet var
det rigtige. Preben Wilhjelm mente dengang, at aflytningen var iværksat på foranledning af en udenlandske politimyndighed, fordi udenrigsministerens navn var dukket op i sagen.
Ifølge en PET-mands forklaring til en penetrant dengang om, hvorfor han skulle beskæftige sig med Tvind, var begrundelsen: Mistanke om, at Tvind støttede terror-organisationer i Mellemøsten.
I så fald er Mossad også inde i billedet.

Rigshospitalet 1985

Der findes i hvert fald én konstateret og indrømmet aflytning af en palæstinenser. Det var en rumaflytning på Rigshospitalet i en periode i maj 1985.
I denne måned fik PET en kendelse i Københavns byret til at rumaflytte en tilskadekommet palæstinenser, der var indlagt til behandling på Rigshospitalet. PLO-manden Ibrahim Mansour var kommet til skade ved et flyhavari i Grønland den 20. april, og var blevet fløjet til Danmark og her indlagt med knoglebrud og forfrysninger. Han var 2. pilot på et fly, der helt legalt overfløj Grønland. Men det var på vej fra Nordyemen til Nicaragua, hvor Sandinisterne dengang havde magten og sloges med de amerikansk støttede Contra´er. Derfor havde palæstinenseren tilsyneladende både amerikanernes og Mossads interesse.
Det var en radioamatør, der opfangede lydbølgerne mellem mikrofonen og senderen på sengestuen, og modtageren og optageudstyret, der formentlig var placeret et andet sted på Rigshospitalet. Efter forgæves at have forsøgt at anmelde den underlige trafik til politiet og Post og Telegrafvæsnet, gik radioamatøren til Politiken. Han opfangede nemlig en aflytning af en af journalisterne herfra, der interviewede Mansour. Dermed var aflytningen blotlagt, og lidt senere blev det afsløret, at PET officielt stod bag. Men aflytningen tjente ikke umiddelbare danske sikkerhedsinteresser. Palæstinenseren opholdt sig kun yderst tvunget af omstændighederne i Danmark. Han skulle aldrig have været hertil, han var på vej til Nicaragua.
Formentlig er det den episode, der omtales en måned efter i Mossad-dokumentet fra 13. juni 1985 om samarbejdet med PET, med ordene:
„The highlight of the cooperationn is operation „friendship" [the interrogation of a palestinian pilot in a hospital in Denmark by someone from HQ (hovedkvarteret, red.) *in Tel Aviv. —]. In this operation to recruit an*

Iraqi pilot, the Purples have taken great risks, and the whole operation is only for our benefit."
Da aflytningsbåndene senere blev efterlyst, svarede en højtstående, men unavngiven kilde i PET til Politiken (1.1.1986):
"Vi har givet dem til venligtsindede landes efterretningstjenester. Det er muligt de kan få noget ud af dem."
PET havde som grund for aflytningen ved sygelejet angivet mistanke om overtrædelse af § 108 (spionage). Mansour kunne dog forlade landet den 25. maj med ordinært rutefly til Amman i Jordan, hvor han stammede fra, og blev indlagt til videre behandling. Han søgtes ikke tilbageholdt, og blev ikke sigtet for nogen lovovertrædelse, ifølge pressemeddelelser blev han nærmest puffet ud af Danmark.
Justitsminister Ninn-Hansen bekræftede aflytningen i Folketingets retsudvalg, kort før den ny lov om aflytning mm blev vedtaget. Den afslørede rumaflytning på Rigshospitalet skabte opsigt. Flere journalister var blevet aflyttet, og værre endnu var både læger og sygeplejersker i tjeneste også blevet aflyttet. Den konservative Per Stig Møller udtalte:
„Det er meget betænkeligt. Dommeren må have haft tungtvejende grunde."
Det påvirkede et Folketingsflertal til stramning af reglerne for rumaflytning i den ny lov, der netop var under behandling. Den ukendte byretsdommer havde i sin ukritiske kendelse givet PET tilladelse til aflytning døgnet rundt til 1. oktober. Nu indførtes en fire ugers grænse, med evt. forlængelse efter ny kendelse. Kravet til omstændighederne, der kunne udløse en rumaflytning, blev også skærpet. (Se også under rammer, tidligere, og Politiken 26.5.1985 og 1.1.1986).

Visumkontrol

Spørgsmålet er omtalt tidligere under Folketingsdebatten i oktober 1990, men her kommer nogle supplerende bemærkninger.
Mulighederne for en evt. Mossad-kontrol af visumansøgninger blev lettet ved nogle omlægninger i 1978. Det forår afholdt det daværende Forbundet mod Imperialismen i samarbejde med andre venstrefløjsorganisationer et seminar om solidaritetsarbejdet med Palæstina. Der var inviteret flere repræsentanter for PLO, Al Fatah og PFLP. Det vakte politisk storm, og oppositionen, specielt Arne Christiansen (V) og Poul Schlüter (K), krævede skærpet kontrol med indrejsende palæstinensere. I den forbindelse ser det ud til, at de danske ambassaders hidtidige ret til at udstede visa, er blevet begrænset. Visumansøgninger fra arabere af palæstinensisk herkomst skulle for fremtiden turen omkring Tilsynet med Udlændinge (det tidligere Fremmedpoliti og den nuværende Centrale Politiafdeling), og derfra er vejen til PET ikke lang.
Det skal bemærkes, at også fremover fik palæstinensiske repræsentanter indrejsetilladelser. Det officielle Danmark holdt døren åben til palæstinenserne, og deres arabiske allierede. Gennem deltagelse i fredsbevarende aktioner under FN i området var vi jo også forpligtet til neutralitet. Men måske blev de besøgendes bevægelser og kontakter fulgt tæt.

Hvervning

I 1992 kom det frem i Norge, at Mossad-agenter havde deltaget i afhøringer af palæstinensere. Det vakte stor skandale og kostede chefen for overvågningspolitiet og chefen for terrorberedskabet deres stillinger. I kølvandet på skandalen kom det frem, at Mossad-folkene havde forsøgt at hverve palæstinenserne med løfte om norsk statsborgerskab eller opholdstilladelse i Danmark. Den røde Tråd (1.5.1992) spurgte souschefen i PET, vicepolitimester Henning Thiesen, om forlydendet om evt. dansk opholdstilladelse. Han svarede traditionen tro:
„Jeg har godt læst om sagen, og det vil jeg overhovedet ikke kommentere."

Sandheden om samarbejdet mellem PET og Mossad er vel, at det altid har været tæt. Hvor tæt har de politiske omstændigheder bestemt. Det var formentlig tættest i 70´erne og under Schlüter-regeringen. Begivenhederne efter har nok løsnet det. PET har sikkert våget over sit spion-monopol i Danmark hele tiden, og har også holdt øje med „uautoriserede" Mossad-operationer.
På den PET-liste over mistænkelige diplomatbiler, som FET's dobbeltspion fik udleveret i begyndelsen af 1980´erne, stod der også israelske diplomatvogne opført. (Se senere under Forsvarets Efterretningstjeneste).

Det var et forholdsvid langt afsnit om overvågning af palæstinensere og deres danske sympatisører. Det skal ikke få os til at glemme, at også andre etniske grupper tilsyneladende kommer mere og mere i PET's søgelys. Vi har tidligere omtalt Ægypter-sagen fra Århus. Flere jurister nævner i Berlingske Tidende (26.4.1998) foruden ægyptere, kurdere og algiere og andre muslimer. De mente endvidere, at PET har rejst flere straffesager for at få uhindret adgang til de udenlandske grupper. Forsvarsadvokat Claus Bergsøe udtalte:
„Det er mit bestemte indtryk, at der er udenlandske grupper her i landet, som PET efterforsker på et meget løst grundlag."
Og lektor i strafferet ved Københavns Universitet, Jørn Vestergaard sagde samme sted:
„Man kan få det indtryk, at PET er i færd med en systematisk kortlægning af de udenlandske grupper".
PET-chef Birgitte Stampe sagde, at PET ikke behøvede en straffesag for at efterforske, vi kan bare henvende os. Hun erkendte, at PET bruger stadig flere ressourcer på at overvåge udlændinge i Danmark.

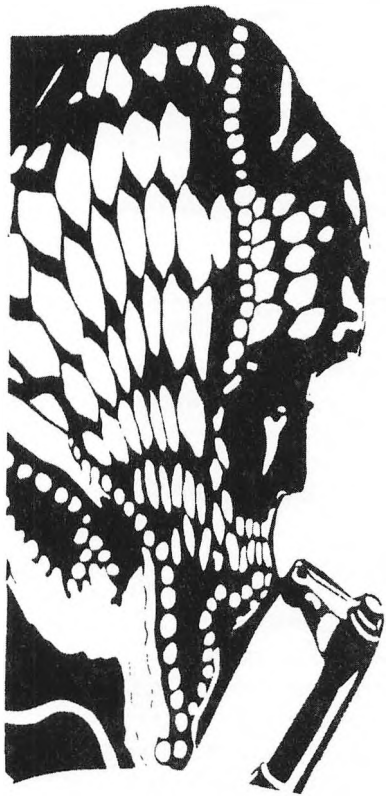

PET og fagbevægelsen

Spørgsmålet er en varm kartoffel. Den store del af fagbevægelsen har i mange år udgjort en vigtig del af Socialdemokratiets magtbasis. Socialdemokratiet er en væsentlig faktor i dansk politik. Det har i lange perioder haft regeringsmagten, og dermed bestemmende indflydelse på efterretningstjenesternes finansiering og arbejdsopgaver. De har selvfølgelig søgt at beskytte sin egen magtbasis, og har uden tvivl sat grænser for tjenesternes virke i fagbevægelsen. Daværende PET-chef, Ole Stig Andersen, udtalte sig herom til Aktuelt (21.5.1977):

„Men lad mig understrege, at vi ikke infiltrerer fagbevægelsen. Vi foretager ingen politimæssig indsats mod fagbevægelsen. Det må vi ikke."

Da det blev kendt i 1985, at en LO-demonstration var registreret af FE under rubrikken „subversiv", greb Socialdemokratiet ind og LO fik en undskyldning af statsminister Poul Schlüter.

Schlüter-regeringen fastsatte følgende bestemmelser for PET's rolle på arbejdsmarkedet i sit regelsæt fra 1983:

„SPECIELT OM ARBEJDSMARKEDET

Det er ikke PET's normale opgave at beskæftige sig med forholdene på arbejdsmarkedet eller i og omkring dettes organisationer.

Det må imidlertid erkendes, at ekstremistiske kræfter – eventuelt understøttet af fremmede efterretningstjenester – søger at skabe og udnytte faglige stridigheder i samfundsomvæltende og uroskabende øjemed. F.eks. kan nævnes maoist- og trotzkistiske grupper, som målbevidst arbejder på at nedbryde det fagretlige system i dette øjemed. Det vil være tilladt – evt. ved brug af kontaktnet – at klarlægge sådanne foreteelser."

(Citeret fra PET-redegørelsen, marts 1998)

Men under Den kolde Krig var ledende socialdemokrater gået i alliance med borgerlige politikere og Hjemmeværn og efterretningstjenester for at trænge kommunistisk indflydelse tilbage, ikke mindst i fagbevægelsen. Derved banedes vej for, og legitimeredes de to tjenesters interesse for visse faglige forhold. Fra 1960´erne – under indtryk af Vietnam-krig og de utallige CIA-afsløringer – brød Socialdemokratiet med sin gamle Kold Krigs-rolle, og fandt frem til en mere moderat måde at fungere på. Under Schlüter-regeringen stod partiet i spidsen for fodnote-politikken, der skulle sikre afspændingsinitiativer. Også på andre områder gik Socialdemokratiet mod nogle af Reagan-administrationens handlinger rundt om i verden, f.eks. i Latinamerika og det sydlige Afrika. Samtidig skulle de som det brede midterparti udvise ansvarlighed, og de opretholdt en række grundlæggende holdninger, som de fandt rigtige. F.eks. NATO-medlemskabet og EF-tilslutningen. Både som regeringsparti og som det største oppositionsparti. Det medførte selvfølgelig konfrontationer både til højre og til venstre i det politiske liv. Også i fagbevægelsen, med en til tider slagkraftig faglig opposition omkring formandinitiativer og tillidsmandskonferencer. I 1970´erne og første halvdel af 1980´erne var der især grøde med overenskomststridige arbejdsnedlæggelser, blokader og strejkestøttebevægelser. I hvert fald dele af disse faglige aktiviteter er blevet overvåget af PET, med eller uden ledende socialdemokraters viden.

Her følger en oversigt over formodede eller konstaterede overvågninger af faglige aktiviteter:

- I 1973 var der arbejdskamp omkring Hope Computer i Hadsund. De nordjyske SID-afdelinger aktionerede for at få overenskomst med virksomheden. I forbindelse med en demonstration fotograferede to civile politifolk fra teknisk afdeling i Ålborg hemmeligt demonstrationsdeltagere og tilskuere. BT opdagede det og fotograferede politifolkene. Det vakte en vis opstandelse helt ind i LO, og det endte med, at politiet destruerede billederne i Hadsund, med fagforeningsfolk og pressefolk som tilskuere og referenter. De skulle alligevel have været destrueret, udtalte en kriminalkommissær.(BT 11.4.1973).
- I 1973 strejkede OTA-arbejderne i Nakskov. Strejkelederen var overbevist om at hans telefon blev aflyttet, så han benyttede naboernes. (Ekstrabladet 15.6.1973).
- I efteråret 1975 var der en faglig blokade mod en lille grafisk virksomhed, INFO, på Frederiksberg. I forbindelse med spørgsmål om konflikten til justitsminister Orla Møller, havde han udleveret kopier af Frederiksberg Politis døgnrapporter til Folketingets Retsudvalg. Af dem fremgik det, at den gamle PET-medarbejder for subversive aktiviteter, Leo Holst-Jensen, havde spøgt i baggrunden. Han havde to gange informeret kollegerne på Frederiksberg om holdningerne på andre arbejdspladser til et solidaritetsmøde, som Grafisk Kartel havde indkaldt til. (Information 8.-9. November 1975).
- I foråret 1979 demonstrerede 20.000 tjenestemænd og andre offentligt ansatte i København mod regeringens indgreb i overenskomstforhandlingerne. Demonstrationsdeltagere blev fotograferet af PET-folk og andre politifolk fra de københavnske politista-

Om "Søfyrbødernes Forbund i Danmark", Sømændenes Forbund i Danmark og Havnearbejdernes Fællesforbund (de to sidstnævnte Forbund har kun Forbindelse med "Danmarks kommunistiske Parti" gennem deres RFO-bevægelser) skal der efter Ordre oplyses følgende:

"Søfyrbødernes Forbund i Danmark" maa siden Urafstemningen den 20. December 1933 anses for at være rent kommunistisk. Ved denne Urafstemning, der gik ud paa, hvorvidt man fortsat skulde være tilsluttet "Internationalt Transportarbejder Forbund", eller om man skulde tilslutte sig "International of Seaman and Harbour Workers", blev der afgivet ialt ca 1500 Stemmer. For Udmeldelsen af ITF og for Indmeldelse i ISH foregik Stemmefordelingen paa følgende Maade: For Opsigelse af Overenskomsten med ITF blev der afgivet 1014 Stemmer, mens der kun blev afgivet 377 Stemmer for vedblivende at være tilsluttet ITF.

Af en Afd.D-rapport.

Kampen mod kommunsiterne i fagbevægelsen fandt også sted i 1930'erne

tioner. Specielt syntes de at interessere sig for 150 af deres egne kolleger, der deltog. Ekstrabladet (23.3.) afslørede det, og den radikale Bernhard Baunsgård spurgte i Justitsministeriet. Justitsminister Nathalie Lind (V) svarede, at det var rigtigt. Men billederne var til privat brug, og andre til politiets fagblad Dansk Politi. *„De optagne fotos er under henvisning til det anførte ikke optaget til brug i tjenesten"* citerede Ekstrabladet 6.4.1979. Men mange satte spørgsmålstegn ved „til privat brug", og Preben Wilhjelm kaldte det en *„fornærmelig søforklaring"* (Information 7.4.1979).

- I marts 1983 anholdtes havnearbejder Karl Jørgensen, strejketalsmand i Esbjerg under den langvarige havnearbejderkonflikt. Han anholdtes på en fiktiv anklage om brandstiftelse og sad seks måneder fængslet i isolation. Forud for anholdelsen var gået tre ugers telefonaflytning, der var resultatløs for politiet. Han blev frikendt i september 1983. Rigsadvokaten afviste at undersøge politiets efterforskningsmetoder.

- I foråret 1984 var der en stor HT-konflikt i hele Nordsjælland om eksklusivaftaler. Schlüter-regeringen gik til kamp „for den personlige frihed", og konflikten blev en princip-kamp mod gule fagforeninger. PET var indsat, men hvordan er omstridt. SID hævdede, at deres telefoner på hovedkontoret blev aflyttet under konflikten. Det afsløredes ved falske meldinger over telefonerne. Men det benægter PET i sin redegørelse. Til gengæld indrømmer PET, at de havde etableret udstyr til aflytning af walkie-talkies. Men, skriver de i PET-redegørelsen, de ved ikke i dag, om der rent faktisk fandt aflytninger sted på W-T-frekvenserne. Penetranten Anders Nørgaard har fortalt, at han overværede flere strejkemøder i Nørrebrohallen i forbindelse med konflikten, medbringende aflytningsudstyr. Det benægter PET-rapporten ikke, men – siger den - der er hos PET hverken optegnelser eller erindring om noget sådant.

Et evt. kommende Undersøgelsesudvalg kunne spørge Forsvarets Efterretningstjeneste, om de ligger inde med bånd fra denne konflikt eller andre. Eller om de overhovedet har lyttet med ved arbejdskampe.

- I forbindelse med overenskomstforhandlingerne og påskestrejkerne i 1985 var PET ligeledes involveret ifølge rapporten.

Baggrunden var de omfattende blokader, indtrængen og trusler, der resulterede i konfrontationer med politiet og i hærværk, stadig ifølge rapporten.

Havnearbejderkonflikten 1983...

Der blev i flere tilfælde gjort indgreb i meddelelseshemmeligheden efter retskendelse, siges det videre. Hvilket passede med Jord og Betons formodninger om telefonaflytninger af kontorerne i Hestemøllestræde i København, der underbyggedes af politiets reaktioner på falske beskeder afgivet over telefonerne.

Endvidere oplyser rapporten, at penetranten Anders Nørgaard informerede PET om forhold vedrørende en blokade af hurtigruten Århus-Kalundborg. Det var ved Sørestaurationspersonalets konflikt, og i den forbindelse snusede han rundt omkring Sømændenes daværende hus på Åboulevarden, og var bl.a. i affaldscontaineren efter papirer.

- I 1986 blev en daværende DSU´er bedt om at deltage i et møde i Tillidsmandsringen i Odense. *„Jeg skulle så efterfølgende aflægge et referat af mødet til PET"*. DSU´eren sagde imidlertid nej, men fortsatte: *„Man må gå ud fra, at PET fandt en anden til at overvåge mødet i Odense"*. Justitsminister Frank Jensen bekræftede i Folketinget, at PET havde været i kontakt med den pågældende. PET-manden, der var ministerens kilde, havde dog *„ingen erindring om hvorvidt XXX er blevet bedt om at deltage i et møde i Tillidsmandsringen, men vil ikke afvise det"*.
(Dagbladet Arbejderen 30.4.1998).

- I forbindelse med den langvarige Ribus-konflikt i Esbjerg skriver PET-redegørelsen, at PET kun var indsat i forbindelse med autonomes deltagelse, f.eks. er der *„i enkelte tilfælde sket underretning til Esbjerg Politi, når PET blev bekendt med, at større grupper af autonome var på vej til Esbjerg for at deltage i aktionerne i Ribus-konflikten."*
Busserne fra København, som „større grupper af autonome" kørte i, havde afgang fra Solidaritetshuset, som også er i PET's søgelys. Det viser næste episode, som blev afsløret i TV 2s tredje udsendelse i maj 1998.

- I marts 1998 drøftede en PET-mand planer for infiltration af Solidaritetshuset i Griffenfeldsgade i København med en mand, som PET håbede, at de kunne hverve som penetrant.
Solidaritetshuset rummer blandt andre Tillidsmandsringen og Unge Faglige. Tillidsmandsringen har i årevis, både fra Griffenfeldsgade og tidligere fra Birkegade, lavet et omfattende strejkestøttearbejde. Senest i forbindelse med Ribus-konflikten i Esbjerg og faglige konflikter i Århus.

★ EFTERRETNINGSTJENESTERNE ★

FORSVARETS EFTERRETNINGSTJENESTE

Formål og opbygning

Dette er fortrinsvis et skrift om Politiets Efterretningstjeneste. Men der hører et par supplerende bemærkninger med om Forsvarets Efterretningstjeneste, fordi de to tilsammen udgør ét hele, hvor der specielt tidligere var en overlapning af arbejdet. FE's opgaver i kampen mod „undergravende virksomhed" er således i løbet af perioden stort set overgået til PET. Det er ligeledes en stor del af arbejdet med sikkerhedsgodkendelserne.

FE skal i dag afskærme forsvarets eget personel, sikre militærets installationer og koncentrere sig om varslinger i bred forstand og sikkerhedsprognoser. FE arbejder fortrinsvis med udlandet. Det omfattende arbejde med offentligt tilgængelige kilder herfra suppleres med nogen udlandsspionage („indhentning"), i Danmarks nærområder, og i stigende grad i de områder, hvor dansk militær indsættes som følge af internationale aftaler. De åbne kilder udgør formentlig langt hovedparten – op mod 90% - af tjenestens input.

Arbejdet består i *„at identificere nøglefaktorer"*, forklarede chefen for Varslingssektoren, Poul Grooss, til Ingeniøren (8.-25.2.1994), og *„Alfa og Omega ved efterretning er at finde ud af, hvilke informationer, der er vigtige for mig. Og så gennemskue, hvad der mangler for at samle et helt og brugbart billede."*
Der vides ikke meget om opbygningen af Forsvarets Efterretningstjeneste, og antallet af medarbejdere. Det formodes, at der er 200 beskæftiget på hovedkvarteret i Kastellet i København, betydeligt flere på den tekniske hovedstation på Aflandshage på Amager, hvor man kører i skift døgnet rundt, og nogle på de øvrige lyttestationer i den udstrækning, de er opretholdt. Dertil kommer så folk, der tjenestegør for FE ved andre enheder og stabe, eller ved andre FE-institutioner. Det var især tjenestens chef, Erik Fournais (1963-1973) og den mangeårige souschef, Peter Ilsøe, der fik inddraget vurderinger af modpartens økonomiske, sociale og politiske forhold i FE's arbejde.
Det havde de lært af England under krigen, hvor Fournais var modstandsmand og Ilsøe var faldskærmsmand i SOE. Fournais sluttede sin karriere som NATO-efterretningschef i Bruxelles, og Ilsøe blev generalsekretær for Atlantsammenslutningen i 1980´erne.
I alt formodes det, at ca. 1.000 personer er ansatte i FE, både officerer og civile med akademiske eller tekniske uddannelser.
Dertil kommer en pool af tidligere medarbejdere, hjemmeværnsfolk, reserveofficerer og nyttiger kontakter i flere erhverv, som man lejlighedsvis kan trække på, og evt. ansætte til specifikke opgaver. Som de to uheldige turister – og reserveofficerer – på Polens-besøg i 1987.

Cheferne for Forsvarets Efterretningstjeneste

1950 - 1963	**Oberst H. M. Lunding**
1963 - 1973	**Oberst Erik Fournais**
1973 - 1979	**Oberst Marius Sund**
1979 - 1986	**Kommandør Mogens Telling**
1986 - 1992	**Oberst Aage Højbjerg**
1992 - i dag	**Generalmajor Jørgen Otto Hjorth**

Souschef-stillingen blev afskaffet i forbindelse med Peter Ilsøes afgang i 1982. Chefen for Varslingssektionen udfylder denne post under chefens fravær. Det er formentlig Poul Grooss, der stadig har denne stilling i dag.

Forsvarets Efterretningstjeneste er bygget op i afdelinger og sektioner, bl.a. en for hver våbenart.
I følge Weekendavisen (30.12.1993), der bygger på Politiken (1.2.1984) fandtes følgende afdelinger:

Sikkerhed og Kontra-spionage. (Herunder indhentning, dvs. udlandsspionage. Afdelingen må arbejde tæt sammen med PET. Afgrænsningen til afdelingen nævnt under punkt 6 er ukendt).

Politisk-økonomisk afdeling (arbejdet med åbne kilder. Især mange civile her. Rapporter om bl.a. handelspolitiske og U-landsmæssige spørgsmål).

Teknisk afdeling (på Amager. Signalindsamling, herunder aflytningen i Forsvarets Central Radio eller hvad den nu hedder i dag. Også mange civile teknikere mm her).

Varslingssektionen („Normalbilleder" og Trusselsvurderinger, meldinger fra afdeling 3, og formentlig overvågning af rummet omkring Danmark via det øvrige militær).

Analyseafdelingen (vurderinger af indsamlede data fra 2 og 3)

Indlandscenter (bl.a. sikkerhedsgodkendelser i samarbejde med PET,

HJEMMEVÆRNET

Hjemmeværnet har siden sin oprettelse været en fast del af „det åndelige beredskab". Herfra er der hvervet adskillige agenter til politisk overvågning. Mest kendt er Hans Hetler. Men en del andre er kendte. De burde have et helt kapitel, men det må vente til en anden god gang.

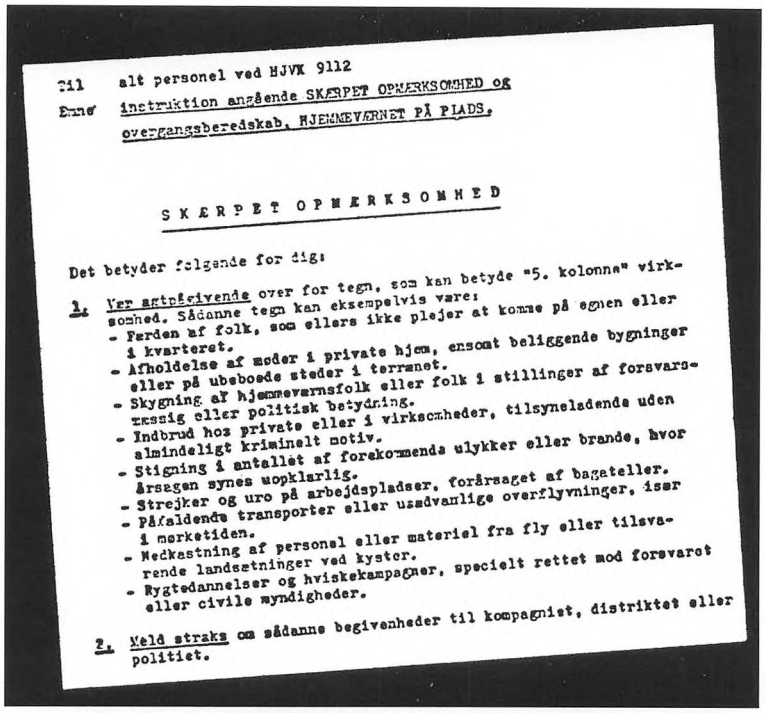

Til alt personel ved HJVK 9112

Emne instruktion angående SKÆRPET OPMÆRKSOMHED og overgangsberedskab, HJEMMEVÆRNET PÅ PLADS.

SKÆRPET OPMÆRKSOMHED

Det betyder følgende for dig:

1. Vær agtpågivende over for tegn, som kan betyde "5. kolonne" virksomhed. Sådanne tegn kan eksempelvis være:
   - Færden af folk, som ellers ikke plejer at komme på egnen eller i kvarteret.
   - Afholdelse af møder i private hjem, ensomt beliggende bygninger eller på ubeboede steder i terrænet.
   - Skygning af hjemmeværnsfolk eller folk i stillinger af forsvarsmæssig eller politisk betydning.
   - Indbrud hos private eller i virksomheder, tilsyneladende uden almindeligt kriminelt motiv.
   - Stigning i antallet af forekommende ulykker eller brande, hvor årsagen synes uopklarlig.
   - Strejker og uro på arbejdspladser, forårsaget af bagateller.
   - Påfaldende transporter eller usædvanlige overflyvninger, især i mørketiden.
   - Nedkastning af personel eller materiel fra fly eller tilsvarende landsætninger ved kyster.
   - Rygtedannelser og hviskekampagner, specielt rettet mod forsvaret eller civile myndigheder.

2. Meld straks om sådanne begivenheder til kompagniet, distriktet eller politiet.

Oplæring i „femtekolonne"-bekæmpelse i Hjemmeværnet

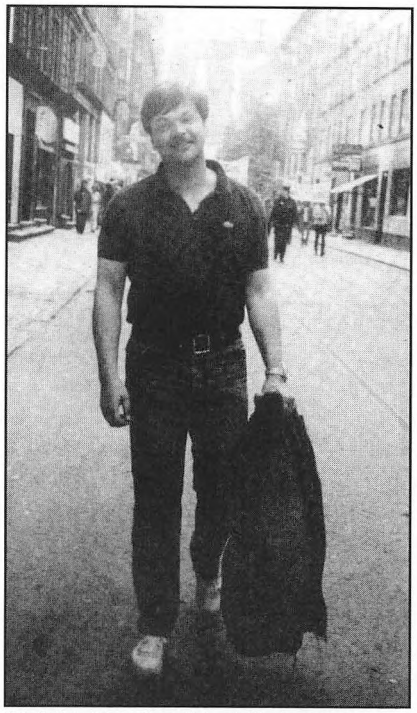

26.5.84„Nej til politivold"-demonstration i Blågårdsgade på Nørrebro i København

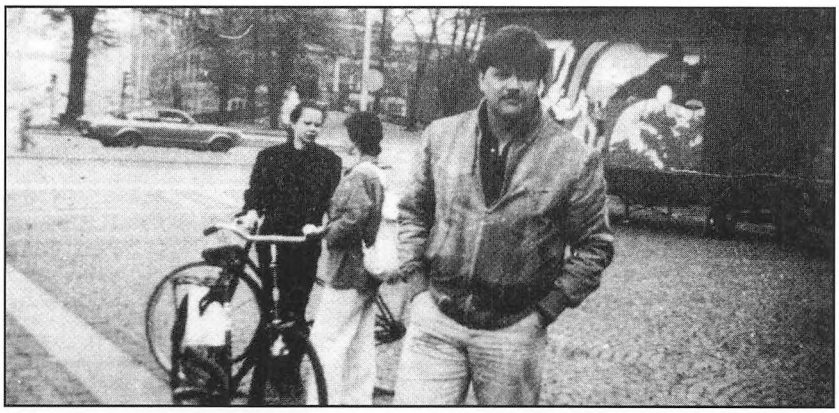

En hjemmeværnsmand på udkig. Allerede i 1969 konstateredes forbindelse til FE på Kastellet.

17.5.84 Kulørte Klat på Christiansborg Slotsplads

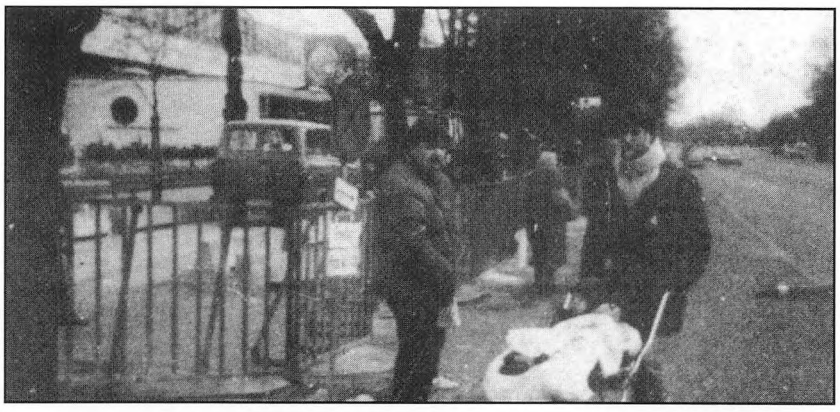

Marts 1984. El Salvador-demonstration ved den amerikanske ambassade

der har indsamlet og registreret oplysningerne. Registrering af personel i FE's eget register. Administrations- og Personaleafdeling i øvrigt?).

Den tidligere nævnte Mossad-rapport fra 1985 i Ostrovskys bog, omtaler at FE („Purple B") på dette tidspunkt havde fire enheder (Units):

Administration
Aflytning
Research
Indhentning

Der omtales også en Humint Gathering Department, dvs. menneskelig, ikke teknisk, indhentning. Det må formentlig være D. Endvidere omtales en begyndende start på et Mellemøst kontor. FE leverede oplysninger om Warszawapagt-aktiviteter til Israel og omtales som den første efterretningstjeneste, der gav Israel oplysninger om et nyt sovjetisk raketsystem, SSC-3. Det nævnes, at FE har specialiseret sig i fotografering af sovjetiske fly, og at især installeringen af nye antenner havde FE's interesse.

Arbejdet op til ca. 1990 var meget målrettet. Modparten var DDR, Polen og Sovjetunionen, og i mindre grad det øvrige Østeuropa. Deres utallige signaler, enhedernes lokaliseringer og bevægelser, landenes overordnede muligheder og hensigter, alt havde interesse for Danmark, og NATO og Sverige. I dag hvor militæret åbent samarbejder med tyske enheder i det tidligere DDR og med polske enheder, samt er med til at opbygge og uddanne militæret i de baltiske lande, er situationen selvfølgelig helt anderledes. Til gengæld stiller Danmark i stigende omfang styrker til rådighed for det internationale samfund. Det øger selvfølgeligt behovet for viden om de områder, hvor danske styrker stationeres, eller hvor det kan tænkes, de bliver udstationeret. Det har formentlig betydet en forskydning i FE's arbejde, fra nærområdet til f.eks. Balkan og Det mellemste Østen.

I 1967 blev Forsvarets Efterretningstjeneste udskilt fra det militære hierarki, og underlagt Forsvarsministeriet direkte. På samme måde som PET er underlagt Justitsministeriet. Dvs. personel, støttefunktioner, budgetter mm hører under Forsvarskommandoen mm i Vedbæk, mens den politiske ledelse og ansvaret herfor hører under Forsvarsministeriet, og i sidste ende Forsvarsministeren og Regeringens Sikkerhedsudvalg..

Den omfattende reorganisering af efterretningstjenesterne, der fandt sted i 60´erne, berørte også FE's arbejde med undergravende virksomhed. I december 1971 besluttedes det, at arbejdet skulle begrænses til kun at angå forhold af direkte interesse for forvaret. Da Kjeld Olesen blev forsvarsminister i 1971 indskærpede han mundtligt over for FE, at de skulle stoppe med infiltrationer, hvilket formentlig afvikledes de næste par år, jævnfør Hetler-gruppens opløsning i 1973. Der skulle også fortsættes med sletninger i personregistret, et forhold Erling Brøndum (V), der en kort periode var forsvarsminister, fulgte op og beordrede fremskyndet.

NAVNELISTE TIL TJENESTEBRUG

(Indstillende myndighed)

Nr.:

Dato:

TIL:

FOR GODKENDELSE

Til (Godkendelsesgrad/anlægelse) af (Personalekategori)

VED: (Brugende myndighed) **TIL:** (Arbejdsområde/beskæftigelse)

Nr. (Ægtefælle (Samlever(ske).	Nuv. Evt. Tidl. stats-borgersk.	CPR-nummer Fødested	Efternavn	Fornavne, samtlige i rigtig rækkefølge	Civil stilling	Bopæl

Registreringsskemaer fra FE's Industrisikkerhedssektion. I 1970'erne overvågede FE sikkerheden på virksomheder, der arbejdede for Forsvaret. Det arbejde er senere overtaget af PET

TIL TJENESTEBRUG

DATO:

FIRMASTEMPEL

Til: Industrisikkerhedssektionen
Kastellet 30, 2100 København Ø.

Emne: Besøgsanmeldelse til:

Ref.: Bestemmelser for Industrisikkerhed
Kap.2 pkt. 19.

1:	A)	CPR-nr:	Fødested:	Stilling:	For/Efternavn:
	B)	Pas-nr:	Udstedt af:	Dato/År:	

I begyndelsen af august 1978 kunne forsvarsminister Poul Søgaard oplyse Folketingets Retsudvalg lidt om FE-registreringerne.

Forsvarets Efterretningstjeneste rådede over et meget stort personkartotek. Det omfattede alle værnepligtige og alle, der var ansat eller tjenestegørende i forsvaret. Men en egentlig registrering (dvs. på grundlag af systematisk indsamlede oplysninger) fandt kun sted i forbindelse med værnepligtiges sikkerhedsgodkendelser, eller registrering af værnepligtige i forbindelse med behandling af sager om aktiviteter rettet mod forsvaret, dvs. nedbrydende virksomhed.

Den 1. september 1978 trådte et nyt direktiv for registreringerne i kraft. Men hverken det ny, eller de forrige kunne offentliggøres, oplyste Forsvarsministeriet.

På en forespørgsel fra Søren Søndergaard fra Enhedslisten i forsommeren 1996, oplyste forsvarsminister Hækkerup, at der var 76.000 personer registreret i personregistret under Forsvarets Efterretningstjeneste. Langt hovedparten stod i det såkaldte rettighedsregister, der indeholder sikkerhedsgodkendelser. Forsvarsministeren oplyste endvidere, at Wamberg-udvalget aldrig havde tilladt videregivelse af

oplysninger herfra om danske statsborgere, hverken til andre danske myndigheder eller fremmede magter. Den slags er åbenbart et PET-monopol. Gennem tiden har der været en række sager om FE's registreringer.
Den sidste handler om Rebel-medlemmet Peter Stræde, der alligevel ikke kunne komme på Sergentskole i 1996. I TV 2´s tredje udsendelse i maj i år, hævdede han, at det skyldtes politisk chikane. Sagen udløste megen debat, og er i skrivende stund langt fra afsluttet. FE's pressechef, Birger Hoff, var meget fåmælt:
„Jeg vil ikke oplyse, hvorvidt politisk tilhørsforhold bliver registreret. Det er jo kontroversielt, og vi ønsker ikke offentlighed om denne sag."
(Aktuelt 22.5.1998).

Formanden for Hærens Konstabel- og Korporalforening, Svend Erik Lassen, udtalte til Aktuelt (19.5.1998):
„Jeg er ikke i tvivl om at Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) registrerer det politiske tilhørsforhold hos værnepligtige og ansatte i militæret.
Jeg kender andre eksempler på lignende sager, og er ikke i tvivl om, at jeg selv er registreret for min politiske aktivitet."
og
„Som bekendt er den kolde krig ophørt, og derfor er det på tide at kigge efterretningstjenesten efter i sømmene. Der er brug for mere åbenhed i FE. Blandt andet er det urimeligt, at vores medlemmer ikke kan få at vide, hvad begrundelsen er, når de ikke kan blive sikkerhedsgodkendt."
Samme sted udtalte formanden for Centralforeningen for Stampersonel (overkonstabler og sergenter), Finne Busse Jensen, sig. Han var usikker på om der fandt en systematisk politisk registrering sted af venstreorienterede, men han krævede også større åbenhed:
"Det kan ikke være rigtigt, at man i 1998 ikke kan få at vide, hvorfor man ikke bliver optaget på en officersskole eller får afslag på en forfremmelse. Hvis der skal en uvildig undersøgelse af FE til for at få ændret det forhold, så er det helt OK med mig."

Af tidligere sager kan vi nævne:
- I 1971 blev en værnepligtig sorteret fra, da hans kompagni skulle stille med vagtmandskab til Kastellet. Efter flere henvendelser kunne kompagnichefen

VÆR OPMÆRKSOM	MELDING
overfor ALLE biler forsynet	1. Klokken
med BLÅ nummerplader	2. Set køretøj
(hvide tal/bogstaver)	Nummer
MELD om sådanne biler	Type
08 - 126200 lok. 430	Farve
uden for kontortid:	3. Sted
08 - 126200 lok 455	4. Kørende mod
NR	5. Antal personer i køretøjet

Kontra-spionage eller spionjagt i 1982. Indberetningsskema om mistænkelige diplomatbiler

oplyse, at han tidligere var faldet for efterretningstjenestens tjek af ham i forbindelse med en evt. udtagelse til befalingsmand. Den pågældende var medlem af Venstresocialisterne, og modtog materiale fra partiet på kasernen i Farum.(Ekstrabladet 2.3.1971).
- I 1977 blev en arbejder fyret fra elektronikfabrikken NEA-Lindberg A/S i Ballerup. Fabrikken skulle være underleverandør til F-16 flyene, og den fyrede var ved at blive valgt som tillidsmand af kollegerne, da FE's Industrisikkerhedssektion intervenerede. (Land og Folk 11.-12.6.1977).
- I 1979 blev fem kvinder fyret fra B&W Elektronik A/S (det senere Terma) ved Århus. Virksomheden deltog i F-16 produktionen. Det var lige efter en langvarig lønkonflikt, som arbejderne vandt. De fem var aktive under konflikten.
Der var mistanke om, at fyringerne havde forbindelse med FE's overvågning af de ansatte, enten som følge af krav fra FE, eller ved udpegning af de fem som særligt faglige aktive via FE's register. (Arbejderavisen 21.-27.3.1979)
- I 1984 blev en homoseksuel kontorbetjent overflyttet fra Forsvarskommandoen til en københavnsk kaserne. På grund af hans erklærede homoseksualitet blev han indgående afhørt af FE, der så nægtede ham sikkerhedsgodkendelse til „Hemmelig". Han var clearet til „Fortrolig", og havde arbejdet i Forsvarskommandoen i seks år. (Politiken 31.1.1984 ff. og Ekstrabladet 1.2.1984 ff.).
- I 1985 meddeler FE en kvindelig mariner, at hun vil miste sin betroede post i Hjemmeværnet, såfremt hun tager til Moskva for at se det danske fodboldhold spille VM-kamp dér. Hun var registreret som sikkerhedsgodkendt af FE. (Information 15.7.1985).
- I 1986 fyres en topograf og korttegner fra Geodætisk Institut, der hører under Forsvarsministeriet. Manden havde deltaget i nogle fredsdemonstrationer, og havde været anholdt på Kastellet i forbindelse med en af dem. Han blev indkaldt til samtale med direktøren om sine aktiviteter i fredsgruppen Mutlangen, og fik at vide, at samtalen var „stemplet" Fortrolig. Mutlangengruppen var flere gange omtalt i FE's og PET's meget interne SIKNYT. Fjorten dage efter blev han fyret, med begrundelsen, at FE ikke ville opretholde hans clearing til laveste sikkerhedsgodkendelse, Fortrolig. (Ekstrabladet 3.5.1986).
Se også afsnittet om Soldaterbevægelsen i 1970´erne.

Kejsergade og Forsvarets Central Radio

Et område, der hører under Forsvarets Efterretningstjeneste, er deltagelsen i den såkaldte elektroniske krigsførelse. Den hører – eller hørte – under Forsvarets Central Radio. Hovedparten af aktiviteterne er rent militære discipliner: Signalopklaring til lokalisering af modpartens enheder, våbensystemer og teknologiske udvikling, og elektronisk indhentning af modpartens kommunikation. I sidstnævnte forbindelse kan civil kommunikation også aflyttes, og omfattende aflytninger af civile frekvenser mellem radiofoni-båndene har i hvert fald tidligere forekommet. Fra 1960´erne foreligger der beretninger om, at der også foregik handelsspionage til Danmarks fordel via aflytningen og kodebrydningen. Opbygningen i begyndelsen af 1960´erne skete under Fournais´ og Ilsøes tilskyndelser, og med udenrigsminister Hækkerups velvillige støtte. Forholdet mellem den store afdeling på Amager og hovedkvarteret på Kastellet er flere gange blevet karakteriseret som kritisk, se især Politikens artikel 1.2.1984. Her hævdes det, at Aflandshages relative uafhængighed blev stækket i begyndelsen af 1980´erne, og stedet blev entydigt underlagt Kastellet. Det tolkedes som officerernes endelige sejr over de civile, som Fournais havde banet vej for, og som cand.polit Peter Ilsøe var eksponent for. Det tolkedes også som en begrænsning af FE's selvstændighed i forhold til Forsvarskommandoen, der var begyndt at bestille skræddersyede rapporter i FE, til brug for egne målsætninger, f.eks. anskaffelse af tre U-både.

På vagt for Kejsergade.
Denne mand blev senere leder af en københavnsk politistation, men er nu gået af. Kejsergade 23.10.69.

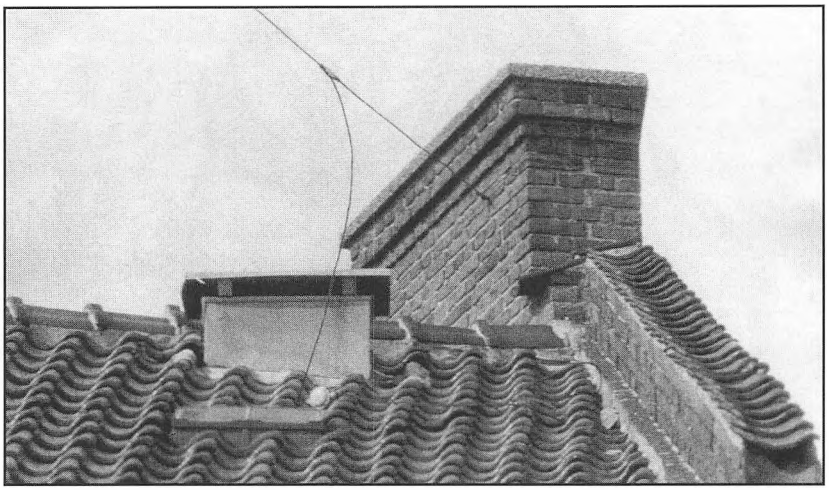

Modtagerantenne i Kejsergade, 1969

Stridighederne om FE er formentlig en udløber af den langvarige strid mellem Forsvarets kompakte flertal af traditionelt højrevendte officerer, og et mindretal af socialdemokratisk orienterede fornyere i 70érne og 80´erne. En strid, hvor forsvarsminister Hans Engell massivt stod bag de traditionelle værdier, og f.eks. i realiteten fyrede chefen for forsvarsstaben, oberst G.K.Kristensen i 1983. Nytænkere og officerer, der var påvirket af den omfattende sikkerhedspolitiske debat, som Socialdemokratiet og fredsbevægelsen havde skabt, havde svære kår under Schlüter-regeringen. Knud Damgaard (S) og tidligere kommitteret for Hjemmeværnet udtrykte det på denne måde i Berlingske Tidende (14.7.1983), at

„der blandt yngre officerer findes mange, som tænker i nye baner. Desværre medfører det militære system, at disse folk kun tør lægge deres tanker frem i lukkede forsamlinger. De er nød til at tage hensyn til karrieremulighederne."

Chefen for FE i perioden 1979 til 1986, Mogens Telling, var heller ikke meget for fornyere. Han forsøgte i 1984 at komme af med en af sine egne majorer, blandt andet ved at lade ham erklære *„psykisk noget svingende"*. (Politiken og Ekstrabladet 25.4.1984 ff.).

Det er ukendt om Forsvarets Efterretningstjeneste i dag opretholder sin omfattende aflytningsvirksomhed via Forsvarets Centralradio. Et evt. kommende undersøgelsesudvalg burde interessere sig herfor. Hvis der foregår ulovlige aflytninger i Danmark i større målestok, så er det FE, der har kapaciteten og ekspertisen. I den forbindelse bør aftalen mellem USA og EU om fortsatte muligheder for at aflytte den internationale telekommunikation inddrages.

Se også Kejsergade-sagen under året 1969 tidligere i skriftet, og artiklerne i Forsvar, i Socialistisk Information og i Demos Nyhedsbrev, der er henvist til i litteraturfortegnelsen.

En stor del af den elektroniske krig i Danmark blev udkæmpet med amerikansk udrustning, og efter amerikanske retningslinier. Derfor er det lidt ironisk at erfare, at Danmark i mange selv år var offer for storebrors aflytninger. Det er en hollandske historiker, der faldet over materialet. Det er National Security Agency´s forløber, der startede, og aflytningen og brydningen af de benyttede koder begyndte allerede under krigen. Den fortsatte med stigende intensitet efter krigen. Til og med 1949 skulle omkring 90.000 hemmelige danske meddelelser være blevet opsnappet. Det var både Frihedsrådets kommunikation under krigen og detaljer om et skandinaviske forsvarsforbund, der skulle sikre nordisk neutralitet. Da forhandlingerne brød sammen gik Norge ind i NATO i 1949, fulgt af Danmark. Sverige forblev neutralt. Dette forløb kunne nok have amerikansk interesse, selv om de også havde andre kilder. Ligeledes kommunikationen omkring Grønland, hvor

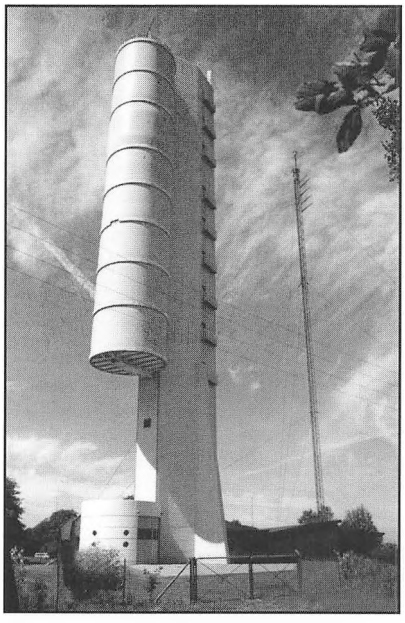

Lyttestationen på Dueodde, 1990

En del af FE-stationen på Aflandshage på Amagers sydvest-pynt

amerikanerne ville forblive. (Information 31.10.1996).

Hetler-gruppen og Forsvarets Efterretningstjeneste 1969 - 1973

Forsvarets Efterretningstjeneste havde på dette tidspunkt en afdeling for Undergravende virksomhed. Den indsamlede oplysninger på samme måde som PET. Dvs. både gennem „åbne kilder" (avisklip, tidsskrifter osv.), og gennem „lukkede kilder", som f.eks. penetranter. Hetler-gruppen udgjorde i perioden 1969-1973 et vigtigt led blandt disse. Foretagendet var camoufleret som en privat organisation, „Komitéen til Grundlovens Beskyttelse". De hvervede penetranter måtte ikke kende til kontakten med FE, de skulle tro det var en – ganske vidst lidt ualmindelig - politisk organisation, i stil med den hedengangne Demokratisk Alliance. Kontakten mellem FE og komitéen skulle kun gå mellem én FE-medarbejder (Ulrik Schmidt) og Hans Hetler („Hans Schou"). Dermed mente FE, at de havde indbygget en såkaldt cut-out-forbindelse, der kunne tillade dem at benægte kendskab til dette private foretagende, hvis noget gik galt.

FE leverede materiale og stillede forespørgsler eller andre arbejdsopgaver i form af det, de kaldte en Request. Hetler svarede tilbage i form af nummererede rapporter, suppleret af samtaler.

FE noterede resultaterne i sine kartoteker, og på organisations-registreringsskemaet E 1013.

Ulrik Schmidt tegnede komitéens organisationsskema (se ill.). Foruden Hetler som daglig leder, var der en arkiv og kartoteksbestyrer. Det var den mand, som havde ført Demokratisk Alliances kartotek over venstreorienterede, og som han nu byggede videre på til FE's fornøjelse. Der var også en uddannelses- og propagandaleder, der søgtes beklædt med veteraner fra Demokratisk Alliance. Endelig var der en Århus-leder, der skulle bygge sit eget net op i byen. Han opererede i det skjulte blandt andet via Moderate Studerende.

I København var der på skemaet opført otte penetranter under dæknavn i diverse venstreorienterede organisationer. Kommissionsdomstolen mente via sine undersøgelser, at kun 4-5 af dem blev operative.

Engagementet med Hetler-gruppen afvikledes i første halvdel af 1973, men Ulrik Schmidts efterfølger overtog det indsamlede materiale.

Der henvises i øvrigt til den foreliggende litteratur.

Afsløringen af Hetler-gruppens samarbejde med Forsvarets Efterretningstjeneste skyldtes de to Ekstrabladsjournalister, Jakob Andersen og Søren Jakobsen. I bogen „Spionen, der sladrede", byggede de videre på deres mange artikler og deres omfattende materiale. Kommissionsdomstolen gav bogen disse ord med på vejen:

„... retten finder grund til allerede på dette sted at fastslå, at de i bogen gengivne faktiske oplysninger i væsentlig omfang er bekræftet ved rettens undersøgelser."

Bogen indeholder meget stof om Hetler-gruppens forgængere, og deres arbejde som infiltranter. De oplysninger blev altså også bekræftet af Kommissionsdomstolen.

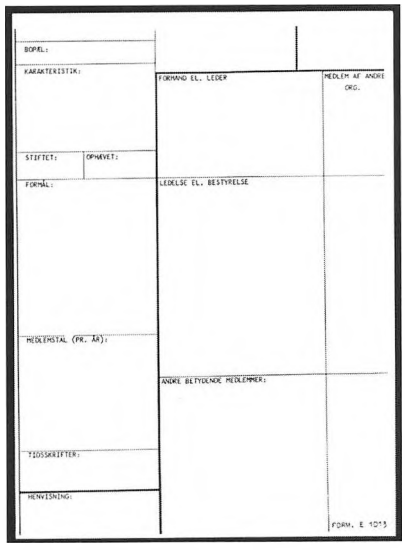

Formular E 1013 til registrering af organisationer og deres ledende medlemmer. Udarbejdet af FE

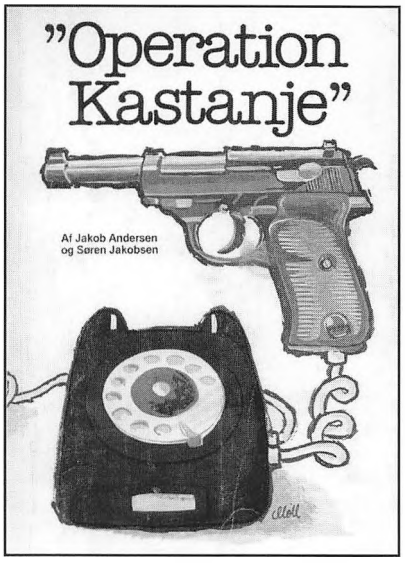

Affæren var også medvirkende årsag til justits- og forsvarsminister Orla Møllers tilbagetræden. Han havde givet Folketinget misvisende oplysninger, bl.a. fordi FE-chefen Marius Sund ikke havde informeret ham ordentligt. Orla Møller fortalte Folketinget, at de udfyldte E 1013 organisationsskemaer var brændt for flere år siden.

Det passede ikke.

Oberst Sund brændte dem først den 10. Juni 1977. Det var efter at Ekstrabladet

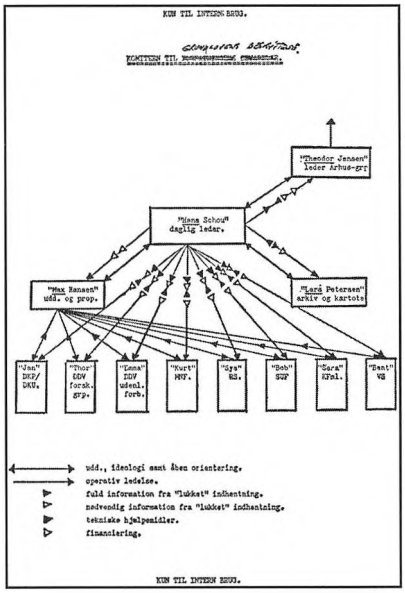

Hetlerbandens organisationsskema. udarbejdet i FE

Kommandørkaptajn Erik Harder - en af Hetlers FE-chefer. Her ved en af retssagerne om Kejsergade-artiklerne i 1969

havde omtalt dem, og kun tre dage før han skrev sit misvisende notat til Orla Møller. Marius Sund fik senere en næse af den ny forsvarsminister, Poul Søgaard.

Men da det senere meddeltes, at han blev forflyttet til en NATO-stilling i Bruxelles, bedyrede Forsvarsministeriet, at det var et led i den almindelige turnusordning.

Efterretningstjenesterne og EU-modstanden

I flere af Hetlers rapporter til Forsvarets Efterretningstjeneste omtales modstanden mod EF-tilslutningen i 1972. I det offentliggjorte materiale var det især en intern DKP-rapport om Danmarks økonomiske stilling udenfor EF, der havde FE's interesse. Den skulle Hetler søge at skaffe, med FE-ledelsens samtykke. I virkeligheden må forsvarsminister Kjeld Olesen have dispenseret fra sit eget forbud mod infiltration, da han gav FE-chefen grønt lys til operationen. (Se Information 13.6 og 27.6.1978). Hetler fik for øvrigt ikke fat i rapporten. Da Hetlers kontaktmand i FE, Ulrik Schmidt, skulle forklare Kommissionsdomstolen, hvorfor EF-modstanderne havde interesse, gav han følgende interessante svar:

- *„at der var en sammenhæng mellem modstanden mod EF og modstanden mod NATO og mod tanken om en Europahær og dermed sammenhæng med generel modstand mod forsvaret. Ulrik Schmidt har derfor udarbejdet interne EF-rapporter om disse spørgsmål ...“* (s. 65).

Det er vist en bred fortolkning af, at FE kun skulle beskæftige sig med „undergravende virksomhed“, hvis det direkte havde interesse for forsvaret.

Under Kasper Neergaard-sagen var EF-aspektet også inde i billedet. Det viste, at PET på daværende tidspunkt også interesserede sig for EU-modstanden. Den daværende DSU-formand spurgte i et åbent brev til Justitsministeren:

„Er man en fare for landets sikkerhed, hvis man er EF-modstander?“

(Information 6.11.1971)

Hvorvidt de to tjenester har bibevaret interessen for EF- og EU-modstanden, kan vi ikke sige noget om. Men da den omfatter et betragteligt mindretal af befolkningen, kan dele af den mere organiserede modstand godt have politikeres og efterretningstjenesters interesse. Men hvis det er tilfældet, mangles dokumentation herfor.

Den svenske IB-affæres danske aflægger

Det tætte samarbejde på efterretningsområdet med det neutrale Sverige blev bekræftet i forbindelse med afsløringen af en yderst hemmelig efterretningsorganisation i Sverige i 1973. Den hidtil ukendte Informations Byrån, IB, samarbejdede med Forsvarets Efterretningstjeneste.

Der udvekledes hyppigt informationer via kurerer, der rejste mellem København og IB-afdelingen i Malmø, der lå tæt ved havnen. Danskerne fik rapporter om Warszawapagt-landene, og svenskerne fik diverse økonomiske lande-analyser, og militære oplysninger fra NATO. Hvilket må forudsætte en NATO-accept af det dansk-svenske samarbejde.

Det lyder sandsynligt nok, i lyset af det omfattende samarbejde, der var mellem Sverige og NATO, og som er blevet beskrevet efter Sovjets og Warszawapagtens sammenbrud.

Som danske nøglepersoner i samarbejdet omkring 1970 nævnte bogen „IB och hotet mot vår säkerhet“ i 1973: Poul Høj, Oberst Fournais (FE-chefen), Preben Nielsen og Peter Ilsøe (FE's mangeårige civile souschef til 1982).

Soldaterbevægelsen i 1970´erne

Hen mod midten af halvfjerdserne opstod der større soldaterbevægelser i USA og i flere europæiske lande. De var dels inspireret af tidens anti-imperialistiske bevægelser og modstanden mod Vietnamkrigen i USA's egne styrker, dels af den fremvoksende fredsbevægelse. Røret i dele af fagbevægelsen spillede også en rolle for kravene til løn og arbejdsforhold i militæret. Bevægelsen manifesterede sig også i Danmark. I august 1976 udgav en anonym gruppe – Antimilitaristisk Arbejdsgruppe – et lille hæfte, Bliv Politisk Soldat. Det opfordrede til at bryde med den gamle linie, hvor modstanden mod militæret først og fremmest medførte, at oppositionen blev militærnægtere. Nu skulle den gå ind i Forsvaret som Politisk Soldat, og tage diskussionerne op der. Alle de subversive alarmklokker ringede selvfølgelig hos Forsvarets Efterretningstjeneste. I Kommissionsdomstolens betænkning kunne man læse:

„I sommeren 1977 begyndte Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) forsøgsvis en systematisering af oplysninger af personel i Forsvaret, som må befrygtes at have til hensigt at medvirke til nedbrydning af Forsvaret indefra. I visse tilfælde har de registre-

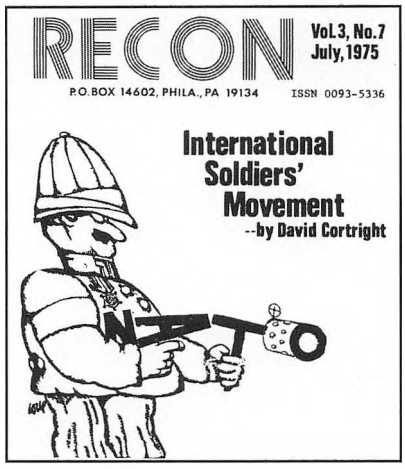

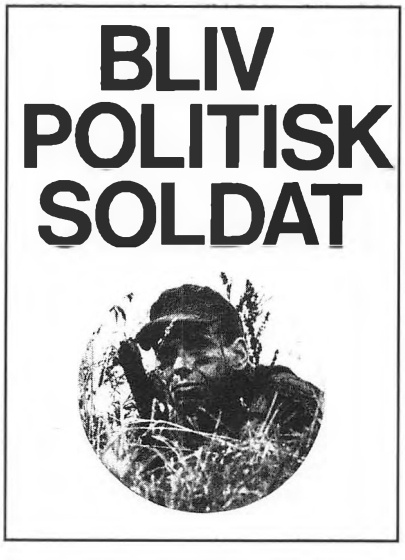

IKKEVOLD
FORUM FOR REVOLUTIONÆR IKKEVOLDSKAMP
NR. 9 DECEMBER 1976 TEMANUMMER 2,50 KR
TEMA:
POLITISK SOLDATERARBEJDE
IKKEVOLD ØNSKER LÆSERNE GODT NYTÅR!

rede kun ansøgt om for eksempel tilladelse til uddeling af propagandamateriale, som „i det mindste isoleret bedømt må betegnes som lovlig politisk virksomhed."

Efter en tur omkring omsvøbsdepartementet godkendte undersøgelsesleder Frank Poulsen denne registrering, selvom den *„umiddelbart kan give anledning til en vis tvivl"*.

Efter en Folketingsdebat i januar 1978 forsøgte Preben Wilhjelm sig med en opsummering:

„Forsvarsminister Poul Søgård finder tilsyneladende det er i orden at FE personregistrerer værnepligtige på grund af lovlig politisk virksomhed, så længe oplysningerne bare ikke kommer i det centrale register".

På et landsmøde for de værnepligtiges talsmænd lidt senere i januar 1978, hvor Poul Søgaard var til stede, fik han stillet en række spørgsmål om registreringerne. Forsvarsministeren forsøgte at afparere, men han bekræftede, at FE registrerede retsstridige forhold, men at man ikke ønskede at rejse tiltale. Mødet svarede ved at vedtage en resolution, der protesterede mod at beskylde værnepligtige for ulovligheder, *„uden at de pågældende ved en retssag får mulighed for at forsvare sig, men bare bliver puttet i FE's kartoteker"*.

Senere på året skærpedes striden. Både borgerlige politikere og Forsvarets ledelse forsøgte at få censureret de værnepligtiges blad, Soldaten, og hindre de værnepligtiges forretningsudvalg i at fungere. Nogle af soldaterlederne var mistænkte for at have skjulte mål, som de efterstræbte bag deres lovlige, politiske virksomhed. Som dokumentation henvistes til Bliv Politisk Soldat eller hemmelige indberetninger:

„De er blevet iagttaget. Vi har pligt til at sikre os mod undergravning af Forsvaret. Vi har fået rapporter, som viser, at de har været undergravende", lød det fra Forsvarskommandoen.

Det næste landsmøde i oktober for talsmænd bakkede linien op, og erklærede *„Vi er alle politiske soldater"*. Så skruede Forsvarskommandoen bissen på, og satte de værnepligtiges blad, Soldaten, under administration. Men stridighederne fortsatte mange år endnu, bl.a. begyndte de værnepligtige at udgive deres eget blad, Kanonen. I 1980 afholdt forretningsudvalget for de værnepligtiges talsmænd et europæisk seminar i København for at samordne de værnepligtiges løn-, arbejdstids- og strafferetlige krav. Under de landsomfattende soldaterdemonstrationer i marts 19881, blev de værnepligtige i Fredericia fotograferet af politiet dér. „Soldaten" spurgte politimesteren, hvad begrundelsen var, og han svarede, at det var *„foregribende efterforskning"*. Det protesterede de værnepligtiges landsmøde i maj imod. Justitsminister Ole Espersen forklarede senere, at det havde politiet lov til, hvis billeder og negativer efterfølgende blev destrueret såfremt de ikke skulle bruges ved evt. sigtelser eller lignende. *„Denne linie vil også blive fastholdt i fremtiden"* lovede han. (Information 4.7.1981).

De politiske sammenstød forskød sig til andre steder i samfundet, og tonen blev efterhånden dæmpet ned. Men i 1986 havde de værnepligtige igen et større sammenstød med Forsvarskommandoen, der ikke ville tillade en debat på landsmødet mellem tre politikere fra Forsvarsudvalget (Knud Damgaard (S), Poul Henrik Houe (Konservativ) og Pelle Voigt (SF)). Mødet var i øvrigt præget af de værnepligtiges modstand mod den differentierede og delvist udvidede værnepligt, der søgtes gennemført af Schlüter-regeringen på grundlag af Forsvarsforliget af 1984.

Artiklen i tidsskriftet Forsvar

Den omhandlede Forsvarets Efterretningstjenestes lytteinstallationer, men er omtalt under sager fra 1981, fordi PET var involveret.

Spion for både FE og Sovjet

Fra august til november 1983 hærgede 17 små pyromanbrande det indre København og Østerbro. Den 23. november blev gerningsmanden anholdt og han blev idømt fire års fængsel i Byretten. Da sagen efter anke blev behandlet i Østre Landsret i efteråret 1984, dukkede der en utrolig historie op. Pyromanen forklarede sine handlinger med, at han var kommet psykisk ud af balance, fordi han i to og et halvt år havde været dobbeltspion for Forsvarets Efterretningstjeneste. Han havde arbejdet for FE, som han kom i kontakt med i 70´erne, og havde for dem undervejs i foråret 1981indladt sig i kontakt med en repræsentant for det sovjetiske militære efterretningsvæsen, GRU. Det var en assisterende militærattaché, som han på vegne af FE holdt møder med og fodrede med en blanding af ægte og falske informationer om NATO.

Den dømtes nye FE-kontakt havde presset ham for hurtige resultater, og russeren havde truet ham, hvis han snød ham. *„Jeg er ikke pyroman af natur, men en FE-agent, der fik psykisk kampskade"*, udtalte han til Ekstrabladet, der bragte en artikelserie den 13.- 15. – 16. og 20. oktober 1984. Ekstrablads-journalisten havde også fået forskelligt materiale udleveret af den dømte, bl.a. en hans egen beretning på 16 sider om sit dobbeltspil.

Pyromanen havde startet sin spionkarriere med at udspionere sine egne kunder og forfattere. Han var nemlig forlægger, og havde sin egen bogbutik mm i Gothersgade i København. Før det havde han været kompagnon med en antikvarboghandler. Forlæggeren, som vi kalder pyromanen fremover, var også en mangeårig lidenskabelig samler af Militaria, og ekstremistisk materiale, især af nazistisk, men også af venstreorienteret observans. Det genspejlede sig i hans udgivelsespolitik og butikssortiment. Der kom både samlere, officerer og militærhistorikere i hans butik, som ofte var af højreorienteret observans. Blandt hans forfattere var den tidligere omtalte Lars-Erik Allin, der i 1981 havde fået udgivet en bog om den østtyske folkehær. Allin var også involveret i nogle byttehandler

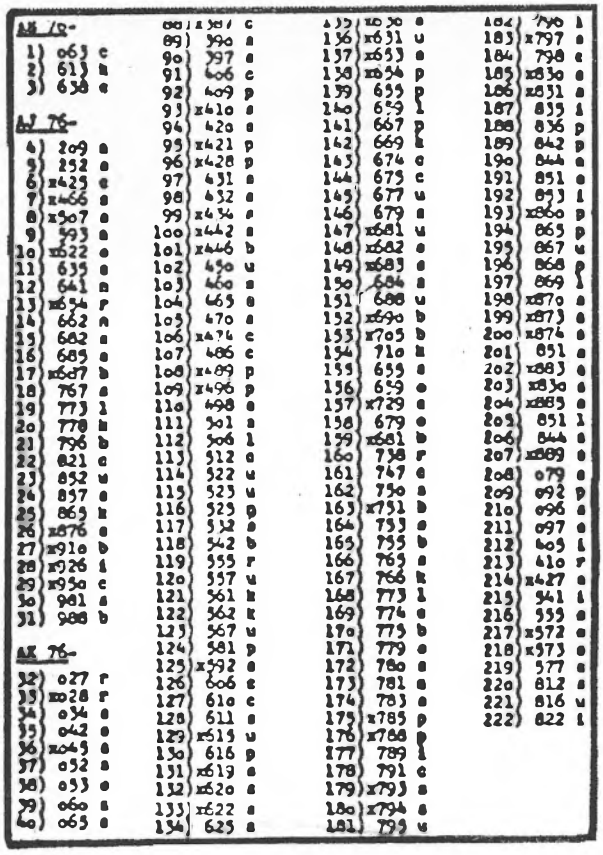

Uddrag af PET's liste over mistænkelige diplomatbiler. Fra begyndelsen af 1980'erne

med forlæggeren, som folk fra Forsvaret udspurgte ham nærmere om. Allin var selv ivrig Hjemmeværnsmand og efterretningsinteresseret, og færdedes i nogle af de samme cirkler som forlæggeren. De to forfattere, der i 1980 udgav en bog om østtysk spionage i Danmark, Muldvarpekrigen, udkom også på hans forlag. Forlæggeren lod FE gennemlæse første korrekturtryk og efter eget udsagn var det ham selv, der informerede om, at advokat Hagens lækkede oplysninger om Jörg Meyer-sagen til de to journalister. Det fortalte FE videre til PET, hvorpå de to journalister fik deres interviewbånd konfiskerede, og Hagens blev dømt. Flere kendte kommunister udgav også på hans forlag, og en østtysk professor, der arbejdede på et værk om den tyske emigration i Danmark i 1933-45 kom der ligeledes, og havde også FE's interesse. Eller måske var det snarere vedkommendes søn, der var officer i den østtyske hær, der havde interessen. Den da kendte højreekstremist og forfatter, Erik Haaest, var en af forlæggerens bekendte og kom ofte i butikken. Ham leverede forlæggeren også indberetninger om. Endelig lå hans butik et godt sted. Fra hans baglokaler kunne Fredscentret, som bl.a. rummede Samarbejdskomitéen for Fred og Sikkerheds kontorer, overvåges. Og det blev de da også hævdede forlæggeren, der havde stillet lokaliteterne til rådighed herfor.

Det spurgte SF'eren Jens Thoft så om hos forsvarsminister Hans Engell. Men denne svarede:

„Forsvarets Efterretningstjeneste har ikke gennemført nogen som helst overvågning af de nævnte lokaler."

Måske skulle man ved samme lejlighed have spurgt Justitsministeren, om det i virkeligheden var PET-folk, der måske havde udført den påståede overvågning, selv om forlæggeren troede, at det var FE-folk.

I forbindelse med GRU-mandens trusler lod han forlæggeren overvåge. Derfor leverede FE ham en særdeles hemmelig liste på over 100 diplomatbiler, der var under mistanke om at køre rundt med agenter. Listen indeholdt selvfølgelig numre på mange sovjetiske biler, og også polske, østtyske og andre østeuropæiske.

Men der var også opført numre på biler, der tilhørte Israels ambassade, heraf tre krydset af som mulige agentvogne. Listen var formentlig udarbejdet af PET, der havde givet den til FE. Den var så via forlæggeren havnet på Ekstrabladet, der offentliggjorde det meste af den 20. oktober. Departementschef i Justitsministeriet, Niels Madsen, havde ellers bedt Ekstrabladsjournalisten om at skrive om FE-lækagen uden at offentliggøre listen. PET var nu gået ind i sagen bekræftede souschefen Michael Lyngbo over for bladet.

Kontra-spionage var PET's bord, og FE havde klokket i det. Justitsminister Ninn-Hansen kommenterede diplomatisk sagen således:

„FE hører ind under Forsvaret. Men jeg vil da godt sige, at man skal være omhyggelig med udvælgelsen af de folk, man anvender."

Måske havde Justitsministeren mere ret end han selv vidste. Både forlæggeren og hans bror, der var boghandler-sønner fra Lyngby, havde tilhørt den inderkreds af ungkonservative, som Demokratisk Alliance opstod i og virkede fra i 1960'erne. Ingen af dem forsvor deres ungdoms højre-ekstremisme, skønt deres veje skiltes. Forlæggeren udtrykte sin i sin samlermani og i omgang med nazister og andre højreekstremister. Begge er døde nu, forlæggeren tog sit eget liv i Hamburg i slutningen af 1992, 47 år gammel.

SIKNYT, Kjeld Olesen og fredsbevægelsen

Den tidligere omtalte modstand mod socialdemokratiske fornyere og fredsfolket blandt højreorienterede officerer gav sig også udtryk i denne sag fra 1985-86.

På det overordnede plan handlede det om, at den tidligere socialdemokratiske udenrigsminister Kjeld Olesen (1979-1982) beskyldte Forsvarets Efterretningstjeneste for at have omtalt en rejse til Moskva som „subversiv". En officiel partirejse som Kjeld Olesen havde deltaget i sammen med partifællerne Lasse Budtz og Poul Nielsson.

Statsministeren benægtede og lod Kjeld Olesen kigge i FE-publikationerne. Kjeld Olesen måtte indrømme, at han tog fejl i den påstand. Det medvirkede til Kjeld Olesens beslutning om at forlade det etablerede politiske liv. Det var pressens hovedhistorie. I dens kølvand dukkede andre oplysninger frem.

Der var andre, der var omtalt under overskriften „Subversion" i SIKNYT. Sikkerhedspublikationen var *„en fortrolig efterretningsoversigt over alle begivenheder eller udtalelser af større eller mindre efterretnings- eller sikkerhedspolitisk interesse i dansk eller internationalt område"*. Den rundsendtes til en snæver kreds af militære og topembedsmænd, og stempledes Fortrolig eller Hemmelig, afhængig af inholdet. Den var oprindelig udgivet af FE, men senere var PET kommet med, og de to tjenester holdt nu fælles redaktionsmøder.

Af statsminister Poul Schlüters svarbrev til Kjeld Olesen fremgik det, at et

par andre var omtalt under betegnelsen subversiv:
- LO's og Fagbevægelsen for Freds symbolske fem-minutters fredsstrejke på FN-dagen den 24. oktober i 1984.
- Unge for Freds demonstrationer 17. november 1984 foran forskellige militære anlæg.

Kjeld Olesen havde altså ret i sin anden påstand, at LO-demonstrationen var registreret i SIKNYT. Det medførte senere en beklagelse fra statsministeren til LO. Ninn-Hansen forsikrede i Folketinget, at ingen deltagere var registreret hos PET, og partiformand Anker Jørgensen kunne kommentere:

„Der er tale om, hvad man kan kalde for en almindelig konservativ officerstænkning. Det passer fint i nogles kram, at mistænke den socialdemokratiske modvilje mod atomvåben og stjernekrigsprogrammer"

(Information 11.7.1985).

Men dermed var SIKNYT-sagen ikke afsluttet. Registreringen af den øvrige fredsbevægelse fortsatte nemlig. Land og Folk (26.-27. april 1986) fik på en eller anden måde fat i et senere nummer af FE/PET SIKNYT (nr.1, 1986). Publikationen indeholdt bl.a. en oversigt over fredsbevægelsens aktiviteter i 1985. Der konstateres en øget aktivitet, og *„at der i forbindelse med aktiviteterne har været et større antal udlændinge som aktører. Hvilket kan tyde på et samarbejde med udenlandske aktivistgrupper."*

Af 1985-aktiviteter omtaltes bl.a.:
Påskemarcher for Fred i 12 byer.
Kvindefredslejren ved Ravnstrup (rettet mod den store, nybyggede NATO-kommandobunker).
Demonstrationer ved amerikanske og engelske krigsskibe i Ålborg, Århus og København.
To fredslejre på Fyn i protest mod IHAWK-raketternes udstationering her.
En DKP-pjece fra Sønderjylland („Frø af ugræs – NATO-base Sønderjylland") om militære installationer omkring grænsen havde særlig interesse og omtaltes på et par sider.
Her blev den sat i forbindelse med en artikel i det sovjetiske forsvarsministeriums blad, Røde Stjerne. Pjecen og artiklen udkom nogenlunde samtidigt. Derfor når efterretningsfolkene frem til en vurdering af, at

„ - - - det kan ikke udelukkes, at udgivelsen af pjecen skal ses i sammenhæng med „Røde Stjernes" propagandaforsøg rettet mod dansk forsvar, NATO og Danmarks sikkerhedspolitik".

Altså en antydning af, at DKP-pjecen kunne være bestilt fra et eller andet Moskva-kontor.
Land og Folk bad den tidligere justitsminister Ole Espersen læse og kommentere det pågældende nummer af SIKNYT:

„Når jeg læser SIKNYT vil jeg sige, at det er udtryk for paranoia, for forfølgelsesforestillinger hos FE og PET."

(Land og Folk, 3.-4. maj 1986).

SAMMENDRAG

FTR

Spionage, indhentning m.v.

Østmagtdiplomaternes rejseaktivitet har været meget begrænset, og der er ikke observeret aktiviteter rettet mod militære installationer eller rekognoscering af militært terræn. Målet for de observerede rejser har tilsyneladende i alle tilfælde været udstillinger og firma- eller kirkegårdsbesøg.

Den tilsyneladende formindskede rejseaktivitet gennemført af de herværende sovjetiske og polske ambassader synes til gengæld at have givet et øget antal rapporter om formodet efterretningsvirksomhed udført af andre østmagtrepræsentationer samt af tilsyneladende civile personer fra østmagtlande.

Sabotage, hærværk, terror.

Der er i perioden registreret ét tilfælde af telefonterror, og der er rapporteret tre tilfælde af hærværk mod depoter tilhørende forsvaret, herunder beskydning med jagtgevær, ildspåsættelse og bemaling med forsvarsuvenlige slagord.

Andre forhold.

I begyndelsen af november udkom et agitationshæfte „FRØ AF UGRÆS" – „NATO BASE SØNDERJYLLAND". Hæftet er udarbejdet og udgivet af DKP, Sønderjyske Distrikt.

Fredsbevægelsernes aktiviteter har i perioden været begrænsede, men i en del tilfælde rettet mod danske og allierede enheder. Der er således blevet demonstreret mod amerikanske orlogsskibe i København, Ålborg og Århus. Ligeledes har der været etableret to fredslejre af ca. en uges varighed hver, begge på Fyn og begge rettet mod IHAWK.

Aktiviteterne omkring FN-fredsugen var meget begrænsede og kun i et enkelt tilfælde rettet mod forsvaret.

FE/PET SIKNYT
Nr. 1 1986 9

Atter engang kan de overvågede altså søge en slags trøst i, at paranoia og mangel på elementær indsigt i hvordan græsrodsarbejde foregår, tilsyneladende behersker officerernes og kriminalfolkenes tankegange.
Dermed blokeres for virkelighedsnære analyser, og en egentlig indsigt. Hvilket selvfølgelig er beklageligt for nogle af de registrerede, det har fået konsekvenser for, men det er også på en eller anden måde mere betryggende for helheden.

To turister på Polensbesøg

Den 19. april 1987 blev to danskere anholdt i Polen. De blev anklaget for spionage, da de blev taget på fersk gerning i færd med at fotografere den militære flyveplads i Swidwin i nærheden af Koszalin i det nordlige Polen. De rejste rundt som turister, en betegnelser som udenrigsminister Uffe Ellemann-Jensen fastholdt hele vejen igennem. Først i sin nyligt udgivne erindringsbog skriver han *„naturligvis var de spioner"*. Den 5. september blev de idømt henholdsvis syv og ni års fængsel for spionage. Den danske offentlighed var mere tilbøjelig til at tro på de to fængsledes egne beretninger og tilståelser, der udsendtes over polsk fjernsyn efter dommen end de officielle danske forsikringer. Den ene af dem fortalte, at han havde foretaget en 10-12 rejser til Polen og DDR i løbet af de seneste fem år. Hver gang havde han fået instrukser af FE om, hvad han skulle fotografere.
Det virkede ikke overraskende, at FE spionerede i udlandet. Det gør den slags tjenester jo, og FE havde tidligere indrømmet det mere principielt i en pjece om FE, udgivet i 1981 af FE's daværende pressetalsmand Preben Borberg. Berlingske Tidende forsøgte sig en overgang med, at de to var uskyldige ofre for den polske efterretningstjenestes rænkespil. BT forsøgte at fedte historien af på højreekstremister fra den for længst afdøde Absalon og det svært skrantende Selskabet til Værn for Dansk Folkestyre.
Det var der ikke mange, der troede på. Det generende var tværtimod, at andre dele af pressen fulgte dommen op med yderligere historier om FE's udenlandske „indhentning", især i en serie Ekstrabladsartikler fra 13. september 1989 og frem, samt Politiken 15.9.1987.
Ellemann-Jensen fortsatte det diplomatiske spil ved stædigt at fastholde historien om de „to turister". Det samme gjorde FE så naturligvis, og benægtede

ethvert kendskab til affæren, udover hvad de kunne læse i avisen. På et møde i Det udenrigspolitiske Nævn den 30. september indrømmede statsminister Poul Schlüter så spionagen, og bekræftede i det store og hele de to dømtes beretninger i det polske fjernsyn. Det var ingen officiel indrømmelse, da medlemmerne af nævnet var bundet af tavshedsløftet. Men referater af mødet blev på forskellig vis lækket til pressen.

Inden da var Hans Engell gået af som Forsvarsminister, formodningen var, at Schlüter ville redde sin kronprins´ politiske liv ved at friholde ham fra spionhistorien. Engell havde flere gange dementeret, at FE havde forbindelse med de anholdte og dømte. Schlüter selv havde måttet sætte sin egen departementschef til at trænge til bunds i de mange dementier, historier og fortielser.

Efter Nævnsmødet bebudede Schlüter, at regeringen ville forsøge at få de to dømte hjem til Danmark. Det ordnedes ved, at de to danskere kunne løslades mod kaution indtil deres sag skulle behandles ved en appelret. Konservative og forsvarsvenlige kredse, bl.a. Værn om Danmark, begyndte så at samle penge ind. Ved at lade mere private kredse stå for betalingen, kunne regeringen diplomatisk distancere sig fra spionerne. Hvem der i virkeligheden betalte de 3,5 millioner kroner er stadig uvist. Var det staten eller var det de private kredse? De dømte blev frigivet i slutningen af oktober og vendte hjem til Danmark. Uffe Ellemann-Jensen gennemførte sit spil med de to uheldige turister, da det var hans ministerium der forhandlede om frikøbet. Sidste akt af skuespillet udspilledes i februar måned 1988. Da fik de to dømte besked om at møde til afsoning i Polen, hvad de selvfølgelig ikke gjorde, og den polske stat indkasserede kautionen.

Under hele forløbet blev FE fra mange sider anklaget for manglende professionalisme og inkompetence. Samtidigt voksede det gamle krav om parlamentarisk kontrol med de to efterretningstjenester sig så stærkt, at det vedtoges i Folketinget i 1988.

Tunnelsagen

Den omhandlede en af Forsvarets installationer, men er omtalt tidligere under sager fra 1988 fordi PET var involveret.

FE og unge indvandrere

Forsvarets Efterretningstjeneste har et par gange udtrykt sin mistillid til 2. og 3. generationsindvandrere. Senest i 1997, hvor en fortrolig rapport havnede i pressen. FE skrev bl.a.:

„ Udviklingen i Danmark i retning af et multietnisk samfund, hvor repræsentanter fra indvandrende eller asylsøgende folkeslag skal aftjene værnepligt eller søger frivillig tjeneste i forsvaret, kan indebære en vis risiko for tilstedeværelsen af personer, der af loyalitetsmæssige årsager eller begrundet i afhængighedsforhold vil kunne agere for eller sympatisere med respektive oprindelseslandes terrororganisationer og i den forbindelse udføre efterretningsvirksomhed."

Nu er der jo 2. og 3. generationsindvandrere i Forsvaret, og vi har ligefrem en aftale med Tyrkiet om aftjening af værnepligt. Derfor kan vi jo spørge:

Hvor mange sager har Forsvaret i virkeligheden haft grundet „loyalitetsmæssige årsager" eller „afhængighedsforhold" ?

Findes der noget belæg for at mistænke hele grupper af personer for at rumme „terrorister" og „spioner" ?

Det minder om tankegangen fra Den kolde Krig, overført på andre grupper.

I andre dele af Forsvaret efterlyser man ansøgere med en anden etnisk baggrund end dansk. Der er f.eks. brug for deres sprogkundskaber i forbindelse med danske soldaters udstationering på utraditionelle steder. Officersskolen beklager, at kun et par stykker melder sig om året.

Det peger på tilstedeværelsen af en tvetydighed, der også kan konstateres i politiet. På den ene side iværksætter ledelsen foranstaltninger mod racisme og diskrimination, og efterlyser tilgang til politiet fra etniske mindretal. På den anden side formår man ikke at afvaske skæret af et korps, der rummer fremmedfjendske elementer.

I første omgang lød ovenanførte citat som en lidt modereret afskrift af Den Danske Forenings forskellige indlæg i Hjemmeværnsbladet for år tilbage. Altså fordomme baseret på noget man fristes til at kalde fremmedhad. Men i virkeligheden er det værre. Det er et udtryk for tvetydigheden, der gennemsyrer vort samfund. Det er det syn på 2. og 3. generations indvandrere, der er rimeligt udbredt andre steder. Og

Tunnel-afsløringen i Socialistisk Information

det er vel også delvist det syn, der ligger til grund for vor deltagelse i det internationale politisamarbejde med sammenkopling af flygtninge/indvandrere/terrorister.

Vi har fået opbygget en offentlig sektor i Danmark, og deltager i opbygningen af europæiske institutioner, der er præget af denne tvetydighed. På den ene side arbejdes der mod racisme, fremmedhad og diskrimination – og på den anden side udvælges syndebukke *en bloc* i andre dele af systemerne, der udsætter flygtninge-indvandrere for diskriminerende omtale, og evt. diskriminerende tiltag. Vi må gøre op med denne tvetydighed, og modarbejde det syn på 2. generationsindvandrere, som en G-2 repræsentant udtrykker sådan:

Først lugtede vi bare af
hvidløg,
så kunne vi ikke tale
dansk,
derefter blev vi kriminelle,
og nu er vi blevet
terrorister.

AFSLUTNING

Denne gennemgang af efterretningstjenesternes virke bygger på, hvad der er offentlig kendt. Det er således historien om en begrænset del af deres virke. En tilbundsgående skildring ville kræve en arkivadgang, der i dag er utænkelig.
Vi vil kunne komme et stykke videre ad vejen i amerikanske, engelske og svenske arkiver. De er langt mere liberale i deres frigivelse af kilder og arkivadgang end Danmark.
I USA frigives løbende tonsvis af dokumenter. Her er problemet ikke hemmeligholdelse, men det positive, at et kæmpemateriale er til rådighed. Det engelske Public Record Office og andre arkiver har også en udstrakt åbenhed.
I Norge har Lund-kommissionen gennemført en kulegravning på basis af arkivadgang. I Sverige er der i forvejen en utrolig åbenhed i forvaltningen. Nu vil forskere også få adgang til Interna Bureauets (IB's), Sikkerhedspolitiets (SÄPO's) og den militære efterretningstjenestes papirer til frem i 1970´erne.
I Danmark har situationen været sådan, at fotokopier af dokumenter fra amerikanske og engelske arkiver skulle der søges om adgang til her i Danmark, mens originalerne var umiddelbart frit tilgængelige i hjemlandene. Så slemt er det vist ikke mere.
Men i Danmark er det nærmest som om Enevælden har overvintret i de dele af Centraladministrationen, der skal aflevere og frigive kilderne om Efterretningstjenesterne. De skal stadig ikke kunne gøres til genstand for undersøgelse via deres egne arkiver. I hvert tilfælde ikke uden godkendelse, og så kun fra tiden før 1945.

Det er tydeligt i denne fremstilling, at offentlighedens indsigt er størst i periodens første halvdel. I anden halvdel er indsigten mindre, og sammenhængende hermed, er fremstillingerne færre.
I 1998 blev vor viden lidt større, fordi to forhenværende PET-kontakter, en penetrant og en kilde, trådte frem og indviede offentligheden i *noget* af deres viden. Dertil kommer en - i sagens natur - yderligere begrænsning. Deres erfaringer er begrænset i tid og emneområde. Svaret i PET-redegørelsen fra marts 1998 er ligeledes begrænset. Men af andre årsager. Den forholder sig stort set kun til det afslørede, og når vi nærmer os noget der kunne være ubehageligt, så er arkivalierne desværre destrueret, og ingen nuværende PET-folk kan rigtig huske noget fra dengang. Tidligere kolleger vil man ikke ulejlige.
Alligevel bliver man klogere på, hvad PET er via redegørelsen. Både ved at bemærke det nærliggende, men ufortalte, og ved at se på deres omfattende defensorat for, hvor lovlydige de er. Derved fås en indsigt i PET, som ingen udenforstående har fået før.

Kravet om en uvildig undersøgelse af efterretningstjenesterne opfatter vi som rigtigt.

Men vi har ikke større illusioner om kravets nuværende gennemførelse. De politiske kræfter, der har magt til at sætte en sådan undersøgelse i gang, er de samme som i fyrre år har skabt de samme væsner gennem bevillinger og retningslinier, har styret dem i princippet fra Justitsministeriet og Forsvarsministeriet, og gang på gang har givet dem parlamentarisk opbakning i Folketinget. Kort sagt, vi har de efterretningstjenester vi har, fordi inderkredsen i Venstre, CD, de konservative og Socialdemokratiet vil have det. Blandt andet af hensyn til vores NATO- og EU-forpligtelser.
I 1985 kunne justitsminister Ninn-Hansen erklære til Ritzaus Bureau (8.7.): *„Regeringen har ikke siden sin tiltræden i 1982 ændret reglerne for registreringer"*.
Han sagde endvidere, at regeringen ikke har foretaget nogen udvidelse af den praksis, som har været gældende i en længere årrække under tidligere regeringer. (Dvs. de socialdemokratiske under Anker Jørgensen, red. Information 9.7.1985).
Ninn-Hansen havde tilsyneladende i 1985 glemt det interne regelsæt fra 1983 om „Retningslinier vedrørende efterforskning på det politiske område", som PET-redegørelsen fra 1998 omtaler, for at legalisere sin egen virksomhed. Regelsættet var godkendt af Regeringens Sikkerhedsudvalg, hvor Ninn-Hansen var medlem. Og udarbejdet af den tjeneste, han selv var politisk ansvarlig for.

En uvildig undersøgelse som den norske vil kræve et stort pres på de samme politikere.
Det vil nye afsløringer måske kunne skabe.
Eller det kan måske opnås ved at benytte de juridiske muligheder, som de, der føler sig krænket, kan bruge.
Vi kunne også forsøge at se på de sidste tyve år med lidt andre øjne, og finde nye eller glemte spor.

I 1978 skrev vi i Under Dække (s.77) om de højre-ekstremistiske kræfter:
- Folk fra disse kredse og organisationer har år efter år infiltreret venstrefløjen, stjålet oplysninger og videregivet dem til organer i Danmark og udlandet. - - - Derigennem har de gjort

En PET-agent og en FE-agent fra 60'ernes Demokratisk Alliance. Foto fra 1967

det beskidte arbejde, som det borgerlige demokrati hindrede – eller i hvert fald satte visse grænser for - at efterretningstjenesterne kunne gøre.

Ordene var møntet på begivenhederne i 1960´erne og begyndelsen af 70´erne. Udsagnene skulle være rigeligt dokumenterede i de anførte artikler og bøger, og de blev i al væsentlighed bekræftet i Beretning fra Kommissionsdomstolen af 13. Juli 1977.
Desværre foreligger der ingen videre litteratur eller undersøgelser om den slags fænomener i perioden 1975 - 1988, og senere, hvilket selvfølgelig også svækker dette skrift.
Vi kan således ikke hævde, at samspilsmønstret fortsatte i denne periode. Vi kan kun se enkelte elementer, der måske indgår i et sådant mønster, eller som måske blot er mere enkeltstående elementer.

Derfor kan vi forsøge, at nærme os problematikken fra en lidt mere teoretisk kant.
PET's - og delvist FE's - helt centrale arbejdsområde indadtil var mod de ekstreme eller subversive kræfter.
Det subversive er det ubehagelige, der ikke umiddelbart kan rammes af straffelovskategorier såsom:
Oprør, eller tilskyndelse hertil, forræderi, spionage, sabotage og lignende.
NATO-definitionen på Subversion lød i 1984:
"Action designed to weaken the military, economic or political strength of a nation by undermining the morale, loyalty or reliability of its citizen".
Afgrænsningen til f.eks. kritisk journalistik, hvor ytringsfriheden står på højkant, er således hårfin. Hvilket ses i flere af de ovenfor omtalte sager.
Under sagen om SIKNYT udtalte FE's presseofficer, oberstløjtnant Jacobsen:
„Ja, subversion, det betyder jo undergravende virksomhed"
- Hvilke aktiviteter falder ind under begrebet?
„Det kommer an på så meget. Der er mange ting, som falder ind under det, men jeg kan ikke gå i enkeltheder."
(Information 10.1.1985)

I jagt på elementerne („mange ting") kan vi gå videre og spørge:
Hvad er så kontra-ekstremisme - eller kontra-subversion - egentlig ?

PET's egne udsagn herom er tidligere blevet citeret.
Vi bragte også tidligere et citat som vi henførte til CIA-kulturen. Det bringer os et skridt nærmere forståelse af begrebet, derfor vil vi se lidt nærmere på det.
Inden da minder vi om, at mange spørgsmål i Folketinget om efterretningstjenesterne er imødegået med, at det hører under vore „NATO-forpligtelser", og det kan der så ikke svares på af hensyn hertil.

Citatet er taget fra Dictionary of Military and Associated Terms, udgivet af Department of Defense, Washington 1972. Altså en officiel, amerikansk ordbog. Men ikke kun, for *„the NATO, SEATO, etc. Glossaries"* er også *„incorporated"*.
Definitionen gælder altså også for NATO-landene, hvis der ved den pågældende „Term" er anført „NATO".
Det betyder så ifølge ordbogen:
„Standardized and approved for NATO use by all NATO nations."
Altså også Danmark.

Det tidligere bragte citat er mærket NATO, dvs. det er en slags NATO-standard for arbejdet med kontra-subversion - eller kontra-ekstremisme.
Her udskriver citatet lidt mere funktionelt:

Kontra-subversion
Det aspekt af kontra-efterretningsvirksomhed, der skal ødelægge effektiviteten af undergravende virksomhed ved hjælp af
- Afdækning
- Identifikation
- Udnyttelse
- Penetration
- Manipulation
- Vildledning *og*
- Undertrykkelse
af
- Enkeltpersoner
- Grupper
- Organisationer,
der
- Udfører*, eller er*
- er i stand til at gennemføre
sådanne aktiviteter.

Derefter stiller vi nogle spørgsmål:
I hvilken udstrækning har PET (og FE en tid) fulgt NATO-standarden?

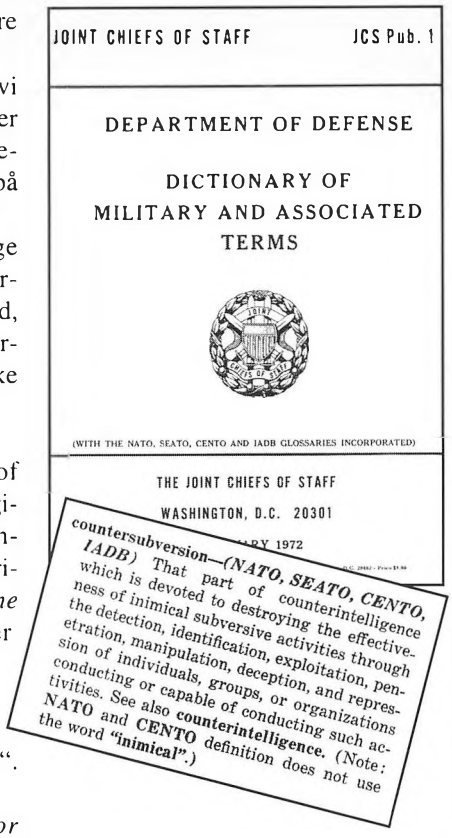
JOINT CHIEFS OF STAFF JCS Pub. 1

DEPARTMENT OF DEFENSE

DICTIONARY OF MILITARY AND ASSOCIATED TERMS

(WITH THE NATO, SEATO, CENTO AND IADB GLOSSARIES INCORPORATED)

THE JOINT CHIEFS OF STAFF

WASHINGTON, D.C. 20301

...RY 1972

countersubversion—*(NATO, SEATO, CENTO, IADB)* That part of counterintelligence which is devoted to destroying the effectiveness of inimical subversive activities through the detection, identification, exploitation, penetration, manipulation, deception, and repression of individuals, groups, or organizations conducting or capable of conducting such activities. See also **counterintelligence.** (Note: NATO and **CENTO** definition does not use the word **"inimical".**)

Dvs.:
- Kan der findes nogen overensstemmelse mellem opgavebeskrivelsen i USA/NATO-definitionen og fænomener eller handlinger i Danmark i perioden 1975-1988, og evt. senere?
Hvis ja, så:
- Findes der bag en række enkeltstående begivenheder et mønster?
Hvis ja, så:
- Stod PET (og en tid FE) direkte eller indirekte bag?
Og:
- Var CIA eller andre lignende organisationer involveret?
Og endelig:
- Fortsatte et eller andet samspil mellem tjenesterne og højre-ekstreme grupper efter afsløringen af Hetler-banden i 1976-77?

Vi inviterer vore læsere til at give sig i kast med disse eller lignende spørgsmål.
Opfordringen gælder ikke mindst dybdeborende journalister, samtidshistorikere og politisk engagerede personer, der har forudsætninger for og muligheder til et sådant arbejde.

Bøger og pjecer:

Litteratur liste

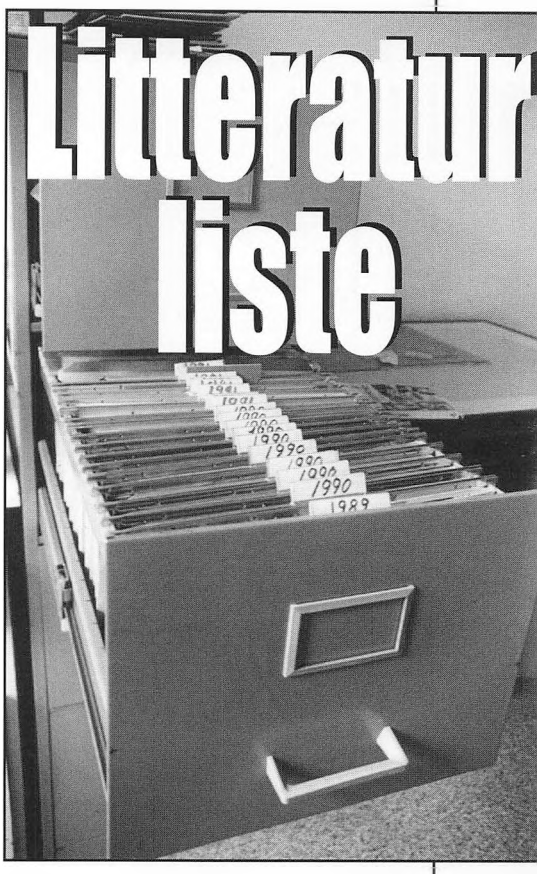

Preben Borberg og Mogens Espersen:
Militær efterretningsvirksomhed som led i krisestyring. Forsvarets Oplysnings- og Velfærdstjeneste, 1981.

Politiets Efterretningstjeneste. En pjece udgivet af PET, marts 1997. Produceret af Statens Information.

Politiets Efterretningstjeneste. Redegørelse vedrørende dele af PET's virksomhed, marts 1998.

Poul Villaume:
Allieret med forbehold, Eirene 1994.
Denne omfattende doktordisputats indeholder mange oplysninger om CIA-aktiviteter i Danmark frem til vor periodes begyndelse.

Johs. Nordentoft og Søren H. Rasmussen:
Kampagnen mod Atomvåben og Vietnambevægelsen 1960-1972. Odense Universitetsforlag 1991.

Mads Nissen Styrk:
De hemmelige Kartoteker, Aros 1964. De mange Kartoteker, Aros 1967.

Erik Jensen, Petter Sommerfelt m.fl.:
Under dække, Demos 1978.

Jakob Andersen og Søren Jakobsen:
Spionen der sladrede, Ekstrabladet 1977. „Operation Kastanje", Ekstrabladet 1978.

Mads Nissen Styrk, Poul Smidt m.fl.:
Efterretningstjeneste på udflugt. Kasper Neergaardsagen. Demos 1972.

Torben Krogh:
Kejsergade. Anslag mod statens sikkerhed. Efterretningssagerne 1969 - 1971. Rhodos 1971.

Peter Bratt:
IB och hotet mot vår säkerhet. Gidlunds 1973.

Lars Bo Rasmussen, Gitte Vejlby og Hans Chr. Viemose:
Mexicanersagen, Roskilde Universitetsforlag, 1977.

Henrik Zahle (red.):
Udvist til Mexico. Særnummer af tidsskriftet Retfærd, Modtryk 1977.

Undergravende virksomhed. Beretning fra Kommissionsdomstolen af 13. Juli 1977. Med indledning af Poul Smidt. Demos 1977.

Bob Ramsing:
Den hemmelige tjeneste. Gyldendal 1980.

Jesper Hjorth og Simon Hansen:
Fredens spioner. Fredsbevægelsens Forlag, 1983.

Tidsskriftcentret:
Fred i bevægelse. Fortegnelse over tidsskriftartikler om den vesteuropæiske fredsbevægelse 1979-1984, Tidsskriftcentret 1985.

Jørn Vestergaard (red.):
Sociale uroligheder. Politi og politik. Forlaget SOCPOL 1986.

Flemming Sørensen:
I demokratiets grænseland - en bog om de danske efterretningstjenester. SP Forlag 1987.
(Denne Flemming Sørensen er også journalist, men navnebror til den i skriftet omtalte Flemming Sørensen).

Keld Jensen:
Demokrati med blind makker. Ny Kejsergade-central afsløret. Særnummer af So-

cialistisk Information, juni 1988. Også som tillæg til Socialistisk Weekend, nr.24, den 24.6.1988.

Arendse Lund og Jan Jørgensen:
Spion for Danmark, Tiderne Skifter 1989. (Bygger på den ene Polen-turists beretning).

Victor Ostrovsky & Claire Hoy:
By Way of Deception. The Making and Unmaking of a Mossad Officer. St. Martin´s Press, New York 1990.

Victor Ostrovsky:
The Other Side of Deception. Harper Collins Publishers, New York 1994.

Oleg Gordijevskij:
Christopher Andrew & Oleg Gordijevskij: KGB, The Inside Story and its Foreign Operations from Lenin to Gorbachev, 1990.

Tom Heinemann m.fl.:
Uro. 25 års gadekamp. Tiderne skifter 1995.

Ole Krarup og Hjalte Rasmussen:
Amsterdam-traktaten – så den kan forstås. Fremad 1998. Heri om retligt- og politisamarbejde og Schengen.

Artikler

Avisartikler er i stor udstrækning nævnt løbende.

Mads Nissen Styrk:
Hemmelige kartoteker, Politisk Revy, nr. 9, 27.12.1963. Denne og tre følgende artikler startede kartoteksdebatten for alvor, og efterfulgtes af ovennævnte bøger.

Michael Elmer og Svend Bjerg Hansen:
Nye love: Telefonaflytning og andre indgreb i meddelelseshemmeligheden, Artikel i Juristen 1985, s. 380 ff.

Erik Jensen:
Stay Behind/Gladio: De hemmelige netværk, Giraffen nr. 3, 1991.
Heri beskrives også den mangeårig disinformationskampagne fra øst med udgangspunkt i stjålne USA-dokumenter fra 1962.

N.N.:
TREVI's danske bagmænd. Artikel om det sidste TREVI-møde i København mm i Demos Nyhedsbrev nr. 25, juni 1993.

Jørgen Vestergaard:
Påvirkningsagenter. Om spionageparagraffer mv. Artikel i Juristen, nr. 4, 1994.

Synne Niemann:
Efterretningstjenesten uden for kontrol. BT-kronikken 3.3.1995.
Synne Niemann:
Efterretning ... Kronik i Politiken 12.4.1995 om Gladio.

N.N.:
EU-standard for ro og orden. Artikel om det europæiske politisamarbejde i Demos Nyhedsbrev nr. 40, feb. 1996.

Tony Bunyan:
Berlin via Budapest. Interview med redaktøren af Statewatch om Schengen, Demos Nyhedsbrev nr. 41, sommer 1996.

Erik Jensen:
Global overvågning, Demos Nyhedsbrev nr. 46, sommer 1997. Om overvågning af telekommunikationen.

Frede Farmand Rasmussen:
Svar på PET's redegørelse af marts 1998. Auning, 17. maj 1998. 32 sider plus bilag.

„Ingen kan have tillid til nogen i den branche".
Justitsminister Erling Olsen, Ekstra Bladet 27.6.1994

HOLBÆK BIBLIOTEK
Faglitteratur 346 551 1426